

הישיבה המאה-ושמונה-עשרה של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, י"ג באב התשמ"ה (31 ביולי 1985)

ירושלים, הכנסת, שעה 09:06

א. שאלות ותשובות

כדין. כתוצאה מדיונים אלה מחיימת פעולת הסברה נרחבת ביחידות. הפעולה הזאת נמשכת וחיימשך.

במשך המשטרה עורכים עורכים כיום מחקר מיוחד, שמטרתו לעמוד על מניעי האלימות המיותרת.

1124. מניעת טיפול רפואי מפצוע בדואי

חברת הכנסת ג' ארד שאלה את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

בכתבה שנחפרסמה בעיתון "חדשות" כ-10 ביוני 1985 נמסר, כי משטרת ישראל מנעה הגשת טיפול לפצוע בדואי. שנפגע כשניסה לגנוב כבשים כמושב שלוה. בכתבה נאמר שנהג האמבולנס, שהגיע למקום האירוע, לא הורשה לפנות את הבדואי הפצוע ואף לא לטפל בו. בטענה שיש להמתין לצלם משטרה. הבדואי הפצוע הועבר לבית-החולים רק לאחר שעה.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם האירוע נחקר על-ידי המשטרה?

2. האם המתואר לעיל תואם את גרסת המשטרה?

3. האם נהגו השוטרים במקום בהתאם להוראות המשטרה כאשר לא פינו את הפצוע מיד?

4. האם הופקו לקחים מהאירוע?

שר המשטרה ח' ברילב:

1. התשובה חיובית.

2. — 3. טרם ניתן לקבוע זאת. הואיל והעניין עדיין נמצא בבירור וחקירה.

4. בסיום הבירור, בהתאם לממצאים, יוסקו הלקחים.

1126. תלונות של תושב עכו נגד שוטרים בעכו

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

במכתב שהופנה על-ידי מר רשראש פארס, תושב עכו, לממונה על תלונות הציבור (העתק המכתב מצורף), מפרט הנ"ל את אשר נעשה לשלושה צעירים ערבים, ביניהם בנו, מידי שני שוטרים ממשטרת עכו. מהמכתב עולות האשמות על התנהגות אלימה של השוטרים הנ"ל.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם נחקר המקרה הנ"ל? אם כן — מה העלתה החקירה?

2. האם נחקרו שני השוטרים שמוזכרים בתלונה, והאם יועמדו לדין בגין התנהגותם האלימה?

3. האם מעשיהם היו על רקע גזעני?

4. אילו צעדים ייקטו על-ידי משרד המשטרה כדי למנוע התנהגות אלימה של שוטרים?

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני פותח את ישיבת הכנסת.

בגלל הקלה טכנית בעבודת השכפול נפתח בשאלות ותשובות בכתב, ואחר כך נעבור לשאלות בעל-פה. אני מצטרף, אדוני שר הביטחון.

אני מבקש משר המשטרה להשיב על שאלות, ותחילה על שאלתא מס' 1122 של חבר הכנסת קופמן.

1122. התנהגות אלימה של שוטרים

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

לאחרונה גדל שוב מספר התלונות והפרסומים בעיתונים על התנהגות אלימה של שוטרים כלפי אזרחים חשודים או עצורים, ובמקביל — על עונשים קלים לשוטרים שנמצאו אשמים, וכל זאת לאחר שלא מזמן עלה הנושא הזה בכנסת.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. מה הם הצעדים שמתכנן כבוד השר לנקוט כדי לחסל את הבעיה?

2. האם יש למשטרה אפשרות לוודא במבחני הקבלה, שעל-פיהם מתקבלים שוטרים, שאנשים חמי מזג עם נטיות אלימות לא יתקבלו לשירות במשטרה?

3. האם אפשר לערוך במשטרה סקר, או בדיקה, של הסיבות להתנהגות כזאת וכיצד אפשר לרסנה?

שר המשטרה ח' ברילב:

1. א. במחצית הראשונה של שנה זו נרשמה ירידה של כ-17% בשיעור התלונות שהוגשו על-ידי אזרחים בגין שימוש בכוח שלא כדין.

ב. הביטוי "לחסל את הבעיה" אינו מעשי, משום שזאת בעיה שספק אם ניתן לחסלה. מי לידנו יחקע שמתוך ציבור של 18,000 שוטרים לא ימצא מדי פעם שוטר שיסרת וישתמש בכוח שלא כדין?

אולם, אני רואה את התופעה הגדונה בחומרה רבה ונקטתי מגוון פעולות עלימנת למונעה — דיונים ושיחות עם סגל הפיקוד של המשטרה, כמו גם עם שוטרים מן השורה, יוזמת הסברה בנושא השימוש בכוח, השלכותיו והשפעותיו, שהתבצעה ביחידות המשטרה, ואמצעי משמעת והתערעה שננקטו נגד שוטרים שסרתו. אני מקווה שהאמצע הזה אומנם יישא פרי.

2. כל מועמד לגיוס למשטרה עובר מבחן התאמה לגבי היבטים שונים הנוגעים לאישיותו, לרבות הנטייה לאלימות שלא לצורך.

3. במשטרה נערכו בדיקות, שיחות ודיונים רבים כדי לעמוד על המניעים הגורמים לשוטרים להשתמש בכוח שלא

שר המשטרה ח' ברילב:

1. המקרה נבדק, אך החקירה טרם הסתיימה.

2-3. עם סיום החקירה ייקבע האם השוטרים התנהגו שלא כדין, ובהתאם לקביעה זו יוחלט בדבר המשך הטיפול במקרה. הוא הדין בנוגע לדקע של התנהגות השוטרים, לפי הנטען בתלונה.

4. אני רואה את השימוש בכוח שלא כדין בחומרה רבה. ונקטתי מגוון פעולות על-מנת למנוע — דיונים ושיחות עם סגל הפיקוד של המשטרה, כמו גם עם שוטרים מן השורה, יוזמת הסברה בנושא של שימוש בכוח, השלכותיו והשפעותיו, שמתכצעת ביחידות המשטרה, ואמצעי משמעת והרתעה שנקטו נגד שוטרים שמערו. אני מקווה שהמאמץ הזה אומנם יישא פרי.

לפי שעה כבר נרשמה ירידה של קרוב ל-18% בשיעור התלונות שהגישו אזרחים בגין שימוש בכוח שלא כדין, וזאת מראשית השנה הזאת.

היו"ר ד' בן-מאיר:

השאלה נוספת לחבר הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד השר, האם קיימת הוראה קבועה לשוטרים שאינם במדים להודות כשהם ניששים לאזרח. בטרם שהם שואלים אותו או נוקטים איזו פעולה? האם עליהם להגיד לו מה סיבת ההיטפלות אליו?

שר המשטרה ח' ברילב:

עקרונית, הוראה כזאת קיימת. יש בעיה כתחום אחד, והוא מה שקוראים תחום הבילוש. כאן יש בעיה סבוכה מאוד, שאגב לא נפתרה בשום מקום בעולם. אם בלש כזה רואה, נניח, סוחר סמים שיש לו סם כיד, ויבוא אליו ויגיד: אני שוטר — הסם ייבלע, וסחר הסמים ימשך. לכן, בכמה מקרים יוצאים מן הכלל השוטרים לא מודהים. אנחנו מחפשים עכשיו את הדרך המועילה לפתרון הבעיה הזאת, אבל אני מניח שלא למקרים כאלה התכוון חבר הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא. כוונתי למקרים כפי שפירטתי בשאלתא.

שר המשטרה ח' ברילב:

בכל המקרים האחרים, אם השוטר הוא במדים — הוא צריך להיות במדים כולטים. ואם הוא לא במדים, או אם הנסיבות מחייבות זאת, הוא צריך להודות. אלה החוקים וכך צריכים לנהוג.

1127. ענייני של עטה ח'ליל קימרי

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):
קיבלתי העתק של מכתב שהופנה אליך מעורכת-הדין פליציה לנגר בעניין תושב מזרח-ירושלים עטה ח'ליל קימרי (העתק המכתב מצורף).

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם מוכן השר לבדוק את הנושא הנ"ל?

2. האם מסקנת הבדיקה היא, שיש להביא את האחראים על עונשם?

3. אילו צעדים ינקוט השר כדי למנוע מקרים כאלה?

שר המשטרה ח' ברילב:

1. אין כל צורך בהוראות לקיים חקירה, כי התלונות המוגשות למשטרה נבדקות גם בלי הוראה שלי.

2-3. מסקנת הבדיקה היא, שאפילו יש אמת בטענת המתלונן, הרי לא ניתן לאתר את המאייים, הואיל והמתלונן מסרב להשתתף במסדר זיהוי.

1128. הדחת קצינת משטרה מתפקידה

חבר הכנסת ד' דנינו שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

ב"ידיעות אחרונות" מיום ט"ו בסיוון התשמ"ה, 4 ביוני 1985, התפרסמה ידיעה, ולפיה, קצינה שחשפה שחיתויות הודחה מתפקידה. כפי שנמסר, ראש מחלק ההונאות של משטרת מרחב חיפה, פקד עתליה מאיר, התפטרה משירותה במשטרה, לאחר שהוחלט להעבירה לתפקיד אחר — בניגוד לסיכומים בכתב שניתנו לה בצמרת המשטרה. בחקופה שבה שירתה כראש המחלק נתגלתה שורה של מעשים הקשורים לשחיתויות של אישי ציבור. בין השאר, היא התלוננה על סגירת תיקי חקירה נגד קבלן ידוע, שהיו בהם ראיות לכאורה להעמדתו לדין. כתוצאה מחלונתה נפתח התיק מחדש. אך גם נפתחה חקירה נגד רכיפקר במרחב חיפה, ובעקבותיה הוא הועבר מתפקידו. ביום שבו הועבר הנ"ל מתפקידו הועברה גם הקצינה לתפקיד אחר, בניגוד לסיכומים. החלטת זו גרמה להחלטתה של הקצינה לעזוב את המשטרה.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. הנכונות הידיעות דלעיל?

2. אם לא — מה הן העובדות לאשורן?

3. אם כן — מדוע הועברה הקצינה מתפקידה למרות הסיכומים להשאירה בו?

4. מה בדעת השר לעשות על מנת שקצינים ושוטרים מסוגה של הנ"ל יזכו לגיבוי מלא?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעות המצויות בשאלתא נכונות בחלקן.

2. לא היו סיכומים כלשהם שנתקבלו על דעת "צמרת המשטרה". התיקים שנפתחו מחדש לאחר סגירתם לא היו קשורים במעשי שחיתות, אלא בעבירות בגין אי-רישום ציוד ביטחוני, בהתאם לחקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו).

3. העברת הקצינה מתפקידה נעשתה משיקולים ענייניים. מאחר שנוצרו יחסי עבודה עכורים בינה לבין הממונים עליה, הוחלט על העברת הקצינה לתפקיד אחר. החלטת דומה נתקבלה גם בנוגע לממונה הישיר של הקצינה.

4. כל איש זוכה לגיבוי מלא כל עוד הוא ממלא תפקידו בנאמנות ועל הצד הטוב ביותר. הקצינה מילאה את תפקידה ברצינות, היא הייתה מועמדת לקורס פור"ם — פיקוד ומטה — הקרוב, ולאחר שראיינתי אותה המלצתי על המשך שירותה במשטרה. אולם, היא החליטה להתפטר.

1129. פרסומים על יחידתו של גונן

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

לאחרונה נתפרסמה כתבה על הנעשה ביחידה לחקירות הונאה. לפי הכתובים, באה הכתבה מבית היוצר של היחידה

טמון בדבר אחד — בקבלת הצעת חוק להקמת ערוץ שני, כדי שתושבי ישראל לא יזדקקו לא לתחנות טלוויזיה ערביות ולא לתחנות טלוויזיה נוצריות, כתחליף לערוץ השידורים היחיד הניתן להם.

1057. פרסום גזעני ב"דפי זהב"

חבר הכנסת מ' בריאון שאל את שר התקשורת ביום ח' בסיוון התשמ"ה (28 במאי 1985):

ב"דפי זהב" של העיר תל-אביב, בעמ' 40, מופיעה מודעה שיש בה נימה גזענית בולטת.

אבקשך להשיבני:

1. האם הסכ המשרד את חשומת לב הממונה על "דפי זהב" לדבר?

2. מה הן ההוראות שהוציא משרדך כדי למנוע הישנות מקרים מעין אלה?

3. האם הוכיח שמדוע זה לא תופיע במהדורות נוספות של "דפי זהב"?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

פ. 1. כן.

2. ניתנה הוראה לחברת "דפי זהב" להקפיד בעתיד על ביקורת נאותה של הפרסומים כדי למנוע הישנות הפרסום של מודעות שיש בהן משום פגיעה או עלבון על רקע גזעני. כמו כן הפניתי את חשומת לבם של מנהלי חברת "דפי זהב" וחברת "בזק" להצעת החוק לחיקוק חוק העונשין בעניין הסתה לגזענות, אשר הוכנה על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה ומנוחת על שולחן הכנסת.

3. ניתנה הנחיה מפורשת למנוע הישנות הפרסום.

אם מותר לי להוסיף, על-פי הנחייתי, חברת "דפי זהב" מוציאה לראשונה מדרך טלפון לתושבים הערבים וליישובים הערביים בישראל.

1150. מניעת האזנת סתר

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר התקשורת ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

לאחרונה נתן בית-המשפט העליון פסיקה לגבי ערעור על פסיקה קודמת של בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה, שהרשיעה עובד משרד התקשורת בהאזנת סתר (ערעור שירות מדינה 2/85 משה כן-עזרא ששון נגד מדינת ישראל). בית-המשפט החמיר בעונשו של הנאשם שציתותיו לשיחות אזרחים התאפשרו כהיותו עובד חברה ציבורית, "בזק", שנתנה בידיו כלים טכניים להאזנה לשיחות אזרחים.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם קיימים נהלים והוראות מפורטות לעובדי התקשורת ו"בזק" ככל הנוגע לאיסור האזנה וציתות?

2. האם הוראות בנדון מתפרסמות גם לידעת הציבור כלול?

3. האם תופעת הציתות של עובדים ואזרחים שכיתה או חריגה?

4. האם קיים פיקוח למניעת ציתות, ומה הוא?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

1. משרד התקשורת והנהלת חברת "בזק" מתייחסים בכובד ראש לסוגיה של האזנת סתר. בעקבות פסק-הדין של

עצמה, מאותם קצינים שמעמדם התערער כנראה על-ידי המפקד החדש, או מכאלה שנדרשו אולי למאמץ יתר מצד הפיקוד החדש של תת-ניצב גונן.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

כיצד, מתי ובאילו שיטות מתכוון השר להיאבק בנגע ההדלפות?

שר המשטרה ח' ברילב:

בנושא ההדלפות דנה הכנסת בעקבות הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת בני שליטא, וכפי שאמרתי אז, אומר גם כעת: המשטרה מודעת לקיום התופעה של ההדלפות ולצורך בצמצומה.

קיימתי פגישה עם סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה, ובה נדונה בעיית ההדלפות והובהרה עמדותי בנושא. כמו כן מונה צוות חשיבה בנושא ההדלפות במשטרה. צוות זה ימליץ על הדרך שעל-פיה יפעל הדרג הפיקודי הבכיר למניעת הדלפות ולנקיטת צעדים מתאימים נגד המדלפים.

מתגובות שאני נתחל בהן, כתוצאה מהמאמץ לצמצם את נגע ההדלפות, אני סבור שתוצאות המאמצים כבר ניכרות בשטח. היום קשה יותר לעיתונאים להשיג מידע באופן בלתי מאורגן ודרך "מדליפים" — מצד אחד, ומצד שני — מערכת הדוכיות של המשטרה ערוכה להודים מידע אמין ובזמן בנושאים שלציבור יש עניין בהם.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה לך, אדוני שר המשטרה. רשות הדיבור לשר התקשורת להשיב על שאלותיו של חברי הכנסת.

973. אישור להקמת חברה לתקשורת לוויינים

חבר הכנסת א' ורדיגר שאל את שר התקשורת ביום כ"ג בסיוון התשמ"ה (12 ביוני 1985):

בעיתונות פורסם כי ועדת השרים לענייני כלכלה אישרה הקמת חברה בשם "אפיק תקשורת בע"מ", שבין מטרותיה עזרה לניצול שידורים מלוויינים.

שאלותי:

1. האם חברה זו תייעץ לתחנות השידור "קול התקווה" וטלוויזיית המזרח התיכון של חברת N.B.C. ותסייע להעביר את שידוריהן באמצעות לוויין זה?

2. האם ברעת השר למנוע מהחברה הנ"ל לסייע לתחנות השידור הנ"ל?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

1. לא.

2. כן.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אברהם ורדיגר.

אברהם ורדיגר (מורשה):

האם ידוע לשר התקשורת ש"קול התקווה", אשר ממוקם עכשיו בצד הישראלי של הניבול, פועל גם בשטח המיסיונרי? האם זה ידוע לשר ומה ברעת הממשלה לעשות בעניין זה?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

תחנת השידור "קול התקווה" אינה כתחום משרדי. אני מודה על האמת, שלא שמעתי את שידוריה. אני מוכן לברר את המצב המשפטי לגביה. אבל, לרעתי הפתרון לבעיה מסוג זה

מתוך מדענות לחשיבות הטלפונים הציבוריים ניתנה השנה לחברת "בזק" הנחיה להגביר את קצב ההתקנות ולהחיש הכנסה לשימוש של דגם טצ"ג — טלפון ציבורי גובה — חדש. השנה יוגדל מספר הטלפונים הציבוריים בכ-20% לעומת כל הכמות הקיימת כיום. יותקנו 2,014 טצ"גים חדשים.

1. במהלך החודש שחלף בוצעו כ-54,000 ביקורי תחזוקה בטלפונים ציבוריים ונמצא כי רק 76% מכלל המכשירים היו תקינים לחלוטין. כידוע, סובלת המערכת מפגיעות ונדליות הראויות לכל גנאי. אנו משתדלים לצמצם את הפגיעה על-ידי שימוש בחומרים קשיחים ועל-ידי הצבת מכשירים חדשים בסוללות מקובצות.

2. חברת "בזק" הונחתה על-ידי הוועד באופן פעיל יותר בתחום אחזקת הטלפונים הציבוריים, וזאת בלא תוספת משמעותית של כוח אדם, נוכח ההכרח לצמצם את כוח האדם בחברה.

- 3 — 4. חברת "בזק" מתכוונת להתחיל בהפעלה ניסיונית של דגם של טצ"ג חדש עמיד יותר בעוד שנה. בעתיד ניתן יהיה להפעילו באמצעות כרטיס מגנטי.

במקביל מפתחת החברה מערכת בקרה ממוחשבת שתאפשר בקרה יזומה ואיתור תקלות ב"זמן אמיתי". מערכת כזו ממוחשבת תיכנס לשימוש ראשון בעיר ירושלים כבר בשנת העבודה הנוכחית.

ואם מדובר על העיר ירושלים, רכותי חבר הכנסת, בוודאי תיתנו דעתכם ותראו מספר גדול של טלפונים ציבוריים שהותקנו לאחרונה בכל פינות העיר. אלה טלפונים מדגם נאה, חדש ורובם גם במצב תקין למדי.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני השר, איני יודע אם הגיעו אליך שמועות והדלפות, שגם סוציולוגים מעריכים שאם יפרוץ, חס וחלילה, בארץ מרי אזרחי, אחת הסיבות לו עלולה להיות המרירות המצטברת בלבותיהם של האזרחים בקשר למצב של מערכת הטלפונים. יש הטוענים שזה גם גורם המצטרף להגברת התופעה של הירידה מן הארץ. ויש אפילו מחשבי חישובים שמצאו שאזרחי ישראל מבזבזו קרוב ל-4% מחייו להשגת המספר המבוקש בטלפון.

האם יש לך חוכנית איך להגדיל את הזמן הפנוי של חיי האזרח במדינה?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

אני מודע בהחלט למצב שתיאר חבר הכנסת צבן. אינני יודע אם הוא חמור עד כדי כך, אבל הוא בהחלט לא משיבי רצון. מדינת ישראל לא מספקת לאזרחיה את שירותי הטלפון שהתושבים ראוים להם, ואין צורך לומר שזה נובע ממחוקקת ומהנחה רבות שנים.

עם זאת, יש לנו במדינת ישראל גם שחי בעיות ספציפיות שאינן קיימות במדינות אחרות: אורך השיחה הממוצעת הוא פ"שניים מאורך השיחה הממוצעת באירופה המערבית. הדבר נובע בחלקו מההרגלים וכן מהעובדה שישאל היא אחת המדינות היחידות — לא בהשוואה עם ארצות-הברית — שאין בה כל הגבלה מבחינת מספר הפעילות בשיחה מקומית.

יאיר צבן (מפ"ם):

טוב, אלפים שנה לא דיברנו בטלפון.

בית-המשפט העליון בתיק ערעור שירות המדינה 2/85, הוציאה חברת "בזק" ביום 1 ביולי 1985 נוהל מחודש ככל הנוגע לאיסור האזנה לגבי עובדי "בזק".

2. מדובר בנהלים קפדניים שנערכו, כמובן, כמתחייב מחוק האזנת סתר, התשל"ט — 1979. בנוהל יש גם התייחסות לטיפול משמעותי, ובקשר לזה נקבע, בין השאר, כי "עובד אשר הוגשה נגדו תלונה ונמצא כי הפר את החוק ו/או הוראות נוהל זה הוגש נגדו תלונה במשטרה וההנהלה תדרוש לגביו בכל מקרה עונש של פיטורים ללא תשלום פיצויי פיטורים".

3. הואיל ומדובר בנוהל פנימי המופנה אל עובדי החברה, אין צורך בפרסום לציבור.

4. מקרים של ציטוט לשיחות טלפון בידי עובדי "בזק" הם נדירים ביותר, ואנו רואים זאת, כאמור, בחומרה יתירה. אשר לחופעת ציתות של אזרחים, זו סוגיה פלילית המצויה בתחום הטיפול של משטרת ישראל. חברת "בזק" איננה עוסקת בנושא זה.

5. טכנאי חברת "בזק" מתחברים לקורים לצרכים טכניים בלבד, ואף זאת רק כאשר יש בכך הכרח. לשם בדיקת תקינות שמע או לשם זיהוי קו. ההנחיה היא לבצע פעולות אלה אך ורק כאשר הקורים אינם תפוסים. אם מתחבר טכנאי "בזק" לקו שמתנהלת בו שיחה, עליו להודיע מייד ולהודיע על הבדיקה. להתנצל ולסיים את פעולתו בהקדם האפשרי.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (המערך):

אני מודה על התשובות המפורטות. אבל אני רוצה לשאול את כבוד השר, מה יעשה אזרח כאשר יש לו הרגשה שמצוותתם לשיחותיו? יפנה למשטרה?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

עליו לפנות למשטרה, ואם יש לו חשד, לפי נסיבות המקרה, שזה טכנאי "בזק", הוא צריך גם להודיע לחברה או למשרד התקשורת.

1206. אייחוקיות טלפונים ציבוריים

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר התקשורת ביום ה' בתמוז התשמ"ה (24 ביוני 1985):

מספר טלפונים ציבוריים שעשתה לאחרונה הרשות להגנת הצרכן עולה, כי שליש מהטלפונים הציבוריים בארץ אינם תקינים, וכי אחוז התקנות שונה מעיר לעיר. כמו כן נמצא כי כ-86% מתאי הטלפונים לא נמצא כלל מדריך, וכי במחציתם אף לא היתה תאורה.

שאלותי לכבוד השר הן:

1. לפי אומדני המשרד, מה הוא מספר הטלפונים הציבוריים שאינם תקינים?

2. האם יש ככוונת המשרד לתגבר את צוותי האחזקה?

3. האם נערך המשרד לפעולה הסברה בקרב הציבור?

4. מה הן הפעולות שעושה המשרד על מנת להביא שירות זה לרמה אופטימלית של תקינות?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

בישראל מותקנים היום 10,917 מכשירי טלפון ציבוריים, מתוכם 4,423 טלפונים רגילים והשאר מוחזקים על-פי חודים בחצרות מוסדות או בהשגחה אחרת.

שר התקשורת א' רובינשטיין:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ת' טובי)

1. לא.

2. כן, התשובה חיובית.

3. חברת "דפי זהב" אחראית להנפקת מדריכי הטלפון במסגרת התקשורת עם חברת "בזק".

4. לפני כחודשיים ניתנה הנחיה לחברת "דפי זהב" להקפיד בעתיד על הפרסומים גם במדריכים המסווגים כדי למנוע הישנות פרסום מודעות שיש בהם פגיעה או עלבון על רקע גזעני.

אני חוזר על מה שאמרתי בתשובה על שאלתא אחרת, כי כהתאם להנחיית מפרסמת חברת "דפי זהב" לראשונה מדרין טלפון גם ליישובים הערביים.

1238. איות השם "ירושלים" בלועזית

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר התקשורת ביום י"ד בתמוז התשמ"ה (3 ביולי 1985):

שר התקשורת לשעבר, מר מרדכי צפורי, החליט כי חותמות הדואר בישראל יישאו את שם בירתנו בלועזית Yerusshalayim ולא Jerusalem. כפי שהיה נהוג קודם, אך נמסר לי כי ההחלטה לא בוצעה במלואה.

רצופים בזה תצלומי התכתבויות בנוון.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם משרדו עוקב אחרי ביצוע השינוי?

2. אילו משרדים ממשלתיים שברשותם מכונה להרפסת בולים טרם ביצעו את השינוי?

3. מה בדעת כבודו לעשות לגבי אותם משרדים?

4. אילו מוסדות ציבור טרם ביצעו את השינוי, ומה בכוחות כבודו לעשות לגביהם?

תשובת שר התקשורת א' רובינשטיין:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. עד היום דווח על החלפת 46 מכוונות ביול.

3. בכוחות משרד התקשורת לפנות אל ועדת השמות ואל האקדמיה ללשון העברית כדי לקבל הכרעה סופית בעניין התעתיק הנכון של המלה "ירושלים".

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה לשר התקשורת.

ב. שאלות בעל-פה

לה לקיים בשלושת ימי האבל האחרונים לפני תשעה באב משמרת מתאה שקטה נגד ההסכם הקואליציוני עם אנשי כהנא בקריית-ארבע, עליידי הקמת אוהל והצבת שלטים לפני הכניסה לקריה. נמסר לי, שהמושל אסר על קבוצה זו את הדבר והתיר להם אך ורק להיכנס לקריה כמבקרים פרטיים בתנאי שימנעו מכל סממנים של הפגנה.

אבקשן להשיב לי על השאלות כדלקמן:

יהושע מצא (הליכוד):

או שכאשר כבר משיגים את המספר המבוקש, רוצים לנצל את ההזדמנות עד הסוף.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

אולי צריך להנהיג מונים גם לגבי שיחות מקומיות.

שר התקשורת א' רובינשטיין:

נכון, חברת הכנסת גלזר-תעסה, אכן, בדעת משרד התקשורת להביא בפני ועדת הכספים הצעה למנייה מקומית הדרגתית, כפי שזו מקובלת היום בכל מדינות מערב-אירופה.

נקודה שנייה שאני רוצה לעמוד עליה בתשובה על דברי חבר הכנסת צבן — ואין בכך משום הקלת המצוקה שהוא הצביע עליה — היא, שבישראל חל גידול מדהים וחסר תקדים גם בביקוש לטלפונים וגם במספר הפעילות. מספר הפעילות גדל בשנתיים האחרונות כמעט פי-שניים. ציניקים יאמרו בודאא, שאלה הם כל האנשים המנסים לחייג ואינם משיגים את המספר המבוקש על-ידם, אבל אני חושב שמי שמכיר את הנתונים האמיתיים יודע שיש כאן גידול מדהים הן בביקוש לטלפון והן בביקוש לשירותי טלפון. מדינת ישראל לא הקציבה את המשאבים כדי לענות על הביקוש הזה. הוא מקיף היום שכבות ביצור שהוא לא הקיפן בעבר. אני רואה זאת בדבר חיובי.

יאי צבן (מפ"ם):

האם זו ביקורת על הממשלה?

שר התקשורת א' רובינשטיין:

לא, זו איננה ביקורת על הממשלה. זה תיאור המצב הקיים. אי-אפשר לתקן אותו כלילה אחד, אבל אפשר להתחיל לתקן אותו בהדרגה וכך אעשה.

1237. מודעה גזענית ב"דפי זהב"

חבר הכנסת מ' וילנר שאל את שר התקשורת ביום י"ד בתמוז התשמ"ה (3 ביולי 1985):

במדריך "דפי זהב" של אוור תל-אביב התפרסמה מודעה (העתק שלה מצורף) ובה מופיע בתוך מסגרת המשפט הבא: "העבודה מתבצעת על-ידי עובדים יהודים". ממשפט זה עולה ריח גזענות.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם "דפי זהב" הוא פרסום המוגדר "ממשלתי"?

2. האם נבדק עניין פרסומה של מודעה בעלת אופי גזעני בפרסום ממשלתי?

3. כיצד קרה שהמודעה הנ"ל התפרסמה במדריך "דפי זהב"?

4. האם מוכן השר לפעול, כדי למנוע הישנות מקרים כאלה בתחום טיפול משרדו?

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלות בעל-פה, ולראשונה ישיב שר הביטחון על שאלתא מס' 67 של חבר הכנסת מרדכי כרי-און.

67. הפגנה בקריית-ארבע

חבר הכנסת מ' כרי-און שאל את שר הביטחון: נמסר לי, שאנשי "גח"ב שלום", התנועה לתורה ציונית ולשלום, פנתה אל המושל הצבאי של חברון וביקשה להתיר

שתי השאלות הראשונות נתתי ביטוי להערכתי לגישתה של תנועה זו. מותר לחבריה לבוא למקום, לבקר במקום. לעמוד מחוץ למקום, אבל לא לעשות הפגנה עם כל הסממנים של הפגנה. שלטים וכיוצא באלה דברים בתוך היישוב. צריך להבין מה היו השיקולים של המושל הצבאי, מה מותר ומה נאסר. לבוא למקום מותר להם. לבקר במקום מותר להם. להיפגש עם מי שהיה מוכן לפגוש אותם הותר להם. הפגנה עם סממנים כולטים — זאת לא ניתן להם ועל כך ניתנה התשובה השלילית.

כאשר לדברי חבר הכנסת צבן, בדיוק על בסיס אותם עקרונות ניתנה הרשות לרב לוינגר. לא הותר לו להיכנס למחנה, לא הותר לו לעמוד עם שלטים. אילו אנשי תנועת "נתיבות שלום" היו רוצים לעמוד מחוץ לקריית-ארבע, איש לא יכול היה לאסור זאת עליהם, אך לא עם סממנים של הפגנה, קרי — שלטים וכו'.

הי"ר ד' בן-מאיר:
חברי הכנסת — — —

קריאה:
לא השבת לחבר הכנסת גולרשטיין.

שר הביטחון י' רבין:
מאחר שלא היתה שאלה, אין אני חייב להשיב.

הי"ר ד' בן-מאיר:
שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 68.

86. מזל"ט ישראלי בשימוש צבא אנגולה

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הביטחון:
בעיתון "מעריב" מיום ו', 26 ביולי 1985, הובאה ידיעה שפורסמה בעבר בלונדון, שלפיה נמצא מזל"ט — מטוס זעיר ללא טייס — מתוצרת ישראל בשימוש של צבא אנגולה.

על-פי הכתוב, עוררה הידיעה הג"ל ועם רכ בחוגי הממשל בארצות-הברית.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם הידיעות שפורסמו בארץ ובלונדון נכונות?

2. האומנם ייתכן שמזל"ט תוצרת ישראל יגיע לידי צבאה של מדינה הנמצאת תחת השפעה קומוניסטית, או מדינת אויב, או גורמים עוינים אחרים?

3. האומנם התקבלה פנייה כלשהי מגורמים בארצות-הברית בעניין זה?

4. אם הידיעות הנזכרות לעיל נכונות, האומנם תקוט ממשלת ישראל צעדים כלשהם כדי שמקרים כנ"ל לא יישנו? מה הם הצעדים?

שר הביטחון י' רבין:
1. הידיעות אינן נכונות.

2. לפי מיטב הערכתי, אין זה סביר שיגיע מזל"ט שנמכר על-ידנו למדינה מסוימת מסוג זה שהוזכרה בשאלתא של חבר הכנסת מיכאל איתן.

3. לכן, גם לא נתקבלה כל פנייה מצד כל גורם. וראי לא מצדה של ארצות-הברית, מאחר שלא היתה לידיעה אחיה באמח.

4. מאחר שאין שחר לידיעה, ואין לנו תקדים בעבר של אפשרות כזאת, אין מקום לדבר על צעדים שיינקטו בקשר לכך.

1. האם נכונה הידיעה?

2. האם אתה מודע לעובדה ש"נתיבות שלום" היא קבוצה ציונית קונסטרוקטיבית ותמיד הקפידה על מידה גבוהה של מתונים ושמירה על החוק?

3. מדוע נמנע מן הקבוצה לקיים את משמרת המחאה?

שר הביטחון י' רבין:

1. התשובה חיובית.

2. התשובה חיובית.

3. שיקולי המושל הצבאי היו: שמירה על ביטחון האזור, הסדר הציבורי ושלום הציבור. היה אפשר שקיום הפגנה בימים אלה בקריית-ארבע תגרוור אחריה הפגנות נגד. לכן הוחלט שלא לאשר שום הפגנה כדי למנוע מתח או ליכוד יצרים.

הי"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת בראון.

מרדכי בראון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה להבין את הסיפא של התשובה. לפי ההיגיון הזה, ככל פעם שמישהו יאיים להפגין נגד הפגנה, השיקול יהיה למנוע את ההפגנה? מדובר בקבוצה שידועה בשלווה ובשקט שלה. היא עשתה מעט מאוד רעש במדינה הזו. האם אתה עדיין חושב שהשיקול היה נכון, שלא לאפשר להם לעשות דבר די צנוע?

הי"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה לחבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני השר, אני מבקש להבין את התשובה שלך. כייחוד על רקע העובדה, שכוחות הביטחון אפשרו, למשל, לאדם כמו לוינגר ולשותפיו להפגין מול מחנה הדיישה במשך תקופה ארוכה מאוד, כמקום שהיה ברור שההפגנה היא גורם מתסיס ומגרה. מצאתם דרך להבטיח את ההפגנה הזאת. כאן מדובר בקבוצה שבאמת ידועה במתינות שלה ובאיפוק שלה. קבוצה קטנה של "נתיבות שלום" לא היתה יכולה להפגין מול המעשה החמור שנעשה בקריית-ארבע?

הי"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה לחבר הכנסת גולרשטיין.

פנחס גולרשטיין (הליכוד):

אני רוצה לברך את שר הביטחון ואת מערכת הביטחון על השיקולים הענייניים. כאשר הם באים ואומרים שאין לקיים הפגנה בגלל סכנה לשלום הציבור — אם זה ממחנה אחד, זה טוב, אבל אם זה ממחנה שלום, שעלול להתפתח למחנה מלחמה, זה לא טוב. כל הכבוד למערכת הביטחון על שיקוליה הענייניים.

קריאות:

מה השאלה?

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת, אני מבקש שלא לנצל את הזכות הזאת להצהרות, שאם לא כן, נמנע את האפשרות להוסיף שאלות. הרי בכך תוציא מהשאלתא בעל-פה את כל מהותה. לכן, אני מבקש להימנע מתגובות כאלה להבא.

אדוני שר הביטחון, בבקשה להשיב.

שר הביטחון י' רבין:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת בראון — בתשובה על

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

השאלה המופנית לשר הביטחון היא: אם אכן כל התשובות על השאלות שהגשתי הן שליליות, מדוע מערכת הביטחון לא מצאה לנכון, לאחר שהדבר פורסם בלונדון וקיבל פרסום עולמי ולאחר שהדבר פורסם בעיתון "מעריב" — ולמיטב ידיעתי לא היתה תגובה אלא עד שחבר הכנסת מיכאל איתן הביא את השאלה לפני שר הביטחון — מדוע מערכת הביטחון לא הגיבה מייד על הפרסומים בלונדון ובעיתון "מעריב" בישראל?

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה לחבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני שר הביטחון, אתה הבהרת היטב שמזל"ט ישראלי אינו יכול להגיע למדינות כאלה המוגדרות כשאלחא. ואני שואל אותך: האם מזל"טים או כלי נשק ישראליים מתוככמים אחרים אכן מגיעים למדינות שנתונות בסכסוך פנימי, מלחמת אזרחים, משטרים של דכוי שמעוררים מלחמות אזרחים, באמריקה הלטינית, למשל?

היו"ר ד' בן-מאיר:

בבקשה להשיב, אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון י' רבין:

לשאלה המשלימה של חבר הכנסת מיכאל איתן — אם מערכת הביטחון הצטרף להכחיש את כל הפרסומים הלא-נכונים המופיעים בתקשורת בארץ ובעולם, אני חושב שאצטרף להגדיל את התקנים אצל דובר משרד הביטחון. איננו נוהגים להגיב על כל פרסום לא נכון אם בהכחשה ואם בהסברה. ידיעות ופרסומים על מכירות נשק או על סוגי נשק הקשורים לישראל מתפרסמים בעולם בקנה-מידה אדיר. אין לנו יכולת לעקוב אחר כל ידיעה המתפרסמת, ולכן, במיוחד בקשר לשאלתא שלך, שבה סיפרת על "זעם בארצות-הברית", ו"תמימה בארצות-הברית" — מאחר שכל אלה לא התרחשו, משום שכולם יודעים שאין אמת בידיעה, לא ראינו טעם להכחיש דבר.

אני מודה שאני לא קראתי את הידיעה, עד שלא שאלת את השאלתא.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת צבן — אנו איננו מפרסמים ואין לנו כוונה לפרסם, עם אילו מדינות יש לנו יחסים הקשורים במכירת נשק, השיקולים בנושא זה הם שיקולים כלכליים-מדיניים. כמובן, מובאים בחשבון גם שיקולים פוליטיים-מוסריים. השאלה מה הוא משטר דיכוי ומה איננו משטר דיכוי, האם הוא רק כתחום של ארצות אמריקה הלטינית, או האם הוא כולל גם מדינות בגוש הסובייטי — זו בעיה מורכבת מאוד.

לכן, התהליכים של אישור מכירת נשק עליידי מדינת ישראל הם תהליכים מורכבים, המחייבים את אישוריהם של הדרגים הבכירים ביותר — אישור שר הביטחון, אישור שר החוץ ואישור ראש הממשלה. אין עסקת נשק שאינה מתבצעת באישור שלושה נושאי תפקידים אלה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנו עוברים עכשיו לשאלתא בעל-פה מס' 66 של חבר הכנסת שבח וייס, עליה ישיב ראש הממשלה.

66. המאבק בטרור:

חבר הכנסת ש' וייס שאל את ראש הממשלה:

בצל ההתפתחויות האחרונות בתחום הטרור והתגברותו, מהן עמדת הממשלה ועמדת ראש הממשלה באשר לדרכי המאבק בטרור זה, ואכן, כיצד תנהג הממשלה בעתיד?

ראש הממשלה ש' פרס:

הטרור הוא צורת אלימות שאמצעיה משתנים מפעם לפעם. לכל צורת אלימות יש להתאים את התגובה ההולמת. מאחר שאין צורת טרור אחת אין גם שיטת תגובה אחת, אף על-פי שיש כללי יסוד. הראשון שבהם הוא מערכת מודיעין יעילה. גם מערכת זו יש להתאים למקורות המשתנים של הפשע. השני שבהם הוא מערכת סיכול מהירה ועירונית. בשני התחומים הללו יש לשירותי הביטחון של ישראל הישגים ממדרגה ראשונה. עובדה היא שרוב מקרי הפשע פוענחו וחלק ניכר מהם סוכלו מראש.

אשר לצורת הטרור שהתגלתה לאחרונה: לדעתי, העונשים היעילים ביותר, פרט לתפיסתם של הפושעים ולהעמדתם לדין, הם גירוש האשמים ופגיעה בבתיהם.

בכל מלחמה בטרור ונגד טרוריסטים צריך להקפיד שלא לפגוע באנשים חפים מפשע. וכמו שחובת המדינה היא לתפוס את הפושעים ולהענישם, תוכחה היא גם להגן על האזרחים החפים מפשע בלא הברל לאום.

בטרור לוחמים בשיטתיות ובתבונה, לא בהיסטריה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אני מודה לך על תשובתך. אני רוצה בהזדמנות זאת לשבח את ההתייחסות שלך לנושא ביום שישי האחרון. כתוכנית הטלוויזיה, האם תוכל להרחיב קצת בשאלה של האיון בין הצורך ביד כוזב לבין הכורח לשמור גם על צלמנו, האיון בין כורח השימוש באמצעים חריפים לבין הרתיעה הטבעית שיש לנו כיהודים וכדמוקרטים מכל סוג של ענישה שחורג מן המסגרת הזאת. אני מודע לקושי העצום של המאבק בטרור, במיוחד בתנאים שלנו כאן, אבל אנחנו הצלחנו במשך דורות, ובשני הדורות האחרונים, להילחם באפקטיביות רבה נגד מי שמבקשים להכחידנו, עם שמירה קפדנית על התרבות הפוליטית הדמוקרטית שלנו ועל אנושיותנו ועל החתירה לשלום, ועל כן הייתי מבקש ממך להסביר כיצד תתמודד הממשלה, גם מבחינה הסברתית כלפי היהודים כאן, עם השאלה של ריסון עצמי, ועם הנושא של עונש מוות למחבלים, שאני נרצע ממנו מאוד בגלל חוסר האפקטיביות שלו ובשל השלכותיו, וגם חוף כדי המשך החתירה לשלום, כי אני חושש שפה עשויה להיות פגיעה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אמנון לין.

אמנון לין (המערך):

אדוני ראש הממשלה, האם מעריך ראש הממשלה כי יש שינוי אידיאולוגי בעמדת אש"ף לגבי עצם קיומה של מדינת ישראל בעת האחרונה? האם ראש הממשלה מעריך כי אש"ף ונח את מדיניות הטרור והמאבק הצבאי המזוין נגד מדינת ישראל?

האם קיימת סכנה של סחף בקרב ירדני ישראל לטובת אש"ף ורעיון הפלשתיני המדיני? ומה מתחייב מכך ממדינת ישראל וממשלתה?

הטרור מבוצע על-ידי אנשי אש"ף. אני חושב שאני חייב להבהיר את זה לחבר הכנסת. אני חייב להבהיר את זה לידידני בחוץ. שלא תהיה שום אשליה, ואני מדבר ממש עד הרגע הזה, לפי מיטב ידיעתי, ואני אומר את זה לכל האנשים אשר באמת היו רוצים לראות שינוי באש"ף. עובדה זו היא עובדה ניצחת.

שמענו מפי המלך חוסיין שאש"ף עומד לשנות את האידאולוגיה שלו — הוא עומד, ועדיין עומד, כלומר, הוא טרם שינה אות, ואני חמיר רואה סכנה לערכי הבטחות בשינויים. יש הבטחה לשנות, אך אין שינוי בעמדות של אש"ף עד כמה שידוע לי עד רגע זה. פרט לכך, שהם הודיעו על נכונותם, טקטית או אסטרטגית, ללכת בשלב זה עם המלך חוסיין. גם כאן אינני רוצה לפענח את כל הכוונות. יש מקום לפירושים שונים.

אשר לסחף, אינני כל כך בטוח. בכלל, אי-אפשר כל הזמן להיות בפחדים. אנחנו רוצים לנהל משא-ומתן עם הפלשתינים-היורדים שאינם אש"ף, ורוצים משא-ומתן רציני ובהקדם כדי להשיג שלום, ואש"ף לא יערער את רצוננו זה.

אבל, אני רוצה להוסיף ולומר, שעד עכשיו לא ראיתי כקרב ידידני בארצות-הברית סימנים של סחף בנושא אש"ף. אין שינוי מאז ההבטחה שניתנה לישראל ב-1975. אני גם רוצה להגיד, שאני מרגיש מידה מסוימת של פיתרון בארצות אירופה. חלק מהן נטה בתחילה להאמין בהבטחות של אש"ף, ועכשיו הן מבקשות את השוכרים של ההבטחות הללו, אם אכן אש"ף השתנה.

על כן, כחיים המדיניים אין דרך אלא לשפוט ארגונים ואנשים על-פי הפעולות, והפעולות האקטואליות. אינני עושה חשבונות של העבר ואינני נותן מפרע על חשבון הבטחות של העתיד. זה המצב ברגע זה.

לשאלותיו של חבר הכנסת ויקטור שם-טוב — כבר עניתי על השאלה הראשונה, שחלק מפעולות הטרור שהיו לאחרונה בוצעו ביוזמה מקומית על-ידי מספר קטן של אנשים, ותיארת את המצב כפי שהוא ידוע לי.

אני שולל עונש קולקטיבי, מפני שהוא אינו עונש. עונש נועד רק לאנשים אשמים, שאשמתם הוכחה. בכל מדינה דמוקרטית וגם בישראל, כל האזרחים הם חפים מפשע, אלא אם כן הוכח ההיפך מזה. אני חושב שדבר זה נמצא באופיות התפיסה הדמוקרטית והחוקתית של כל ארץ חופשית, לרבות מדינת ישראל. חובת המדינה למנוע מאנשים לקחת את החוק לידיהם, וודאי למנוע מאנשים לעשות את עצמם אדונים ולהשתמש באלימות על רקע לאומי, אידיאולוגי, או על כל רקע אחר. אנשים חפים מפשע צריכים להיות בטוחים והמדינה חייבת להבטיח את ביטחונם, את שלומם ואת אי-היפגעותם, על אף היותם שייכים לעם כזה או לעם זה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה.

ג. שאלות ותשובות

במכתב ליושב-ראש הסוכנות, מר אריה דולצין, כתב ראש מחלקת עליית הנוער תלונה חריפה על הפיכת משרדי מחלקת העלייה בניו-יורק למעוז של "גוש אמונים". כמו כן, הוא כתב על העדיפות הניתנת שלא כדין לחלק הימני של הספקטרום התנועתי החלוצי של פעולותיו בארצות-הברית.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב.

ויקטור שם-טוב (מפ"ם):

כבוד ראש הממשלה, שמענו חוות דעת של גורמי הביטחון, אשר לפיהן מספר האנשים המשתתפים בפעולות טרור הוא קטן ביותר. הן ביוזמות מקומיות והן בקשר עם ארגוני החבלה. הרוב הגדול של האוכלוסייה אינו משתתף בפעולות טרור. לאור חוות דעת זו, האם הממשלה תימנע מענישה קולקטיבית, שלמעשה תרחיב את התמיכה של האוכלוסייה, שאיננה משתתפת בפעולות טרור? האם הממשלה תנקוט צעדים נגד התופעה החמורה, שאזרחים פרטיים, בעקבות פעולות טרור שאנחנו כולנו מגנים אותן, לוקחים את החוק בידיים ופוגעים על-ידי מעשי אלימות באזרחים חפים מפשע שלא היה להם קשר לפעולת הטרור?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. בבקשה, אדוני ראש הממשלה.

ראש הממשלה ש' פרס:

להערותיו של חבר הכנסת שבח וייס — לפי דעתי יש צורך ביד ברזל נגד הטרוריסטים. לגבי כל יתר האזרחים, המדינה חייבת לנהוג על-פי החוק ועל-פי הערכים שלנו, לא רק על-פי החוק היבש.

בעניין המלחמה בטרור איני רואה שום מקום לפשרה. כמוכן במסגרת החוק הנתון. עם זאת, אני רוצה להגיד שהטרור אסור שישפיע על ישראל, מצד אחד, להיכנע לאיזה תכתוב שהוא, ומצד שני, לוותר על תהליך השלום. הטרור לא יכתוב את רכנו לא לכיוון זה ולא לכיוון זה. אנחנו נחזור לשלום למרות הטרור ואנחנו נתנגד לסכן בדברים יסודיים של מדינת ישראל בגלל הטרור. לא זה ולא זה.

להערותיו של חבר הכנסת אמנון לין, ובהקשר זה אולי גם תשובה לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב, אם כי אתייחס לזה לחוד: הבעיה בטרור, כפי שאני רואה אותו עכשיו, היא שיש ארגונים טרוריסטיים ויש טרוריסטים שאינם חברי ארגון. חלק מהפעולות שבוצעו לאחרונה הן של טרוריסטים שאינם חברים בארגון טרוריסטי. לפי מיטב ידיעתי, כמו למשל מקרה הערבי שהסתובב כאן בירושלים וניסה לרקור לידים יהודים. זו יוזמה שלו. אין לנו הוכחה עד הרגע הזה שהפשע שבוצע במזרם מעפולה נעשה על-פי הוראה של ארגון טרוריסטי. גם זו כנראה יוזמה מקומית. זה גם מה שמקשה, וזה מחייב הבחנה יסודית מאוד בדרכי התגובה. למשל, אם יש מקרה כזה בירושלים, אין טעם לפגוע במקום אחר מחוץ לירושלים. צריך לחפוס את האיש האשם.

אשר לאש"ף, איני מוציא פסקי דין אידיאולוגיים, אין זה תפקידי. אבל אני רוצה לקבוע בוודאות שאין להטיל בה ספק, שעד הרגע הזה אש"ף עוסק בטרור. החל במי שעומד בראשו, הנותן את ההוראות — ערפאת, ודרך כל המוסדות של אש"ף.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות היכור לראש הממשלה להשיב על שאלות בכתב מעל הדוכן.

529. משרדי מחלקת העלייה בניו-יורק

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את ראש הממשלה ביום ו' בשבט התשמ"ה (29 בינואר 1985):

6. לפי הידוע לנו, אין אפשרות לרכוש טלית, תפילין וסידור בבית המועצה, אף שידוע שסידורים הודפסו בבית הכנסת כמוסקבה וטליתות הועברו עלי ידי ה"גיוניט".

היו"ר ד' בן-מאיר:
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק ארצי.

יצחק ארצי (המערך):
אני מבקש לדעת, האם קיים טיפול, ישיר או עקיף, למען אפשר חיי דת ותרבות אינטנסיביים יותר בבית המועצה. במקביל למאבק למען חופש היציאה ואיחוד המשפחות, ובאילו דרכים זה מתבצע?

ראש הממשלה ש' פרס:
לאחרונה פנו אלי רבנים מאירופה שרוצים להגביר את הפעולה בתחום הדתי במסגרת המותרת בבית המועצה ואני עודדתי אותם מאוד לעשות כן.

920. התגברות האבטלה בישראל

חבר הכנסת ח' טובי שאל את ראש הממשלה כיום י"ד באייר התשמ"ה (5 במאי 1985):

ב"גירוסלם פוסט" מיום 17 במרס 1985 פורסם, כי שר העבודה והרווחה משה קצב מתלונן על כך, שהממשלה איננה עושה די כדי להתמודד עם האבטלה. הוא אף פנה לראש הממשלה במכתב בנושא. השר הוסיף שלא זו בלבד שלא נפתרה בעיית האבטלה, אלא שאיש לא נתבקש ליצור מקומות עבודה.

הנני שואל את כבוד ראש הממשלה:

1. האם הדברים נכונים? אם כן —

2. מדוע אין הממשלה מתמודדת עם בעיה חמורה זו?

3. מהם הצעדים המעשיים שתעשה הממשלה כדי לפתור את בעיית האבטלה וכדי לצמצם את ממדיה?

ראש הממשלה ש' פרס:

1. התשובה שלילית.

2—3. הנתונים עד כה הראו שאין חרפה במצב האבטלה. מן הראוי לציין, שהסקרים שערך המכון לפריון העבודה מראים, כי פוטנציאל התעסוקה במשק הישראלי לא מוצה עד תום.

במסגרת התוכנית הכלכלית החליטה הממשלה על כמה אמצעים שיש לנקוט במידה שבעיית האבטלה תוחרף. האמצעים כוללים תוכנית הכשרה מקצועית והסבה מקצועית.

היו"ר ד' בן-מאיר:
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני ראש הממשלה, נוכח פיטורי אלפי עובדים במסדות ציבור — מה הן התוכניות הממשיות להבטחת תעסוקה לאלפי המפוטרים האלה?

ראש הממשלה ש' פרס:

במשא ומתן שלנו עם ההסתדרות אמרנו, שנהיה מוכנים אפילו לשלם את שכרם של עובדי המדינה שיעברו למפעל יצרני לפרק זמן מסוים. עד אשר ייקלטו.

אחמול הייתי בגליל העליון וסיירתי שם במפעלים רבים. לפי הערכתי, יש היום מפעלים שמוכנים לקלוט עובדים מיד, לדעתי, בהשקעה לא גדולה מדי וכמסגרת אפשרותה של

אף-על-פי שהעניין נתון בעיקרו לשיפוטתה של ההנהלה הציונית, שאלותי הן:

1. האם אין ממשלת ישראל והכנסת חייבות לדון בנושא?
2. כיצד ייתכן שנושא כה יקר לנו כעלייה נתון למחלוקת מפלגתיות?

3. האם העובדות המופיעות במכתב המצורף ידועות לך?

4. האם עלה העניין לדיון במוסד לתיאום בין הממשלה להסתדרות הציונית?

5. מה היו מסקנות הדיון?

6. מה יש בדעת כבודו לעשות לתיקון המצב?

ראש הממשלה ש' פרס:

נושא השאלתא הועבר לטיפולת של ההנהלה הציונית. אם יתעורר צורך, לאחר תשובת ההנהלה הציונית, יועבר הנושא לדיון למוסד התיאום.

640. חיי הרוח של יהודי ברית המועצות

חבר הכנסת י' ארצי שאל את ראש הממשלה כיום כ' בשבט התשמ"ה (11 בפברואר 1985):

בתוקף תפקידך כממונה על ענייני התפוצות אבקשך להשיבני מעל במת הכנסת, מה ידוע לנו על חיי התרבות, הרוח והדת של יהדות ברית המועצות.

1. מה מספר דוברי האידיש בבית המועצות?

2. כמה תיאטרות יהודיים קיימים בבית המועצות ובאילו מקומות?

3. מה מספר הספרים שהוצאו לאור לאחרונה באידיש ובאילו נושאים?

4. האם פועלת בבית המועצות תחנת שידור בעברית? אם התשובה היא חיובית, מה הנושאים שהיא עוסקת בהם?

5. מה ידוע על חיי הדת של יהודי ברית המועצות? מה מספר בתי הכנסת הפועלים במדינה זו?

6. האם אפשר להשיג בבית המועצות סידורי תפילה, ספרי תנ"ך ותשמישי קדושה, כגון טליתות ותפילין?

ראש הממשלה ש' פרס:

1. ההערכה היא שיש כ-137,000 דוברי אידיש בבית המועצות.

2. קיימות שתי להקות תיאטרון במוסקבה ולהקת מחול ושיר בליטא.

3. הנתונים המצויים בדינו מתייחסים לשנים 1977—1981. בשנים אלה הוצאו לאור כ-50 ספרים.

4. התשובה חיובית. התחנה היא: "קול השלום והקדמה". הנושאים המרכזיים שבהם עוסקת התחנה הם: מהדורות חדשות, פרשנות בנושאי המורח התיכון, חיי היהודים בבית המועצות ונושאים בין-לאומיים שונים. השידור אינו חוקפני באופיו ואין בו רמזים אנטישמיים. בדיווחים על מדיניות ישראל והאזור מצטיינת התחנה בכיקורת חריפה.

5. בבית המועצות יש 81 בתי כנסת כ-73 ערים. בין פעילי העלייה יש משפחות שחזרו ליהדות. פעילים אלה עוסקים בלימוד תורה ובהפצת חומר דתי, אך לא באמצעות בתי הכנסת.

מזה עין. הקשיים נובעים, לדעתי, משניים שלושה דברים בעיקר: התכנון החקלאי הקיים — מושבי הצפון מבוססים בעיקר על לולים ויש עודף גדול של ביצים שאי אפשר לשווק אותם. גם אין טעם לייצא אותן לחוץ-לארץ, כי בחוץ-לארץ מקבלים עבור ביצה כ"ז סנט, כאשר ייצור הביצה עולה כ"ז סנט, הרוכ במטבע-חן. זאת אומרת שהיצוא איננו כדאי. אני יודע ששר החקלאות מנסה עכשיו לגוון את המשק במושבים האלה בצפון. אני יודע שגם אישרנו מפעל מים, אומנם בגליל התחתון, בהיקף גדול.

הרכב השני המעיק מאוד על המושבים הוא, לפי דעתי, החובות. המושבים בכל הארץ וגם בצפון, וזה נכון גם לגבי הקיבוצים, "נאלצים" עליידי הריבית האכזרית. בעיה נוספת במושבי הצפון היא תעסוקה לדור הצעיר. גדלו ילדים יוצאים מן הכלל, יש הרבה משפחות ברוכות ילדים ומוכרחים למצוא מקורות תעסוקה לדור הצעיר.

לפי דעתי, מצב החקלאים בישראל מחייב פעולה נמרצת ומהירה, אם כי צריך לגלות את האמצעים.

968. ההוצאות הקשורות בעובדים החדשים במשרד ראש הממשלה

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את ראש הממשלה כיום כ"א באייר התשמ"ה (12 במאי 1985):

1. כמה עובדים חדשים התקבלו במשרד ראש הממשלה, קבוצים או ארעיים, או לפי חוזה מיוחד, מאז נבחר כבודו לראשות הממשלה ומהי העלות הכוללת שלהם, ברוטו, לשנה?

2. לכמה פקידים מאלה המצוינים לעיל יש מזכירות ו/או עוזרים ומה העלות הכוללת שלהם, ברוטו, לשנה?

3. לכמה מאלה המצוינים לעיל מוצמד רכב על חשבון משרד ראש הממשלה או על חשבון של חקציב מגורמים אחרים ומה העלות הכוללת של רכב זה, ברוטו, לשנה?

4. כמה מהם מקבלים החזקת רכב ומה העלות הכוללת של החזקת רכב זה, ברוטו, לשנה?

תשובת ראש הממשלה ש' פרס:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. לא ניתספו משרות לתקן משרד ראש הממשלה. העובדים החדשים שנכנסו לעבודה הם במסגרת זכויותיו של כל שר להעסיק עובדים, וזאת באישור נציבות שירות המדינה.

עובדים אלה, לפי הוראות התקשייר, מועסקים על-פי חוזה מיוחד.

3 — 4. העלויות המוזכרות בשאלתא אושרו בתקציב משרד ראש הממשלה לשנת 1985/86.

1040. מצוקתם של יהודי תימן

חבר הכנסת מ' רייסר שאל את ראש הממשלה כיום ח' בסיוון התשמ"ה (28 במאי 1985):

בעקבות ידיעות שהגיעו לאחרונה, נמצא כי יהודי צפון-תימן חיים בחד מתמיד. לאחרונה הוחמר מצבם עקב הופעת המחבלים הפלשתינים באזורם, אותם מחבלים שסולקו מלבנון.

לנוכח זאת, אודה לכבודו אם יענה על השאלות האלה:

1. האם כבודו מודע לידיעות הנ"ל?

2. אם התשובה על השאלה הראשונה חיובית — מה בכונות כבודו לעשות למענם?

המדינה, אפשר ליצור מקורות תעסוקה נוספים. אני יודע שזו הסכה כואבת. אני גם רוצה לחזור ולומר, ואני חושב שאנחנו חייבים לומר את זה לעובדי המדינה: אין עובדים מיותרים ואין מועסקים בלתי-דרושים. יש עבודה חשובה יותר ועבודה חשובה פחות. יש תעסוקה חיונית יותר וחיונית פחות. התוכנית הכלכלית איננה מכוונת כלפי העובדים או כלפי המועסקים. היא מכוונת לייצור עדיפות בתחום העבודה ובתחום התעסוקה, כלומר, להעביר ממגורים אדמיניסטרטיביים למגורים יצרניים, מפני שמדינת ישראל מוכרחה לצאת מהמבנה, שאיננו מאפשר לה להגיע לכלל עצמאות כלכלית.

967. הטיפול ביישובי הצפון

חבר הכנסת י' ארצי שאל את ראש הממשלה כיום כ"א באייר התשמ"ה (12 במאי 1985):

בתוך כמה ימים ייערך צה"ל לאורך הגבול הבין-לאומי, היציאה מלבנון הופכת את יישובי הצפון ליישובים השוכנים על גבול מסוכן ופרובלמטי.

נוכח מצב זה, אבקש להשיבי מעל כמת הכנסת:

1. מה עשה הממשלה כדי לחזק את קריית-שמונה, נהריה ושרא היישובים העירוניים, הקבוצים והמושבים מבחינה כלכלית, חברתית, והגנתית?

2. מהן ההנחיות למשרדים כדי שזרימת הכסף והביצוע לא יעוככו מחמת תהליכים ביוקורטיים?

ראש הממשלה ש' פרס:

1. הממשלה, בישיבתה ב"ב במאי 1985, אישרה תוכנית פעולה מפורטת לחיזוק יישובי קו העימות בצפון, מבחינה ביטחונית, כלכלית וחברתית. התוכנית כבר החלה להתבצע באמצעות המשרדים הנוגעים בדבר.

ועדת המנכ"לים — אשר הוקמה על-ידי ועדת השרים ליענייני קו העימות — עוקבת אחר ביצוע החלטות הממשלה. אני מבקש להוסיף ולומר שאני באופן אישי עוקב אחרי זה.

להלן כמה דוגמאות למה שנעשה: הוקצב סכום של 5 מיליוני דולרים לבניית מקלטים; הועברו 5 מיליארדי שקלים לכיסוי גירעונות הרשויות המוניציפליות ביישובי קו-העימות; הוחל בבניין מקלטים וחדרי ביטחון; אושרה הקלה של 10% במס הכנסה לתושבי קו העימות; הועברו כספים לצורכי שיקום שכונות; הוקצו כ"א אוטובוסים חדשים להסעת תלמידים; הופעלו קייטנות הילדים בהשתתפות הקציבית של משרד התינוק והתרכות; הוחל בפעולות להרחבת ופיתוח של בתי-החולים בנהריה ובצפת; בתהליכי ביצוע — הרחבת כבישים באזור; אושרו תוכניות ותקציבים להשקעה במפעלי תעשייה קיימים וחדשים על-ימנת ליצור מקומות תעסוקה.

2. הממשלה הורתה לכל משרדיה לתת עדיפות לפעולות הקשורות ליישובי קו העימות בצפון ולקצר את תהליכי הטיפול בתחומים השונים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת ארצי, בבקשה.

יצחק ארצי (המעורן):

לאחרונה פורסם שכ-100 מושבים נמצאו בסכנה חמורה ולפני חיסול. אני מבקש לדעת האם הסכנה הזאת מרחפת גם על מושבים המצויים באזור העימות?

ראש הממשלה ש' פרס:

המושבים בצפון נמצאים במצב קשה מאוד. לפי דעתי, המצב בחקלאות בצפון קשה מהמצב כחעשייה. אין להעלים

תשובת ראש הממשלה ש' פרס:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)
ב'7 ביוני 1985 אישרה ועדת השרים לענייני כלכלה את התוכנית להפיכת אילת לאזור סחר חופשי. בשל ערעורם של כמה שרים נדון הנושא בישיבת ממשלה ואושר ב'23 ביוני 1985. בימים אלה תוגש הצעת החוק לכנסת.

1161. ילדי תימן האבודים

חברת הכנסת מ' גלזר-העסה שאלה את ראש הממשלה ביום ה' בתמוז התשמ"ה (24 ביוני 1985):

בעיתון "חדשות" מיום ט' כסיון התשמ"ה, 31 במרס 1985, נכתב על ילדי תימן האבודים ורואיינו אנשים שאיבדו את ילדיהם בנסיבות מסתוריות. עוד דובר בכתבה על ועדת חקירה שהוקמה עלייך משטרת פתח-תקווה, ומשום מה הופסקה עבודתה בעודה בעיצומה.⁷ לאור פניות שהועברו אליי, ברצוני לשאול את כבודו:

1. האם היתה ועדת חקירה ממלכתית? מה היו ממצאיה?
2. מה היו תוצאות הבדיקה שנערכה עלייך משטרת פתח-תקווה?
3. מה היא עמדתו של ראש הממשלה בנושא הקמת ועדת חקירה שתמצה את הנושא אחת ולתמיד?

ראש הממשלה ש' פרס:

1. התשובה חיובית. הוועדה מונתה עלייך שר המשטרה ב'3 בינואר 1967 וסיימה את עבודתה בקיץ 1968. דין-חשבון הוועדה נמסר לוועדת השירותים הציוניים של הכנסת. ב'16 ביוני 1985 דנה ועדת הפנים ואיכות הסביבה פעם נוספת בפרשה.

עיקרי הממצאים של אותה ועדה העלו, שמתוך 339 תלונות בדבר היעלמות ילדים נמצאו 313 תעודות פטירה וקברים. 4 ילדים נמצאו בחיים, ולגבי 22 ילדים לא ברור מה עלה בגורלם.

2. משטרת פתח-תקווה לא עסקה בחקירת הנושא.

3. ראה התשובות לעיל.

1252. מצב ההתנחלויות

חבר הכנסת מ' פלד שאל את ראש הממשלה ביום כ"ו בתמוז התשמ"ה (15 ביולי 1985):

ראש החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית קבע בעיתון "הארץ", מ'7 ביולי 1985, כי ההתנחלויות בגדה המערבית חייבות 80 מיליון דולר שאין בכוחן לפרוע, כי ברכות מהן יש דירות ויחידות משק ויקות שלא אוכלסו, כי בהתנחלויות רבות מתגוררות רק 15—20 משפחות, וכי הקמת שש התנחלויות חדשות, כמתחייב מהסכם הקואליציוני, תפגע בהתיישבות הקיימת.

לפיכך, אבקש להשיב על השאלות האלה:

1. האם מתכוון ראש הממשלה למנוע הקמת התנחלויות חדשות בגדה המערבית לנוכח המצב המתואר לעיל?
2. האין ראש הממשלה סבור כי המשכת ההשקעות בהתנחלויות בשטחים הכבושים מהווה בזבוז?

תשובת ראש הממשלה ש' פרס:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הפעילות המשקית ביהודה ובשומרון תצומצם באותה מידה שתצומצם הפעילות המשקית במקומות אחרים בארץ, כתוצאה מהמצב הכלכלי.

ראש הממשלה ש' פרס:

אני מודע לבעיה של יהדות המצוקה והנושא מטופל על-ידי הגופים המתאימים. לא אוכל לדווח בפומבי על הפעולות האלה.

1042. מעמדו של הכפר חורפיש

חבר הכנסת ר' איתן שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשמ"ה (12 ביוני 1985):

הכפר הדרוזי חורפיש הוכר כיישוב עימות בגבול הצפון. לפי מכתבו של משה נצר מיום 19 בפברואר 1976, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, מיום 7 באפריל 1977.

אודה לך מאוד אם תשיב לי:

1. האם כל מה שמקבל יישוב עימות או יישוב ספר בגבול הצפון ניתן גם לכפר חורפיש?
2. אם לא — מדוע?
3. האם נכלל הכפר חורפיש בתוכניות הריס לטיפול ביישובי הספר בגבול הצפון?

ראש הממשלה ש' פרס:

1 — 2. הכפר חורפיש מוכר כיישוב עימות. הוא צורף על-פי החלטת הממשלה מס' 682, מיום 23 ביוני 1985, לרשימת יישובי קו העימות בצפון.

3. התשובה חיובית.

1089. פעולותיו של השר עזר ויצמן

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את ראש הממשלה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

מכיוונים שונים הגני שומע על פעולותיו של מר עזר ויצמן באמצעות יועצו, מר גינת.

לפעילויות אלה מכנה משותף אחד — שתדלנות למען אי-מיצוי של הדין עם אלה שעוברים על החוק. הדברים ברוכם נוגעים לבנייה בלא רשיון, וכעוד כהנה וכהנה דברים, שמר ויצמן ונציגיו מבקשים להעמיט בערכם.

אבקש לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האומנם אין בפעילות זו משום ערעור של שלטון החוק?
2. האם לדעת ראש הממשלה חייב להיות דין אחד לעבירה קלה כלחמורה?
3. האומנם מוסמך מר ויצמן לקבוע במקום החוק עם מי ימוצה הדין ועם מי לא?

ראש הממשלה ש' פרס:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' רייסר)

1. התשובה שלילית.

2. כל עבירה נבדקת לגופה.

3. השר ויצמן מונה לטפל במגור הערבי ולתאם את פעולות משרדי הממשלה בנדון, כחוק.

1091. הפיכת אילת לאזור סחר חופשי

חבר הכנסת ד' מגן שאל את ראש הממשלה ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

בביקורך האחרון באילת הצהרת כי החל ב'1 באפריל 1985 תוגדר העיר אילת אזור סחר חופשי. בינתיים חלפו יותר מחודשים מהתאריך, שנקבת בו, והבטחתך לא נתקיימה. מדוע?

1253. עובדי לשכת ראש הממשלה

חבר הכנסת י' שמאי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ו בחמו
החשמ"ה (15 ביולי 1985):

נודע לי כי מאז נכנסת לתפקידך כראש ממשלה, ניתוספו
בלשכתך יותר מ-60 בעלי משרות ברמות שכר גבוהות, הנהנים
מהטבות מיוחדות, לרבות כלי רכב צמודים על חשבון המדינה.

אודה לראש הממשלה אם ישיבני:

1. האם נכונים הדברים הנ"ל, ואם כן, מדוע היה צורך
להוסיף בעלי משרות כה רבים ללשכתך?

2. מה מספר העובדים שהועסקו בלשכת ראש הממשלה
עד תחילת כהונתך?

3. מה מספר המועסקים כיום בלשכתך?

4. אילו הטבות ותנאים מיוחדים מוענקים לעובדי
לשכתך?

5. כמה כסף משלמת המדינה מדי חודש עבור השכר
והתנאים של בעלי המשרות בלשכת ראש הממשלה?

6. מה ככוונתך לעשות בנדון?

ראש הממשלה ש' פרס:

1. התשובה שלילית.

2. לא ניתוספו משרות לתקן משרד ראש הממשלה.

3. מספר המועסקים בלשכת ראש הממשלה תואם את
התקן שאושר על-ידי נציבות שירות המדינה.

4. אין עובדי לשכת ראש הממשלה נהנים משום תוספת
חריגה.

5. תקציב משרד ראש הממשלה אושר בחוק התקציב
1985/86.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יעקב שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, שאלתי על-אודות מספר עובדי
כיוון שגם לי יש נתונים, אני מבין שהתשובה היא שלילית. אין
עובדים נוספים במשרד ראש הממשלה מאז נכנסת לתפקידך.

ראש הממשלה ש' פרס:

כן. אין גידול, אדרבא, המספר קטן. גם יש חילופין. יש
אנשים המתחלפים יחד עם ראש הממשלה, חלק עוזב וחלק
נכנס, אגב, אלה שנכנסים, נכנסים על-פי חוזה מיוחד ולפי
התקן המאושר.

יעקב שמאי (הליכוד):

חוזה מיוחד הוא מחוץ לתקן?

ראש הממשלה ש' פרס:

לא, הוא בתקן. העוזרים התחלפו. היו עוזרים שפרשו עם
חילופי הממשלה ובמקומם באו אחרים. למשל, היה עוזר
לענייני כלכלה, והוא עבר לנהל את הביטוח הלאומי. יש עוזר
אחר במקומו.

היו"ר ד' בן-מאיר:

הודעה למזכיר הכנסת.

זכור הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום

יעקב שמאי (הליכוד):

אין הגדלה במספר העובדים?

ראש הממשלה ש' פרס:

לא רק שאין הגדלה, יש הקטנה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה.

יעקב שמאי (הליכוד):

זאת רציתי להבהיר.

השאלה הנוספת שלי היא: מאחר שנתקבלו עובדים
נוספים — ולפי טענתך הוחלפו — האם במסגרת הצמצומים
במשרדך על החלטת הממשלה לצמצם עובדים בשירות
המדינה, האם אתה מצמצם מהעובדים החדשים שנכנסו
למשרדך, או האם בכוונתך לצמצם מהעובדים הוותיקים?

ראש הממשלה ש' פרס:

התשובה היא, קודם כול, שמשרד ראש הממשלה עשה את
הצמצום הגדול ביותר מבין משרדי הממשלה. כליל הדיונים על
קיצוץ תקציב המדינה, כאשר תבעתי מכל המשרדים לקצץ
ב-3%, במשרד ראש הממשלה קיצצתי 10%, כדי לשמש
דוגמה.

שנית, יש תפקידים שהם בעלי אופי פוליטי, כמו למשל
דובר, או יועץ מדיני, וזה אך טבעי שהם מתחלפים עם בוא
ראש ממשלה אחר.

יעקב שמאי (הליכוד):

האם הצמצומים היו במסגרת החוקנית הכלכלית החדשה?

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. שאלת וקיבלת תשובה. תודה רבה, ארוני ראש
הממשלה.

ראש הממשלה ש' פרס:

במסגרת הצמצומים במשרד ראש הממשלה נוהגים לפי
התקשי"ר מצד אחד — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

ראש הממשלה ש' פרס:

זה בסדר, אני מציע שתאפשר לי להשיב.

אשר לצמצומים אחרים, פרט לעובדים — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת שמאי, האם אתה רוצה גם לשמוע תשובה או
לנחץ?

ראש הממשלה ש' פרס:

פרט לעובדים הממלאים תפקיד בעל אופי מדיני — וזה
מובן, ואני מודה על כך — כל יתר הצמצומים נעשים על-פי
התקשי"ר ועל-פי הסכמי העבודה עם ההסתדרות.

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושאים
אלה: 1. סגירת בתי-ספר לנערים עובדים; 2. צמצום תקנים
בשירות למפג; 3. הקלות וזכויות לציבור החירשים; 4. סבלם
של נכים נוכח קיצוצי תקציב; 5. סגירת המרכז להמופיליה

כמו כן הונחו על שולחן הכנסת מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין תקיפת זקנים ושידורם.

בבית-החולים "שיכא"; 6. אבטלה בבית-שאן; 7. הבטחת הכנסה ומענק אבטלה לחברי המושבים שלא עוסקים בחקלאות; 8. מצוקתם של בתי-חולים.

ה. שאילתות ותשובות

שר המשפטים מ' נסים:

1. לא.

שר התחבורה הודיעני כי מעוררו לא שוחח עם הרב שאר-ישוב כהן ולא עם כל דיין אחר לא בנושא זה ולא בכל נושא אחר.

2. נוכח האמור בתשובה על שאלה 1, התשובה על שאלה 2 היא שלילית.

1012. סיוע משפטי במשפטים פליליים.

חבר הכנסת ד' ליכאי שאל את שר המשפטים ביום כ"ג באייר התשמ"ה (14 במאי 1985):

לפי הדוח שהכין הפרופסור הרנון, הוציאה המדינה בשנת 1981 למטרת סיוע משפטי לחסרי אמצעים, העומדים לדין פלילי, סך של מיליון שקלים בלבד. דהיינו: 25 אגורות על כל חושב.

בהשוואה למדינות אחרות — אנגליה מקציבה ומוציאה למטרה זו קרוב ל-3 דולרים לכל תושב; ארצות-הברית — 2.16 דולרים לכל תושב; קנדה — למעלה מדולר לכל תושב. בישראל מקציבה המדינה למטרה זו, במונחים דולריים, כשני סנטים בלבד לכל תושב.

כבוד שר המשפטים מינה ועדה, בראשות השופט בדימוס בכור, וגם אני חבר בה. הוועדה עומדת להגיש לכבוד השר את מסקנותיה והמלצותיה בקרוב.

כבוד השר מתבקש להשיב בכנסת לשאלות הבאות:

1. מהו הסכום שהוקצב ומהו הסכום שהוצא בפועל למטרת סיוע משפטי במשפטים פליליים לשנים: 1982, 1983 ו-1984?

2. מהו הסכום שהוקצב למטרה זו לשנת הכספים 1985/86?

3. אם נחשב את הסכומים לכל שנה, בהשוואה לגורל האוכלוסייה, מהי ההוצאה לנפש בכל שנה, בשקלים ובמונחים דולריים?

4. לכמה נאשמים מונו סניגורים מטעם בתי-המשפט בשנים 1982, 1983, 1984 ו-1985, כמה מהם מונו עליידי בתי-משפט השלום וכמה, עליידי בתי-המשפט המחוזיים? באיזה אחוז מכלל התיקים הפליליים שנדונו בכל שנה מונו סניגורים מטעם בתי-המשפט?

5. אילו השכר המשתלם לעורך-דין, הממונה מטעם בתי-המשפט, היה שווה לשכר המקובל בתעריף המינימלי של לשכת עורכי-הדין — מה היתה ההוצאה בפועל לכל אחת מהשנים 1983 ו-1984? מה היתה צריכה להיות ההקצבה בתקציב לשנת 1985?

שר המשפטים מ' נסים:

1. התקציב: 1982/83 — 1,800,000 שקלים, ההוצאה בפועל — 1,230,000 שקלים; 1983/84 — התקציב — 7,780,000 שקלים, ההוצאה בפועל — 8,695,000 שקלים;

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים לשאילתות ותשובות. אבקש משר המשפטים להשיב על שאילתות של חברי הכנסת.

871. הפרת חוק ההגנה בכשרות

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשפטים ביום י"ז באדר התשמ"ה (10 במרס 1985):

עם כניסת חוק ההגנה בכשרות לתוקפו לפני כשנה, רבים משוחרי הכשרות בישראל האמינו, כי מפירי החוק יובאו לדין, לפחות כמה מן הבולטים שבהם, "למען ישמעו וייראו".

היועץ המשפטי של המשרד לענייני דתות ציין בריאיון לא מכבר, כי בהסכם שהושג עם פרקליטות המדינה מייד לאחר קבלת החוק נקבע, שתביעות אכן תוגשנה בעתיד נגד מפירי החוק. מבדיקה שעשיתי התברר, כי עד היום לא הועמד לדין שום עבריון על חוק ההגנה בכשרות.

שאלותי לכבוד השר הן:

1. האומנם הועמד עד היום לדין עבריון כלשהו, שפעל בניגוד גמור ומפורש לחוק ההגנה בכשרות?

2. מה ברעת משרד המשפטים לעשות, כדי להביא לאכיפתו של חוק זה, שהושג לאחר מאבק של שנים?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מן המשטרה נמסר לנו שהתשובה היא חיובית.

2. הטיפול כאכיפת החוק צריך שייעשה בידי המשרד לענייני דתות ומשרד המשטרה. משרד המשפטים ופרקליטות המדינה אינם מטפלים בתביעות המוגשות לבית-משפט שלום, אף-על-פי-כן, בראותי שאין החוק נאכף כראוי יזמתי הכללת החוק בתוספת להצעת חוק העבירות המינהליות.

צעד זה יהא בו כדי להביא מפנה חשוב ביותר כאכיפת חוק איסור ההגנה בכשרות, ובלבד שהמשרד לענייני דתות ישקיע את מעט המאמצים הנדרשים לכך.

954. התערבות שר בענייני גיטין

חבר הכנסת י' שריד שאל את שר המשפטים ביום י"ד באייר התשמ"ה (5 במאי 1985):

נודע לי, כי בבית-הדין הרבני בחיפה, בהרכב בראשותו של הרב שאר-ישוב כהן, הופעלו לחצים מטעם שר לקביעת ההרכב, במטרה להביא את הבעל לתשלום חר-פעמי של כ-2,000\$, בתמורה להסכמת האשה לגט בסכסוך בין בני זוג (השם רוצף במקור).

הואיל ויש פה התערבות בדין, שאלותי הן:

1. האם מוכן השר להטיל על היועץ המשפטי לבדוק את המקרה המסוים הזה?

2. האם אתה מוכן להוציא הוראה לשרים, לחברי הכנסת ולאנשי ציבור ולהדריכם מה מותר ומה אסור בתחום הפנייה לדיינים ולשופטים?

4. היש אסירים שסיימו לרצות שני-שלישים מתקופות מאסרם וטרם הוכרזו בפני ועדת השחרורים?
5. מה נעשה כדי למנוע הישנות חופצה זו?

שר המשפטים מ' נסים:

1. נכון שבוטלה הישיבה שנקבעה ליום 13 במאי 1985.
2. הוועדה נתכנסה ביום 29 במאי 1985.
3. פרישתו הפתאומית של השופט ברימוס אלקיים; היעדרו מן הארץ של השופט ברימוס קוארט, שיכהן כיושב-ראש הוועד בבאר-שבע, ואי-יכולתם של יתר יושבי-ראש הוועד לכהן בבאר-שבע באותו תאריך.
4. לא ידוע לי על מקרים כאלה.
5. אנחנו שוקלים דרכים מינהליות ותחקיקתיות כדי להגביר על הבעיה.

1074. אי-מימוש מסקנות ועדת קארפ

- חבר הכנסת מ' פלד שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשמ"ה (29 במאי 1985):
- בריאיון לעיתון "כותרת ראשית", מיום 15 במאי 1985, מצוטט מפיך כי "שנים לאחר שהדוח ההוא (דוח ועדת קארפ) פורסם, לא חל שיפור של ממש בליקויים שקארפ העלתה, שכן "שיפור ממשי במצב יצירך כוח אדם רב, וזו שאלה תקציבית".

אבקשך לענות על השאלות:

1. כמה אנשים נדרשים ובאלו תפקידים לתקן הליקויים שנתגלו על-ידי ועדת קארפ?
2. מה הם הסכומים הנדרשים למטרה זו?
3. אילו אמצעים נקטת כדי להשיג תקציבים אלה?
4. האם נבדקו אפשרויות להעביר כוח אדם מתפקידים אחרים וחיוניים פחות למטרה זו?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:
לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לשם הפעלה תקינה של המערך המשטרתי ביהודה ובשומרון נדרשים מאות תקנים חדשים.
2. הסכום הנדרש בשביל כוח האדם, המבנים והציוד למינהו הוא כ-6 מיליוני דולרים.
3. נערכה פנייה לשר המשטרה ובה הוסכרה חשיבות העניין.
4. כפי שנמסר לנו על-ידי שר המשטרה נעשו לפי שעה הפעולות דלהלן:

- א. הוקמה פלוגה חדשה של משמר הגבול שנפרסה ליד חברון וכן פלוגה נוספת לאזור עזה; ב. פורסמו 44 תקנים חדשים לנפות יהודה ושומרון וכן למפלג חקירות עבירות מקרקעין; ג. הוקמו שתי נקודות משטרה חדשות, האחת באריאל והשנייה במעלה-אדומים.

1131. שחרורו של אורי אדיב

- חבר הכנסת א' גרנות שאל את שר המשפטים ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):
- אודה לך אם תשיב לי מעל במת הכנסת על השאלה הבאה:

1984/85 — התקציב — 42,630,000 שקלים. ההוצאה בפועל — 40,393,000 שקלים. סכומי התקציב הם הסכומים המקוריים. כחוספת ערכונים.

2. הסכום שהוקצב למטרה זו בשנת 1985/86 הוא 90 מיליוני שקלים במחירי הרבעון הראשון.

3. 1982/83 — ההוצאה לנפש — 0.3 שקלים ששווים סנט אחד; 1983/84 — ההוצאה לנפש — 2.09 שקלים ששווים 3.3 סנטים; 1984/85 — ההוצאה לנפש — 5.062 שקלים ששווים 2.1 סנטים.

4. בשנת 1982 מונו 795 סניגורים; בשנת 1983 מונו 1,149 סניגורים; בשנת 1984 מונו 1,265 סניגורים.

מידע זה נאסף ממחלקת החשבונות. אין בידינו מידע כמה מהם הופיעו בפני בית-משפט שלום וכמה בפני בית-משפט מתווך.

מינוי הסניגורים מטעם המדינה: כ"ב 1982 — 1.0% מהתיקים; כ"ב 1983 — 1.1% מהתיקים; כ"ב 1984 — 1.4% מהתיקים.

5. תעריף לשכת עורכי-הדין משתנה ארבע פעמים בשנה ואין בידינו אפשרות אבחנה בהתפלגות התיקים לפי רבעוני השנה. כן אין בידינו מידע מדויק על ההתפלגות בין בתי-המשפט לערכאותיהם ובין סוגי העניינים שבהם טופלו הסניגורים הממונים.

לפיכך, ומכיוון שתעריף המינימום של לשכת עורכי-הדין בתקופות הנדונות גדל פי 2.5 עד 4.5, הרי ההוצאה בפועל בשנים הללו היתה אמורה להיות פי 3.5, לו היה התעריף שווה לשכר המינימום שבתעריף לשכת עורכי-הדין.

כמו כן, התקציב לשנת 1985 היה צריך להיות 315 מיליון שקלים. במקום 90 מיליון שקלים — על-מנת שנוכל להשוותו לתעריף המינימום של לשכת עורכי-הדין, זאת במחירי הרבעון הראשון של שנת התקציב.

1073. קיפוזת זכויות אסירים על-ידי ועדת השחרורים

חבר הכנסת ר' ליבאי שאל את שר המשפטים ביום ט' בסיוון התשמ"ה (29 במאי 1985):

הוכח לידיעתי, כי ועדת השחרורים שליד שירות בתי-הסוהר, שעמדה להתכנס ביום שני, 13 במאי 1985 בכלל באר-שבע, לא התכנסה, שכן השופטים המכהנים כיושבים-ראש של הוועדה סירבו לנסוע לבאר-שבע. זו לא פעם ראשונה שבוטלו ישיבות הוועדה בבאר-שבע. כתוצאה מכך, לא דנה ועדת השחרורים במועד החוקי בהפחתת שליש מתקופת מאסרם של עשרות אסירים. נמצא שאסירים שיכלו להשתחרר בחודש אפריל ובחודש מאי מוזקקים במאסר רק בשל מחללה של ועדת השחרורים. הסיבה לאי-כינוס הוועדה היא בהעדר שופט יושב-ראש מאור הנגב והרורים.

אני מבקש מכבוד שר המשפטים להשיב:

1. האם המידע שהובא לידיעתי נכון?
2. האם ניתנים התכנסה ועדת השחרורים בכלל באר-שבע?

3. מהי הסיבה ומי נושא באחריות לאי-קיום הוראות סעיף 49 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ולא-התכנסותה של ועדת השחרורים במועד החוקי, לפני חום שני-שלישים מתקופות המאסר של הנידונים?

הרושם שנתקבל מבריקת התיקים כאמור וממכתבים נוספים שנשלחו במועדים שונים ליועץ המשפטי לממשלה הוא, כי מדובר בתלונות הדדיות של חברי סיעות שונות במועצה על רקע יריבות פוליטית מקומית.

לאחר בדיקת התיקים הנ"ל בפרקליטות מחוז ירושלים, הוחלט במועדים שונים על סגירתם.

2. התשובה היא: לא ולא.

3. סגן ראש המועצה פגש אותי באקראי במזנון הכנסת ושותח אתי בכמה נושאים, כאשר החל לדבר בנושא השאלת אמרתי לו שאין זה מקובל לדבר אתי בנושאים אלה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד ליכאי.

דוד ליכאי (המערך):

אני מבין, שיש חשדות, ותיק חקירה נגד ראש מועצה מקומית הועבר לפרקליטות המדינה לפני חצי שנה. האם היועץ המשפטי לממשלה אינו סבור, שצריך למנוע עניוין דין או ספק, ולקבוע עמדה בדחיפות?

שר המשפטים מ' נסים:

התשובה היא שהתיק נמצא בפרקליטות המדינה ולא הגיע עדיין ליועץ המשפטי, וספק אם הוא צריך להגיע אליו. יש סדרי עבודה ויש תיקים מתיקים שונים בעלי חשיבות ציבורית ברמות שונות. חוקה על פרקליטות המדינה שהיא עושה את מלאכתה כראוי וגם שיקולי העדיפות שלה נכונים.

אני סבור, שכל תיק שיש בו פרסום — ועל זה יש מקום לערוך בירורים ודיונים, ונערכו דיונים כאלה — ראוי שהטיפול בו יתחיים בכל המקום.

1245. נוהלי סגירת תיקי חשודים

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר המשפטים כיום י"ד בתמוז התשמ"ה (3 ביולי 1985):

בדפי סגירה סופיים ומוסמכים, הנשלחים לחשודים על-ידי המשטרה, כתוב שהמערך שומרת לעצמה את הזכות לחקור מחדש וכו'. מתקבל הרושם שהסגירה היא על תנאי בלבד, כך היה עם ראש מועצה מקומית לשעבר, ועם עשרות נחקרים אחרים. לחושב רעננה נכתב לאחרונה בדף הסגירה על-ידי פרקליטות המחוז בתל-אביב כדלקמן: "למרות האמור לעיל, אנו שומרים לעצמנו את הזכות לפתוח בחקירה חדשה בנושא הנדון בכל זמן שנמצא לנכון".

אבקש לשאול את כבוד השר:

1. האומנם אלה הן הנורמות הנהליות הקיימות?

2. האם גניזות אלה הן סופיות או הן מציינות את האזרחים כחשודים וביעדי חקירה לכל ימי חייהם?

3. במידה שיש נסיבות חדשות או הוכחות נסיבות לגבי חשודים, ניתן תמיד לפתוח נגדם בחקירה. השאלה היא לשם מה יש להדגיש זאת.

4. האם ברעת השר לשנות נהלים אלה של גניזה?

תשובת שר המשפטים מ' נסים:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חבר הכנסת הנכבד הגיש שאלתא דומה, מס' 868, וכיום 26 ביולי 1985 השיבתי על השאלתא.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה לשר המשפטים.

האם יש אמת בשימועה, כי קיים קשר בין העסקה עם ג'יבריל לשחרורו שבוינו לבין החלטת ועדת הערעורים בעניינו של אודי אדיב?

שר המשפטים מ' נסים:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת א' סרטני)

אין כל קשר.

1132. חקירת המשטרה בדבר חשד שחיתות במועצה מקומית חבר הכנסת ד' ליכאי שאל את שר המשפטים כיום כ"ח בסיוון התשמ"ה (17 ביוני 1985):

מר יהודה מלכה הגיש כמה תלונות, הנתמכות בתצהירים, על חשדות לעבירות פליליות של חברי מועצה ועובדים בכירים במועצה המקומית בבית-שמש.

כתצהיר שהגיש מר מלכה, ביום 19 במאי 1985, הוא מעיד שמר יוסף חדר, סגן ראש המועצה המקומית בבית-שמש, אמר בנוכחות חברי המועצה המקומית ואישים נוספים, שהוא (יוסף חדר) — נציג המפלגה הליברלית בליכוד) דאג לכך ששר המשפטים יתערב לסגירת תיקים פליליים נגד ראש המועצה המקומית, מר יהודה בן-זאב.

שר המשפטים מתבקש להשיב על שאלות אלה:

1. א. האם תיקי חקירה שנוהלו על-ידי היחידה הארצית לחקירות הונאה או על-ידי תחנת המשטרה בבית-שמש, בדבר חשדות לעבירות פליליות של חברי המועצה או עובדים בכירים של המועצה, הועברו לפרקליטות המדינה או לפרקליטות המחוז?

ב. אם כן — מתי הועברו התיקים לפרקליטות?

ג. אם כן — האם החליטה הפרקליטות בעניין הגשת כתבי אישום? אם טרם החליטה — מה הסיבה לעיכוב מתן ההחלטה?

ד. אם הוגשו כתבי אישום, מתי, נגד מי ובאילו האשמות?

2. במישור לכ לאמור בתצהיר — האם שר המשפטים או מישהו מטעמו התערב אצל היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט מפרקליטות המדינה בעניין תיקי החקירה הנוגעים לבית-שמש?

3. האם סגן ראש המועצה המקומית בבית-שמש פנה לשר המשפטים, במישרין או בעקיפין, בבקשה לעכב את הטיפול בהעמדת החשודים לדין עד לאחר שיתקיימו הבחירות להסתדרות הכללית או בבקשה לעכב את הטיפול, או לסגור את תיקי החקירה?

שר המשפטים מ' נסים:

1. מפרקליטות המדינה נמסרו לי הפרטים דלהלן:

ב-9 בינואר 1985 הועבר לפרקליטות מחוז ירושלים, על-ידי היחידה הארצית לחקירות הונאה במשטרת ישראל, תיק חקירה נגד יהודה בן-זאב, יושב-ראש המועצה המקומית בית-שמש, בחשד לביצוע עבירה לפי סעיף 286 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, בצירוף סעיף 12 לחוק הרשויות המקומיות, במסגרת סדרי העבודה המקובלים בפרקליטות טרם הסתיים הטיפול בתיק וטרם נתקבלה החלטה בדבר העמדתו לדין.

בעבר, בסוף שנת 1979, העבירה המשטרה לפרקליטות מחוז ירושלים שני תיקים נגד תושבים שונים בבית-שמש, ובהם גם ראש המועצה וחקרים אחרים במועצה.

חוכרת מ"ב. ישיבה ק"ח

— הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת: החלטת ועדת הכנסת לדחות את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת האחת־עשרה: הצעת חוק לחיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2) —

ו. הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת

רביעי, י' באב התשמ"ה, 24 ביולי 1985, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר־היום בנושא: גילויים של רוצחי הוג מבית־שמש והמשמעות הנובעת מכך, מאת חבר הכנסת אמנון לין, ועדת הכנסת החליטה להעביר את הדיון בהצעה הנ"ל לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' בן־מאיר: אנני עוברים לסדר־היום, הודעה ליושב־ראש ועדת הכנסת.

מיכאל רייסר (יו"ר ועדת הכנסת): אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד למסור לכנסת את ההודעה הזאת: הכנסת החליטה בשיבתה ביום

ז. החלטת ועדת הכנסת לדחות את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת האחת־עשרה

עשרה

עקרונות השוויון והיחסיות שנקבעו בחוק־יסוד: הכנסת, לדעתו, גם כאשר חלוקת המנדטים נעשית על־פי חוק בדרי־עופר, ניתן לעשות זאת בדרך שוויונית יותר, מכל מקום, טוען הוא, לעולם אין לחלק את העודפים כך שרשימה אחת תקבל יותר משני מנדטים נוספים על אלו שחולקו ב"סיבוב הראשון", ואילו במקרה שלפנינו, זכו סיעות הליכוד והתחיה, שהתקשרו ביניהן בהסכם עודפים — ולכן נחשבות לעניין חלוקת המנדטים לפי חוק בדרי־עופר לרשימה אחת — בשלושה מנדטים נוספים.

ועדת הכנסת הגיעה פה־אחד למסקנה, כי ועדת הבחירות המרכזית חילקה את המנדטים בדיוק כדרך שנקבעה בחוק, דהיינו — חלוקת המנדטים הנוספים, עד תומם, על־פי שיטת "מודד רשימה" ו"מודד רשימה חדש", כמפורט בסעיף 81(ד) לחוק הבחירות לכנסת, הוועדה סבורה כי המגבלה היחידה הקיימת בחוק לעניין זה היא זו שנקבעה בפסקה (4) לסעיף קטן (ד) האמור, דהיינו — רק רשימה שלא קיבלה יותר ממחצית כל הקולות הכשרים של כל הרשימות המשתתפות בחלוקת המנדטים, וזאתה במחצית כל המנדטים, רק היא לא תוסיף להשתתף בחלוקת המנדטים, מה שלא קיים במקרה שלפנינו.

אשר על כן מציעה ועדת הכנסת לכנסת לדחות את הערעור על הסף.

היו"ר ד' בן־מאיר: הצעה של ועדת הכנסת היא לדחות את הערעור, ניגש להצבעה.

ה צ ב ה

החלטת ועדת הכנסת לדחות את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת האחת־עשרה אושרה.

ח. הצעת חוק לחיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2), התשמ"ה — 1985*

(קריאה ראשונה)

מרחצים שלא בהיתר מאת הממשלה, מגעים בלתי־מוסמכים עם נציגים של אויב שנגדו מקיימים מלחמה נתפסים בתודעה המקובלת בעמים כמעשים שחלילה לעשותם, שכן מגעים אלה מזוהים כשיתוף פעולה עם האויב, או "רק" כריגול לטובת האויב. אינו מדבר, כמובן, על מעשים הנעשים על־פי סמכות כדין, שכן אלה נעשים בשם המדינה או לפחות על דעתה והם מחוץ למסגרת שבה אנו עוסקים.

היו"ר ד' בן־מאיר:

אני מבקש שתישאר על הדוכן ותעלה את החלטת ועדת הכנסת לדחות את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת האחת־עשרה.

מיכאל רייסר (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, סעיף 86 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט—1969, קובע כי כל אדם שהיה זכאי לבחור רשאי לערער לפני הכנסת על תוצאות הבחירות בטענה מן הטענות המפורטות באותו סעיף, על יסוד האמור בסעיף זה הוגשו לכנסת שני ערעורים על תוצאות הבחירות, ערעורים אלה הועברו לוועדת הכנסת בהתאם להוראותיהן של התקנות לסדרי הדיון בערעורים על תוצאות הבחירות, שהותקנו על־ידי הכנסת ב־23 באוקטובר 1961 והוחלו מהכנסת החמישית ואילך.

ביום 4 ביוני 1985 הבאתי בפני מליאת הכנסת את הצעתה של ועדת הכנסת לדחות על הסף את ערעורו של אחד המערערים, מר שמואל גוטנטג, והסברתי כי בירורו של הערעור השני, שאותו הגיש ד"ר עודד קריב, מתעכב כשל עתירתו של המערער לבית־המשפט העליון, העתירה ביקשה למנוע את חברי סיעת הליכוד ככנסת מלשבת בוועדת הכנסת בדיון על הערעור, בית־המשפט העליון דחה ביום 2 ביולי 1985 את העתירה, והוועדה חזרה ודנה בערעור ביום 22 ביולי 1985.

כמו בערעורו על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית, שנדון ונדחה על־ידי אותה כנסת, גם הפעם טוען ד"ר קריב כי חלוקת המנדטים, כפי שנקבעה על־ידי ועדת הבחירות המרכזית, אינה תואמת את הוראות סעיף 4 לחוק־יסוד: הכנסת, שעל־פיו תיבחר הכנסת בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות ויחסיות, לרבריו, קיבלה סיעת הליכוד מנדט אחד או שניים יותר ממה שהיתה זכאית לו, וכך הפירו

היו"ר ד' בן־מאיר:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום, הצעת חוק לחיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2), התשמ"ה — 1985, רשות הדיבור לשר המשפטים להביא את הצעת החוק.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, בשנה האחרונה חכפו ורבו מפגשים של ישראלים עם נציגים או פעילים של ארגוני

שר המשפטים מ' נסים:

אתה, אם כן, אינך תמים דעים או אינך רוצה שנפעל לפי חוקי המדינה, ויותר מזה אינני צריך להוסיף.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת רן כהן, אמרת את שלך. קיבלת תשובה.

שר המשפטים מ' נסים:

אם יש למישהו ספק בדבר, הרי שבגדר איוב כלול גם ארגון מחבלים. בסעיף 91 לחוק העונשין ארגון מחבלים מוגדר כך: "ארגון שמטרותיו או פעולותיו מכוונות למיגור המדינה או לפגיעה בכיטחונה של המדינה או בכיטחון תושביה או ביהודים במדינות אחרות".

אש"ף לא שינה את מטרותיו ולכן אין ספק-ספיקא שאש"ף הוא איוב גם לפי ההגדרה בחוק העונשין. משמע, מי שמקיים ביוזעין מגע עם חבר בארגון מחבלים או אדם הקשור בארגון מחבלים או הפועל בשליחותו, מכניס עצמו לגדר המקיים מגע עם סוכן חרץ.

אם לא הוגשו אישומים — — —

קריאות מספסלי הליכוד:

שר המשפטים מ' נסים:

מה אתם משיבים? האם אתם תושבים שאינני מסוגל להשיב?

אם לא הוגשו אישומים פליליים נגד אותם אזרחי ישראל או תושביה שקיימו מגעים עם אנשי אש"ף, אין זאת אלא מן הסיבה שלא היו בידי רשויות המדינה ראיות שאנשים אלה התכוונו לעשות דבר, שיש בו כדי להביא לידי פגיעה בכיטחון המדינה.

מרבית המגעים שקיימו אזרחים ישראלים עם נציגי אש"ף, שעליהם אנו דנים כאן, לא נשאו, ככל שהדעת והיריעות שבידינו נותנות, אופי של ריגול. לא היה תומך ראיות מספיק כדי להעמידם לדין פלילי.

המגע כשלעצמו נאסר על-פי לשון סעיף קטן (א) שקראתי בפניכם, שכן מגע בלא סמכות כדן עם סוכן זר שהסביר, למשל, ברור רעיוני להשכנת שלום בין מדינת ישראל לבין אש"ף, איננו יכול להחקבל כסביר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ואת זה אתם רוצים למנוע ועל זה אתם רוצים לשים מכשולים בדרך לשלום.

אלעזר גרנות (מפ"ם):

— — — אם יש סיבה לשלום?

שר המשפטים מ' נסים:

עם מי? עור מעט אני אמנה עם מי.

קריאות:

שר המשפטים מ' נסים:

אך אין לעבור לסדר-היום — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

רגע, אדוני שר המשפטים.

ריקטור שם-טוב (מפ"ם):

עשייתם שלום עם מצרים.

מכיוון שפגישות עם נציגי האויב נערכות שלא בפנינו נטריון או עדים, הרי שאין אלא דברתם של אותם אנשים על מהלך הפגישות. בדרך שאין לסמוך על דברת כזאת. החוק לא הבחין לעניין זה בין קיום מגע עם נציג איוב ובין קיום מגע עם כל סוכן זר. וכך נקבע בסעיף 24 לחיקון דיני עונשין (כיתחון המדינה), התשי"ז-1957, שחזר על יסוד הדין שהיה קודם לכן: "קיים אדם מגע עם סוכן זר ואין לו הסבר סביר לכך, רואים אותו כאילו מסר ידיעה סודית בלי להיות מוסמך לכך".

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

שר המשפטים מ' נסים:

אולי תמחין? הלא אתה צריך להיות בקיא בנושאים אלה, לכן תקשיב: תשמע. מסירת ידיעה סודית בלי להיות מוסמך לכך הוגדרה — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת פלד ואיתן, שניכם רשומים לרשות דיבור. חכו, תאמרו את מה שיש לכם לומר בשם ובמלכות.

שר המשפטים מ' נסים:

— — — ועודנה מוגדרת כריגול חמור, שעונשו מאסר 15 שנים.

בעקבות פרשת אהרן כהן הציע השופט משה לנדוי, כתוארו אז, לחקן את החוק באופן שתבוטל החוקה שהמקיים מגע עם סוכן זר כאילו מסר ידיעה סודית. ואכן, הכנסת, ביוזמתו של חבר הכנסת דאז מנחם בגין, חקנה את החוק בשנת התשכ"ז-1967, וזו לשון החוק שכיום מובא בסעיף 114 לחוק העונשין, התשל"ז-1977: "מי שקיים ביוזעין מגע עם סוכן חרץ ואין לו הסבר סביר לכך, דינו מאסר 15 שנים. (ג) בסעיף זה סוכן חרץ, לרבות מי שיש יסוד סביר לחשוד בו כי עסק או נשלח לעסוק מטעם מדינת חרץ או ארגון מחבלים או למענם באיסוף ידיעות סודיות או כמעשים אחרים העשויים לפגוע בכיטחון מדינת ישראל, וכן מי שיש יסוד סביר לחשוד בו שהוא חבר בארגון מחבלים או קשור בו או פועל בשליחותו".

ועוד נאמר, בסעיף (ד): "לא יורשע אדם לפי סעיף זה אם הוכח בבית-המשפט שלא עשה ולא התכוון לעשות דבר שיש בו כדי להביא לידי פגיעה בכיטחון המדינה".

גם לפי החוק הקודם וגם לפי החוק הקיים, אין מנוס מהעברת נטל ההוכחה על המקיים מגע עם סוכן חרץ. שיש לו הסבר סביר למגע, שכן לולא זאת היתה רובצת סכנה רבה לכיטחון המדינה, שכן, כאמור, מגע עם סוכן זר הוא דבר מסוכן.

אם יש לנו ספק בדבר — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

דבר חכם יותר מזה לא יכולת להצהיר, זה הגיוני ממש...

שר המשפטים מ' נסים:

אתה יודע מה שאמרת כעת? אמרת כעת, דבר של התמרדות בחוק המדינה. זה מה שחוק המדינה אומר כמפורש.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ביקשתי רק דבר — — —

אנחנו תובעים מכל ראשי מדינות העולם במערב, ידידותנו, שלא להיפגש עם ראשי אש"ף. אנחנו תובעים זאת מהם, ואם למשל ראש ממשלת איטליה נפגש עם ראשי אש"ף, ממשלת ישראל יוצאת בהודעת גינוי כלפי ממשלה זוה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
אוי ואבוי לה לממשלה משום כך.

שר המשפטים מ' נסים:
אנחנו מבקשים מראש ממשלת כריטינה ומנשיא צרפת, מראש ממשלת גרמניה — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת מיעארי, אני אצטרך לקרוא אותך לסדר. אני מבקש שתחברי הכנסת ידעו: אני אקרא לסדר ואוציא מן האולם, זה לא יכול להיות. כולם רשומים לרשות הדיבור. דברו בצורה מסודרת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' בן-מאיר:
אני מבקש, חבר הכנסת לנדאו, שלא להעיר, ולאפשר לי לנהל את הישיבה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
סוגרים כל אופציה לשלום.

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. עוד פעם אחת תוציא הערה, ואני אוציא אותך מהאולם. לא יכול להיות שאני קורא בשמך, ואתה מסתכל עלי וממשיך לצעוק.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
הוא לא היה צריך להיכנס לאולם.

היו"ר ד' בן-מאיר:
אני מבקש, חבר הכנסת גאולה כהן, לא לעזור לי. גם אותך קראתי לסדר.

שר המשפטים מ' נסים:
אנחנו פונים לראשי מדינות, לנשיאים ולראשי ממשלה, לבל ייפגשו עם ראשי אש"ף, והם נענים לנו, הם חוששים להיפגש שמא הדבר יפגע בישראל. ארצות-הברית ב-1975, בהסכם, במוכר הבנה עם ממשלת ישראל, קבעה שארצות-הברית, לא ישראל, לא תיפגש עם אש"ף ולא תכיר בו עד אשר יתמלאו תנאים אלה ואלה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
עובדה שהם הצליחו.

שר המשפטים מ' נסים:
ארצות-הברית קיימה זאת: והיא נתבעת על-ידינו השכם והערב לקיים את המחויבות הזאת, שהיא גם המדיניות שלה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה לא מעורב, הם כבר ביטלו זאת.

שר המשפטים מ' נסים:
ובצעם ימים אלה קיים חשש, שממשלת ישראל כולה מוטרדת ממנו, שארצות-הברית אולי, אולי, ואני מקווה שלא, עלולה להיפגש עם אנשים הממלאים תפקידים באש"ף —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת תופיק טובי, אפילו לא רושמים בפרוטוקול את המקהלה הזאת. עדיין אין טכניקה לרשום מקהלה. אני מבקש לפחות לקרוא קריאות ביניים בנפרד. תודה.

שר המשפטים מ' נסים:

אך אין לעבור לסדר-היום, אדוני היושב-ראש, כלפי מגעים אלה.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

— — — בין בני-אדם. אלה לא בני-אדם — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

החברים שלך יושבים עם כהנא בקואליציה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני קראתי בשמך. עוד מעט יעלה חכרך לסיעה וודאי יסביר את העניין בצורה מסודרת. עכשיו לא נקלטת ההערה שלך. גם אתה, חבר הכנסת איתן.

שר המשפטים מ' נסים:

כל פגישת זאת נותנת לארגוני הטרור לגיטימציה, וזאת במקום שהם יוקעו בעולם כמי שאינם שייכים לתחום החוק.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

הנגד הזה שווה מאוד במגעים. בגין עשה בו שימוש.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

תגיד בפירוש שלא רוצים שלום עם הערבים. לא צריך להתפלפל.

מיכאל איתן (הליכוד):

יהיה שלום בלעדיך. אתה תביא את השלום?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת מיעארי, מספיק. אמרת את שלך. עוד מעט תוכל לדבר. חברי הכנסת, נא להירגע. חבר הכנסת טובי, אני אקרא אותך לסדר. אבקש הפסיק את הקריאות האלה ולאפשר לשר לגמור להציג את העניין. חבר הכנסת בראון, חבר סיעתך נרשם. די.

שר המשפטים מ' נסים:

אני מבקש להציג שאלה. מדינת ישראל — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברת הכנסת גאולה כהן, אצטרך לקרוא אותך לסדר. חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר. קראתי אותך לסדר. לא יכול להיות שאני קורא בשמו של חבר הכנסת והוא לא מתחשב כלל. איזה מין דבר זה? בבקשה.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להציג בכל כוכר משקלה את המציאות הכאה: מדינת ישראל, ממשלת ישראל, ניצבות יום יום, שעה שעה, במאבק נגד הקהיליה הבין-לאומית על שום שחלק ניכר בתוכה, גם מדינות שאינן עוינות לישראל. בחרו לתת הכרה לארגוני הטרור ולארגוני המרצחים הללו.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
זה כבר קרה.

שר המשפטים מ' נסים:
— בלי שנחקקו התנאים שארצות-הברית קבעה לעצמה והתחייבה להם כלפי ישראל.

מרדכי בראון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' בן-מאיר:
עכשיו לא. אני מבקש שלא. מי שידבר בשמכם שישאל.

שר המשפטים מ' נסים:
ממשלת ישראל תובעת מהממשל בארצות-הברית להימנע מלעשות זאת. איו זכות מוסרית תהיה למדינת ישראל או לממשלת ישראל לתבוע ממדינה, תהא ידירה ככל שתהא, שתימנע להיפגש עם אש"ף? איך יעלה על הדעת לתבוע זאת?

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
אין לה זכות מוסרית לעשות זאת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אני-אפשר לעשות דבר כזה.

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת פלד, אני מבקש ממך שלא להעיר הערות. אם עוד פעם אחת תעיר, אני אוציא אותך מן האולם. חבר הכנסת רן כהן.

שר המשפטים מ' נסים:
כאשר ממשלת ישראל בכבודה ובעצמה מתירה לארגונים או ליחידים תושבי הארץ או אזרחיה להיפגש עם ארגונים המרצחים האלה, עם ראשי הארגונים, אין לנו ולא תהיה לנו זכות מוסרית לתבוע זאת. אנחנו תובעים השכם והערכב, ואנחנו מקווים גם להצליח כתביעתנו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תנוסס, בסופו של דבר, את כל מתנגדי המדיניות שלכם לבתי-הסוהר.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גאולה כהן (התחיה-צמח):

חיים דרוקמן (מורשה):

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת דרוקמן, חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש שתפסיק להפריע.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מבקש לשאול.

היו"ר ד' בן-מאיר:
אין עכשיו שאלות, אני מבקש שלא חשאל עכשיו שאלות. תוריד את היד, אם תפריע, אקרא אותך לסדר. אני מבקש שתפסיק לדבר.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מבקש לשאול.

היו"ר ד' בן-מאיר:
אני לא נוהן לך עכשיו לשאול. אם תפריע אני אקרא אותך לסדר. אני מבקש שתפסיק לדבר.

שר המשפטים מ' נסים:

כאן, בבית הזה, יש מתנגדים לרעיון של איסור בחוק של פגישה עם ראשי אש"ף, ואילו בקונגרס האמריקני מכינים הצעת חוק שאוסרת על נשיא ארצות-הברית להיפגש בכל תנאי עם אש"ף — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
לא לאזרחי ארצות-הברית. אל תיפגש אתה.

שר המשפטים מ' נסים:
— ואוסרת זאת גם על פקידי ממשל, ושגם הנשיא לא יוכל להתיר זאת. אבל בישראל, בבית הזה, קמים אנשים ומתקוממים נגד מגמה כזאת? בארץ-ישראל? במדינת ישראל שבה אנחנו האובייקט למעשים הנפשעים והנתעבים של אש"ף?

מאיר כהנא (תנועת כך):
דמוקרטיה, אדוני, דמוקרטיה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ד' בן-מאיר:
חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק לדבר.

שר המשפטים מ' נסים:
יתר על כן, אדוני היושב-ראש, במפגשים אלה, ביודעין או שלא ביודעין — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
ביודעין, ביודעין.

שר המשפטים מ' נסים:
אתה אמת.

מאיר כהנא (תנועת כך):
נכון, אתה צודק.

שר המשפטים מ' נסים:
במפגשים אלה יש משום עידוד לארגוני הטרור ולפעולותיהם. במקום להפגין תיעוב וריחוק, אתה תוהה לעתים כיצד אנשים החיים במדינת ישראל נפגשים ברגשי גאווה ובתחושה של התעלות, וגם נשירות וחילוקים לא נעדרים, מול מצלמות הטלוויזיה, עם רכ"טבחים שידיהם מגואלות בדם נקיים של מאות רבות של ילדים, נשים וזקנים, אזרחים שלווים שפחיל חיייהם נקפד בידי בני-עוולה אלה.

מרדכי בראון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש ממך להפסיק. חבר הכנסת בראון.

שר המשפטים מ' נסים:
אני חושב שמיותר להזכיר כאן, בבית הזה, את המקרים של ילדי אביבים, מתנה-יהודה, נמלי-התעופה לוד, קריית-שמונה, בית-שאן, מעלות, מלון סבר, כיכר-ציון בירושלים — פעמיים, כביש החוף, נהריה, בית-הדסה, קו 18 בירושלים, ועוד עשרות עשרות של מקרים שבהם מאות ואלפי בני אדם קיפחו את חייהם. זה ארגון טרור שמבקש לשבש את החיים בארץ.

שר המשפטים מ' נסים:

אני מבקש לשאול, האם בשנה האחרונה לא היו פיגועים? האם צריך לתת את הרשימה? 17 אנשים נהרגו רק בתקופה האחרונה, וכמה נפצעו? וכאלו דרכים? כאלו דרכים מתועבות ואכזריות. האם הבית הזה יודע ומכיר את הרשימה של הסיכולים? לו רק ידעתם כמה סיכולים היו, וסיכולים של מה? של פעולות של אלה הנקראים היום בפיכם מתונים. האם אתם יודעים שלפני כמה חודשים, בסביבות יום העצמאות, אש"ף, הארגון המתון הזה בראשותו של ערפאת, שלח אונייה שאנשיה אומנו עליה באלויד לבצע פיגועים, ותוכניתה הייתה להגיע לחוף תל-אביב כארבע סירות גומי, ומשם להגיע למשרד הביטחון ולמחנה מטב"ל ולפגוע.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — — ולאכול פלאפל.

שר המשפטים מ' נסים:

אלמלא השיגו אותם כוחות הביטחון שלנו כלב ים וטיבעו את האונייה הזאת, איזה אסון עלול היה להתרחש חלילה בישראל על-ידי אנשי ערפאת? ואני רואה פה אנשים שמחייכים, רבותי, חמלה אוחזת אותי.

והאמנה הפלשתינית אומרת בדברים ברורים: מיגור מדינת ישראל, שלילת הקיום היהודי בארץ-ישראל והקמת מדינה אש"פ-פיסית במקומה. כל זה לא נשתנה וקרוב לוודאי גם איננו עתיד להשתנות.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

שר המשפטים מ' נסים:

יש רק שינוי בטקטיקה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — — אפשרות לשלום.

מאיר כהנא (תנועת כך):

— — —

מאיר כהנא-אביב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש גבול.

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת מיעארי, אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית.

חבר הכנסת מאיר כהנא, אני מבקש שלא לעזור לי לנהל את הישיבה. אנחנו מסתדרים לא רע.

מאיר כהנא-אביב (הליכוד):

יש גבול לכל דבר.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

קריאת ביניים מותר.

הי"ר ד' בן-מאיר:

קריאת ביניים, חלוי כמה ובאיו עוצמה ובאיו תדירות. אם היא הופכת להפרעה מתמדת, אני מודיע שאשמור על ניהול תקין של הישיבה. ואני מודיע שאצאיה חברי הכנסת מן האולם אם לא ייתנו לנהל את הישיבה ניהול תקין.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, המגעים עם אויב זה, אם יימשכו בלי איסור, גורמים ועלולים לגרום למדינת ישראל נזק מדיני וביטחוני רב. הם גורמים היתר לידידינו לקיים קשרים עם

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד השר, מלחמה בין הנחש — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
תפסיק עם העצות שלך.

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת לנדאו, אתה לא עוזר לשר, חבר הכנסת לנדאו.

שר המשפטים מ' נסים:

יש האומרים שאש"ף החמתן, ושומעים בנות-קול כאלה גם בבית הזה. הנה רק לפני כמה דקות — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מפחיד אתכם מה שאומרים.

שר המשפטים מ' נסים:

— — — ניצב פה ראש הממשלה ואמר שעד הרגע הזה אש"ף עוסק בטרור — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת ביטון, חבר הכנסת מיעארי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
רפול, רפול.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מה עשית אתה בצבא חוץ ממלחמה?

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת רפאל איתן, חבר הכנסת רפאל איתן, חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן, קראתי בשמן ארבע פעמים.

שר המשפטים מ' נסים:

הנה, אדוני היושב-ראש, רק לפני דקות אחדות אמר ראש הממשלה: עד הרגע הזה אש"ף עוסק בטרור, החל במי שעומד בראשו דרך כל המוסדות. זוהי עובדה ניצחת. כך אמר ראש הממשלה: אין שינוי בעמדות של אש"ף. שר הביטחון, רק לפני ימים ספורים, אמר שיאסר ערפאת פועל עתה בכל כוחותיו להגביר את הטרור נגד ישראל ויכר מאמץ מיוחד לפעולות חבלניות, וערפאת מנצל את העובדה שידן נפתחה בפניו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אבל הוא מוזמין אותך לשיחות.

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת מיעארי, אני אקרא אותך לסדר פעם שלישית ותצטרך לעזוב את האולם.

מאיר כהנא (תנועת כך):

צא מפה.

הי"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת כהנא, בבקשה להפסיק להפריע. אני מבקש לא לעזור לי.

שר המשפטים מ' נסים:

הפעולות הנעשות כיום בארץ הן בהשראה של אש"ף, אומר שר הביטחון.

קריאה:

הוא אמר גם את ההיפך.

כן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
חתיכת זוהמה, תסתום את הפה. מזוהם, מארגן פוגרומים.

היו"ר ד' כ"מאיר:

חבר הכנסת רן כהן, כבר קראתי אותך לסדר פעם אחת.

שר המשפטים מ' נסים:

ובכן, אדוני היושב-ראש, החוק הוא פשוט, הגיוני, מצומצם, מצומצם מאוד. יכול להיות שיהיו חברים בכית הזה, שיראו אותו ככלתי מספיק. הוא אינו שולל, הוא אינו אוסר מפגשים עם חברי אש"ף, ואני אומר את זה לבית. הוא אוסר מפגשים עם ההנהגות של ארגוני הטרור המרצחים, שלא על דעת הממשלה ובירורעין.

ואני מבקש מכל אלה שמשמיעים ביקורת — השמיעו ביקורת כיד הביקורת הטובה עליכם, אבל היו צמודים לאמת, לעובדות ולנוסח. השאלה איננה במקרה זה הסבר סביר למגעים, אלא רשות או סמכות מטעם המדינה לקיים מגע עם אש"ף. החוק צריך לקבוע הוראה, שהשעה צריכה אותה, כדי שלא ייפגע ביטחון המדינה — ביטחון המדינה כפי שהממשלה החוקית, המוסמכת, מבינה אותו. אין משהו שיכול לבוא במקום הממשלה, לא האופוזיציה ולא הקואליציה; לא האופוזיציה והיום, ולא הקואליציה והיום, ולא האופוזיציה דאיתמול וכל כיוצא באלה, אלא רק הממשלה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
ביקורת על הפלישה ללבנון מותרת?

שר המשפטים מ' נסים:

בהחלט. ביקורת — כן, אבל לא מעשים שאסור לעשותם.

נשמעה טענה בשם הדמוקרטיה, שיש לאפשר ניהול דו-שיח פוליטי, אולי תיפץ הדרך להסדר עם אש"ף, וכי זה לטובת המדינה, והממשלה, ממשלת האחדות הלאומית, טועה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
זה נכון. היא לא רק טועה, היא גם מסכלת כל אפשרות כזאת.

שר המשפטים מ' נסים:

אבל רבותי, השאלה האם לקיים מגעים עם ארגוני מחבלים אלה נתונה אך ורק להכרעה ולסמכותה הבלעדית של הממשלה. ואין מקום לשום יוזמה פרטית בעניין זה, אף לא כשמדובר בגוף ציבורי, יהיו מטרותיו כנוח ככל שיהיו. במדינה מתוקנת אין מדיניות חוץ פרטית יכולה להתנהל.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

מאיר כהנא (תנועת כך):
שונא ישראל.

שר המשפטים מ' נסים:

מבחניה קונסטיטוציונית, האחריות והסמכות בענייני ביטחון המדינה נחונות בידי הממשלה בלבד, וכל התערבות בלתי מוסמכת יש בה נזק ממשי.

אני מבקש להביא את דבריו של מי שהיה נשיא בית-המשפט העליון בפסק-דינו של אהרן כהן, דברים בהירים שצריכים להיות אכן יסוד להתנהגותו בנושא המדיני הביטחוני, והם נחלת כל המדינות הדמוקרטיות המתוקנות. וכה אומר נשיא בית-המשפט העליון לשעבר, השופט לגרדי: "לא ייתכן שכל אזרח או קבוצת אזרחים יראו היתר לעצמם לפעול על דעת עצמם, ככל העולה על רוחם, בעניינים אלה

ארגוני המחבלים, ובכך מבצרים את מעמדם — דבר המכביר על המלחמה שאנחנו נלחמים בהם. נמצא שבמגעים אלה יש משום תמיכה בארגון טרור. מניעת תמיכה זו מסייעת למלחמה בארגוני המחבלים.

הפקודה למניעת טרור, כפי שתוקנה בשנת תש"ס — 1980, מפרטת את העבירות שהן בחזקת תמיכה בארגון טרוריסטי. מכיוון שכאמור אין מקום להביא לדין אדם המקיים, בלי סמכות, מגע עם נציגי המחבלים, יש הכרח לקבוע מגע כזה כעבירה שהיא בחזקת תמיכה בארגון טרור. לפי המוצע, אזרח או תושב ישראל, המקיים בירורעין — כלומר, בירורעין שהאיש שאתו הוא מקיים מגע הוא חבר בהנהגת אש"ף או ארגון טרוריסטי אחר — ובלי סמכות כדן, כלומר על דעת עצמו, שלא על-ידי נטילת היתר מן הממשלה — מי שמקיים מגע כזה בארץ או בחוץ-לארץ עם אדם הממלא תפקיד כאמור בהנהלה, במועצה או בגוף אחר כיוצא בזה של ארגון טרוריסטי, או משמש נציג רשמי של ארגון טרוריסטי — דינו מאסר שלוש שנים.

אני מבקש לומר: בימים האחרונים, בשכרעות האחרונים, קראתי פרסומים רבים, רשימות ומאמרים של פרשנים למיניהם, גם מודעות וקריאות ששללו — וזה לגיטימי — את הצעת החוק. אבל, אני חייב לומר: לדאבוני, השלילה הזאת היתה מבוססת על דברים שאין בחוק. הנימה שבקעה מן הפרסומים הללו ומן הביקורת הזו, היתה כאילו יש פה מגמה לשלול פגישות עם פלשתנים. אין הדבר אמת כלל וכלל. אין אנחנו שוללים בדרך החוק ואין אנחנו שוללים גם במחשבה פגישות עם פלשתנים. אין שחר לטענה הזאת. כל הטיעונים ששמעתי נגד הצעת החוק, כל הביקורת נגד הצעת החוק היתה מבוססת על ההנחה, שיש פה הצעת חוק השוללת מפגש עם פלשתנים, ולא היא.

קראתי גם דוגמה מזוהה. נכתב באחד העיתונים אתמול, בשם אחד מחברי הכנסת, שאלו חוק זה היה תקף כבר, כי אז המשלחת של ישראל לוועידת גירובי היתה צריכה להיות מועמדת לדין, כמה גיחוך מעוררת טענה זו. קודם כול, המשלחת הזאת לא קיימה מגעים עם אש"ף. שנית, עצם שיגור המשלחת, עצם ההשווא והישיבה של המשלחת בוועידה זו, נעשו על-ידי ממשלת ישראל. זה נעשה כדן, ואין אנחנו שוללים מגעים או מפגשים כאשר הם נעשים כדן. כאשר הדבר נעשה בדיעת הממשלה.

ואני רוצה לתת דוגמה אחרת: היתה טענה כיצד, למשל, אדם כמו לויבה אליאב היה יכול לטפל בכמה סוגיות של שבוייני הנמצאים בידי ארגונים אלה. לויבה אליאב, כאשר פעל בעניין הזה, פעל על דעתה — ואפילו ביוזמתה — של ממשלת ישראל.

מרדכי בר-און (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
על-פי ההצעה שלכם הוא היה יושב שלוש שנים בבית-הסוהר.

היו"ר ד' כ"מאיר:

חבר הכנסת מיעארי, אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית, אני מצטער, אני אוציא אותך מהאולם.

מאיר כהנא (תנועת כך):

היושע מצא (הליכוד):

אולי הגסות הזאת חופס? איזו גסות רוח כלפי השרים פה? כבוד לשר. כלי גסות רוח.

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת מצא, אני מבקש לתת לי לנהל את הישיבה. חזקה על היושב-ראש שירע להגן על זכותו ועל כבודו של השר. אני עושה זאת כבר שעה ארוכה, ואני חושב שהשר אומר את מה שיש לו לומר בצורה מכובדת. אני מבקש לא לעזור לי.

היושע מצא (הליכוד):

כלי גסות רוח.

שר המשפטים מ' נסים:

אתה לא תחקן את זה.

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל רוצה שלום וחותרת אליו. גם בקווי היסוד נאמר, ש"ממשלת ישראל תשאף להמשיך בתהליך השלום על-פי המסגרת לשלום במזרח התיכון שהוסכם עליה בקמפ-דייוויד ולחידוש המשא-ומתן לכינון האוטונומיה המלאה לתושבים הערבים ביהודה ובשומרון ובחבל-עזה". ועוד נאמר: "ערכי יהודה, שומרון וחבל-עזה, ישתתפו בקביעת עתידם כאמור בהסכם קמפ-דייוויד". ואנחנו איננו שוללים, הממשלה איננה שוללת משא-ומתן עם ירדן ועם מצרים, שבו, בהתאם להסכמי קמפ-דייוויד, ישתתפו ערבים תושבי יהודה ושומרון וחבל-עזה, ואף מחוץ ליהודה, לשומרון ולחבל-עזה. על-ידי הדרית, כאמור בהסכם קמפ-דייוויד. זה כן — על-ידי הממשלה, היא תקבע את המדיניות, היא תנהל את המדיניות, היא תבצע את המדיניות, לא אנשים שייקחו את החוק לידיהם, או את מדיניות החוץ לידיהם, לא הם, ביקורת — כן, תעלו על הבמה הזאת. תטיפו לממשלת ישראל שתנהל משא-ומתן עם אש"ף, כמות שהוא, עם האמנה הפלשתינית. תעלו ותטיפו.

ויקטור שפיטוב (מפ"ס):

— — —

שר המשפטים מ' נסים:

דמוקרטיה, חופש ביטוי, חופש שכנוע — כן. אבל שאתם תעשו את המדיניות — לא ולא. זה אסור מכוח החוק. אתם לא תנהלו את המדיניות. לממשלת ישראל יש מדיניות, היא תנהל אותה, היא, והיא בלבד, כפי שאמר נשיא בית-המשפט העליון השופט משה לנדר. ואיננו זקוקים להטפה מצד אלה המצודים במגעים עם אש"ף כמות שהוא.

גברתי היושב-ראש, מי שמחזר אחרי ארגוני המחבלים וסובר כי תפארתו תהיה להצטלם עם נציגיהם או להופיע לצדם לעיני העולם, אם אינו יודע כמה הדבר מזעזע, משפיל ומסוכן למדינת ישראל — מעתה ידע שהוא צפוי להיענש כחוק.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה פחות מזעזע מאשר לחזר אחרי דרוס-אפריקה. חזרו אחרי דרוס-אפריקה.

שר המשפטים מ' נסים:

זו ההצעה שאני מביא בשם ממשלת ישראל לבית הזה.

היו"ר ח' גרוסמן:

חודר רבח. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. הדיון הוא סיעתי. רשות הדיבור לראשון בדיון זה, חבר הכנסת מחמד מחר, ואחריו — לחבר הכנסת מיכאל איתן.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

גברתי היושב-ראש, כמה זמן יש לכל נואם?

שהינם כנפש המדינה. אלא נציגיה החוקיים של המדינה בכל הנוגע ליחסיה הבין-לאומיים הם הכנסת והממשלה. ואין בלתי. אלה דברי נשיא בית-המשפט העליון לשעבר. והוא מצטט מפסק-דינו של השופט זילברג בתיאור המשמעות של המושג "ביטחון המדינה". וזה אומר השופט זילברג, עליו השלום: "ביטחון המדינה פירושו הוא: מכלול האינטרסים המדיניים שהמדינה חפצה ביקרם, כפי שהדבר עולה מתוך המדיניות הגלויה או המוצהרת של מנהיגיה החוקיים של המדינה".

מהי עמדת ממשלת ישראל שהיא המנהיגה החוקית של המדינה? היא באה לידי ביטוי בקווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית. קווי היסוד הוצגו בפניכם ביום ההודעה על הרכבת הממשלה. נאמר בהם שהממשלה תפעל בתקיפות נגד הטרור בכל מקום שהוא. נאמר: "ישראל תנגד להקמת מדינה פלשתינית נוספת בחבל-עזה ובשטח שבין ישראל לירדן". ונאמר: "ישראל לא תישא ולא תיתן עם אש"ף".

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

ואתם עוד רוצים שלום.

מיכאל דקל (הליכוד):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

היו"ר ד' בן-מאיר:

חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לעזוב את האולם.

מיכאל דקל (הליכוד):

— — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

הזכות שלי גדולה יותר מהזכות שלך להיות בארץ הזאת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת מיעארי, מוטב שאתה תשב בשקט.

מיכאל דקל (הליכוד):

חרפה שאתה נמצא כאן.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

חרפה שאתה מדבר בצורה כזאת. רוצים להיות גזענים.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, תשמע מה הוא אומר פה. תוציא אותו.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מבקש לא לעזור לי.

חיים רמון (המערך):

יש הוראה בנושא של דיבורים גזעניים. על כל דבר כזה צריך להוציא מהאולם.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל ומדינת ישראל שוחרות שלום וחותרים לשלום.

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ברשות היושב-ראש, אולי אפשר לבקש גם מהשר שינסה לתמצת את דבריו. הוא מאריך בדיבור. תנסה לתמצת את דבריו. אתה מאריך בדיבור.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אני מבקש לא לעזור לי בניהול הישיבה.

מארגנות הכרית. ישראל — נפגשו בפסטיבל ה-12 במוסקבה בשביל לתאם עמדות איך לטפל בנושא היהודי בכרית המועצות.

אמל נסראלדין (הליכוד):
זאת לא פגישה עם אש"ף.

מחמד ותד (מפ"ם):

אתה יודע ואנחנו יודעים אילו טענות יש בנושא הזה. אח שחי בחיפה, אם ייפגש עם אחיו בקפריסין או בגרמניה כלי רשות וכלי סמכות, והאח הזה — כנוסח החוק, כהללה — יש לו זיקה או הוא שייך לארגון כלשהו, הוא צפוי לשלוש שנים — —

שר המשפטים מ' נסים:
אתה לא מדריך.

מחמד ותד (מפ"ם):

— כי הוא הולך להיפגש בירדן, הוא הולך להיפגש עם אחיו שיכול להיות במקרה זה, למשל, יועצו המדיני של יאסר ערפאת. משפחת שאקור יושבת בסח'ין, חלקה האחר יושב בחוף לארץ, ועמר שאקור הוא יועצו של יאסר ערפאת. מה תאמר על זה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):
הוא יבקש רשות לפני כן.

מחמד ותד (מפ"ם):

הוא יבקש רשות? כל הטיעונים שהעיתם וכל הטיעונים שמועלים כאן, שאין לפתוח בפגישה בלא נוכחות נוטריין — האם נצמיד לכל פלשתיני כזה נוטריין על-מנת שלא נחשוד בו? זה חוק שיתנקם ביהודים, ואתם תהיו הסיבה לכך. יהיו רבים שירצו לחקות את זה.

המחשבה מצומצמת, ואפשר לחשוב שבמשך 7 שנות שלטונו של הליכוד הכול היה פרוץ. רק עכשיו נזכרתם. הפגישות עם אנשי אש"ף התחילו ב-1971 ונמשכו ב-1972, ב-1973, ב-1975, ב-1977, ב-1979 וב-1981 — וגם היום וגם מחר הן יהיו בירושלים. חנא סיניורה, עורך עיתון "אל-פאג'ר", מועמד להיות במשלחת הפלשתינית-הירדנית. מה חששו אחר? מה חששו עם ליבאי, אם יפגש מחר עם נשיא לשכת עורכי-הדין פאזי אברחמי מעזה, שגם הוא מועמד במשלחת הזאת, ומטעם אש"ף? אתם הופכים את המצב לאבסורד. זאת בעצם החשובה, לא של הממשלה אלא של הליכוד, להתפתחות המדינית באזור. הסיכוי שאש"ף ישתנה מפחיד אתכם ומדיר שינה מעיניכם — זו הסיבה האמיתית.

יש התפתחות כאש"ף. היא לא מספיקה, ובכל מפגש אנחנו חוזרים ומדגישים: קיומה של ישראל איננו ניתן לא למיקוח ולא לוויכוח ורק דרך המשא-ומתן המדיני היא הדרך לפתרון. ואתם מפחדים מזה. אינכם רוצים שאש"ף ישתנה, אתם רוצים שהקיצוניות תשלוט. את ההוראות תקבלו מישיע, ממועצת יהודה ושומרון, ולא מן הממשלה ולא מהשאיפה לשלום.

גברתי היושבת-ראש, ככל המפגשים שידוע לי עליהם, ובשניים מהם הייתי, שמעתי את מי שמטילים בהם דופי מהצד הישראלי אומרים: בראש ובדאשונה תודיעו, תצהירו על הסתלקות מדרך האלימות. זה מוזיק לישראל? אומרים: תכירו במדינת ישראל. זה מוזיק לישראל? מי בכלל נפגש בשביל לפגוע בביטחון? תנו שם אחד, תנו דוגמה אחת. אתם מנחשים. רק אתם נאמנים למדינת ישראל?

הי"ד ח' גרוסמן:

הריון הוא סיעתי. כדי שלא תהיינה אייבהנות אומר, שבריון סיעתי חלוקת הזמן היא לפי גודל הסיעה. הזמן איננו שווה לכל חבר כנסת. לכן אני אבקש לא להעיר לי ולא לתת לי עצות.

יהושע מצא (הליכוד):

כשם מי מדבר חבר הכנסת ותד?

מחמד ותד (מפ"ם):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הקשבתי לשר המשפטים שהציג את החוק בשם הממשלה ורציתי בכנות להשתכנע, למצוא את ההיגיון שבהצעה הזאת והקשר שבינה לבין הטרור. אני רוצה לומר, שאורחי ישראל, יהודים וערבים, מאוחדים בסלידתם ובהתנגדותם לטרור, יהיו מבצעיו ושליחיו אשר יהיו — לא רק טרור מצד אחד, אלא מכל צד שהוא, גם אם הוא יוזמה מקומית, יוזמה של יחיד, יוזמה של קבוצה, וודאי אם הוא מדינית. הנושא הזה איננו נתון בוויכוח. טרור ואלומות הם הרס ושואה לעתידנו כאזור כשני עמים ובמדינה, אך כמעט שאין קשר בין ההתנגדות לטרור לבין הגיסיון המתמיד לחפש כל סדק שיקדם את השלום, שיכטיח את העתיד. שיגשים את המטרות הלגיטימיות של שני העמים ושל השאיפה שלהם לדריקים ושלום.

ורדשה לי שר המשפטים — הבעיה איננה רק בעיה של ניהול מדיניות. יש מה שנקרא בעולם מחשבה, דיאלוג, דרישה של אינטלקטואלים, לא בהכרח פוליטיקאים, והדוגמה שהבאת על ניירובי היא בעצם המקרה החמישי בחמשת החודשים האחרונים של פגישה בין ישראלים לבין נציגי אש"ף, במסגרת כמות בין-לאומיות. ומתוך חמשת המפגשים שהיו, רק ניירובי הייתה בשליחות הממשלה, ואמה ודאי אינן רוצה שהאופוזיציה תהיה מיוזמה של הממשלה. כאשר קרן אדנאור — שהיא קרובה ביסודה להשקפתך — מזמינה יהודים וערבים, אירופים, צרפתים, אנגלים ואמריקנים למפגש, לרבי-שיח, והיא איננה פונה לממשלת ישראל, כי היא מטבעה איננה ארגון ממשלתי. איננה שלוחה של משרד החוץ הגרמני ולא של משרד המשפטים הגרמני, והיא פונה למפלגות או למוסדות ציבוריים בישראל בבקשה: חבואו, נקיים דיאלוג. נקיים דרישה — —

יאי צבן (מפ"ם):

גלוי.

מחמד ותד (מפ"ם):

— מה יגידו מפלגות ומוסדות בישראל? — סליחה, אין לנו רשות משר המשפטים, לא מאמינים בנו, לא בוטחים בנו. לא חושבים שאנחנו קנאים לשלומה של מדינת ישראל. אנחנו איננו יכולים לייצג תפיסה כלשהי, איזו מחשבה אחרת? אבל, על יסוד הדברים המהותיים שמדינת ישראל מבוססת עליהם ומתוך קנאות לקיומה, לעצמאותה, יגידו: אנחנו חשודים מראש. סליחה, אנחנו לא יכולים לבוא. איזה מין היגיון זה? איפה זה קרה בכלל? ואתה עור אומר שזה לא פוגע בדמוקרטיה? זה הרבה יותר מפגיעה סתם: זה פוגע בדמוקרטיה, זה משחק את המחשבה, זה הופך את מדינת ישראל כולה למקשה אחת שנעה וזעה על-פי פקודה מגבוה. ואינטלקטואל ואיש מחשבה בעת ההיא יידום. וזהו הצעה שלא רק ששוללת את הדמוקרטיה, וזהו הצעה בלתי אנושית ביסודה.

קראתי בעיתונים לפני שלושה ימים, ואני מפנה את תשומת לבך, שיהודים מכל העולם — מאירופה,

בוחר רק בדרך המלחמה? אתה רואה את הצד השני רק דרך הקנה? כזה מצטמצם העולם?

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מקווה שהצעת חוק זו לא תתקבל. אם היא תתקבל, תהיה כה רחבה בכייה, ואינני רוצה להוסיף עוד.

סיעתנו החליטה להצביע נגד הצעת החוק. אני מקווה שאנו נצליח להרוף את הצעת התיקון הזאת על-מנת לשמור על ישראל דמוקרטית ואנושית.

אהרן הראל (המערך):
כל הכבוד לנאום שלך.

היו"ר ח' גרוסמן:
תודה רבה לחבר הכנסת מחמד ותד. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו — לחבר הכנסת יובל נאמן.

מיכאל איתן (הליכוד):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, סוף סוף, לאחר חקופה כל כך ארוכה, נענתה הממשלה למאווייו של הרוב המכריע של הציבור הישראלי והיא מביאה את הצעת החוק לתיקון הפקודה למניעת טרור בפני הכנסת.

אינני רוצה למתוח ביקורת על מחדלי הממשלה בעניין זה, שנמשכו עד עצם היום הזה. מסתבר כי את האטימות ואת ההתעלמות מרחשי לבו של הציבור בעניין זה ניתן היה להבקיע אך ורק בעזרת סיוע מבחון, וחבל. אבל על דברים מסוג זה אפשר לומר: מוטב מאוחר מאשר לעולם לא. ואכן, אני שמח שהנושא הזה הוכא היום ומוטב מאוחר מאשר לעולם לא.

מה בעצם רוצים? — "אזרח ישראלי או תושב ישראל המקיים בידעין וללא סמכות כדון מגע עם בעל תפקיד בארגון טרוריסטי" — מה זה ארגון טרוריסטי? לא מדובר כאן על גרמניה, על ארגוני הטרור המצויים בה ועל חקיקה נגד טרור בגרמניה. לא מדובר כאן על איטליה, על ארגון טרור וחקיקה נגד טרור באיטליה. מדובר על מדינת ישראל ועל ארגוני טרור שרוצים לא רק להפוך את המשטר בדרך של הפיכה בלתי דמוקרטית, בדרך של זריקת פצצות, אלא רוצים לחסל גם את העם.

אינני רוצה להיכנס כרגע לדקדוקי משפטים בהבחנה מה זה ארגון טרוריסטי על-פי הפקודה למניעת טרור. מדובר שם על שני סוגים: האחד, שהממשלה הכריזה עליו ככזה; השני, שנקבע בהליך שיפוטי בבית-המשפט. אבל לגבינו כדאי שנחזור ונקבע מהו הארגון שאנו, בין השאר, קוראים לו ארגון טרור.

מה רוצה ארגון טרור כזה? לא מזמן התפרסם ספר מחקרי, ואני ממליץ לכל חבר כנסת לקרוא אותו: "אשף" — דיוקנו של ארגון. חוקרים אינדיבידואליים חקרו והציגו במסמך מסכם את אשף ואת דיוקנו של הארגון. הם כותבים לגבי מהותו של הארגון, ואני מצטט מתוך עמוד 18 של הספר: "כמאות רבות של ראיונות, הצהרות ונאומים של אנשי אשף מועלית תדיר התביעה למימוש 'זכות השיבה', ותמיד מתייחסת זכות זו למקומות במישור החוף. התביעה היא לשוב ליפו, לחיפה, לעכו וכדומה".

כותבים החוקרים: במהלך כתיבתו של ספר זה לא נתקלו המחקרים ולו גם פעם אחת בהתבטאות של איש אשף החובע לממש את זכותו של העם הפלשתיני לשיבה לאזורי החר של הגדה המערבית, כגון: זכותנו לשוב לשכם, לחברון

גאולה כהן (התחייה-צמח):
לא הכוונה חשוכה, חשוכות החוצאות.

היו"ר ח' גרוסמן:
חברת הכנסת גאולה כהן, כבר קראתי לך פעם אחת לסדר. חברת הכנסת גאולה כהן, כבר קראתי לך פעם אחת לסדר.

מחמד ותד (מפ"ם):
חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבין שאת לא רוצה תוצאה שיהיה בה שלום, תוצאה שתביא לפשרה עם העם הערבי הפלשתיני ועם עמי ערב. הרי את מתנגדת לפשרה טריטוריאלית, ולכן את מתנגדת גם לפגישה מכל סוג שהוא. אם את רוצה את זכותך הדמוקרטית להילחם על דעותיך אלה ככלים שהדמוקרטיה מעמידה, את צריכה להיות קנאית באותה מידה לזכויותיך של מפלגות אחרות, שאינן מסכימות אתך. אבל לקום ולהחשיד אנשים — והדברים נאמרו בקריאת ביניים — מדוע חבר הכנסת רן כהן יכול להיות כשר להגיע לדרגה גבוהה בצה"ל ולהמשיך לשרת במילואים, אבל הוא אינו כשר להיפגש עם פלשתינים בארץ ובחוץ-לארץ? רק את נאמנה למדינת ישראל? מדוע מתי פלד לא? מדוע אזרחי ישראל אחרים לא?

גאולה כהן (התחייה-צמח):
זוהי דמגוגיה — — —

מיכאל איתן (הליכוד):
הוא גם לא כשר ואין לו רשות לבצע ניתוחים. אז מה? הוא קצין בצה"ל אבל הוא לא יכול — — —

היו"ר ח' גרוסמן:
חברי הכנסת, אני מבקשת שקט. חבר הכנסת מיכאל איתן.

מחמד ותד (מפ"ם):
אתם אינם יודעים להבחין בין משאומתן — — —
רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

היו"ר ח' גרוסמן:
אני מבקשת לא להפריע. מי שיפריע, יוצא אוטומטית.

מחמד ותד (מפ"ם):
אתם אינם יודעים להבחין, עם כל האינטליגנציה, בין משאומתן לבין דיאלוג.

אמל נסראלדין (הליכוד):
הרי אתה לא מאמין בעצמך כמה שאתה אומר.

מחמד ותד (מפ"ם):
אתם אינם יודעים להבחין בין משאומתן לבין הידברות. שום מפלגה ושום אדם, ככל הידוע לי, לא לקח לעצמו את הזכות לנהל משאומתן עם אשף. ניהול משאומתן הוא תפקיד של ממשלות.

מיכאל איתן (הליכוד):
נכון.

היו"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

מחמד ותד (מפ"ם):
זה תפקיד של ממשלות, ואני חושב שאין חולקים על כך. אבל מה מדובר בדיאלוג, בהידברות, בשיחות בין בני אדם, בניסיון לשנות עמדות, לשכנע, לגלות את הצד האנושי. ואתה

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי את חבר הכנסת יוסי שריד ואחרים אומרים: זה האויב. עם מי צריך לדבר? אם לא נדבר עם האויב, עם מי נדבר? ודאי שצריך לדבר עם האויב על שלום, אבל אני מבקש מאותם אנשים המעלים את הטענה הזאת להביא גם את החלק השני של המשפט בחשבון. אם הם כעצמם אומרים שזה אויב, ועם אויב צריך לדבר על שלום, שימשיכו את המשוואה. לדבר על שלום עם אויב יכולה אך ורק הממשלה, ואם זה האויב — הם הראשונים שצריכים לשים על עצמם מגבלות ולא לשחק לידיו.

חיים רמון (המערך):

לא מדובר על משא-ומתן, אומרים להם: דברו עם אש"ף.

מיכאל איתן (הליכוד):

כיצד רואים אנשי אש"ף את היהודים? כיצד רואים אנשי אש"ף — — —

חיים רמון (המערך):

וסאדאת לא דיבר על שיבה לירושלים? תגיד לי, סאדאת לא דיבר על שיבה לירושלים?

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת חיים רמון, אני קוראה אותך לסדר. תאמר משפט. שני משפטים, אבל לא נאום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה שתבינו כיצד רואים אנשי אש"ף אותך, חבר הכנסת רמון, את חבר הכנסת שבח וייס, את חברת הכנסת אורה נמיר ואת חבר הכנסת הראל.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

אני הולכת להגיד שני משפטים.

שבח וייס (המערך):

תספור את כל האש"פסטים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת שבח וייס.

אמל נסראלדין (הליכוד):

מה אתה רוצה, הרי הוא מצטט מספר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

שבח, איך אתה מדבר? בכלל, מה אתה עושה פה הרגילי יוגה, הולך ובה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יכול לומר רק דבר אחד.

חיים רמון (המערך):

— — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת חיים רמון, אפשר לקרוא קריאת כינויים אחת אבל אי-אפשר כל הזמן לנאום נאומים.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

מה זה פה, ועדת הכספים?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר, שאין לי כל צל של ספק, ואני אומר את זה בצורה הגלויה והבורה ביותר, שאיש מאלה שנקבתי בשם אינו רוצה לפגוע כהוא זה בביטחון המדינה. אין לי צל של ספק שהם ציונים.

ולרמאללה. אף פעם אחת לא מצאו החוקרים תביעה כזאת. אלא, כפי שקובע יאסר ערפאת: כאשר אנו מדברים על שיבת הפלשתינים — אנו רוצים לומר עכולפני עזה, באר-שבוע לפני חבון, הדגל הפלשתיני יונף מעל יפו. אש"ף אינו מוכן לחדול מתחירה אל מישור החוף, לו גם יקבל לידיו את יהודה ושומרון. כך כותבים החוקרים. פארוק אל-קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף, אמר בפירוש: אם תקום מדינה פלשתינית בגדה המערבית, היא תשמש בעיקר כמקפצה וכבסיס להמשך התחירה מערבה, ולהלן דבריו: "לאחר הקמתה של המדינה הפלשתינית, חייבות להיות דרכים אחרות — — —

שבח וייס (המערך):

הם מדברים כמון — אתה דיברת על רכתי-עמון.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת שבח וייס, זה אש"ף, זה הארגון שאתה רוצה לסייע לו, לא ביועצין אבל אתה רוצה לסייע לו. ותיכף אראה לך איך אתה מסייע, בתמימותך ובנאיביותך שלך ובחלומותך. איך אתה משמש כלי שרת בידיו אש"ף.

שבח וייס (המערך):

אתה הנציג שלו כאן — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

לא מיכאל איתן אומר זאת אלא אש"ף אומר זאת, ואני אצטט מה אש"ף אומר על חבר הכנסת שבח וייס ועל חבריו הטוענים לדיאלוג עם אש"ף. אני אצטט. חבל להתווכח עם העובדות.

שבח וייס (המערך):

חבר הכנסת איתן, איך אתה מדבר? הרי כך אתה מסית. אתה הוא שדיברת על רכתי-עמון, והם מדברים כמון.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת שבח וייס.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אוכיח לך את דברי, שב במנוחה ותן לי לומר אותם. "לאחר הקמתה של מדינה פלשתינית חייבות להיות דרכים אחרות שבהן נשיב לעצמנו את זכויותינו. יש שלבים לשיבתנו".

מטרת חיסולה של ישראל טבועה כה עמוק בארגון עד שהיא נושאת אופי מוחלט וכולל.

שבח וייס (המערך):

— — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת שבח וייס, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת שבח וייס, נראה שקשה לעמוד בפני האמת.

שבח וייס (המערך):

אני יוצא, אי-אפשר לשמוע שטויות כאלה בכל פעם.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

איוו תוצפה.

היו"ר ח' גרוסמן:

סליחה, רגע, יש לי רשימה גדולה של חברי כנסת שנקראו לסדר פעם ראשונה, ואני מבקשת שלא אצטרך להוציא אותם.

יאר צבן (מפ"ם):

תן לנו את זה בכתב.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי ספק רב בקשר לתבונתם ויש לי כיטחון מוחלט שהם משחקים ליריבים של אש"ף.

חיים רמון (המערך):

אתה קובע מי חכם ומי לא?

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת חיים רמון, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני קובע, שאש"ף משתמש בהם כמטרה, כאמצעי להשיג את יעדיו.

יאר צבן (מפ"ם):

מתי בפעם האחרונה — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

המועצה הלאומית הפלשתינית ה-13 דיברה במפורש —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת איתן, אתה צריך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— בזכות מפגשים אלה בין היהודים לבין אנשי אש"ף והיא סיווגה אותם כאחד המכשירים הפוליטיים שבהם משתמש אש"ף במאבקו. אני אקרא את ההחלטה: "המועצה מדגישה את החשיבות שבקשרים ובתיאום עם כוחות יהודיים דמוקרטיים ופרוגרסיביים במולדת הכבושה ומחוצה לה". ובכן, רבותי, הם משחקים בתמימות שלכם, לא של מיעארי. מיעארי יודע, מיעארי משתף פעולה מרצון והוא גם הצהיר על כך — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אל תדבר על תבונתנו, דבר על התבונה של השר נסים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— הוא אמר שהכוח השלישי היום בכנסת — הוא אמר זאת בביטאון "אל-אודה" — תומך בהקמת מדינה פלשתינית, והוא מצהיר על עצמו כנציגו של אש"ף, הפועל אתו במשותף.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת איתן, אתה צריך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד.

היו"ר ח' גרוסמן:

לא מייד, זמן כבר עבר מזמן. תאמין לי שהוספתי לך הרבה זמן.

יאר צבן (מפ"ם):

הוא לא אשם שהפריעו לו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתה מוכן לכתוב אותה הצהרה — — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת רן כהן, אני מבקשת שא להפריע. חבר הכנסת איתן, אתה צריך לסיים. אני נותנת לך עוד דקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מפנה את כולכם לציטוט של חאלד אל-חסן בעיתון "מעריב" מיום שישי האחרון. איך הוא מדבר על הגכרת פיגועים. זה אותו חאלד אל-חסן שראש ממשלת ישראל שמעון פרס נאבק היום, על-מנת שהוא לא ישתתף במשלחת הפלשתינית-הירדנית. ואתם רוצים להעביר כאן חוק, שכולם יוכלו להיפגש עם חאלד אל-חסן, או למנוע חוק שיאסור על כולם להיפגש אתו, אבל שראש הממשלה שמעון פרס יילחם שנציגי ממשלת ארצות-הברית לא ייפגשו עם אותו איש אש"ף — איזה אבסורד זה, איך זה ייתכן?

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת לסיים. משפט אחרון, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש שתי דרכים להיאבק בבעיית הטרור האש"פי.

אהרן הראל (המערך):

אמרת עכשיו את האמת.

מיכאל איתן (הליכוד):

הקו הצירציליאני והקו הצ'מברליאני. הקו הצ'רציליאני אומר: אריב קטן, רעשני, צומח וגדל, צריך לחסל אותו ולמגר אותו על-ידי פעולות דרסטיות. הקו הצ'מברליאני אומר: פייסנות, צריך להגיע לפשרה, צריך להמעיט בערך הסכנה, צריך להחניק את הביקורת בבית, צריך להבטיח שאנחנו פועלים בשם ערכים מוסריים נעלים, על-ידי כך, מתוך אמונה תמימה שהקו הזה יביא להשלמה או לכך שתהיה איזו שהיא פשרה, מביאים לאיבה ולמלחמה גרועה פי כמה, ובסופו של דבר לנוקים שכל ליברל שוחר שלום ותופש צריך לקום היום ולמנוע אותם.

הערה אחרונה לגבי החוק עצמו.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

לא, לא, אני מצטערת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להצטרף להסתייגותו של חבר הכנסת ותד. אני חושב שצריך לעשות שיפוץ מסוים בהצעת החוק. אני חושב, שזה לא אנושי להחיל את זה על קרבת משפחה ראשונה, אם קיימו מגעים ביודעין, ולא הוכחה כוונה למסור סודות או לפגוע בביטחון המדינה. כלומר, בן או אח, אם הם מקיימים מגע ולא הוכח שהם קיימו את המגע לצורך פגיעה בביטחון המדינה — אני חושב שצריך לפטור אותם מהחוק.

היו"ר ח' גרוסמן:

אייאפשר לדבר 15 או 16 דקות במקום 8 דקות. אתה הכפלת את זמןך, אני מצטערת, אל תבוא אלי בטענות. תבוא בטענות לסיעה שלך, שהקציבה לך כל כך מעט זמן.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יובל נאמן, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר כהן-אבידב, אם הוא לא יהיה באולם — רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר, אני רואה שחברי הכנסת שצריכים לנאום אחרי חבר הכנסת יובל נאמן אינם באולם. אני אקרא רשימה, ומי שלא יהיה באולם לא ינאם היום. הסדר הוא: חברי הכנסת מאיר כהן-אבידב, מאיר וילנר, יוסי שריר וזיידן עטשי. זה מספיק ברגע זה. בבקשה.

יובל נאמן (התתחיצת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יש מי שלוחם נגד החוק הזה עכשיו, אבל מי שלחם בשדה יודע שאייאפשר לתח לחייל מצב אפור, שבו הוא אינו יודע להבדיל בין אויב לאוהב.

הקר באותו זמן הוא המפגש המקרה מייד את התור ויוצר בעולם רושם הפוך, כאילו האווירה היא של קירוב נפשות.

איך אמרו לנו? בכלל, לא צריך לשים לב כל כך, ההריגה הזאת, גם בעפולה — אולי בכלל אשם המורה הזה, צריך לראות מה בדיוק קרה. אולי זה לא המקרה הזה, אולי זה מקרה אחר. מפני שכאותו זמן יוצרים גם אווירה של קירוב, יש התקדמות, יש סיכוי לשלום וכו'. וכך אפשר באותו זמן לפעול ולהרגו ומייד לחפות כנשק השני. גם זה נשק.

מרדכי בריאון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
זה 40 שנה אנחנו עושים זאת.

יובל נאמן (התחיה-צמת):
אשיב לך. אתן לך מייד לשאל ואשיב לך תשובה מלאה.

הי"ר ח' גרוסמן:
הכול במסגרת הזמן. אני מציעה לא לערוך כאן שאלות ותשובות, כי אתה לא תסתדר עם הזמן העומד לרשותך.

יובל נאמן (התחיה-צמת):
היות שיש לי רק עשר דקות, אני מבקש שאם מישהו ירצה לשאול אותי שאלה — ברצון אהיה מוכן לענות ובפירוט. יאמרו לי את השאלות במונחים ואני אענה. אבל עוד כמה משפטים שלי אולי יבהירו.

אהרן הראל (המערך):

יובל נאמן (התחיה-צמת):
בסדר. חשבתי על החוק הזה. חיפשתי את התשובה למפגשים הללו כבר לפני חמש שנים ועוררתי זאת. בישיבותי בממשלה עוררתי את הבעיה גם כן. תאור לכס את המצב הזה: חייל צה"ל לוחם בלבנון, יכול להיות שהוא לוחם אפילו נגד מה שהוא מאמין בו. אולי הוא שייך ל"שלום עכשיו", אולי הוא שייך לגורם שמאמין בשלום בין יהודים לבין ערבים ורואה את המלחמה כדבר המקלקל אפילו את הסיכוי, אבל הוא ממושם והוא לוחם. באותו זמן הוא פותח את הטלוחיה ורואה חבר כנסת לשעבר בישראל לוחץ את היד למפקד האויב. איך הוא יכול לעמוד בכלל בפני מצבים כאלה? אתם רוצים שצבא יילחם כאשר הוא נקרע? מצד אחד הוא צריך לנהוג כמו בחטיבת גבעתי: מוות לפולשים, הוא צריך לירות בהם; ובאותו זמן הוא רואה מישהו המנסה לשכנע שהכול בסדר, מלטף ילדה ולוחץ את היד. לא ייתכן מצב כזה.

קודם כול אני אומר — זה לא מהיום ולא בגלל המפגשים של עכשיו, אם כי יכול להיות שעכשיו תהיה תקופה שישתמשו בנשק הזה שהוא בכחינת לוחמה פסיכולוגית נגדנו יותר ויותר. העליתי זאת לפני חמש שנים. העליתי זאת בכנסת לפני כארבעה חודשים מאותה סיבה. אנחנו חייבים לסתום את הפרצה.

חברי הכנסת, היו ביניכם כאלה שאמרו: איך אתם רוצים שבכל זאת יגיעו לשלום אם אין הזדמנויות כאלה של פגישות? ראשית, מה שאמר פה חבר הכנסת מחמד ותר — פגישות של אינטלקטואלים וכו' — יכול להיות שאפשר היה להחמיד מעבר למה שכתוב בחוק הזה — ודאי שבחוק הזה אין שום מחסום על פגישות של אינטלקטואלים עם אינטלקטואלים. ערפאת אינו אינטלקטואל. גם האנשים שיושבים בתפקיד — אתם יודעים, אני אדם עם השכלה מסוימת, וכשרציתי לכתוב מאמר בכתב-עת אמריקני מסוים, אמרו לי: עכשיו אתה שר, אתה מייצג מדינה, איננו יכולים להתייחס אליך עכשיו כאל מי

אחד הדברים האלמנטריים במאבק כזה הוא לדעת במי מותר לירות ובמי אסור לירות. ההשתתפות במלחמה היא מעשה קשה ביותר, ואם אתה רוצה להביא אנשים לידי כך שהם ילחצו על ההדק, הם חייבים לדעת בדיוק מיהו אויב. אין דבר גרוע ממצבי ביניים בלתי ברורים לגבי כוח לוחם.

יש באולם לפחות שניים, השלישי איננו כאן, שהשתיים לחטיבה שבמלחמה חרתה על דגלה "מוות לפולשים", רק כדי שיהיה ברור שיש אויב שבו חייבים להילחם בלא סלחנות. זה לגבי הלוחם, אינני מדבר על הממשלה.

אמנון לין (המערך):
כתב את זה משורר גדול בישראל.

יובל נאמן (התחיה-צמת):
כתב את זה משורר חשוב, בהחלט. כאשר יש מצב כזה ואתה — — —

אלעזר גרעת (מפ"ם):
לאיזו מפלגה הוא שייך?

יובל נאמן (התחיה-צמת):
המשורר הזה שייך למפלגה שלך, אני יודע, ולכן אני גם מצטט אותו. הוא ייד של ורואה שייך למפלגה שלך.

יאיר צבן (מפ"ם):
אנחנו יודעים להבחין בין מצב למצב.

יובל נאמן (התחיה-צמת):
אתה יודע? אני אצטט רק דברי אנשים מהמפלגה שלך.

אני חוזר ואומר, שאין דבר חמור לגבי אומה שנמצאת במלחמה מהערפל, כאשר אנחנו מדברים על הימצאות במלחמה, יכול להיות ספק לגבי המצב הפורמלי שיש בינינו לבין ירדן, בינינו לבין טוריה, האם יש שביית נשק או אילוחמה. יכולים להיות כל מיני ספקות, ועובדה היא שאין אש ואין לוחמים בחזיתות האלה.

אין כל ספק, שלגבי אש"ף אנחנו נמצאים במלחמה. אנחנו נמצאים במצב, שבו יום יום נופלים הקורבנות של המלחמה הזאת. יכולים להסכים עם הממשלה שהלכה להילחם במצב זה בלבנון ויכולים שלא להסכים, אבל הממשלה הלכה להילחם בו, הוא לוחם בנו והוא אויב. לגבי אויב יש כללים אלמנטריים. מי שמצוי קצת בתולדות המלחמות יודע שבעניין זה לא משאירים מקום לספקות.

אינני צריך לצטט אומה בכריטינה שתלתה את ג'וריס ואת אמרי על כך שהודה עם האויב. הם תלו כי האיש גם הודה, אבל הם גם לא נתנו שום מצבי ביניים.

כאשר הגורם הזה הוא גורם אויב — השיקול שהמחוקק כתב, שצריך לשמור מפני נזק לביטחון המדינה, הוא שיקול תקף, שכבר נכתב בשעתו — מדינת ישראל קמה זמן קצר לאחר מלחמת העולם השנייה — בידיעה מלאה שביטחון המדינה איננו מחבטא רק בהעברת ידיעות על נשק של צה"ל או על מספר לוחמים, ידיעות מודיעיניות. בביטחון המדינה יש אספקטים רבים, זה מכלול גדול. כאשר מדינה מנהלת מלחמה אפשר להחליש את כוח הלחימה שלה גם בצעם המפגש.

כאשר אש"ף מנהל היום את המאבק הוא עושה זאת בשיטה כזאת: מצד אחד הורגים אזרח, אז, וזו, או ילד ובאותו זמן, מייד אחרי זה, מדברים על מפגש. מה קורה כאן? הלחץ הישיר עלינו, מעין הפגזה שלנו, מופעל. ההריגה בשטח משפיעה על הציבור בישראל, וזה שימוש בנשק חם. הנשק

החוק הזה הוא הצעד המינימלי הדרוש כדי למנוע נזק לביטחון המדינה במובן הקלסי.

היו"ר ח' גרוסמן:

חודה רכה, רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהן-אבידב, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר וילנר.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, דברי יהיו מיועדים בעיקר לחברי מסיעת המערך, אשר לאחרונה מצאו את הדרך, ואני יודע איך וכיצד, לדבר על הצורך להידבר, להושיט יד, לשבת לאכול ארוחת-בוקר, ארוחת-צהריים, או ארוחת-ערב עם חברי הארגון הזה, ארגון המרצחים. אני לא קורא לו אש"ף, כי אש"ף זה ארגון שחרור. אני לא מכיר בו כארגון שחרור. זה ארגון רצחני, ארגון טרור.

חברי הכנסת, היום מביאה עפולה למנוחות קורבן נוסף שנפל בידי מרצחים בשכם, אזרח שעבד לפרנסתו.

ראש הממשלה, כאשר השיב היום על שאלתא אמר, שהוא מצפה מהעם לאיפוק ולא ללקיחת החוק בידיים. אני מסכים אתו, אבל העם מצפה מהממשלה שהיא תיקח את העניינים בידיים ותפסיק לאלתר את כל פעולות הטרור, אפילו בכוח.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):
זה מה שאתה עשית בעפולה?

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):
אני אניד מה אני עשיתי.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דראושה, בבקשה לא להפרע.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אני אזכיר לך קצת היסטוריה. חבר הכנסת דראושה, אספר לך קצת היסטוריה. חבל שחבר הכנסת תופיק זיאר איננו כאן. אנחנו ילידי הארץ, אנחנו יודעים קצת היסטוריה. אני אלמד אותך קצת היסטוריה.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

רב שלנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אל תגיד "אספסוף".

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת שלנסקי, אתה מפריע לחבר של סיעתך, ואתה גחל-ממנו זמן.

רב שלנסקי (הליכוד):

הייתי מבקש מכבוד היושבת-ראש, שתבקש מחבר הכנסת דראושה לסגת מהביטוי "אספסוף" לגבי אנשים, שבאו באופן חוקי להביע את רגשותיהם על הרצח הנחעב.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני לא שמעתי זאת, זה גם לא נרשם בפרוטוקול. הצעת, ועכשיו אל תפרע בבקשה.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אני אלמד אותך קצת היסטוריה. חבל שחבר הכנסת תופיק זיאר איננו פה. אזור זה, אזור עפולה, היה אזור פורענות מזמן, מזמן רצחו שם יהודים.

שיש לו דעות, כאל אינטלקטואל בלבד. זכותנו לעשות אותו דבר, פגישות עם משוררים — ייפגש עם משוררים.

לעומת זאת, יש צינורות. אם מדינה רוצה באמת להגיע לשלום — אמר נכון כאן מי שאמר קודם: שלום עושים עם אויב; נכון, אבל לא עושים זאת בדרך כזאת. כשמדינה רוצה שלום — יש למדינה צינורות. ישב אלן דאלאס במשך כמה שנים בשווייץ במלחמת העולם השנייה כדי להקים את הצינורות, שלפי הוראת המדינה אפשר היה לחבר אותם ברגעים המסוימים כדי להתחיל לנהל משא-ומתן, כשהמדינה הגיעה למסקנה שהדבר דרוש. לא נעשו דברים כאלה —

יאיר צבן (מפ"ם):

היו"ר ח' גרוסמן:

לא שומעים. זה כוח של קריאת כיניים.

יובל נאמן (התחיה-צמח):

חברי הכנסת, אני חושב שאני עונה פה על הארגומנטים שלכם. הם אינם תופסים לגבי השאלה העקרונית, שאינך יכול במלחמה — לארצות-הברית אין מלחמה עם קובה, יכולים לנסוע ולבקר את קסטרו אף-על-פי שהוא לא אוהב את ארצות-הברית. זה שונה. אש"ף לוחם בנו, לוחם במוצהר וגם בפועל. אין פה שום סתירות.

אלעזר גרנר (מפ"ם):

אם אתה מניח שאלה שעושים זאת עושים זאת כלוחמה פסיכולוגית מצדם בנו, למה אותם אנשים משלמים אחר כך בחייהם?

יובל נאמן (התחיה-צמח):

חבר הכנסת גרנר, אני מכבד את האנשים האלה. לא כולם עושים זאת כלוחמה פסיכולוגית. יכול מאוד להיות שהלוחמה הפסיכולוגית היא אפילו בדיעבד, לא במכוון. אך האפקט הוא אותו אפקט. אני מסכים בהחלט שיכול להיות שיש ביניהם כאלה שעושים זאת ממש באמונה. יכול להיות.

מיכאל איתן (הליכוד):

על מה נהרג קווסמה? קווסמה נהרג בגלל הוויכוח בין אש"ף לבין סוריה.

יאיר צבן (מפ"ם):

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת יובל נאמן לסיים את דבריו.

יובל נאמן (התחיה-צמח):

חברי הכנסת, השתדלתי להביא הסבר לחוק שאני רואה אותו כחוק חשוב בלא כל קשר עם עמדותי הפוליטית מבחינת ארץ-ישראל, מבחינת המגמות של אש"ף וכו'. יש אויב, והוא אויב על דעת הממשלה. ראש הממשלה הגדיר כאן מחדש, רק לפני שעה, שכרע הזה הם ממשיכים עדיין לירות והם עדיין לא שינו את המגמות המוצהרות. בתנאים האלה, מדינה דמוקרטית — וזה המניע — צריכה חוק מסוג זה. לדעתי — ולדעתנו ב"תחיה" — עדיין לא סתומות כל הפרצות. יכול להיות שיהיה מקום להציע הצעות משלימות. על כל פנים,

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

האזור הזה היה שקט עד — —

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

תיכף אלמד אותך פרק בהיסטוריה.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דראושה, אני קוראת אותך לסדר.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

לפני חמישים שנה יצא רכבל יהודי על חמורו למכור את מרכולתו בכפרים באזור ההוא. שמו היה מאיר שטריט. הוא נרצח ונקבר באחת המערות שם. אני יכול לספר לך, שאחד הקרובים שלו הודיע למשטרה: חפשו באזור הזה. הרוצחים יצאו מהכפר פקועה. זה היה לפני חמישים שנה. הכפר פקועה הוא לא רחוק מהאזור הזה, ואת מאיר שטריט כזכרו במערות הגלכוכ.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

חושבי פקועה אינם אזרחי ישראל.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת דראושה, אינני רוצה להוציא אותך. בבקשה ממך, אל תפריע.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אני מספר לך היסטוריה. אנחנו מכירים את כפר סולם. אספר לך מה סיפרה לי הסבתא שלי על דברים שהיו בזמן הטורקים. כאשר בא יגאל השומר אל איש מכפר סולם ואמר לו: תן לי את הסוסה שלך — וזו היתה אז גבורה. וצריך היה לקחת אותה — הוא ירה בו. היה שם קרב ריות. באזור ההוא של עפולה. סבתא שלי סיפרה לי על המקרה הזה עם יגאל השומר.

האזור הזה ידוע כאזור פורענות מקדמת דנא. לא רצו את היהודים באזור הזה.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

אתה באת להתחסס, לא — —

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

באתי להתחסס? באתי להגיד שאני רוצה עונש מוות למחבלים. כשאני אומר דברים אלה אני בא להתחסס? אני רוצה לקרוא כאן מה שאמר חגי אשר בעיתון "דבר" כיום ראשון: פולחן הגיבורים המתים סביב המחבלים הערבים שיחלו בעתיד ישפיע פחות מפולחן הגיבורים ששותרו מהכלא וחזרו לבתיהם כאן בישראל, כיהודה ובשומרון. העדר עונש מוות מבטיח עוד ועוד מעשי רצח ועוד ועוד טקסי פולחן-גיבורים ורוצחים משוחררים בדרך. כשיש הידירות, צריך ללחוץ על המעצורים מייד. דברים אלה אומר חגי אשר. זו איננה נחשבת החססה. כשמאיר כהן-אבידב אומר את זה, זו החססה. זה ההבדל.

חבר הכנסת דראושה אומר שאלה דברי החססה. אינני חוזר כי. אני בעד עונש מוות למחבלים; אני בעד גירוש ערבים מידי אבנים מהארץ; אני בעד הרס בתיהם של מחבלים; אני בעד הפקעת אדמותיהם של מחבלים. אני בעד כל הדברים האלה. תגידו שאני מחסס? אני עדיין אומר את הדברים האלה ואני אחזור ואומר אותם.

ריקטור שפיטוב (מפ"ם):

אפשר לשאול אותך שאלה?

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אם היושבת-ראש תרשה.

היו"ר ח' גרוסמן:

רק על חשבון הנואם.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אם על חשבון הנואם, אינני יכול להסכים.

ריקטור שפיטוב (מפ"ם):

זה יעזור לנואם לצאת מהסבך.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

היה רצח בעפולה. נצרת נמצאת בשכנות לעפולה. לא שמעתי שראש עיריית נצרת, חבר הכנסת תופיק זיאר, כינס את מועצת העיר לישיבה מיוחדת, כדי שמועצת עיריית נצרת, שהיא שכנה לעפולה, מודק 8 קילומטר ממנה כלכד, תגנה פה אחד את הרצח הזה. המועצה של נצרת לא עשתה את זה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

נצרת ותופיק זיאר לא עשו זאת. מועצת העירייה לא התכנסה לגנות את זה. תופיק זיאר לא עשה זאת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

תופיק זיאר, בישיבת הוועד הארצי — —

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אני מדבר על מועצת עיריית נצרת, שהיא שכנה של עפולה. היא היתה צריכה להתכנס לישיבה מיוחדת ולגנות רצח זה. אתם לא מגנים אותו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — אתה מסית — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת וילנר, עוד מעט תקבל את רשות הדיבור.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

זו עובדה קיימת. תוכיח לי שמועצת עיריית נצרת התכנסה וגיינה את הרצח הזה, ואני אבקש סליחה ממך. מתופיק זיאר ומהבית הזה. אבל הוא לא עשה זאת. אתה יודע מה הוא עשה? הוא דרש לנהוג יד חזקה נגד המתפרעים בעפולה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — בהחלט — —

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אבל, נגד אלה שרצחו — את זאת הוא לא העז לדרוש. כי היו זורקים אותו, כי היו מעיפים אותו משם.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — אתה מסית — — — הוא היה בישיבת הוועד הארצי.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת וילנר, אל תפריע. אני אטול ממך את רשות הדיבור.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — אתה משקר. אתה סתם מסית — — — בישיבת הוועד הארצי — —

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת וילנר, אתה מפרע. לא אתן לך את רשות הדיבור.

שלי — — — על ראש הגנב כוער הכובע. על ראשן כוער הכובע של שנאת ישראל.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מזויף.

הי"ר ח' גרוסמן:
אם לא תפסיקו, אנצל את הישיבה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מסולף, אתה מזויף — — —

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):
אתה טהור, נקי כפיים אתה.

הי"ר ח' גרוסמן:
אם אתם לא תפסיקו, אני מפסיקה את הישיבה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת וילנר, ואחריו — לחבר הכנסת יוסי שריד.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גבירתי היושבת־ראש, חברי הכנסת, כראשית דברי אני רוצה להביע מחאה וזעם על דברי ההסתה והשקר והכזב של חבר הכנסת שדיבר לפני. אנחנו, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון — — —

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):
גבירתי היושבת־ראש — — —

הי"ר ח' גרוסמן:
לא, לא. שום הערה. אתה יושב עכשיו במקומך, ולא מפריע. אתה מזהיר כפעם הראשונה. אחרי שתי אזהרות אוציא אותך.

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):
אני דיברתי על מועצת עיריית נצרת — — —

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת כהן־אבידב, אני אוציא אותך עוד מעט.

יאיר צבן (מפ"ם):
בכל פעם שרוצחים ערבי, מייד אתה מכנס מועצות ומגנה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אנחנו היינו הראשונים, גם ברדיו וגם בגילוי דעת כמפלגתנו הקומוניסטית, וחבר הכנסת תופיק זיאר הוא אחד ממנהיגיה, שגיינו את הרצח של שני המורים, וכל מה שאמר כאן חבר הכנסת שלפני מוכיח מי הוא ומה הוא. ראינו את התמונות של הופעתו בעפולה — שלהוב היצרים כאופן הפרוע ביותר.

ועכשיו — לעצם החוק. החוק הזה בא להטיל מאסר של שלוש שנים או קנס על כל אזרח או תושב ישראל המקיים ביודיעין ובלא סמכות כדון מגע בארץ או בחוץ־לארץ עם אש"ף. בדברי ההסבר כתוב, שזה יכול להביא, אוגורם אפילו, לישראל נזק ביטחוני ומדיני. מה גורם נזק ביטחוני ומדיני — זה עניין של השקפה פוליטית. אני חושב שהמלחמה בלבנון, למשל, הביאה נזק מדיני וביטחוני והיתה מעשה פשע, ומי שאחראי לכך צריך היה להעמיד אותו לדין. לו היה העם בוחר בממשלה ראויה לשמה, ומה מביא נזק מדיני? אני חושב שכל המדיניות של הממשלה מביאה נזק מדיני. זה עניין של השקפה.

עד עכשיו, גם כאשר פנו ליועץ המשפטי לממשלה בדרישה להעמיד לדין את אלה שנפגשו עם מנהיגי אש"ף,

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):

אני טוען כחברים ואתה טוען כשעורים. אני מדבר על מועצת עיריית נצרת. את זה הוא לא עשה. וזה הגוף הציבורי החשוב ביותר.

אני חוזר וטוען מה שאמרתי לפני שנתיים, ומה שאומרים היום ראשי המדינה. אצלי זה נקרא "הצתה מאוחרת". אילו היו נוקטים שיטות אלה אז, היינו חוסכים הרבה דם יהודי, הרבה דם יהודי, ומה מתברר כעת? שהרוצחים בבית־שמש קיבלו הדרכה מירדן.

אני רואה שראש עיריית נצרת נכנס לאולם. חבר הכנסת תופיק זיאר, לא כינסת את מועצת עיריית נצרת לגנות את הרצח בעפולה. לא עשית זאת. לא כינסת את המועצה, כי פחדת לכנס את המועצה, היו מעיפים אותך.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אנחנו גיינו את הרצח. אני אישית גיינתי את הרצח.

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):
אבל, את המועצה לא כינסת. את מועצת העירייה לא כינסת, וזה הגוף הציבורי, כי היו מעיפים אותך משם.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —

הי"ר ח' גרוסמן:
חברי הכנסת, אתם מפריעים, אני אוציא אתכם מהישיבה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה גוען מסית.

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת זיאר, אם לא תפסיק, אוציא אותך מהישיבה. אני מבקשת ממך, חבר הכנסת כהן־אבידב, לסיים את דברך.

עבדיאללה דראושה (המערך):
— — — הוא רואה רק מה שהוא רוצה לראות.

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת דראושה, כבר קיבלת אזהרה אחת. אל תפריע יותר.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא גוען — — —

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת תופיק זיאר, אני מזהירה אותך כפעם הראשונה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — — אתה מבסוט לראות דם — — —

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת תופיק זיאר, אני מזהירה אותך בפעם השנייה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —

הי"ר ח' גרוסמן:
חבר הכנסת תופיק זיאר, יש לך שתי אזהרות.

מאיר כהן־אבידב (הליכוד):
אתה יוצא מהכלים. אם הוצאתי אותך מהכלים זו ההנאה

דן מרדור (הליכוד):
ויצמן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שרון — 5 בדצמבר 1975. נכון. דברים דומים אמר עזר ויצמן. זה בריאיון ב"מעריב". דברים דומים אמרו עזר ויצמן וגם משה דיין. לכן, השאלה היא לא עם מי אלא על מה. עם מי — ברור. אין צד אחר. יש רק אש"ף.

מי שאינו רוצה לדבר עם אש"ף אינו רוצה לדבר עם העם הפלשתיני. אין טעם לדבר עם אידה פלשתינית מחנות מכולת, אלא עם מי שמייצג אותו, עם מי שמוסמך ויכול לעשות את השלום אתנו. מי שאינו רוצה אפוא לדבר עם אש"ף, לא רוצה לדבר כלל עם העם הפלשתיני שהוא לא מכיר בו. ומי שאינו רוצה לדבר עם העם הפלשתיני, לא רוצה בשלום.

מנסים לערכב מאבק לשחרור לאומי עם טרור. לא אכנס עכשיו לניתוח הדבר לעומקו. אבל ההפצצות עכשיו בלבנון, הפצצות מחנות פליטים, 17 ילדים בהפצצות בשכונות האחרונות, 17 ילדים הרגוים, חוץ מנשים ואחרים — לילדים האלה אין אמהות? רק לנו, ליהודים, יש אמהות? ושם אין אבל ושכול? ואני ראיתי את התמונות עם הילדים שמוכילים אותם, ואת הנשים... זה טרור.

מאיר כהנא (תנועת כך):
אפגניסטן. אפגניסטן.

היידר ח' גרוסמן:
אני מבקשת שתשב בשקט.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני פונה למערך לדחות לא רק את העיתוי. זה לא עניין של עיתוי. יש לעשות הכול כדי לקרב את השלום. גם אם תשימו אותנו — אני מודיע — בבתי-סוהר, אנחנו נעשה הכול למען השלום.

השר נסים אומר: אש"ף לא שינה את השקפותיו ורוצה להשמיד את ישראל. שטויות. כל אחד יודע שלא כך הם הדברים היום. אש"ף מוכן לשלום. מוכן לשבת אתנו, עם נציגות של ממשלת ישראל, וברור שעם ממשלת ישראל. בורעדת שלום בין-לאומית הוא מוכן לשבת אתנו. ממשלת ישראל לא מוכנה לשבת אתנו.

הרעיון הזה שמוצע בחוק כבר הוצע פעם אחת כהצעה לסדר-היום של הכנסת על-ידי חבר הכנסת אמנון לין מהליכוד. זה היה ב-10 בנובמבר 1976. הוא תבע בדיוק מה שהחוק הזה מציע. וזה היה אחרי פגישות של ליובה אליאכ ומאיר פעיל עם סירטאורי ועם סעיד חממי. אז היו קריאות ביניים, למשל של חכמי שמעוני מהמערך, שקרא לעומתו: המפגשים אינם כשם הממשלה, הממשלה אינה אומרת גם לך עם מי להיפגש. מה אתה מציע. שכל מי שייפגש ייכנס לבית-סוהר? מתוך אהבת ישראל הם נפגשו. שר המשפטים דאז חיים צדוק ענה בפירוש: אם יש הסכר סביר, כי אז המעשה איננו מכוון נגד המדינה. לפי זה פעלו עד עכשיו.

לסיים: המשמעות הפוליטית של הצעת החוק הזאת היא, כי ישראל הרשמית, הממשלה, אינה רוצה בשלום עם הצד המרכזי בסכסוך הישראלי-פלשתיני, ובכלל אינה רוצה בשלום כולל. לכן, היא פועלת להמשך המלחמות כדי להשתלט על כל הארץ ולחסל את העם הפלשתיני כעם.

זהו חוק נגד השלום, נגד הדמוקרטיה. זה חוק של הפחדים מהשלום פחד מוות. למרות האווירה ההיסטרית

היועץ המשפטי פסק בכל המקרים שהיה הסכר סביר לפי החוק, ושלל את הרישה של החוגים הקיצוניים אשר דרשו להעמיד לדין. עכשיו רוצים לחייב את הרשות השיפוטית להעמיד למשפט על כל צעד פוליטי כזה של מגעים ושיחות עם מנהיגים פלשתינים המייצגים את העם הפלשתיני, ואלה הם מנהיגי אש"ף על ארגונם.

אין לחוק הזה כל קשר עם ביטחון המדינה. מי שפוגע בביטחון המדינה, גם החוק הקיים עד עכשיו מורה כיצד להעמיד לדין. לכן, זהו חוק פוליטי, וחוק פוליטי בלבד, הרוצה לכפות על אזרחי המדינה, ועל חברי הכנסת גם כן, את מדיניות הממשלה, השוללת כל מגע עם התנועה הלאומית הפלשתינית המיוצגת על-ידי אש"ף.

אש"ף מוכר על-ידי ארגון האומות המאוחדות כנציגו הבלעדי של העם הפלשתיני. לאש"ף יש שגרירויות ב-115 מדינות במזרח ובמערב, הוא מיוצג בארגונים בין-לאומיים. ולכן מגוחך הוא שבאשר שר המשפטים בישראל ואומר שמגעים של אזרחים ישראלים עם אש"ף נותנים לו לגיטימציה. אש"ף לא צריך לגיטימציה שלנו. יש לו לגיטימציה של ארגון האומות המאוחדות, ושל רוב מדינות העולם, ויותר מאלו אשר יחסים עם מדינת ישראל אפילו.

אנחנו חושבים שהממשלה היא אשר פוגעת באינטרס הישראלי החיוני ביותר, בשלום ובביטחון, על-ידי כך שאינה מוכנה להכיר בצד השני של הסכסוך — העם הפלשתיני ונציגו המוכר אש"ף. על בסיס של הדדיות, וללכת יחד אחו לזעידה בין-לאומית שתשים קץ לסכסוך.

אכל, זהו ויכוח פוליטי. אם הממשלה מתעקשת על סרבנותה לקיים מגע עם אש"ף, היא יכולה להחליט על התנהגות זו של בתי-ענה כלפי עצמה. אבל אסור לאסור על מי שתושב אחר לקיים מגעים כאלה. כדי לקרב את השלום ולשים קץ לסכסוך הישראלי-פלשתיני ולסכסוך הישראלי-הערבי בכללותו.

הצעת החוק היא צעד טרוריסטי, אנטי-דמוקרטי, המגביר את סכנת הפאשיזם כמדינת ישראל. המגעים שהיו עד עכשיו ואני יודע עליהם, חרמו הרבה מאוד להבנה הדדית, להפחתות עמדה ריאליסטית וצודקת כיום אצל העם הפלשתיני ונציגותו אש"ף.

למעשה אש"ף מציע לנו, לעם ישראל, למדינת ישראל, שלום על בסיס החלטות האו"ם, על בסיס שתי מדינות לשני העמים, בלא סיפוחים והשתלטות עם על עם.

הליכוד אינו מכיר כלל בעם פלשתיני. הוא ממשיך בהגדרתה של גולדה מאיר: "אין עם פלשתיני". מדיניות כזאת היא אסון לעם ישראל, ובזירה הבין-לאומית, זוהי בדיה תפלה. הליכוד רוצה בארץ-ישראל השלמה, ולכן כשכילו טבחי הוא שעם אש"ף יפגש רק בשדה הקרב. לצערנו זוהי גם הגדרתו של שר הביטחון מהמערך, יצחק רבין, ושל ראש הממשלה שמעון פרס. אך במפלגות שונות יש אישים ריאליסטיים ושפויים יותר, שמבינים שמגעים צריך לקיים עם מי שצריך לעשות אתו שלום אחרי מלחמות, והצד המרכזי הוא הצד הפלשתיני ונציגותו המוכרת אש"ף.

הבעיה איננה עם מי לדבר אלא על מה לדבר. בריאיון בעיתון "מעריב" נאמרו הדברים האלה: "כל הידברות ישירה עם הפלשתינים עשויה לעזור להשגת הסדר כולל באזור. על כן אני מוכן לדבר עם כל ערבי המוכן לדבר עם ישראל, כולל ערפאת". מי אמר את זה?

עלינו. הרי בכל רגע אנחנו צריכים להתנער ולהגיד לעצמנו: אסור להיכנע במאבק הזה. קשה לומר את זה לעצמך כל יום. וכך הוא יושב בוועדה וברגע של חולשת הדעת, בנסיבות קשות, במציאות קשה, אפשר לומר שהמציאות נגדנו עכשיו, הוא יוצא ידי חובתו, מנקה את מצפונו באיזה חיקוק של מה בכך בחוק, ואומר: טוב, גם אני נותן את ידי לעניין. את הנעשה אחר כך, אולי אפשר, אבל קשה מאוד להשיב.

אני רוצה לומר לחברי, באמת חברי הטובים, במפלגת העבודה — הרי כרוך לגמרי שהליכוד מביא את החוק הזה עכשיו, כפי שהם אומרים עכשיו בכל המסדרונות, כדי להרוויח נקודות. זה משחק של נקודות. מדברים בעניין גורלי ממדרגה ראשונה, בעניינים של שלום ומלחמה, חיים ומוות, והם רוצים להרוויח נקודות. הם יכולים עכשיו, לפי דעתם, להרוויח נקודות. הם דחפו את המערך אל הפינה, אל מלכוד, הנה, עכשיו הם יחשפו את הפרצוף האמיתי של המערך, ככה הם אומרים. מי בעד אש"ף — ככה הם רוצים להציג את זה — ומי נגד אש"ף? ולהרוויח נקודות.

חברי הטובים מן המערך, אני אומר לכם, אל תתפעלו מכל זה. קודם כול, הרי באמת, כאשר כל ההצעות האלה מובאות לפנינו, מדובר אך ורק בהצעות שהן מס' שפתיים, מס' הסתה, מס' דמגוגיה. הדבר מוכח מאליו, מתוך עצמו. הרי האנשים האלה ישבו שבע שנים בשלטון, ריכוזו של עולם. עכשיו, אחרי שבע שנים, הם מציעים לנו, מה הם לא מציעים לנו? — עונשי מוות, גזרי־דין מוות, פיצוצים, הגליות. אחד רוצה למחוק מחנה פליטים שורה אחרי שורה, קודם השורה הראשונה, ואחר כך תהיה שוב שורה ראשונה, ועוד שורה ועוד שורה. אחר רוצה למחוק אותם בבת אחת ולהעביר אותם למקום אחר.

אני שואל: האנשים האלה, מאחזי העיניים האלה, הרי את כל הדברים האלה הם יכלו לעשות כאשר הם ישבו בשלטון ולא עשו אותם. לא זו בלבד שלא עשו זאת, מאחזי העיניים האלה, אלא ב־1979, כאשר הם ישבו בשלטון, כאשר הם היו בממשלה, הם יכלו להחליט שהביאו בעצם לשינוי במדיניות, במדיניות השלילית שנהגה בימי שלטון המערך בגדה המערבית — פחות פיצוצים, פחות הגליות, פחות מאסרים אדמיניסטרטיביים.

אבל, למה הם עושים את זה עכשיו? משום שזה לגופו של עניין? הרי אילו זה היה לגופו של עניין, הם היו עושים את זה כאשר הם היו יכולים, על דעת עצמם. זה משום שהם רוצים לנגח אתכם, משום שהם רוצים להרוויח נקודות, משום שהם רוצים שהאחריות תהיה עליכם, כמו תמיד, האחריות עליכם —

חיים דרוקמן (מורשה):

איוז דמגוגיה זו.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

זו אפילו לא דמגוגיה.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— כדי שאחרי־כך, כאשר הם ירצו לעשות דברים נוספים, הם לא ירצו שיהיה לכם פתחון־פה, הם יגידו לכם: הרי אתם בעצמכם עשיתם את הדברים האלה, והאלה והאלה. הם רוצים להכשיר לעצמם את הקרקע ולכן הם עושים את זה. איוז התפעלות יכולה להיות מן הדברים הריקים והמפרכים של מאחזי העיניים האלה?

אמר לנו שר המשפטים, בגלגול עיניים אופייני: חס וחלילה וחס, החוק הזה לא נועד לאסור פגישות עם פלשתינים.

שמנסים ליצור, צריך לחשוב בהיגיון על עתידנו במזרח התיכון. הקיצוניות הלאומית כאן עלולה להיגמר באסון לישראל. אנו חייבים להשתלב כאזור כמדינה עצמאית שוחרת שלום. האלטרנטיבה אינה מה שמשלים את עצמם הלאומנים למיניהם. ההיסטוריה לאחר מלחמת העולם מוכיחה כי כל כיבוש זר הוא זמני.

לכן, מדינה פלשתינית תקום במוקדם או במאוחר. כשם שמדינת נמיביה עצמאית תקום, כשם שבסופו של דבר יחוסל השלטון של המיעוט הלבן על הירב השחור באפריקה הדרומית. האינטרס של ישראל הוא, שמוטב שזה יהיה בהסדר שלום, בערבויות בין־לאומיות, ומוטב שיהיה מוקדם ולא מאוחר.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריר, ואחריו

— לחבר הכנסת יו"ר עט"י. אם הוא לא יהיה באולם, אחריו — לחבר הכנסת גדעון גדות.

יאיר צבן (מפ"ם):

אייאפשר שבחוק שהממשלה חושבת שהוא גורלי למדינת ישראל לא ישב שר המשפטים.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת צבן, שר המשפטים כתב לי פתק, התנצל וביקש שהוא צריך לצאת לזמן מה. הוא יחזור.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גבתי היושבת־ראש, רבותי חברי הכנסת, סיעתי תצביע נגד החוק הזה. היא תצביע נגד החוק, כי כשם שיש עבירה שיש עמה קלון, יש גם חוק שיש עמו קלון. החוק הזה שמוצע לנו היום הוא חוק שיש עמו קלון, ואני אנסה לומר ברגעים הספורים שלרשותי מדוע קלון יש בו.

האמת היא, שרציתי לפתוח את דברי בתיאור תרבות השלטון, איך חוק מן הסוג הזה מוכא בכלל לכנסת, חוק בעל משמעות ממדרגה ראשונה — וראש הממשלה אומר שהוא לא יודע כלל על החוק. שרים ממפלגה זו או ממפלגה זו —

אפרים שלום (המערך):

למה אתה אומר דברים שלא נאמרו?

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני אומר דווקא דברים שנאמרו. מעולם לא אמרתי דברים שלא נאמרו. הרשה נא לי, אני מציע לך לבוא בדברים עם חברת הכנסת אורה נמיר והיא תספר לך מה שראש הממשלה אמר. אתה לא היית נוכח, לכן הפניתי אותך לכתובת הנכונה.

הייתי מדבר על תרבות השלטון, אבל אין לי זמן. אני רוצה לומר משהו על חולשת הדעת שכל אחד נתקף בה לרגעים, לפעמים. כאשר אני מדבר על חולשת הדעת אני רוצה דווקא להזכיר שם. אין פה שום עניין אישי, אבל אולי כולנו נתקפים לפעמים ברגעים של חולשת הדעת. אנחנו צריכים להבטיח לעצמנו לקום בכל בוקר ולומר, אף שזה קשה: אנחנו נתונים כמאבק בו כך קשה, לפעמים קשה כשאלו, ואנחנו מוכרחים לעמוד כל. זה לא רק מאבק פוליטי, זה מאבק פוליטי כראש ובראשונה, אבל זה גם מאבק חינוכי, זה מאבק על הנפש. כאשר אנחנו רואים מה מתרחש, לאן זה הולך, לאן זה מתגלגל ומידרדר — זהו מאבק על הנפש.

שר כמו אמנון רובינשטיין יושב בוועדה ונותן את ידו לכן. אני יודע, אני מכיר את זה, זה גם פועל עלינו, זה גם עובד

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מודה לך מקרב לב על שאתה מעיר לי, אבל אני קובעת ברגע זה.

יהושע מצא (הליכוד):
רציתי להזכיר.

היו"ר ח' גרוסמן:

לא, אל תזכיר לי. אתה עושה את זה באופן קבוע.

יהושע מצא (הליכוד):

פעם ראשונה, כי את עושה את זה באופן קבוע, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מזדהה אותך פעם ראשונה. אני אוציא אותך אם תעיר לי שוב הערה כזאת. לחבר הסיעה שלך הכפלתי את הזמן ולא הערת, נכון?

יהושע מצא (הליכוד):
לא הייתי כאן.

היו"ר ח' גרוסמן:

לא היית. אני מבטיחה לך, אני נשבעת שלא היית עושה את זה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבטיח לך שכן הייתי עושה את זה.

היו"ר ח' גרוסמן:

אני מבקשת לא להפריע. יש גבול.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אמר היום ראש הממשלה, לפי דעתי בצדק, וזה עיקרו של העניין — ואגב, אני אומר גם לחברים שלי, שלא צריך לעשות אידאליזציה של האויב כדי להכיר בעובדה שאחו צריך לדבר; לא צריך לעשות אידאליזציה של האויב. אש"ף הוא אויב אמור, אכזר ורצחני, ועד לרגע זה לי אין שום עדות — אולי לחבר הכנסת מאיר וילנר יש, לי אין שום עדות. עד לרגע זה — שאש"ף אומנם הכיר במדינת ישראל כגילור ריבוני באזור הזה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
על בסיס של הדדיות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אפילו לא על בסיס של הדדיות. אין לי שום ערובה ואין לי שום הבטחה, ואני מעולם לא קיבלתי על עצמי את התפקיד —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תנסה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— להיות דובר של אש"ף, להיפגש ולומר אחר כך: אש"ף אומרים, מה שיש להם לומר — שיאמרו בעצמם וברור.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא כבר אמר.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יפה, אני, בחוש ההבחנה שלי, עדיין לא קלטתי את מה שאתה קלטת, ואני מטיל ספק בכך שלך יש אינפורמציה שלי אין.

לא צריך לעשות אידאליזציה, להיפך, צריך לדעת את הדברים כמות שהם. אש"ף הוא אויב אכזר, כבר אמרתי, ואני

מי שרוצה להיפגש עם פלשתינים, ייפגש אתם, מה הבעיה. וזו הרי, במקרה טוב, היתממות, ובמקרה יותר גרוע — תרמית. הרי לאמירה הזאת אין שחר. מה זאת אומרת להיפגש עם הפלשתינים? כן, ודאי, אם אתה רוצה נניח להיפגש עם הפלשתינים שחוטבים לנו את העצים, אדרכא ואדרכא, חיפגש אתם, מי מתנגד לכך? אם אתה רוצה להיפגש עם הפלשתינים ששואבים לנו את המים — מישהו יתנגד? שר המשפטים? הוא איש כל כך ליברלי, נאור, פתוח, סובלני. אתה רוצה להיפגש עם שואב המים — תיפגש אתו. ואיך לא תיפגש אתו אם הוא שואב לך את המים? עם איזה פלשתיני אפשר להיפגש אחרי החוק הזה?

אני רוצה לשאול שאלה, אני רוצה להבין, מחר, בשבוע הבא, אני רוצה להיפגש עם חנא סיניורה. אני אלך אחר כך לבית-הסוהר? חנא סיניורה הוא איש אש"ף. מנין אני יודע זאת? אתם כל הזמן אמרתם עליו, כל השנים אמרתם שהוא איש אש"ף, שהוא עורך הכיטאון של אש"ף. הוא עורך העיתון "אל-פאג'ר", שופרו של אש"ף, כפי שאומרים עליו. הוא נבחר עכשיו לייצג את הפלשתינים כמסגרת המשלחת הירדנית-הפלשתינית. אני יכול להיפגש אתו או לא?

אליעזר שוסטק (הליכוד):

היועץ המשפטי יחליט.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הא, לא. אני תיכף אגיד לך מה הכוונה פה. אני אגיד לך בדיוק מה הכוונה כאן. אני אומר לך בדיוק מה הכוונה. הכוונה היא זאת, וזו החומרה העיקרית בחוק הזה — להטיל אימה, משום שמדובר כאן בשירות מוחלטת של השלטון.

כל מי שייפגש לא עם שואב המים, כל מי שייפגש עם פלשתיני, יהיה מועד למשפט ולעונש. הרי אלף פעמים ואחת אנחנו אומרים שאנחנו לא יכולים להיות נושא לשירות לכו של השלטון, שהוא יחליט: ברצותו הוא מחליט שזהו דבר שאסור על-פי החוק, ברצותו הוא מעלים עין.

הרי אנחנו יודעים, רבותי, שהחוק הזה לא יוכל להחזיק מעמד אלא אם כן מדובר כאן בשירות, כדי שהחבר הזאת תתהפך כל הזמן על הצוואר. איוז מדינה היתה מסוגלת לקבל חוק כזה?

יעקב שמאי (הליכוד):

מדינה שרוצחים בה יום יום.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אנחנו יוצאים לחוץ-לארץ. כל אחד ואחד מאתנו יצא מחר לחוץ-לארץ. אנחנו נקלעים למקום ויושבים בו לא רק חברי כנסת אלא פרופסורים, אנשי רוח, אמנים, סופרים; הם יושבים במקום של בני תרבות ומתקיים מפגש. ואז האזרח צריך לומר למארחיו — וזה סימפוזיון בין-לאומי: רבותי, לא, אינני יכול. לכו תבדקו בדיוק מי האיש הזה. אם לא יעשה כך, הוא יכול להיות קורבן לשרירות. לחשבון הפוליטי, אם מעוניינים — יכולים כל רגע להכניס אותו לבית-הסוהר.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה אתה רואה להם, המדינה תראג להם.

היו"ר ח' גרוסמן:

לא להפריע, לא להפריע.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא כבר סיים את זמנו, גברתי היושבת-ראש.

מסוימים שהם חברים בארגון זה או זה, כאשר ידוע שמהפגישת לא יצא שום דבר, פרט לליכון אותה סוגיה. אסור לנו לעגן את זה בחוק, משום שיש הרבה חברי פרלמנטים בעולם. גם בקונגרס האמריקני וגם בפרלמנט הבריטי ובכל העולם הדמוקרטי, שנוסעים מיבשת ליבשת וממדינה למדינה, כדי לבדוק סוגיה מסוימת ולפגוש אנשים שונים, בלי לקבל את רשות המדינה שלהם. זו הפריבילגיה של אותם אנשים, מה עוד שמדובר במאמצים לעשיית שלום.

רוני מילוא (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

בבקשה.

רוני מילוא (הליכוד):

ידוע לך בוודאי, שגם באנגליה החוק אוסר פגישה עם אריב? אתה אמרת שחברי פרלמנטים נוסעים ונפגשים. לא מדובר על פגישות עם אריב.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

חבר הכנסת רוני מילוא, אני מודע לסוגיה הזאת, אינני יודע אותה כולה. שאלתי כמה שאלות לפני כואי לנאום כאן. אם מדובר על אריב, אין לנו שום זכות, כמדינה סוברינית ועצמאית, לפגוש שום אריב מאלה שסובבים אותנו. ואין מדובר רק על אש"ף. הרי אינני אומר שצריך להיפגש איתם. אני מתנגד לכך. אמרתי: אין לי מנדט, לא רציתי, לא רוצה ואני לא אפגש עם אש"ף. כל עוד הפגישה שלי איתו לא תישא פרי, והוא אינו יכול להשפיע על האנשים שלו, כפי שאני יכול להשפיע ולנאום כאן. הוא יירצח אחרי הפגישה, אני — לא. אבל, אני לא רוצה לעמוד לפני משפט ישראלי כאשר אני פוגש אותו אדם. הוא יירצח, וזה מה שהיה עד כה. אני רוצה להיות גאה בדמוקרטיה שלי ולנסות לפגוש אותו.

ואולם, באים ואומרים לך אנשים ביהודה ובשומרון ובכווה, אותם אנשים שאנו חיים איתם, ויש בינינו כימיה מסוימת אחרי 19 — 18 שנה: הנציג היחיד שלנו הוא ארגון השחרור הפלשטיני. פירושו של דבר, שגם עם אנשים כאלה אסור לי להיפגש, אסור לי לקנות מהם, אסור לי לארח אותם ואסור לי להתארח אצלם, כי אז אני בחזקת חשוד. אני מדבר על התושבים הרגילים, ואני צריך לדבר עם אותם נציגים, שאנחנו רואים בהם ארגון כביכול, ארגון שהוא חלק בלתי נפרד מהעם הפלשטיני, והם טוענים שצריך לנהל משא ומתן עם אש"ף.

אמנון לין (המערך):

הוא צריך להיות חבר כמועצה או בהנהגה של ארגון הטרור.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

זה לא מוגדר בחוק. אורבא, שיגדרו. מעולם לא הייתי בעד פגישות אלה. אני יכול לפגוש לפחות שר, כפי שאמרתי עכשיו לחבר הכנסת גרנות, ולהשפיע עליו אפילו בנקודה מסוימת, אבל הוא, אותו נציג, לא יכול להשפיע.

מי הם הערכים הפלשטינים? אנחנו מדברים על אש"ף או על כל הספחים האחרים, 8, 9, 13 ארגונים, על כל שמותיהם ושמות מנהיגיהם? פגישות עם מי צריך לאסור? פגישות עם אש"ף? ומה עם כל היתר? אש"ף אינו כולל הכול. יש אנשים שלא מכירים היום כיאסר ערפאת, ואתה יודע את זה וכולנו יודעים את זה. אם כבר, צריך ללכך את כל הסוגיה הזאת וללמוד היטב את החוק לפני שנצביע עליו בהרמת יד בכנסת של מדינת ישראל, ונגביל אפשרויות.

חזר ואומר, שלו הוטל עלי לבחור את האויב שלי, לא הייתי בוחר באש"ף. אבל אני לא יכול לבחור את האויב, ואש"ף הוא האויב, ולכן אני גם לא יכול לבחור את נציגי האויב.

ואם מדובר בנציגי האויב, אני רוצה לסיים ולומר את הדברים האלה: רכזתי חברי הכנסת, אני בעצמי, על-פי שיקולי — אינני שופט איש, כל אחד ישפוט את עצמו — אני משיקולי שלי מעולם לא נפגשתי עם יאסר ערפאת למרות הזמנות תחרות ונשנות; לא נפגשתי איתו. אולי עשיתי נכון, אולי עשיתי לא נכון, אינני יודע. אני לא נפגשתי איתו — יכול להיות שאני טועה, יכול להיות שאני צודק, אני חושב שאני צודק — משום שלא חשבתי שיש בפגישות האלה כדי להועיל. ואם אין בפגישה כדי להועיל — היא מיותרת. יכול להיות שטעיתי, יכול להיות שצדקתי. נפגשתי עם אנשי אש"ף אחרים. עם אנשי אש"ף אחרים נפגשתי משום שהייתי משוכנע שהפגישה התקימה על בסיס של הכרה הדדית.

עם יאסר ערפאת אני לא אפגש גם אחרי החוק, אלא אם כן יהיה שינוי בנסיבות או שינוי בעמדות, אלא אם כן אניע לכלל מסקנה שיש בפגישה כדי לשנות, כדי לתרום, כדי לקדם משהו. עם אחרים — על אותו בסיס, אינני רואה שום סיבה מדוע שיקול הדעת שלי צריך להשתנות, מדוע ההתנהגות שלי בפועל צריכה להשתנות, גם אם יתקבל החוק השרירותי הזה. פגישה שלם פגישה — לא. מגע לשם מגע — לא. אני אינני מרותק מן הפגישות האלה, אבל לרדוף שלום — כן, עד קצה העולם ועם כל פלשטיני שגם הוא רודף שלום.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת זיידן עטשי, ואחרי — לחבר הכנסת גדעון גדות.

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

גברתי היושבת ראש, כנסת נכבדה, לא נפגשתי עם אנשי אש"ף, אין לי מנדט לזה, אין לי תוכניות לזה, לא היו לי, לא יהיו לי, וזה גם לא יעזור לי.

ואולם, לדעתי, אנחנו היום מנסים לכרסם בדמוקרטיה הישראלית. יש אנשים שיש להם אולי מהלכים מסוימים, פוליטיים ואישיים, מרחביים ומזרח-תיכוניים, כדי לפגוש אישים אחרים וללכך סוגיות מסוימות.

יש לזכור שער היום — וזה דבר שכל הישראלים צריכים לזכור — כל נציגי הפלשטינים או מרכיבים, שנפגשו עם ישראלים, לא היה צורך לחוקק חוק כדי למנוע מהם לפגוש ישראלים. נגזר עליהם גם ללא חוק גזרדין מוות, והם נרצחו בפריס, בלונדון, בכולגריה ובמקומות אחרים בעולם.

קריאה:

על מי אתה מדבר?

זיידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מדבר על סירטואי, על אדיב כמאמי, אלה נציגים פלשטינים כביכול בבירות מסוימות, אבל, כמה חודשים לאחר שהם נפגשו עם ישראלים, לאחר שנה, שנתיים, שלוש שנים, הם נרצחו. זה סימן שגם פגישה עם אנשים כאלה, שאין להם מנדט, ולא משנה מאיזה ארגון פלשטיני, איננה מועילה. זה סימן שכל פגישה עם אנשים שאין להם מנדט לעשות שלום ולגורו שלום איננה מועילה.

לעומת זאת, כפי שאמרתי, אינני חושב שאנחנו צריכים לעגן עניין זה בחוק ולהגביל את הדמוקרטיה הישראלית על-ידי חקיקה, שחברי פרלמנט, חברי הכנסת, או אזרחים בעלי מעמד מסוים, מהלכים או קשרים, לא יוכלו להיפגש עם אנשים

השלום, את ההכרה ההדדית, את הדו־קיום, אפשר לעשות זאת בלי להגביל את זה בחוק.

היו"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת גדעון גדות, ואחריו — לחבר הכנסת מתתיהו פלד.

גדעון גדות (הליכוד):

גברתי היושבת־ראש, כנסת נכבדה, אני מאמין שאצדק אם אומר שעם הצעת החוק שהובאה עליידי שר המשפטים צריך היה, במשיכת קולמוס אחת, להביא גם את החוק שימנע את הופעתן של מפלגות כמו זו הקוראת לעצמה "הרשימה המתקדמת לשלום" בכנסת הבאה. כי אם לא כן, כולנו כאן נחטא במגע עם סוכני אויב, כולנו כאן נחטא במגע עם אנשים שנבחרו לכנסת ישראל משום שקיבלו את ההכשר האש"פי מערפאת או משלוחי ברחבי אירופה והעולם המערבי כולו.

יאר צבן (מפ"ם):

עם מי אתה מתחרה עכשיו, חבר הכנסת גדות?

גדעון גדות (הליכוד):

לדעתי, העניין חמור מאוד, ואני מאמין שהגיעה העת שלא נעשה שימוש באותה מלה נהדרת, דמוקרטיה, ובאצטלה זו נשליט במדינת ישראל שלטון של בלגן — —

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

עכשיו יצא המרצע מן השק, הדמוקרטיה מפריעה לך, תודה בזה.

גדעון גדות (הליכוד):

— שבו אלוף לשעבר במטכ"ל של ישראל מעז, בניגוד לחוק ולדין כישראל, לקשור קשרים ולהיפגש עם סוכני אויב — —

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

על איזה חוק אתה מדבר? אין חוק נגד פגישות.

גדעון גדות (הליכוד):

— עם נציגיו של ערפאת ועם ערפאת עצמו, מרצח ילדים, אמהות, טף וזקנים. זו מדינה דמוקרטית, ורק באצטלה זו, של הדמוקרטיה, המדינה הזאת, שאיבדה לרגע את שפיות דעתה, הרשתה לאנשים כמוכם להיכנס תחת קורת הגג הזאת.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה מה שמפריע לך, הדמוקרטיה מפריעה לך, תודה בזה, מדינה פאשיסטית היא לרוחק.

גדעון גדות (הליכוד):

הדמוקרטיה הזאת, אלוף במילואים פלד, היא זו שנתנה לך לסטות כשיגעון שאיננו מוכן לי כלל.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

לשיגעון הזה קוראים דמוקרטיה כלעז.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת פלד, עוד מעט תוכל להשיב.

גדעון גדות (הליכוד):

גברתי היושבת־ראש, חברי הכנסת, אני עומד כאן היום לא כדי לנאום נאום חוצב להבות שיביא כשורה ל"דכרי הכנסת". אני עומד כאן היום כדי לתנות את צרותי שלי, כאזרח מדינת ישראל, כשליח ציבור, שמנסה לומר לכם שאם מדינות אירופה הרשו לאש"ף להגיע למעמד דיפלומטי כלשהו, הרי זה בראש ובראשונה, ברור לכולנו, בשל רפסות ביטחון: פשוט, ביטחון ורופס.

אני מכיר, למשל, מהלכים של חברי הכנסת, אחד מהם יושב מולי, שהיה נפגש כמעט כל יום שני עם קבוצה מסוימת. אני אישיה נפגש. אולי דרך הפגישות האלה אנחנו יכולים להשפיע. הרי אם הוא איש מוסמך, הוא אינו יכול לפגוש ישראלים. למה אני אנביל את עצמי כישראלי, ולא אוכל לפגוש אותו? אנחנו לא מיינו אותם ואיננו יודעים מי הם עדיין. איננו יודעים מי חבר ומי לא. אבל, כאן מדברים על נציגים רשמיים של ארגונים פלשתיניים.

אמנון לין (המערך):

ארגוני טרור.

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

נתתי מספרים. אנחנו לא יודעים. אם החוק יפרט — —

אמנון לין (המערך):

כל 14 הארגונים.

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

לכן, צריך להבהיר במפורש מי הם האנשים שאין יכולים להיפגש איתם ומי הם האנשים שאנו יכולים להיפגש איתם, ואם חבר הכנסת ישראלי לא יכול להיפגש עם אדם מסוים, מי הוא אותו אדם מסוים שתהר הכנסת לא יכול להיפגש איתו.

גדעון גדות (הליכוד):

יידן עטשי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני אומר, שסוגיה זו תכרסם בדמוקרטיה הישראלית, חבר הכנסת גדות, ולי אכפת מהדמוקרטיה. אני פוגש אותו מפני שיש לי דמוקרטיה רבה במדינה הזאת. אבל, עדיין אינני מסכן את ביטחון המדינה, ואינני שותף למיגור הדמוקרטיה. להיפך, אני מחזק אותה. זאת אני עושה בשליחויות שלי. כאשר באים להתנווכח אתי נציגים לא פורמליים כאוניברסיטאות, כפקולטות של אוניברסיטאות מסוימות, אני אומר להם: אני לפחות מדבר בשם ממשלת ישראל ומדינת ישראל, או חלק מעם ישראל, אתה, בשם מי מדבר? זה מה שקורה לי בפגישות, בפגישות לא פורמליות, בפגישות אקראיות.

אסיים בדברים שהתחלתי — אסור לנו להיות דומים לארגונים שגוזרים גזר־דין מוות על נציגיהם שנפגשים עם ישראלים שאינם עוינים. לנושא הפלשתיני, אלא להיפך, הם מוגדרים כשמאל מבחינה פוליטית, נאבקים למען העם הפלשתיני וצועקים וכותבים. והם, ישראלים אלה, נפגשים עם אותם נציגים פלשתינים, אבל לצערנו אותם נציגים פלשתינים נרצחים תקופה מסוימת לאחר פגישתם עם הישראלים. איננו רוצה לגזור על עצמי גזר־דין מסוים לפני שאני הולך לפגוש אותו פלשתיני ולהיות דומה לחבר באותו ארגון. אומנם: זה איננו גזר־דין מוות. אבל לפחות אני צריך לקבל את הרשות של הממסד.

אנחנו יודעים שהיום חבר הכנסת שרוצה לבקר בכלא חל-מונד או בכלא דמון עובר שבועה מדורי גיהנום. והרי זה תפקידו, זו שליחותו הציבורית. קל וחומר כשאנחנו מדברים על כך, שהולכים להיפגש עם אדם מסוים שהוא נציג רשמי או לא רשמי של ארגון כלשהו.

אבל, כפי שציין חבר הכנסת שריר, אני חושב שאם לצורך עשיית השלום יש אפשרות לפגוש אנשים רשמיים או בלתי רשמיים — ואני לא אהיה בין אלה — שיש בידיהם היכולת להשפיע על הארגונים שלהם או על חלק מהם לקדם את

להקים מוקדים דיפלומטיים באירופה, זה משום שהביטחון שלהן רופס, ואני יודע שאנחנו הרשינו לסיעה כזאת כמו התנועה המתקדמת לשלום להיכנס לחיי הדמוקרטיה, לבית זה, משום שהמוח שלנו כנראה רופס, וצריך לחזור לשפיות הדעת.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
זאת מחמאה לבית-המשפט העליון.

מיכאל איתן (הליכוד):

גדעון גדות (הליכוד):
בית-המשפט העליון אומר את דבריו לפי חוקי המדינה הזאת. ולכן אנחנו עומדים כאן היום כדי לשנות את החוקים, כדי להבטיח שבפעם הבאה רשימה זו לא תיכנס לכנסת, וכי להבא, כאשר כוחות ישראל נלחמים — לא ישובו נציגים אחרים ששייכים למפלגתך וישוחחו עם ראש המרצחים הזה באצטלה של ריאיון עיתונאי.

תופיק יזאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גם אתם ניהלתם משא-ומתן עם אש"ף.

מיכאל איתן (הליכוד):
כשתהיה בממשלה — תגלה.

גדעון גדות (הליכוד):
ואני מבקש לומר כאן היום, שעדיין יש ממשלה בישראל שנבחרה באופן דמוקרטי. יש עדיין ממשלה בישראל שצריכה לשלוט באופן דמוקרטי. רק היא אמונה על כך, רק היא רשאית לקבוע מי מטעמה ינהל מגעים עם מי.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
על זה אין ויכוח. מטעמה — היא תקבע.

גדעון גדות (הליכוד):
ואין לאיש אחד הזכות לעשות זאת.

לכן, חשוב הדבר שהנושא הזה הועלה היום לדיון, חשוב שנקבל החלטות חד-משמעיות ונמנע את המצב שבו אנחנו משמשים פלטפורמה הסברתית ותו לא. שום דבר לא יצא מכל המגעים האלה, מלבד דבר אחד: אש"ף זכה בנקודות דיפלומטיות במסע הסברה שמתמשך כבר כמה שנים, גם בחוץ-לארץ וגם בארץ. בחוץ-לארץ — משום שהוא קיבל עמדות דיפלומטיות; כארץ — משום שהוא קיבל עמדות פוליטיות ואפילו חדר אל תוך תוכו של בניין זה. ואת זאת צריך להפסיק.

הי"ר ח' גרסמן:
תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד, ואחריו — לחבר הכנסת אברהם ורדיגר.

תופיק יזאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתם פשוט מפחדים מכל התפתחות לטובה.

מיכאל איתן (הליכוד):
אנחנו פחדנים גדולים.

תופיק יזאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כן, אתם פחדנים, נכון.

תופיק יזאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתם פשוט מפחדים מכל התפתחות.

הי"ר ח' גרסמן:
חבר הכנסת תופיק יזאר.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
רפיסות ביטחון.

יאיר צבן (מפ"ם):
צריך לומר רפיסות, עם שווא נע מתחת לרי"ש וחיריק מתחת לפ"א.

גדעון גדות (הליכוד):
בשל ביטחון רופס. עם שווא נע או עם שווא נח, האמן לי שהדברים שלי נשמעים אותה אמת היסטורית.

הי"ר ח' גרסמן:
חברי הכנסת, האם אלה חילוקי הדעות בין שני הצדדים השונים של הכנסת?

יאיר צבן (מפ"ם):
רק אלה.

גדעון גדות (הליכוד):
ידידי חבר הכנסת צבן, אני מציע לך לשמור את האנרגיה לחוק האנרגיה. נעזוב את הנושא הזה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
יש סתירה פנימית בדבריך. בהתחלה אמרת שאין לך כשורה, אחר כך אתה אומר שיש אמת היסטורית בדבריך.

גדעון גדות (הליכוד):
חבר הכנסת שריד, כבר אמרתי לך פעם אחת, ואני חוזר ואומר זאת היום: אתה החטא, כהנא העונש.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
כהנא הוא יוצא חלצין.

גדעון גדות (הליכוד):
אני בא אומר לך עוד דבר אחד: אתה החטא, פלד העונש.

יאיר צבן (מפ"ם):
בזה עליית על גדותיך, חבר הכנסת גדות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני בטוח שאתה מסוגל ליותר מזה.

הי"ר ח' גרסמן:
חברי הכנסת, אני צריכה להגן על הנאום. אני מבקשת להפסיק. אל תפריעו. תנו לחבר הכנסת גדות להמשיך.

גדעון גדות (הליכוד):
אני כאמת חושב שזה קולגיאלי מאוד מצדכם שאתם מגינים על חבר הכנסת פלד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
קודם כול, זה קולגיאלי שאנחנו יושבים פה לשמוע אותך.

הי"ר ח' גרסמן:
חבר הכנסת יוסי שריד, אתה מפרע.

יאיר צבן (מפ"ם):
חבר הכנסת גדות מתנגד לחשמל חינוס. למה כל האורות דולקים?

הי"ר ח' גרסמן:
חברי הכנסת, אתם מפרעים לחבר הכנסת גדות, וחבל על הזמן שלו. חבר הכנסת גדות, אני מציעה לך שלא להשיב על כל קריאת כיניים. נצל את הזמן שלך, אל תתחשב בהערות האלה.

גדעון גדות (הליכוד):
אני בא לומר כאן היום, שאם ארצות אירופה הרשו לאש"ף

גדעון גדות (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):

קריאות:

היו"ר ח' גרוסמן:

חברי הכנסת גדעון גדות ומיכאל איתן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מצטרף להסתה של מאיר כהן-אבירב.

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת איתן, זאת הפעם השנייה שאני קוראת אותך לסדר. כבר מומן יכולתי להוציא אותך בגלל כל ההפרעות שלך — ואינני עושה זאת. לא אמרתי שאתה צריך לצאת, לא הוצאתי אותך. אבל אני מבקשת ממך שלא להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

ליתר ביטחון אני יוצא.

יאיר צבן (מפ"ס):

כל החוק הזה הוא ליתר ביטחון.

היו"ר ח' גרוסמן:

הוא לא רוצה להעמיד את עצמו בניסיון. חבר הכנסת פלד, בבקשה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

גברתי הישיבת-ראש, כנסת נכבדה, מאז הצטרפתי אל הבית המכובד הזה שאלתי את עצמי לא אחת מה משמעות הכיטוי "חקקי און". הפירוש המקובל הוא, שאלה חוקים רעים, חוקים גרועים. אבל, זה כמובן כללי מדי. ניתנה לי הזדמנות, בכמה פעמים שהוגשו כאן הצעות חוק, לרדת לעומקו של הכיטוי הזה. לפי דעתי, חיקוק און הוא חיקוק שמרצע על בסיס הסבר שקרי וכוזב לחלוטין, ואינו יכול לצאת מהסדר כחוב זה. אלה חיקוקי און. הדוגמה שלפנינו קולעת כדיוק למטרה.

מה מוסבר לנו כאן? — "לאחרונה תכפו ורבו מגעים של ישראלים עם פעילים או נציגים רשמיים של ארגוני מחבלים", עד הנה האמת לאמיתה. וההמשך: "דבר זה גורם לישראל נזק ביטחוני ומדיני חמור" — וזה שקר ממדרגה ראשונה. מי שיש לו ספק בעניין זה, שישאל את המשטרה, שישאל את שאר זרועות הביטחון שהוקרות בדברים האלה ולא מניחות לפגישת אחת. בלי לעקוב ולשמע מה קרה שם, ואף ששמענו היום מפי שר המשפטים, שאין בכוחם לדעת מה מתרחש שם, הוא יודע יפה מאוד שלא רק גורמי הביטחון אלא שרים בממשלה וראשי ממשלה לשעבר קיבלו אינפורמציה מדויקת ומלאה על כל מה שהתרחש. ובצדק, זה טבע הרברים. מכיוון שכל המסע הזה של מפגשים עם נציגי האויב, עם נציגי אש"ף, לא בא אלא כדי לבדוק מהי הדרך הפתוחה לפנינו להמיר את יחסי המלחמה ביחסי משא-ומתן. אפילו לא דובר על שלום ואפילו לא דובר על אופיו של השלום, השאלה היתה איך ממירים יחסי מלחמה ביחסי משא-ומתן.

ומי שחושב שבעניין זה ישראל היא יוצאת דופן, פשוט איננו יודע על מה הוא מדבר. כאשר שני צדדים לוחמים, הרי תמיד, בצד הלחימה ובצד הטרוריקה המלחמתית, בדרך זו או זו, אנשים שונים מחפשים אפשרות להעלות על הפרק את האלטרנטיבה — להפסיק את המלחמה ולנהל משא-ומתן.

השליחות הזאת כולה היתה חסרת שחר אלמלא הסתיימה בדיווח מלא על מה שהושג ועל מה שלא הושג.

העובדה שהממשלה הזדקקה לטיעון השקרי הזה, שהמגעים גורמים נזק, היא היותה שכל החוק הזה הוא מיותר. בלתי מוצדק ולא נועד אלא למטרות שאני חושב שאין קושי להגדיר אותן, וזאת אנסה לעשות מייד.

ראשית כל, אני חושב שצריך לזכור שהחוק הזה מועלה כאן עקב התחייבות שניתנה מעל הדוכן הזה על-ידי שר המשפטים למפלגת התחיה. התחיה, לפני כמה זמן, העלתה הצעת חוק כזאת, ושר המשפטים ביקש ממנה להסתפק בהבטחתו שהממשלה תעלה את החוק הזה. ואכן, הממשלה ממלאת עכשיו את התחייבותה זו, ומכל התווים המכוערים המאפיינים את ממשלת האחדות הלאומית זה אולי המכוער ביותר, מכיוון שהוא מעיד יותר מכול עד כמה הממשלה הזאת מוכת פחד מפני בשורת השלום, ממש עצמוחיה ורופות מפחד מפני בשורת השלום.

מדוע מוגש החוק הזה עכשיו? מדוע הוא לא הוגש במשך כל השנים?

גדעון גדות (הליכוד):

אלוהים אדירים, הרי אנחנו הבאנו את השלום.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

אוי לאותו שלום שאתם הבאתם.

גדעון גדות (הליכוד):

שלום.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

אוי לאותו שלום — שלום שהולך מייד לפלישה ללבנון.

גדעון גדות (הליכוד):

איוה שלום אתה הבאת עם עראפת?

היו"ר ח' גרוסמן:

חבר הכנסת גדות.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

אתה עוד תראה את השלום הזה, אני בטוח. כימי חיך עוד

תראה את השלום הזה.

אורה נמיר (המערך):

חבר הכנסת מתי פלד, הרשה לי לשאול אותך: את השלום

לא הביא מנחם בגין. עם זה שהוא חבר — — —

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

אוי לאותו שלום.

גדעון גדות (הליכוד):

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

אוי לאותו שלום, שנתון כל הזמן לאיום של ביטולו, עקב

מה שנקרא "הקריירות" שלו.

אמל נסדאלדין (הליכוד):

אכל יש שלום.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

והוא נתון בסכנת ביטול עקב הרפתקות כמו הפלישה

ללבנון.

גדעון גדות (הליכוד):

— — —

מרינה בעולם שלא גינתה את מה שמתרחש בדרום-אפריקה. מלבד ישראל, כי ממשלת אפרטהייד אחת לא חטף מוסר לממשלת אפרטהייד שנייה. לכן, ישראל היא היחידה שלא גינתה את מה שקורה בדרום-אפריקה ולכן בוחה יודע לדבר עם דזמונד טוטו שבתו סגנון שאחם מדברים עם הפלשתינים.

אני רוצה לשאול מדוע בכל זאת לא הוצא חוק דומה במשך כל השנים הללו. ובכן, קודם כל, שבע שנות הליכוד היו זמן שדי היה בו להעלות חוק כזה, אבל הוא לא עלה בשל כמה סיבות: בראש ובראשונה משום שממשלת הליכוד הזדקקה לשירותים של אלה שנפגשו עם אש"ף והיו להם מהלכים בקרבם. וזה לא רק ליובה אליאב שנבחר לא במקרה, אלא משום שהוא השתתף במפגשים כאלה. היא גם פנתה אל אורי אבנרי וביקשה את שירותיו; היא גם פנתה אל אמנון זיכרונני וביקשה את שירותיו, ואם משהו רוצה, אני יכול להוסיף על הרשימה. כל אלה שהשתתפו בפגישות הרגישו בצדק ובכפירוש שהם משרתים את האינטרסים האמיתיים של מדינת ישראל וממשלתה. שבצר לה, לא היתה לה ברירה אלא להודות כזה ולבקש אותם להמשיך בשירותים אלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם פטן חשב שהוא משרת את האינטרסים של צרפת.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

איוו דנגמאות אתה נותן? אתה יודע, משנינו אתה קרוב הרבה יותר לפטן, כי הוא זה שהנהיג את הפאשיזם בצרפת. אני יכול להבטיח לך זאת.

אבל יש כוודאי עוד סיבה לכן, שממשלת הליכוד לא העלתה את ההצעה — היא התיישה לעשות זאת. היום יש ממשלת אחדות לאומית, היום אפשר לעשות כל מעשה אשר לא ייעשה. ובייחוד כשלושנות הליכוד עומד המערך, שמשמש לו שפחה חרופה והוא יעשה כל מה שהליכוד צריך. הוא יפרסם לו את השטיח לקראת הבחירות הבאות, יוציא את צה"ל מלבנון, ינסה לפתור את הבעיות הכלכליות, ותמורת כל אלה יקבל רק ביקורת והשמעות מצד הליכוד. והסיום הוא, שכאשר ראש הממשלה ביקש משור המשפטים שלא להעלות את החוק הזה, הוא אפילו לא נענה, וראש הממשלה יודע שזה דבר חסר תקדים. אבל מה הוא יכול לעשות? שפחה חרופה של הליכוד צריכה גם לקבל את העלבונות.

אני מבין שהמערך הסכים לקיים את הדיון הזה בקושי רב. אני מקווה שהוא יצליח למנוע את העברת החוק, שאם לא כן, הוא ייחן את השירות הכבדה והמכוער ביותר למה שהליכוד אולי רצה תמיד לעשות אבל לא העז לעשות כל זמן שהוא עצמו היה בשלטון. תודה רבה.

הי"ר ח' גרוסמן:

תודה רבה לחבר הכנסת מתי פלד. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם ורדיגר, ואחריו — לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

אברהם ורדיגר (מורשה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מברך את ממשלת ישראל ואת שר המשפטים על החלטתם להביא סוף סוף לכנסת הצעת חוק, אשר תמנע את המצב המשפטי הבלתי נסבל והכמעט מופקד, המאפשר לאורחי ישראל לבוא כבמגע עם האויב, עם מרצחי עמנו הרוצים בחיסולנו הפיסי לא פחות מהיטלר ומההנחיה הנאצית בגרמניה שלפני השואה. אומנם, הדבר בא באיחור, אבל טוב הדבר שהממשלה מציעה את החיקוק לפקודה למניעת טרור הכא למנוע מגעים של אורחי ישראל עם האויב.

הי"ר ח' גרוסמן:

ביקשתי שלא להפריע לך, ואני מבקשת שלא להפריע לחבר הכנסת מתי פלד. מבחינה זאת, לכולם אותן זכויות.

גדעון גדוד (הליכוד):

גברתי, אני לא מפריע.

הי"ר ח' גרוסמן:

אתה מפריע.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

בימים אלה ישראל נתונה באמת לחץ שלא היה דוגמתו, לחץ להסכים להיפגש סוף סוף למשא-ומתן עם ממשלת ירדנית-פלשתינית, שיהיו בה אנשי אש"ף. הפגנת הנגד של ישראל היא הצעת חוק זו. מכחינה משפטית, מוכן שהחוק הזה הוא אבסורד אחד גדול. הלא קיים חוק העונשין, סעיף 114, האוסר על קיום מגע לא רק עם סוכן אויב אלא גם עם מי שיש יסוד סביר לחשוד בו שהוא חבר בארגון מחבלים. למה צריך חוק נוסף? אלא מה? — החוק כפי שהוא מנוסח היום, בעקבות הטרגדיה של משפט אהרנצ'יק כהן, ויכרוננו לברכה, קובע, שאם יש הסבר סביר, לא יועמד אדם למשפט. זה מה שמציק לשר המשפטים, הלא את זה הוא הסביר לנו. הלא אפשר היה להציע חיקוק לחוק הקיים, לבטל את התנאי של הסבר סביר, ולכתוב: "מי שקיים בידעין מגע עם סוכן חוץ או חבר בארגון מחבלים, דינו 15 שנות מאסר". מדוע צריך חוק חדש? מדוע לא היה אפשר להסתפק בחיקוק לחוק הזה?

ובכן, ההסבר, לפי דעתי, איננו קשה להבנה: אם אדם נפגש עם סוכן זה שכוונתו רעה כהחלל והוא מתכוון להרוג יריעות ולגרם נזק ביטחוני, אבל יש לו הסבר סביר לפגישה הזאת — יסלח לו. מי שהולך לפגוש נציג ארגון מחבלים, כפי שזה נקרא כאן — היינו אתה מהאנשים הנמנים עם ארגון אש"ף — בפומבי, בגלוי ובמטרה מוצהרת לחפש דרכים לאפשר משא-ומתן, דינו מאסר בלי שום תוספות. לקחו את נציג ארגון המחבלים מתוך חוק העונשין, ייחדו אותו כסוג מיוחד במינו של בני אדם והפגישה אתו, ללא כל קשר אם היא סבירה או לא סבירה, אם היא נועדה לשרת את השלום או לא, היא עבירה. ברור, אם כן, שזהו סייג נוסף נגד המאמצים לחפש נתיבות אל השלום. זה כל טיבו של החוק הזה. והיות שזו בושה וחרפה לכתוב שהחוק הזה מוצע משום שישיראל חוששת מפני השלום, כתבו את הנימוק השקרי, שהפגישות האלה גורמות נזק ביטחוני. יש כאן עוד אנשים עם ניסיון ביטחוני, בוודאי עשיר מאוד, והם יודעים שאומנם זה המצב, אילו זה היה המצב, אין כל ספק שלא המשטרה ולא שירותי הביטחון ולא היועץ המשפטי לממשלה לא היו נותנים גיבוי לפגישות האלה, ובפועל הם נותנים גיבוי כזה, ובכל פעם לאחר שהם חוקרים ולאחר שהם בודקים הם מסיקים את המסקנה שלא נעברה שום עבירה.

אבל, כדי שיהיה ברור אין הדבר הזה נראה מן הצד, אני חושב שהיה כדאי להיזכר כמה ששמענו רק בימים האחרונים, כאשר בעל פרס נובל לשלום, הבישוף דזמונד טוטו פנה אל נשיא דרום-אפריקה בוחה והציע לו להיפגש לשיחות על מנת להביא קץ למשטר האוימים המשתולל היום בדרום-אפריקה. בוחה השיב כאילו הוא למד עברית: הוא לא ייפגש אתו כל זמן שהוא לא יגנה את הטרור. מי עושה טרור בדרום-אפריקה?

גדעון גדוד (הליכוד):

איוו השוואה זאת?

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

וזה השוואה יוצאת מן הכלל, משום שעד היום הוא אין

על כן, רבותי חברי הכנסת, חשוב שבהקדם האפשרי יתקבל בבית הזה חוק כרור, האומר שכל ישראלי, יהודי או ערבי, שנפגש עם האויב האש"ף, דחה כמלים תקיפות את רעיון אשר תאכזר גדול לזכות בכבוד הגדול ולהתחבר עם שונאי ישראל, אשר ידיהם מגוללות כדם יהודי, דבר שגורם לישראל נזק ביטחוני ומדיני חמור, הם יישאו באחריות. כל העובר עבירה מעין זו ייענש בכל חומרת הדין. לא ייתכן שיהיה הפקר בנושא הזה.

חברי הכנסת, פרופסור אהמד סידקי אל-דג'אני, חבר בוועד הפועל של אש"ף, דחה כמלים תקיפות את רעיון הפגישה בין הפלשתינים לישראלים. ואמר בבין אשר בגרמניה את הדברים האלה: "לא באנו לכאן לפגוש את האויבים שלנו. הסכמנו לבוא לכנס אירופי-ערבי, אך אין מה לדבר על פגישה בינינו לבין ישראלים".

עבד-אללה דראושה (המערך):
במה אתה שונה ממנו? אתה לא שונה ממנו.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אברהם ורדיגו (מורשה):

חבר הכנסת דראושה, כבר אמרתי לך, שאני מכבד אותך על שרצית לעבור עבירה על החוק וחזרת כך.

מאיר כהנא (תנועת כך):
מה אתה מכבד אותו?

אברהם ורדיגו (מורשה):

הוא חזר בו ושב לארץ, וזהו תעודת כבוד לחבר הכנסת דראושה. כהחלט, יש לציין זאת, הוא עשה כצו מפלגתו.

ובכן, מה אמר אותו פרופסור אהמד סידקי אל-דג'אני? הוא אמר שהוא לא רוצה לראות ישראלי והוא לא ייפגש עם ישראלי. ומתי הוא אמר את זה? 24 שעות לאחר שבאותו מקום עצמו נפגשו ארבעה חברי הכנסת מישראל עם נציגו המיוחד של ערפאת עימאד שאקור, שהגיע לשם מטוניס. ובכן, אחד רוצה להסתיר מה שקורה, כי הם לא מעוניינים ולא רוצים שהעולם ידע שיש להם איזה שהוא זיק, ויקה או קשר עם "האויב הישראלי".

חברי הכנסת, איך אינכם מתביישים מעלבון כזה. נוסף על מפת הנפש שגרמתם למדינת ישראל וביזיותם את עצמכם ואת שולחיהם? אני מתכוון לאותם חברי הכנסת אשר יצאו לאירופה לפגוש כמרצחים, כשיוש"ם נופלים יהודים בידיהם המגוללות בדם. מפגשים מעין אלה הם פגיעה בישראל, ואינני מאמין שיש מדינה דמוקרטית אמיתית בעולם הנאור שהיתה מרשה אנרכיה כזאת אשר שורת אצלנו בנושא זה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני תומך בהצעת החוק ומקווה שעוד במושב הזה היא תאושר על-ידי הבית. תודה.

הי"ר מ' כהן-אביב:

תודה לחבר הכנסת אברהם ורדיגו, הסיכויים שהצעת החוק תאושר במושב הזה הם קלושים, כי היום אנחנו יוצאים לפגרה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר כהנא.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה הודיע בשבוע שעבר, כי הוא עומד "איתן כסלע" במלחמה בטרור.

חברי הכנסת, אמש התחולל בכנסת מסביב להצעת חוק ממשלתית זו הפליבסטר לגבי חוק הרבנות הראשית, שקיבל פתאום חשיבות כה רבה — כ-30 חברי כנסת התייחסו אליו. זה היה ניצול הכמה וחוק הרבנות כדי לערוך חשבון עם הרבנים ועם הציבור הדתי כולו על-ידי חברי כנסת מסוימים. זה היה מחזה מביש, לא מכובד וגם מיותר.

כי ממה נפשך — אם יש התחייבות קואליציונית להצביע בעד כל חוק המוכב מטעם הממשלה, היה על חברי מפלגת העבודה, הזרוע העיקרית בקואליציה הממשלתית, להצביע בעד. אם אין התחייבות כזאת, שר המשפטים היה צריך לוותר ולהמחין עד ששוחפיו יחליטו בינם לבין עצמם ויביאו לבית עניין גמור.

אבל, התנהגות חברי הקואליציה של ממשלת האחדות הלאומית, שמוכיחה באמת אחדות, אינה מכיאה כבוד לא לממשלה ולא לקואליציה. על כן, רבותי חברי הכנסת, טוב הדבר שראש הממשלה ניצל את זכותו להתערב ולהגיע לפשרה וסוף סוף החוק המוצע הגיע לבית.

חברי הכנסת, לאחרונה הפך נושא המפגשים עם נציגי האויב לדבר פופולרי, המביא, כנראה, כבוד ויוקרה לנפגשים עם האויבים והרוצחים. פעילי הארגונים והמרצחים שנפגשים עם ישראלים, ובמיוחד עם יהודים, מנסים בכל מאודם להסתיר עד כמה שניתן את המפגשים האלה. כאשר בכל זאת הידיעה דולפת החוצה, הם מכחישים זאת: חס וחלילה, מפגש עם ישראלים לא היה ולא נברא.

זה כמה שנים נפגשים ישראלים יהודים וערבים עם שונאיהם, עם אנשי ארגוני המרצחים והמחבלים למיניהם. ואין פוצה פה. התירוץ: החוק הישראלי אינו מאפשר לפעול כעניין זה.

אבל, רבותי חברי הכנסת, לאחרונה החמיר המצב כאשר גם חברי כנסת מכובדים ממפלגות ציוניות כשרות למהדרין רצים אחרי ראשי המרצחים, אם באירופה ואם בכל מקום אחר, ומחפשים פתח ולו גם צר ביותר למצוא אותם ולזכות להימצא בחברתם. יש גם כאלה שבחפשים החקירות לראש המחבלים והמרצחים יאסר ערפאת, ולו רק כדי לזכות בכותרות העיתונות בישראל ובעולם. הרי ברור לכולנו שתועלת ממשית — גם חברי הכנסת השמאלנים אינם מחפשים בכך ואינם מאמינים בשום תוצאה חיובית מהמפגשים המבישים האלה.

ובכן, חברי כנסת נפגשים עם האויב ואין תגובה. מצב כזה דאי שאינו יכול להימשך, וטוב שלפנינו הצעת חוק אשר עם קבלתה חיסתם, הפרצה וייפסקו המפגשים המסכנים את ביטחונה של המדינה ומטילים חרפה על עם ישראל ועל הבית הזה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, איך יהודים לא כוחלים בפגישות עם ראשי המרצחים, עם ראשי הטרור הבין-לאומי, שכל העולם הנאור מוקיע אותם ומתרחק מהם? איך נוכל לדרוש מידידתו האמריקנים והאירופים להימנע מלבוש במגע עם טרוריסטים ערבים שונאי עם ישראל, כאשר ישראלים רשמיים וחצי-רשמיים, וביניהם חברי כנסת, נפגשים עמם, מחפשים את קרבתם בלא תגובה מצד שלטונות ישראל? הרי מישור צריך לתת את הדעת למצב האנומלי הזה.

רבותי חברי הכנסת, במצב הנוכחי קיימת סכנה ממשית להשלכות הפוליטיות העוללות להיגרם לנו עקב המצב החוקי הקיים.

אהרן הראל (המערך):
אני עוזב.

הי"ר מ' כהן-אבידב:
אתה יכול לעזוב, אינני יכול לאלץ אותך להישאר, אבל די עם ההפרעות. נחתי לך הזדמנויות רבות לקרוא קריאות ביניים. אני מבקש שתפסיק.

עבד-אללהב דראושה (המערך):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

לרוע המזל, היו מגעים עם אש"ף גם תחת שלטון הליכוד, אבל בתקופת ראש הממשלה הזה עולים המגעים האלה כפורחים. גם בעבר שוחררו מחבלים, אבל זו פעם ראשונה שמשחררים 600 מחבלים — — —

עבד-אללהב דראושה (המערך):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

התסכול שלכם — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — והם נעשים מוקד להערכה ולעלייה לרגל חוזים להגנת כוחות הביטחון. אלה שיוצאים להתגונן מפניהם מושלכים לכלא, ואילו ערבים השואפים לדריקום בשלום ורוצים לחיות עמנו בשלום, הם צריכים לעזוב את הכפרים שאליהם שבו עכשיו המרוצחים שאנחנו שחררנו.

יש גם דברים פרוזאיים פשוטים. יהודי שסוטר לילד ערבי שרגם את משפחתו באבנים, מועמד לדין ונמצא אשם על-פי החוק במדינה. יש היום חוק במדינה, אין צדק במדינה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה יהיה הסוף?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לצער, מותרת מנהיגותו של מר פרט את הציבור היהודי חסר הגנה. יש אוולתיד, חולשה נוראה. יש דיבורים רבים שנשמעים מלשכתו של ראש הממשלה על מלחמה בסור, אך עדים ממשיים אין. עיכוב החוק הזה על-ידי ראש הממשלה ועל-ידי סיעת המערך הוא אחת הדוגמאות לכך. פעולות ראש הממשלה בתחום הזה הן "פול גו ניוטרל" — הרבה רוח, הרבה אנרגיה והרבה רעש, אבל שום דבר ממשי.

יצחק ארצי (המערך):

איפה כתוב שצריך לרקוד לפי התליל שלכם? אתם קובעים את העיתוי? מה בוער עכשיו?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו הולכים ומתקרבים לרגע של אמה כיחסינו עם הציבור הערבי. יש שמכחישים בין אלה שגרים ממערב לקו הירוק ובין הגרים ממזרח לקו הירוק. ההבחנה הזאת היא טכנית. אנחנו צריכים להבחין בין מי שמוכן לחיות אתנו בדריקום ובין מי ששולל את המדינה ורוצה בחורבנה. אלה המבקשים להיות נאמנים למדינה היהודית ייהנו מכל הזכויות, אבל מי שיוצא נגדה, אנחנו נילחם בו, ואין לאפשר למי ששולל את המדינה וקם להרוס אותה לחיות במדינת ישראל.

לרוע המזל, מדיניות ראש הממשלה, במקום למנוע את הטרור, בגלל אוולת היד — מעודדת אותו.

בוריכוה ההולך ומתפתח יש מאמץ לתת חשוכות בעיקר בתחום הצבאי, אבל יש להדגיש חשוכות שיש לתת גם במדיניות החוץ שלנו וגם בתחום המלחמה באש"ף הפוליטי.

אבל, במשך עשרת חודשי מנהיגותו כראש הממשלה אנחנו עדים לרצח ככרמיון, למותם של אוכולניק, של אהרן אכירר, של החייל שאלחילאל, לרצח בצומת כיסופים, בבית-שמש, בעפולה ולרצח כשכם של איש עפולה.

בימי הממשלה הזאת, כמו בשנות השלושים ובפרעות של שנות העשרים, הופך רצח של יהודים ל"ספורט לאומי" ערבי, והרוצחים יודעים כי הם יחזרו הכיתה בגיבורים, גם אם יהיו במאסר, לבושים במדי ספורט כחולים של "אדירס". זה הספורט הלאומי המתגבר והולך בחלקים נרחבים של הרחוב הערבי.

אפרים שלום (המערך):

זה היה על-פי החלטת שמיר.

אהרן הראל (המערך):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

שחרור 1,150 המחבלים על-ידי הממשלה כולה הוא פריצת הסכרים כולם. אין שלטון חוק, ותחת ממשלתו של מר פרט ניכר היום לעין כול, יותר מאי-פעם, כי בימים ההם אין ראש ממשלה בישראל, איש הישר בעיניו יעשה.

אהרן הראל (המערך):

אתה לא מתבייש לדבר כך נגד הממשלה הזאת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

ואת המחיר הזה משלמים אזרחים שמספרם גדל והולך.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אם החוק יתקבל או לא יתקבל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבר היו מגעים עם אש"ף, לרוע המזל, גם תחת שלטון הליכוד, אבל בתקופת מר פרט עולים המגעים האלה כפורחים.

אהרן הראל (המערך):

אתה שקרן. אדוני היושב-ראש, אין ייתכן שנוציג הקואליציה ידבר כך על ראש הממשלה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מבקש להשיב לחבר הכנסת הראל, חבר הכנסת הראל, ראש הקואליציה צריך לדעת שחיים ומוות ביד הלשון. מי שמדבר על הוללות רומאית בימי הליכוד ומי שמדבר על כך שהליכוד הוציא את השד של כהנא מן הבקבוק, צריך לדעת שמי שגר בכניין זכוכית אל יטיל אבנים, והמציע "טול קורה" — נא יטול קורה מבין עיניו.

אהרן הראל (המערך):

שמענו אותך נואם בלבנון בתקופתכם על מלחמת-שווא.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת הראל, אני לא אלק כרגע לעשות חשבון שאסור לעשותו, מי אשם בזה שיש ההולכים ונופלים.

אהרן הראל (המערך):

אתה עושה אותו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אסור לעשות את החשבון הזה. צריך לראות מאין נובעות הטעויות אבל אין להשית כאן דמי אנשים שנפלו ולהפוך אותם מטבע עובר לסוחר.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת הראל, חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש שמעתי את העדותך, חבר הכנסת הראל.

עוזי לנדאו (הליכוד):
חבר הכנסת ארצי, את האינפורמציה על מועד הנחת החוק על שולחן הממשלה קיבלתי משר המשפטים. על עובדות אין כרגע מה להתווכח.

יצחק ארצי (המערך):
האם החוק הזה יביא את הגאולה? החוק הזה יפתור את הבעיות?

אפרים שלום (המערך):
— — —

היו"ר מ' כהן-אביב:
חברי הכנסת, אתם מפריעים לחבר הכנסת עוזי לנדאו לסיים את דבריו.

עוזי לנדאו (הליכוד):
חבר הכנסת לנדאו עוד לא התחיל בדבריו, הם לא מאפשרים לי לדבר.

היו"ר מ' כהן-אביב:
הבאתי בחשבון גם את ההפרעות. הכול רשום לפני.

עוזי לנדאו (הליכוד):
לפני יומיים היתה תוכנית בטלוויזיה ובה סיפר פסיכולוג על תסמונת שטוקהולם. זו תופעה פסיכולוגית, שבה אנשים שנחטפים עלידי טרוריסטים מזדהים עמם תוך כדי החטיפה. מדינת ישראל עדה היום לכך, שמספר גדול והולך כציבור הציוני. במערך בחלקים גדולים ומחוץ למערך — בר"צ, כשינוי ובמפ"ס — מתחילים להזדהות עם מעשים שונים של אש"ף. מתחילים לראות בס מתונים. מתחילים לראות אפשרויות של שלום. תסמונת שטוקהולם אוחות במפלגות רבות במדינת ישראל, פוגעת בשרים, פוגעת במפלגות, ויש להציל מעצמם ויש להציל את הציונות מהם.

אני סבור שבחוסר תגובתו של ראש הממשלה, כעובדה שהוא נותן לתהליכים האלה להתפתח, במפגשים הולכים ורבים עם אש"ף — מעודד ראש הממשלה את המשך הטרור.

יעקב זאק אמיר (המערך):
הוציאו מסקנות.

עוזי לנדאו (הליכוד):
בודאי, מי שאיננו נוקט מה שצריך כאשר צריך מעודד תהליכים חריפים שהתפתחו. מה שצריך היה ראש הממשלה לעשות הוא, לזיוס בעצמו חוק מהסוג הזה. הוא צריך היה להודיע לחוסיין כי החסות שהוא פורס על אש"ף הופכת אותו לאחראי למחרש וכי מפקדות אש"ף בשטחו ייפכו למטרה — — —

חיים רמון (המערך):
אתה אמרת — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
לא. אני אמרתי שראש הממשלה צריך היה להודיע לחוסיין כי החסות שחוסיין פורס על — — —

חיים רמון (המערך):
נבהלתי, סליחה.

היו"ר מ' כהן-אביב:
חבר הכנסת רמון, עם כל הכבוד, לא ייתכן שאתה תיכנס באמצע דיון לאולם, תשמע חצאי דברים ותגיד.

את החודשים האחרונים מאפיינות יוזמות פוליטיות שונות — זו של מובאק וזו של חוסיין והסכם חוסיין-ערפאת. מטרתן הוא לכבוש את מדיניות החוץ של ארצות הברית, להביא להכרתה באש"ף ולהעמיק את הפיצול בתוך החברה בישראל.

אבל, יש עוד שינוי מאפיין, והוא העברת המפקדות של אש"ף לירדן. המרכז המנהל את הפיגועים במדינת ישראל היום, בראשות אבו ג'יהד, נמצא בירדן. את ההוראות לחתוך פנים לצעירים בירושלים אפשר שהוציאו משם. וכך עם הזוג בבית-שמש. המפקדות האלה נמצאות שם בחסות חוסיין.

ומהי תגובת ראש הממשלה? — מנסים לתת סימנים של מתינות באש"ף, סימנים של מתינות בחוסיין. מפלגת העבודה מתמרמרת על החוק המוצע, כי הוא ימנע הידברות עם "המתונים" באש"ף. הנשמע כדבר הזה שמפלגה ציונית או לפחות חלקים גדולים בה ינסו — — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אני מציע שאת השאלה הזאת תפנה לחבר הכנסת הראל, לחברת הכנסת נמיר, לחברת הכנסת ארד — חלקם יצא מן האולם. לא אני צריך להשיב לך על השאלה הזאת.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אתה מאשים האשמות שאתה יודע שאינן נכונות. — — —
ראש הממשלה שמעון פרס ושר הביטחון יצחק רבין. הפעולות נגד טרור, נגד פעולות עוינות בשטחים ולא בשטחים — היו עשרת מונים יותר במספרים ובנתונים, לא על דעת סיעת המערך, אלא על דעת יישובי יהודה שומרון ועזה. אתה בא כאן ואומר דברים שקריים ואתה יודע זאת. אינך מדבר לעניין. אתה מדבר אל דעת הציבור — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אשיב לך: אשר לאמצעים הצבאיים שנוקטו — אין לי ספק, בדברים האלה אני מסכים אתך. את ביקורתי כרגע כיוונתי לעומת אלה במפלגת העבודה המבקשים הידברות עם אש"ף, הרואים אותו כמתון. והם רבים והולכים. מדיניותו של ראש הממשלה שמעון פרס מעודדת זאת, ואם תאפשר לי להמשיך בדברי אראה לך היכן היא מעודדת זאת. דיברתי במפורש על חלקים הולכים וגדלים בתוך מפלגת העבודה, אותם חלקים שעזבו את האולם.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
סוד אמיתי וידוע: במפלגת העבודה יש כאלה שיש להם רצון להיכר עם אש"ף. למפלגת העבודה יש עמדה, מצע והתנהגות והיא מתנגדת לזה לחלוטין. התייחס אליה על-פי מה שהיא — — — הכול רק לפני בחירות?

עוזי לנדאו (הליכוד):
חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אני רואה את המספר הגדול והולך של חברים במפלגת העבודה שמדברים באותה רוח שאני מבקר אותה ונגדה אני יוצא: זה הטון ההולך ונעשה שליט במפלגת העבודה. יש שר בממשלה שמציע משא ומתן עם אש"ף. לרוע המזל, יש מפלגה ציונית שאתמול התנגדה לחוק וממשיכה להתנגד, וגם ראש הממשלה עיכב את החוק הזה כממשלה חודשים ארוכים, מאז פברואר.

יצחק ארצי (המערך):
זו לא אמת.

כפניכם מהיציע את אלברט בוכריס מעפולה. אבל, הוא לא יכול להיות כאן היום, מכיוון שיש לו פגישה מוקדמת. הוא עומד להיקבר היום בעפולה. אתמול רצח אותו ערבי ארור בשכם, אותה שכם שנודעת כמקום מועד לפורענות, אותה שכם שעוד נינקה מנחשיה ומעקריה.

כדאי להוסיף משהו, קוריה, בימים אלה שמענו מכל יפי הנפש, מהשמאל ועד לימין, ביקורת קטלנית על האספסוף, כביכול, בעפולה, מעל כל במה ומתחת כל עץ רענן גינו יפי נפש אלה את היהודים שפרצו את מחסום ההבלגה והוציאו לרחוב את זעמם. כדאי לכם, יפי הנפש, לדעת שאלברט בוכריס נעצר ביום ישיי משום שהוא הפגין והתפרע כביכול כחלק מהאספסוף בעפולה.

מעל במת הכנסת הזאת אני אומר, שאלה שיצאו לרחוב בעפולה אינם אספסוף, אלא טובים שביהודים. אני מבין ללבם, אני מחזיק בידים ומחזק אותם. הם עולים פי כמה וכמה על חלק ניכר מנציגי העם היושבים בבית הזה ומחללים שם שמים ומעוררים את הרצוחים בשכם.

היהודים בעפולה הם האמיתיים, שיצאו בכאב והוציאו את הכאב לאור היום; כאב, סבל, דיכאון, תסכול, התמרמרות. ותעל זעקתם עד אלוקים. הם זעקו נגד הממשלה האומללה הזאת, המזויפת; נגד הזוג המזרחי הזה, שאינו מסוגל להגן על חייהם של אזרחי המדינה. המסר ברור: ממשלה שאינה מסוגלת להבטיח את חייהם של היהודים, אין לה זכות קיום. צאו, צאו טמא.

הקול בקע מתוך נשמותיהם. אי אפשר לחיות כך; כל שבוט עור פיגוע. אתמול — יהודי בשכם, השבוע — זוג בגלבו; לפני שבועיים — ערבי מסחוכב לאור היום בלב העיר ירושלים ודוקר ילדות בנות שש ושבע; לפני חודש — זוג נרצח על-יד בית-שמש. הספר נפתח והיד רועדת מהרשימה האדומה הנכתבת, ילדים, דני כ"ץ, נאווה אלימלך; בנות, דפנה כרמון, רויטל סרי, הדס קרמי; חילים, עקיבא שאלתיאל, משה חמם, דוד בוקרה, אבי ברומכרג. על אלה הם בוכים בעפולה. על אלה הם בוכים. אספסוף הם? תתביישו אתם, הם יודעים שהאויב אינו מצטמצם ליחיד סגולה בלבד, אלא שהעם המגדיר עצמו כהגדרה המזויפת, "הפלשתינים", הוא האויב.

הממשלה הזאת פשטה את הרגל. היא הפכה את החוקן הציוני לסיוט. "להיות עם חופשי" — לעג לרש. יהודים פוחדים היום להרשות לילדיהם להסתובב בחוץ בערכים. למה? — בגלל הערכים. אם היתה סיבה אחת, נקודה אחת חיובית לממשלת ישראל, לנורדאו ולציונות, זה היה רצונה של הציונות לשחרר את היהודים מהגטו ומהפחד. וגם בזאת נכשלה הציונות. הקמנו פה עוד גטו ועוד פחד תוצות כחול-לבן.

בני חור ממילואים והראה לי דף שהוא קיבל מצה"ל, מצבא-ההגנה לישראל. אני רוצה לראות מה כתוב בדף של צה"ל. אני רוצה קצת גאוה לאומית. ושם כתוב: חייל, להיזהר ככבישים. זאת הציונות, זה סוף הציונות.

לרבר עם אש"ף? להשמיד את אש"ף. לדבר עם נאצים? עם כהנא אסור לדבר; עם אש"ף — חייבים. צבועים שכמותכם. את השונא מצווה לשנוא. צריך להבין את הפסוק בקהלת האומר: "עת לאהב ועת לשנא. עת מלחמה ועת שלום". את אש"ף מצווה לשנוא, עת לשנוא, מלחמה עד חורמה בו.

אדם שלא ישנא את האויב, יאפשר לו להשמיד אותו. אלה שהולכים להיפגש אתם, פלד, מיצארי, הויל, אבנרי ושאר

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש להודיע לירדן כי עליה לקחת את מלוא האחריות על מיקום מפקדות אש"ף בשטחה וכי מפקדות אש"ף יהפכו מטרה.

צריך לראות דבר נוסף. כל הדרך של הבאת החוק הזה לדיון והתנגדות סיעות בכנסת להבאתה המהירה לדיון, אי אפשר שלא תביא לכך שייכנה סביב הממשלה דימוי, כי בעומק הלב, לא רק כמה שרים בה, אלא גם מי שעומד בראשה, מבקשים לסלול לאט לאט את הדרך שבסיומה יהיה גם משאומתן עם אש"ף.

יש התחמקות מהתמודדות עם אש"ף בחזית הפוליטית. עיקר המאמצים, כפי שציין חבר הכנסת כ"ץ-עוז, הם בתחום הצבאי. אבל אש"ף הוא ארגון פוליטי בראש ובראשונה, ויש לו אוניברסיטאות, איגודים מקצועיים, אגודות צדקה, תיאטרון ורשתות. את הכול מלכה כסף שאש"ף מעביר בסכומים גדולים מעבר הירדן. קצה אחד של הפעילות הזאת הוא החינוך, הגיוס, ההפגנות; והקצה השני הוא מעשי הרצח, ירדיו האכזריים והשלכת בקבוקי התבערה. אין זה כלי זה. חש להילחם בזה ובוזה. יש להילחם באש"ף הפוליטי. אי אפשר להטיל על צה"ל לבדו את מלוא האחריות להילחם בכל התופעות האלה. כאשר הממשלה מתחמקת לקבל זאת על עצמה ולמלא את חובתה. צריך לצאת למלחמה בכל אותם גופים.

אי אפשר לדחות עוד את המלחמה הזאת, משום שכרגע הבעיה הגיעה לרמת סיכון ולרמת חומרה כזאת, שיש להשיב חשבוה רצינית כרצינות הבעיה. המלחמה באש"ף חייבת להיות טוטלית, רהליגיטמציה טוטלית של אש"ף בתחום הצבאי ובתחום הפוליטי. לכן, סדרת הפעולות שצריך שיעשו צריכה להיות על-פי העיקרון, שמי שתומך באש"ף ומי שאינו מקבל את מדינת ישראל ואת חוקיה, לא יחיה כאן; מי שמנסה לפגוע ייפגע. לכן יש לשנות את הוראות הפתיחה באש. מי שרוגם מאכזרים וזורק בקבוקי מולוטוב כדי להרוג, צריך לדעת שהוא ייפגע. בהריסת בתים אין די. יש להפקיע את הקרקע שעליה עומד בית המחבל ואת הרכוש השייך לאיש הזה, שלא יהיה הרכוש הזה בידיו עוד. יש לגרש לא רק את מי שמבצע את האהז עצמו, את מעשה המחבל עצמו, אלא גם את מי שידע, מי שסייע ומי שהסית ומי שהדית, ומי שמגויף דגלי אש"ף, ומי שמתאמן אימונים טרום-צבאיים, ומי שאוסף כסף ומקבל כסף למטרות אש"ף.

מוסדות צדקה, אוניברסיטאות ואיגודים מקצועיים צריכים למלא את ייעודם. ואם יש שם פעילות פוליטית של אש"ף, יש לסגור אותם. יש לאסור העברת כספים, כי מאז הסירה מערכת הביטחון וממשלת ישראל את ההגבלות, מאז 1 במאי, עוברים את הגשרים כמיליון דולרים ביום. כ-70 מיליון דולר כבר עברו. חלק מהכסף הזה מופנה בוודאי לפעילות חבלנית.

מי שאינו נלחם בטרור במלוא ההיקף, מעורר אותו. מי שאינו אוסף את החוק הקיים, ואין אוכפים די הצורך את החוק הקיים, מעורר את הפרתו. מי שיקבל את הצעדים שהצעת, אכן יוכל להציג עצמו כמי שעומד "איתן כסלע" במלחמתו בטרור. אבל מי שידחה את כולם, ייהפך סלע מתפורר.

היו"ר מ' כהנא-ביד:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא, ואחריו — לחבר הכנסת דן מרידור.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חשבתי להציג היום

השרצים, הם כוגדים במובן המלא של המלה. היהדות — התורה היא נר לעם ישראל. היא מדריכה אותנו איך להתנהג עם אש"ף. עם שונאי ישראל. גדולה נקמה שניתנה בין שתי מלות ה', שנאמר "אל נקמות ה'". פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן "השיב את חמתי — — — בקנאו את קנאתי", רש"י אומר: בנקמו את נקמתי. מדברים עם אש"ף? נוקמים נקמת דם ישראל מאש"ף.

פנחס הכהן "תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל", חז"ל שואלים: וכי קורבן הקריב שנאמר בו כפרה? אלא ללמדך שכל השופך דמם של רשעים, כאילו הקריב קורבן. בתנחומא: מצווה לשפוך את דמם, "ישמח צדיק כי חזה נקם". לדבר אחר: "פעמי ירחץ בדם הרשע" — זה פסוק בטהילים. אומרים חז"ל: משה מתאווה — לא סתם חפץ, לא סתם רוצה, הוא מתאווה. למה הוא מתאווה? משה רבנו, למה הוא מתאווה? לראות בנקמתם של מדין. "צרור את המדיינים", מצוות עשה. למה? "כי צוררים הם לכם". כן אמרו החכמים: הבא להורגך — השכם להורגו. "כי חצא למלחמה על אויבך", למה "על אויבך", וכי יוצאים למלחמה על אנשים שהם לא אויבך? אלא ללמדך: "צאו עליהם כאויבים", דעו שהם אויבים. כשם שאינם מרחמים עליכם, כך אתם לא תרחמו עליהם. זאת התורה, זאת הלכה. "תעיד הקדוש-ברוך-הוא להשמיד לבני ישמעאל, שהם אויבי שמו", פרקי דרבי אליעזר.

יהודים, החוק הזה הוא חשוב. חייבים לתמוך בו: חייבים. אבל, הוא לא יפתור את הבעיה. הבעיה נעוצה בנוכחותם של הערבים בקרבנו. הם שונאים אותנו, הם תפסו ביטחון עצמי עצום בגלל המדיניות האווילית של הווג המזרחי הזה. הם הופכים את המדינה לצפון-אירלנד. הם וחלילה, עוד נראה גלים של רצח, נהר של דם יהודי, ואחם המתיוונים, "המתגרים", עם ה"רחמנות של טיפשים" שלכם, אתם אשמים, אתם, שמרחמים על אכזר ובכך מתאכזרים ליהודים חפים מפשע. רק פתרון אחד יש: ערבים — החוצה. חילופי אוכלוסין — קלטנו 800,000 יהודים מערב — שלב א'. הגענו היום לשלב ב': קלטנו את היהודים — תנו להם את הערבים. אני מאחל להם אושר ועושר, שם, לא פה: לא מדברים עם אש"ף — משמידים את אש"ף.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
תודה לחבר הכנסת כהנא. רשות הדיבור לחבר הכנסת דן מרדור, ואחרון המשתתפים בדיון זה.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):
מחיות כפיים בכנסת?

היו"ר מ' כהן-אבידב:
מה, אני לא שמעתי.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני לא שמעתי. קיבלתי את ההערה שלך. מי זה מחא כף? מעבר לזכויות? אני מבקש מהציבור שלא להשתתף. לא כמחאות כפיים ולא בקריאות. אני מבקש מהסדרנים לשים לב לכך.

אחריו אחרון הנואמים — — —

עבד-אלוהב דראושה (המערך):
אתה שמעת מה שהוא אמר? הוא איים עלי אשית.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לא שמעתי. הייתי עסוק בניירות שלי. מותר לי גם שלא להקשיב? יש דברים שאיני מקשיב להם. מותר לי? מה הוא אמר?

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

הוא איים עלי בפני כל הכנסת שהוא יטפל אישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא מסוגל. הוא אימפוטנט.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

— — — יש כבוד של הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מנפח זאת.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני תובע ואתה תנקוט את האמצעים — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

מה הוא אמר? אני לא שמעתי.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

הוא אמר שהוא יטפל בי אישית.

דוד ליבאי (המערך):

הוא אמר: ערבים — החוצה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת ליבאי, מי כמורך, משפטן, יודע שמי שעומד כאן מדבר כפי שהוא רוצה לדבר, לפי סגנונו, לפי הבנתו, לפי מה שהוא רוצה; ומי כמורך יודע, שהיושב-ראש אינו יכול להפסיקו. גם אתה, כאשר תדבר מה שאתה רוצה ולא אסכים אתך, לא אפסיק אותך. כך היושב-ראש עושה בכל ישיבה.

עדנה סולודר (המערך):

כאשר נאמר מעל במת הכנסת "ערבים — החוצה", זה נוגד את מגילת העצמאות של מדינת ישראל, והיושב-ראש צריך להעיר לפחות לדובר שדבריו נוגדים את — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני שומע פה דברים רבים, ביושבי כאן, מפי כמה נואמים, ואני נושך שפתי ואיני מגיב, ואיני אומר דבר. עניתי לחברת הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

גאולה כהן (התחיה-צמת):

אפשר לומר: אש"ף-פיסטים החוצה — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

הוא אמר את זה? נמחוק את זה מהפרוטוקול.

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

הוא איים — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

מה הוא איים? אני רוצה לשמוע מה הוא איים?

עבד-אלוהב דראושה (המערך):

— — — שהוא יטפל בי.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

הוא יטפל כך אישית. אולי הוא יטף אותך? יכול להיות גם כן. מה יש? מה זה "יטפל בי", "יטפל בי" מה זה נקרא?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
זה איום פיסי.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
מי אמר פיסי? אתה מפרש את זה. מי אמר? בבקשה, חבר הכנסת דן מרדור.

קריאות:
— — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:
זה הפך להיות מאניה פה.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
— — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:
פנה לוועדת הכנסת. חבר הכנסת דראושה, אני רואה בזה איום. שמעתי שמישהו פה איים אתר. שמעתי איומים קשים יותר ולא הוציאו אנשים. שמעתי פה "אני אחסל אותך", ולא הוציאו אנשים.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
אני תובע את התגובה שלך, אדוני היושב-ראש. אתה לא יושב על הכיסא הרם הזה כאיש פרטי אלא כיושב-ראש הכנסת. אני מבקש זאת ממך כיושב-ראש הכנסת. שמענו דבר שאינו נהוג בכנסת. זה דבר חריג ש"דופק" את כל המערכת הדמוקרטית. אנחנו נמצאים כמוסד הדמוקרטי העליון. אני חושב שלחבר הכנסת אין זכות לאיים באותה צורה ובאותו סגנון — — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:
העבר את זה לוועדת הכנסת ויטפלו בזה.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
אתה גם כן חייב.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אני אומר, העבר את זה לוועדת הכנסת. הם מטפלים.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
אני חושב שאתה כיושב-ראש חייב להגיב.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת דראושה, אני שמעתי דברים קשים מאוד, הרבה יותר קשים, ואני לא חייב. יטפלו בזה בוועדת הכנסת. התקנון קובע. אני חייב דבר. אתה יכול להעביר זאת לוועדת הכנסת.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
לא היה שמישהו איים בכנסת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
שמעתי דברים גרועים יותר.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
איום אישי.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חבר הכנסת דראושה, התקנון מאפשר לחבר הכנסת לפנות לוועדת הכנסת. אני משמש כשופט. יש ועדת הכנסת והיא תשפוט.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
— — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני אינני שופט. אני מודיע לך.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):
אתה צריך להגיב על דברים אלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אינני מגיב, כשם שאיני מגיב על דברים קשים אחרים שאני שומע כשאני יושב כאן.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

אני חושב שזכותי לבקשך, אדוני היושב-ראש, שתגיב על הדברים. זה עניין של כבוד חברי הכנסת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת דראושה, שמעתי אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

לפי תקנון הכנסת, הוא לא יכול להגיב. מה הוא יעשה כעת?

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

חברי הכנסת, גם אתם צריכים לזעוק כאשר אתם שומעים דברים כאלה. גם אתה, חבר הכנסת איתן, גם את, חברת הכנסת גאולה כהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אינני יכול להשלים עם זה שאנחנו מנהלים כאן ויכוח.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

זה הסוף של המערכת הדמוקרטית, ואתם שותקים. גם אתם שתקתם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איזה מין סדר הוא זה?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת דראושה, אמרתי לך. את התגובה שלי לא חשמע ואני לא אגיב, כי אין זה מתפקידי להגיב כיושב-ראש הכנסת. אני לא מגיב לא לכאן ולא לכאן.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

אני לא מסכים, אני לא אתן שימשכו הדיונים כאשר חבר הכנסת — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מבין מה נעשה פה.

שבח וייס (המערך):
— — —

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת שבח וייס, חבר הכנסת איתן, אתה רוצה לעזור לי? אני מבקש ממך לשבת בשקט.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

זה לא יהיה בצורה הזאת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת וייס, אתה לא היית כאן.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

היית צריך להגיב.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת ז'אק אמיר, אני לא אגיב. אני אגיב כאשר אני צריך להגיב. אני לא אגיב. אני שומע הרבה דברים קשים ואני לא מגיב. אני שומע כאן הרבה דברים ואני לא מגיב.

עניין של תביעה בעניין חוקי או לא חוקי. אני חושב שיש כאן תקדים מסוכן. אני בא להזהיר ולומר, שדבר כזה, אם הוא עובר ללא תגובה של יושב־ראש הכנסת ושל הכנסת — אני חושב שזה דבר חמור ביותר.

לכן, אדוני היושב־ראש, אני, בכל הכבוד, פונה אליך לשמור על כבוד הכנסת ועל המעמד של חבר הכנסת ולתבוע חזרה מהדברים שנאמרו. אני מבקש ממך, כי אני חושב שתעשה בכך כבוד לכנסת ותשמור על ערכי הדמוקרטיה הישראלית.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
גמרת, חבר הכנסת דראושה? בבקשה לשבת, ואני אשיב לך שוב. ובכן, אני אמרתי לך, היושב־ראש יכול למחוק דברים מהפרוטוקול. זה נכון?

ערנה סולודר (המערך):
אתה יכול לבקש מחבר הכנסת לחזור בו.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
אני רציתי לעשות דבר יותר טוב, ואתם לא מאפשרים לי. מסבירים לי שהתקנון יכול לבקש ממנו לחזור והוא לא יחזור בו. אין בסמכותי לעשות דבר.

קריאות:

היו"ר מ' כהן־אבידב:
חבר הכנסת הראל, הבה לא ניכנס איש לדברי רעהו, וכך נוכל אולי ללכך את הדברים. יש פה אנשים בעלי ותק וידיעה, ואני שואב מהם את הידיעה ואת המסורת. לא נסטה מזה. אני מבקש שלא להפריע לי.

אני אמרתי למחוק את דבריו מהפרוטוקול — לא ניתן למחוק. אני חוזר בך, אי־אפשר למחוק. אני יכול רק לבקש מחבר הכנסת כהנא לחזור בו. הוא ירצה לחזור בו — הוא יחזור, לא ירצה — לא יחזור. יש רק דרך אחת, רבותי.

ערנה סולודר (המערך):
למה התקנון לא מאפשר להוציא?

היו"ר מ' כהן־אבידב:
אני לא אוציא אדם. התקנון לא מאפשר להוציא. היו פה פעם מכות כמעט. ועדת הכנסת היא הדנה והיא העושה סנקציות, לא היושב־ראש. אם אני אעשה סנקציות, אני אעשה זאת היום לו ומחר לך, חבר הכנסת דראושה. אינני רוצה בכך.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
תפנה אליו.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
תן לי לגמור. שמעתי אותך בסבלנות. חבר הכנסת ז'אק אמיר, אני מבקש ממך. עוד לא גמרתי לדבר. לכן, אני אומר, וזהו הדרך. אני פונה לחבר הכנסת כהנא, אני מבקש ממך לחזור מדברך.

מאיר כהנא (תנועת כך):
לא. אומרים לי נאצי, אני לא מוכן.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
תודה רבה, שכן, אני לא רוצה לשמוע עוד. חבר הכנסת כהנא, שכן.

חברי הכנסת, גמרת. חבר הכנסת דראושה, יש לך אפשרות אחת. אני לא משמש שופט ואין בידי סנקציות. יש לי סנקציה

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
תן ליושב־ראש לנהל את הישיבה.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
חברי הכנסת, אני מבקש הפסקה.

מיכאל איתן (הליכוד):
אתה לא תכפה עלינו. אתה לא צריך לכפות את כל העניין הזה. אני אביא את דעתי, כאשר אשאל.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אברהם כ"ץ־עוז (המערך):
כאשר הוא אומר "ערכים החוצה" אתה שותק לו?

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר מ' כהן־אבידב:
חבר הכנסת איתן, אתה מפריע לי. תן לי להסדר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
דברים חמורים נאמרו פה.

מיכאל איתן (הליכוד):
בעניין.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
חבר הכנסת איתן, אני אוציא אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):
תוציא אותי? אותו תוציא.

עבדיאללה דראושה (המערך):
אדוני היושב־ראש, נשמעו דברים חמורים. יש אפשרות שאלה שאמרו אותם יחזרו בהם. אני מדבר על שני דברים: על האמרה "ערכים החוצה", ועל האווירה ש"אני אקבל טיפול אישי".

אדוני היושב־ראש, שמור על כבוד הכנסת, שמור גם על הכבוד שלי כחבר הכנסת. איימו עלי כאן, בתוך הבית הזה. דרוש חזרה מהדברים שנאמרו כאן.

היו"ר מ' כהן־אבידב:
גמרת, חבר הכנסת דראושה? אני מבקש, שכן ואני אשיב לך. אם תעמוד לא אשיב לך. בקשר לביטוי שנאמר, אני ביקשתי למחוק אותו מהפרוטוקול. זה הדבר היחיד שאני יכול לעשות.

דבר שני: אם משהו איים על חבר הכנסת או פגע בכבודו, יש רק דרך אחת — לפנות לוועדת הכנסת. נקודה. זה מקובל לפי התקנון. אני מודיע לך אישית, זה זכור לחברי הכנסת — היתה פגיעה אישית חמורה באישיות בכירה בכנסת היום. היתה לי רק דרך אחת, לפנות לוועדת הכנסת כחלונה. אתה תפנה לוועדת הכנסת על פגיעה. בבקשה, זו הדרך היחידה לפי התקנון.

בקשר לבקשתך הראשונה, אמרתי: למחוק מהפרוטוקול. יותר מזה אין בסמכותי לעשות. נקודה. אני מבקש בזה לסיים ולאפשר לנו להמשיך.

עבדיאללה דראושה (המערך):
אדוני היושב־ראש, אני חושב שבימי הכנסת לא קרה שחבר כנסת איים על חבר כנסת אחר ב"טיפול אישי". זה לא

נשמעה טענה אחרת, כאילו היה כאן תרגיל של סיעת הליכוד או של שר המשפטים. רק אנשים חסרי —

שר המשפטים מ' נסים:
היתה טענה שהיה תרגיל?

דן מרדור (הליכוד):

היתה טענה כזאת, לא מעל הדוכן אבל כבניין הכנסת. רק אנשים חסרי ניסיון, ובמיוחד אנשים חסרי תרבות שלטון, יכולים לטעון טענה כזאת.

הצעת החוק הופצה, כידוע, בקרב כל השרים. שר הביטחון השיב עליה בחיוב. רשויות ביטחון אחרות השיבו כפי שהשיבו, בוועדת השרים לחקיקה התקיים דיון, השתתפו שרים, נתקבלה החלטה. כל שר בממשלה רשאי, לפי התקנון, לערער על ההחלטה. לא ערערו עליה. התהליך היה ארוך, בן חודשים רבים. ההחלטה נתקבלה על-פי תקנון הממשלה, הוגשה לכנסת על-ידי הממשלה, והיתה צריכה להידון בכנסת על-פי התקנון של הבית הזה. הכול נעשה לא רק לפי האות אלא גם לפי הרוח של החוק ושל התקנון וגם על-פי הנוהל והנהוג המקובלים בבית הזה.

לאחר כל התהליך הזה החלו תרגילים, ניסיונות לעכב את הדיון או לדחותו. ומדובר כאן בהצעת חוק מטעם הממשלה, וכל חברי הקואליציה מחויבים בה. אלה ניסיונות מנוגדים לתקנון ולטעם הטוב, והם מעידים על חוסר תרבות שלטון של אנשים שאוהבים מאוד להטיף לה. זו דרך לא מקובלת וגם לא מכובדת. על תרבות שלטון כזאת צריך לומר, כדרך שפטרנו ממנה ונקווה שלא תשוב אלינו.

אבל הקושיה חוזרת למקומה, מדוע יש בבית הזה מחלוקת סביב הצעת החוק המונחת לפנינו, מעבר לוויכוח על מלה זו או זו, שהוא לגיטימי, ומעבר לניסוח כזה או כזה, וגם זה ויכוח לגיטימי. התשובה פשוטה: יש בבית הזה מחלוקת בעניין אש"ף. יש האומרים, אנחנו אומרים שאש"ף הוא אויב, אכזרי, ולו מטרה של חיסול ישראל והוא פועל יום יום להגשמתה. לעומת זאת יש האומרים, לא, אש"ף הוא פרטנר למשא ומתן, אש"ף מתמתן, אש"ף רוצה שלום, עומד לרצות בשלום בקרוב. אנחנו אומרים, מלחמה לנו באש"ף עד חורמה; ויש אחרים כאן, יהודים וערבים, כולם חברי הבית הזה, האומרים: עם אש"ף צריך לדבר. לדבר — כן, ללחום — אינני יודע.

אש"ף אינו רק ארגון טרור רצחני מתועב הנותן לחבריו הנחיות כתובות ומפורשות שמצאנו אותן. הוא מנחה אותם לא רק לרצוח אלא לרצוח בצורה שתעורר פניקה, שתעורר פלצות; לרצוח דווקא במרכזי קליטה, כדי למנוע עלייה ארצה, כדי להפחיד את הציבור היהודי. והוא ממשיך, כפי שאמר ראש הממשלה, בניסיונותיו אלה בהנחיית ראשיו, מערפאת ומטה, עד היום הזה.

אין זה חלק מן המערכה של הטרור הבין-לאומי והמלחמה נגדו. יש לנו ענין בארגון שמטרתו היא חיסול מדינה. זה אולי ארגון הטרור היחיד בעולם, שזו מטרתו — לחסל את המדינה היחידה של העם היהודי ולהקים במקומה מדינה ערבית נוספת במזרח התיכון. עם או בלי מיעוט יהודי. זו אמת כה פשוטה, שמפליא שעדיין צריך לחזור עליה גם בימים אלה.

רק לאחרונה, לפני חודשים, פרסם חאלד אל-חסן, עוזרו של ערפאת, מראשי אש"ף, מאלה שנקראים משום-מה מתונים או פרגמטיים, ראיונות בעיתון כווייתי, אל-אנבא, ובהם הוא

אחת — להוציא חבר הכנסת מן האולם, אם הוא מפריע לי בהצבעה, או לאחר שהזהרתיו אותו שלוש פעמים. לא היתה לי הזדמנות להזהיר. לכן, חבר הכנסת דראושה, עשה כפי שעושים בדרך כלל, פנה לוועדת הכנסת וחזקה על ועדת הכנסת שתדין בכך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

משיגים בדיוק את המטרה ההפוכה שבה רוצים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני לא יכול להיות שופט. אשפוט אותו, מחר אשפוט אותך. אני רוצה להימנע מזה. חברי הכנסת, סיימנו את הוויכוח.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

אני רוצה להעיר הערה אחת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אבל הערה אחרונה, אני מראה סבלנות ואורך רוח.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

אני מכבד את הסבלנות שלך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

גם אנחנו מכבדים אותה.

עבדיאלוהב דראושה (המערך):

אני רוצה שירשם בפרוטוקול, שהיום נעשה בתוך משכן הכנסת תקדים מסוין. לצערי הרב, הבית הזה לא מילא את חובתו כלפי ככן אדם וכחבר הכנסת, ולא נתן לי את ההגנה הכנונה. אני לא מרוצה מהתגובה של היושב-ראש.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני מצטער, יותר מזה לא אוכל לומר לך. לגבי מה שנאמר כלפך, אני יכול רק להצטער. אין בירי סמכויות ליותר מכך. הסמכות היחידה היא ביד ועדת הכנסת. היא הוועדה שמטפלת בחברי הכנסת, ולא היושב-ראש. לדעתי, טוב עושים שהיושב-ראש לא מטפל בחברי הכנסת, כדי שלא יהפוך לשופט יחיד, ולדעתי זו סמכות שלא צריכה להיות בידו. אני יכול רק להביע את צערי; נקודה ולא יותר. אתה יכול גם להתאונן עלי כפני ועדת הכנסת, זו זכותך; תודה. אין לי שום טענות, אני אקבל את זה ברצון.

בבקשה, חבר הכנסת דן מרדור.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת וילנר, אתה פרלמנטר ותיק.

דן מרדור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גם הפעם. כמנהגי, אף כי דרוש איפוק רב וריסון עצמי, לא אגיב על דברי ההבל והבלע שנשמעו כאן קודם, דברים שהם אנטי-מוסריים, אנטי-ציוניים ואנטי-יהודיים.

מדוע יש ויכוח בבית הזה סביב הצעת החוק שהוגשה לנו מטעם הממשלה? נשמעה הטענה, שיש בעיה עם הניסוח, כאילו שר המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה ואנשי מחלקת החקיקה במשרד המשפטים, כל אלה עדיין לא למדו היטב כיצד מנסחים חוק, עד שקמו משפטים אחרים ועמדו על הניסוח הנכון. אדוני היושב-ראש, זה לא רציני. זו טענה מגוחכת. אני מתפלל על אלה שהשמיעו טענה מגוחכת כזאת.

להציע לשנות את הצעת החוק כאן, כאשר אנחנו נלחמים בעולם על הצעת חוק דומה? הצלחנו כעניין זה, והיא מתקבלת.

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לו הייתם מביאים חוק על עובדי ציבור, היינו מוכנים לאמץ אותו.

חיים רמון (המערך):
אותו חוק, מוכנים לאמץ אותו.

דן מרדור (הליכוד):
רבותי, החוק הזה עשוי לעזור — — —

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אתה איש אינטליגנטי, אתה יודע שאין שום דמיון בין מה שאתה אומר לבין מה שרוצים לעשות כאן. עובד מדינה כאמת איננו יכול להיפגש.

דן מרדור (הליכוד):
אם שאלת, אענה לך. עובד מדינה אמריקני איננו יכול להיפגש. לאש"ף אין מלחמה באמריקה. לאמריקה, אולי לצערנו, אין מלחמה באש"ף. כל ישראלי הוא אובייקט למלחמה בעיני אש"ף.

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
תגיד את דעתך בלי הדוגמה האמריקנית. הדוגמה האמריקנית לא שייכת לעניין. עובדי מדינה, מקבלים חוק על עובדי מדינה? נצביע בעדו. מה אתה רוצה?

דן מרדור (הליכוד):
אני מציע, אם חבר הכנסת שרד רוצה, שננסה שנינו הצעת חוק, בלי קשר להצעת חוק זו, ונראה מה יקרה אתה.

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

דן מרדור (הליכוד):
היום לא יצביעו עליה. אני מציע שנגיש יחד הצעה, שתאסור על הממשלה להתיר לעובדי מדינה, לשליחים מטעמה, להיפגש עם אנשי אש"ף בכל דרך שהוא — ואתה תחתום עליה. אם אתה מוכן, אגיש אותה יחד אתך. אבל, אני יודע שאתה אינך מוכן.

יוסי שרד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
תוריד את ההצעה הזאת.

קריאה:
הוא אינו יכול להוריד אותה.

דן מרדור (הליכוד):
חוק זה, רבותי חברי הכנסת, אם יתקבל, עשוי לעזור להבחנה חשובה ביותר לעם ישראל, חשובה למלחמה וחשובה לשלום — ואנו עדיין במלחמה ואנו עדיין במאמצי שלום — הבחנה בין ארגון טרור כמו אש"ף ובין ערביי ארץ-ישראל. מלחמה לנו באש"ף, מלחמה עד תורמה. פנינו לשלום ושאיתנו לשלום עם ערביי ארץ-ישראל. חשוב שאנחנו נבין את הרברים האלה גם במלחמתנו וגם במאמצינו לשלום. חשוב שנבין את זה ולא ננהג בערביי ארץ-ישראל כאילו הם אש"ף, כי הם אינם אש"ף, ותלוי בנו עד כמה תהיה שם תמיכה באש"ף, גם בהתנהגותנו. אם ננהג בדרך לא נכונה של הכללה כלפי כל ערביי ארץ-ישראל, נעשה מעשה לא נכון, לא נוסרי ומויק, חשוב גם להם, לערביי ארץ-ישראל, לעשות הבחנה כזאת ולבחור להם נציגים להדברות אתנו.

חזר והזכיר לכל אלה מבינינו שרוצים לשכוח, או ששכחו בלי לרצות: מטרתם — כל פלסטיין. אלא שהם פרגמטים, ריאליסטים; יש להם תורת שלבים — קודם כול הגדה המערבית. אבל, הוא אומר, אל תחשבו לרגע ששכחנו את השלב השני. אנחנו נגיע אליו. פלסטיין כולה. ועוד הוא אומר: "הסכסוך ייפתר רק על-ידי חיסול הציונות או חיסול הלאומיות הערבית".

זהו אש"ף "המתן" של היום. האם יש מדינה שפירה אחת שהיתה מתייחסת בשוויון נפש לארגון כזה, למגעים ולפגישות עם אנשי ארגון כזה?

מה הייחוד של המגעים האלה והפגישות האלה, שאין בהם כאילו כלום, רק שיחה? השאלה איננה מה כוונתם של הנפגשים, השאלה היא מהי התוצאה האובייקטיבית של המפגשים האלה ומהי השפעתם.

הפגישות האלה, אדוני היושב-ראש, הן אבני התשתית בבניין הלגיטימציה של אש"ף; הלגיטימציה בעיני עם ישראל, המתירה את הלגיטימציה בעיני הערבים בארץ-ישראל המובילה ללגיטימציה בעיני העולם, לרבות בעיני ידידינו בעולם.

כמה חומרתה של הלגיטימציה בעיני עם ישראל? בכך שהיא מערערת, מוכרחה לערער את נחישות ההחלטה להמשיך ולהיאבק מול התוקפנות הערבית הנמשכת, המאיימת גם היום על קיומנו; בכך שהיא מציגה סימני שאלה: אולי הם צודקים? אולי מלחמתנו על מולדתנו גורמת עוול, איננה מוסרית? איך יעמוד עם, איך יילחמו לוחמים, שסימן שאלה כזה תלוי מעל ראשיהם? כל פגישה עם ראשי אש"ף — כעצם קיומה — מודיעה ומכריזה: אש"ף איננו אויב רצחני הכופר בעצם קיומנו. הוא פרטנר לפגישה, למשא-ומתן, להסכם.

מה חומרתה של הלגיטימציה הזאת מבחינת ערביי ארץ-ישראל? כשיהודים וישראלים נפגשים עם אנשי אש"ף ומנהיגיו, איך אנחנו יכולים להלין על אחרים? אם אש"ף הוא פרטנר לפגישות ולמשא-ומתן בעיני יהודים, מדוע לא יעשו זאת גם ערבים? מדוע לא יראו בו את נציגם? מדוע לא יעריכו שיש לו סיכוי להצליח ולכן כדאי וצריך לתמוך בו? ותמיכה בו איננה רק דיבורים, היא גם מעשים, שאש"ף דורש אותם ומעודד אותם. והעיקר — היא תמונע מכל ערבי אחר, שאיננו רוצה באש"ף, לקום ולדבר עם ישראל בלא היתר מאותו ארגון או בשליחות מטעמו. כל פגישה כזאת עם אנשי אש"ף, כעצם קיומה מצהירה כי אש"ף איננו יעד למלחמה אלא שותף אפשרי לפתרון.

כמה חומרתה של הלגיטימציה מבחינת העולם וידידינו בעולם? כיצד נעמוד, מדינית, מול פגישות של ראשי מדינות, חברי פרלמנטים, אישי ציבור בעולם עם אש"ף כאשר מצוין יוצאת התורה שזה מותר, שזה לא נאסר.

הסנט האמריקני קיבל החלטה, ובית-הנבחרים עומד לקבל אותה בימים אלה, במסגרת החוק לסיוע חוץ. היא מתייחסת להתחייבות משנת 1975 של ארצות-הברית כלפינו, שחזרו עליה לא אחת, שלא לקיים מגעים עם אש"ף אלא בתנאים מסוימים. ההחלטה הזאת עוסקת בכל פקיד או עובד ציבור של ממשלת ארצות-הברית או מי שפועל מטעמה. היא חמורה בהרבה, בקשר לעובדי ציבור, מהצעת החוק המונחת לפנינו. הצעת החוק המתקבלת עכשיו בארצות-הברית אוסרת על הנשיא להתיר לעובדי ציבור להיפגש עם אנשי אש"ף בטרם יתמלאו שלושה תנאים: שלושה — גם וניחת הטרור, כך כתוב במפורש. האם אנחנו יכולים היום שלא לקבל או לדחות או

ובאשר להצעת החוק — סכיב הצעת חוק זו קמה סערה מיותרת, סערה שאפשר היה למנוע אותה, סערה שלא היה לה מקום. האם לא היו חקדימים בכית הזה, בהנהלת הקואליציה? הרי לא פעם אחת ולא פעמיים פנתה סיעת הליכוד אלי, ראש סיעת המערך, או ליושב-ראש הנהלת הקואליציה, וביקשה לדחות דיונים בחוקים שונים, ונענינו בכל פעם שהיתה פניה כזאת. וכאשר הממשלה החליטה פה-אחד על חוקים מסוימים, הובאו חוקים אלה להנהלת הקואליציה, והנהלת הקואליציה החזירה אותם לממשלה לעיין נוסף.

מה חטאנו? מה ביקשנו? ביקשנו לאפשר דיון ממצה, לאפשר לסיעה גדולה לדון בהצעת החוק בעלת השלכות מרחיקות-לכת. ואם חוק זה היה חשוב כל כך ונחרץ כל כך — הרי שבע-שמונה שנים ישב הליכוד בשלטון, וזמר בגין — אינני מתבייש לומר זאת — ברוב חוכמתו, ונראה ששיקוליו היו עמו — לא אפשר ולא נתן להעמיד הצעת חוק כזאת על סדר-היום. זה מר בגין, זה הליכוד שמשל שבע שנים. פתאום — הכול דחוף, הכול בשביל רוח פוליטי צר, מפוקפק.

אין לי טענות כלפי שר המשפטים. שר המשפטים נהג כדן, מבחינה פורמלית, הוא עשה את מלאכתו. יש לי טענות כלפי השרים, אל הממשלה. דין חמישה חודשים החוק הזה מתגלגל, ולא התקיים עליו דיון רציני. אבל, סיעת המערך, כסיעה רצינית המתייחסת ברצינות לנושאים העומדים על סדר-היום, סיעה שמכבדת את הבית הזה, מצאה לנכון לבקש, לדורש, שכל עוד היא לא קיימה דיון על הצעת החוק לא תהיה עליו הצבעה. אני מודה בכך, שהיום אין לסיעת המערך עמדה מגובשת כלפי לחוק הזה. אך אנתנו לא נכרח מאחריות, ובכנא היום, כפי שעשינו תמיד, לאחר שיקול דעת, בכובד ראש, בלא שמישהו יאייץ בנו, אלא כהבנה ובשיחוף פעולה, ייקבע מועד הבאתה של הצעת החוק להצבעה. ובאותו יום, כפי שעשינו עד היום, סיעת המערך תתייצב כאיש אחד ותכריע לכאן או לכאן.

גם ראש הממשלה אמר אחמול כשיבת הנהלת הקואליציה, לאחר שבקשתו לא נתקבלה — ושמחתי לשמוע זאת ממנו כמנהיג, כראש ממשלה — שאם הליכוד יעמוד על כך, הוא ימשוך את הצעת החוק, וראש הממשלה אינו צריך תעודת הכשר מאיש. הוא הוכיח זאת; הוא עשה זאת. וכנראה, רק אחרי מה שאמר ראש הממשלה הגענו היום להבנה ולסיכום. שהיום לא תהיה הצבעה.

שמעתי והבנתי שגם לשרים יש הצעות לחיקונים בחוק. גם ראש הממשלה אמר שלדעתו יש טעם בהכנסת חיקונים בנוסח החוק. אנתנו הבענו עמדה, אמרנו בעד, אמרנו נגד. אבל להטיל בנו דופי — זה קל, לתקוף אותנו — זה קל.

אם רוצים לעשות בבחילות מה שלא נעשה במשך תקופה ארוכה, אנתנו לא ניתן יד לכך. לא ניבהל, לא קרה דבר. בידינו לעשות את מה שמוטל על כל חבר הכנסת — ללמוד את הצעת החוק, לקיים דיונים, לבוא לכאן ולהכריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

בינתיים הפכתם למנוזר השחקנים. היום, בנושא החשוב ביותר למדינת ישראל, לא הייתם מסוגלים להציב אנשים שידברו.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת איתן, עכברנו היום סערה בכנסת, אני מבקש ממך שתיתן לי לסיים את הדיון הזה בשקט, בלי הפרעות.

רפאל אדרי (המערך):

חבר הכנסת איתן, אני מכבד את סיעת הליכוד. אבל, אתה כחבר הסיעה הזאת יכול להעיד כאן, שלא התייחסתם להצעת

נציגים שאינם אש"ף, שאינם דוגלים באמנת אש"ף השוללת לא רק את קיום המדינה הזאת, מדינה יהודית, אלא שוללת את עצם קיומו של העם היהודי וזכותו למדינה.

אתם לא נדבר, אין לנו על מה לדבר. האשליה שאפשר להגיע לשלום עם אש"ף, או בעזרתו, הופרכה מזמן, על-ידי עצם מהותו של אש"ף, על-ידי מטרותיו, על-ידי פעולותיו ומעשיו עד עצם היום הזה.

אין שמחה כהתרת הספקות, אמר הרמב"ם. ספק חמור ומסוכן מאין כמוהו חדר לחיינו וחלחל עד היסודות של הצינונות ושל המוסר ושל הקיום היהודי בארץ-ישראל, שהיו מוצקים מאוד. אם החוק הזה יעזור להסיר את הספק הזה, אני מברך עליו.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת דן מרדור. רשות הדיבור לאחרון המשתתפים בדיון זה, חבר הכנסת רפאל אדרי.

רפאל אדרי (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאביע דעתי על הצעת החוק שעל סדר-היום, הייתי מבקש להתייחס להתבטאויות של האיש שדיבר כאן ואמר דברים שכנסת ישראל איננה יכולה להשלים עמם, והבית הזה אינו יכול לעבור עליהם לסדר-היום. האיש הזה אמר: "ערכים — החוצה". הוא איים על חבר הכנסת. אני חושב, שזוהי הכנסת צריכה לקיים דיון ולהסיק את המסקנות. סיעת המערך תגיש תלונה רשמית ותתבע מה שמתחייב מהתקנות, ובדיון, ואני מקווה שהבית הזה ימצא את המועד והזמן כדי להוקיע את הדברים שנאמרו.

חבר הכנסת דראושה, כמו כל חבר הכנסת — הבית הזה צריך לעמוד לימינו, כאשר נשמעים דברים מן הסוג שהרשמנו.

ובאשר להצעת החוק שאנו דנים בה, הצטרפתי, הצטרפתי מאוד, לשמוע השמצות והתקפות חסרות-שחר, לא מהאופוזיציה, אלא דווקא מהקואליציה, מחברים בקואליציה, על ראש הממשלה, ביטויים לא כל כך פרלמנטריים, ביטויים שלא יחזקו את השותפות הקואליציונית. מדוע כל הזעם הזה על ראש הממשלה? מה עשה ראש הממשלה? מדוע כל ההתקפות הללו? בסך הכול הוא ביקש לדחות את הדיון. זו איננה זכותו? הוא איננו ראש הממשלה? לא כל 97 החברים בכית הזה הצביעו בעדו? והיום עמדו חברים והשמיצו ואמרו, לדוגמה, ש"ראש הממשלה עושה רוח", ש"ראש הממשלה נותן הרבה גז בניטרל", "נותן פוליגז בניטרל".

רבותי, הציבור במדינת ישראל הוא ציבור בוגר. הוא אינו קונה ומקבל את ההסמאות והתקפות האלה. ראש הממשלה הוא אותו ראש ממשלה שהוציא את צה"ל מלבנון, אותו ראש ממשלה שמנע קורבנות נוספים, אותו ראש ממשלה שהשמיצו אותו היום הוא אותו ראש ממשלה אשר העז וקיבל, עם הממשלה, החלטות נועזות על מדיניות כלכלית אחרת, לא מדיניות של "להיטיב עם העם".

מיכאל איתן (הליכוד):

זה טבעי.

רפאל אדרי (המערך):

וכך אנתנו רוצים לשתף פעולה? כך אנתנו רוצים להמשיך עוד שלוש שנים וחצי בממשלת האחדות הלאומית? כך אנתנו רוצים לחנך את הדור הבא? כך מתנהגים כלפי ראש ממשלה? הצטרפתי ששמעתי זאת דווקא מפי חבר הכנסת שאני מכבד אותו, את התרבות שלו, את ההתנהגות שלו וגם התכרות הטובה שלו; דווקא משום כך הצער הוא יותר גדול.

— הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2):
— הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4) —

מנחם הכהן (המערך):

מצא מין את מינו.

רפאל אדרי (המערך):

מפלגת העבודה היתה ועודנה מוכנה לבוא בדברים עם אישים וגורמים פלשתיניים שיכירו בישראל וישללו את הטרור.

הי"ר מ' כהן-אביב:

אני רוצה לשאול את חבר הכנסת מנחם הכהן: האם אלה מין ומינו שווים? האם לא הייתי צריך להעיר על כך? האם אתה חושב שמקובל להשוות את שרון לערפאת ולומר "מצא מין את מינו"? אבל — לא הערתי לך.

מנחם הכהן (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מתקן את דברי ואומר: לא לחינם הזוריר רוצה ללכת אצל העורב.

רפאל אדרי (המערך):

אמרתי שמפלגת העבודה היתה, ועודנה, מוכנה לבוא בדברים עם אישים וגורמים פלשתיניים שיכירו בישראל וישללו את הטרור. רק סינתזה בין שלילת הטרור מצד אחד לבין נכונות להידברות עם ירדן וגורמים פלשתיניים מצד שני יכולה לקדם את הפתרון המדיני.

הי"ר מ' כהן-אביב:

תודה לחבר הכנסת רפאל אדרי. חברי הכנסת, תשובת השר וההצבעה על החוק יהיו באחת הישיבות הקרובות.

ט. הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4), התשמ"ה — 1985

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת החוק באה לומר, שבמקרה כזה אפשר יהיה להטיל את תשלום ההוצאות על המעביד שמעסיק ביועצין עובד חסר רשיון. זה יהיה אות אזהרה לכל אלה שרוצים לחפש מציאות, להתחזק כאלה שאין להם רשיון עבודה בארץ, לתת להם עבודה ולשלם פרוטות. עליהם לדעת שהם מסתכנים בכך בהוצאה גדולה.

החוק בא להתגבר על קושי נוסף: לפי סעיף 12 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב — 1952, שופט רשאי להטיל מאסר שלוש חודשים. מאחר שכך, אין המשטרה יכולה לעצור את כל מי שאינו אזרח ישראלי ושוהה בישראל ללא רשיון. היא יכולה רק לקחתו לתחנת המשטרה, לרשום אותו, להתחמו ולשחררו. מאחר שהשוהים בישראל ללא רשיון הם כיום רבים מאוד, האיש יוצא מתחנת המשטרה, נבלע בציבור הרחב ויחזור לסורו, לעבודה ללא רשיון, לשהות ללא רשיון, ולך חפש אותו. למשטרה אין הכוחות לחפש אותו, גם לא למשרד הפנים. אני מקווה שהצעת החוק הזאת תאפשר לכל הגורמים הממשלתיים להתגבר על הבעיה.

החוק מוגש כלי הסתייגויות. אבקש להצביע בעדו בקריאה שנייה ושלישית.

הי"ר מ' כהן-אביב:

תודה ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את סעיפים 1, 2, 3, 4 לחוק. מי בעד? מי נגד?

ה צ ב ע

סעיפים 1, 2, 3, 4 נתקבלו.

החוק, לא נתנם בהצעת החוק, אלא באה להצביע כאן באוטומט. אנחנו איננו אוטומט. אנחנו מפלגה רצינית, אנחנו מפלגה אחראית. כך נהגנו במשך 30 שנה כשהיינו בשלטון. כך נהגנו במשך שבע שנים כשהיינו באופוזיציה. כך אנחנו נוהגים זה שנה כשאנחנו מובילים את המדינה הזאת, עם אחרים, וכך נמשיך לעשות. ואם אתה אינך מוצא לנכון לקיים דיונים ולהתייחס לחוקים ברצינות ובכבוד, אנחנו נעשה זאת. מאחר שאנחנו סיעה אחראית, הופענו בצורה כזאת. מאחר שאין לנו עמדה מגובשת אנחנו, רוצים ללמוד את הצעת החוק, את פרטיה, את דברי ההסבר שלה. האם אין זה דבר מקובל? האם זה דבר אסור? האם זה דבר מגונה?

מנסים ליצור בארץ ובעולם דרשם מוטעה ומטעה, כאילו כנסת ישראל מחולקת לשני מחנות: אלה שהם בעד אש"ף ואלה שנגדו. אין עיוות וחוסר אחריות גדולים מזה. עושים זאת בגלל רווח פוליטי מפוקפק. כדי להשיג זאת, העדיפו ליצור את הדרשם המטעה הזה.

חשוב שהאמת תיאמר גם בשעה זו. לא כל מי שמתנגד להצעת החוק בצורתה ובעיתותיה הנוכחיים הוא בעד-מגעיים עם אש"ף, ולא כל מי שתומך בה מתחייב להינור ממגעיים אלה. הרי שר התעשייה והמסחר מר אריק שרון כבר אמר בהזדמנות אחרת, שהוא מוכן להיפגש ולהיכיר עם ערפאת. אריק שרון אמר זאת.

הי"ר מ' כהן-אביב:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4), התשמ"ה — 1985. קריאה שנייה וקריאה שלישית. יביא את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

דב שילנסקי (ד"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במדינת ישראל עובדים למעלה מ-10,000 עובדים שאינם אזרחי המדינה. איש אינו יודע בדיוק כמה עובדים כאלה יש במדינה. בחוגים הנוצצים נהוג להביא עורות למשק הכית מהפיליפינים ומארצות נוספות. אך לא רק זאת. צעירים נורדים רבים מאוד מגיעים לארץ כתיידים ועובדים בלא רשיון עבודה ובתנאי שכר מינימליים. אלה גורמים לדחיתתם מעבודה ומפרנסה של אזרחים ישראלים, ביניהם בעלי משפחות.

המשטרה ומשרד הפנים עומדים חסרי אונים בפני תופעה זו. שר הפנים רשאי אומנם להוציא צווי גירוש מהארץ נגד חייבים שעובדים בלא היתר, אך כמעט כל אלה שמוצא נגדם צו גירוש אין להם כסף לחזור לארצם, לרובם אין כפועל כרטיס חזרה. למשרד הפנים יש תקציב לכך, אך התקציב נגמר זמן קצר אחרי תחילת שנת הכספים. לדוגמה, אם צריך להחזיר לארצם עשרה נורדים מאוסטרליה וצריך לקנות להם כרטיסי נסיעה, אתם יכולים לתאר לעצמכם שתקציב משרד הפנים לצורך זה יכול להיגמר בתוך יום אחד. לכן קורה כפועל שהם נמצאים פה, אף שיש צו גירוש, כי אין תקציב על מנת לשלוח אותם הביתה. גם נשאלה השאלה למה צדיכים משלם המסים הישראלי וקופתנו הדלה לממן נסיעות של כל מיני נורדים בעולם הרחב.

חוברת מ"ב, ישיבה ק"ח

— הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4): הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לקידום היצוא: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12) —

ה צ ב ע

חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4),
התשמ"ה — 1985, נתקבל.

י. הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לקידום היצוא

חבר הכנסת יצחק ארצי, חבר הכנסת מרדכי בר-און, חבר הכנסת פסח גרופר, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, חבר הכנסת יגאל כהן, חבר הכנסת אוריאל לין, חבר הכנסת יאיר צבן, חבר הכנסת חיים קופמן, חבר הכנסת חיים רמון, חבר הכנסת אפרים שלום, חבר הכנסת גרשון שפט, חבר הכנסת אליהו שפייר, חבר הכנסת אברהם שפירא, חבר הכנסת דן תיכון.

אבקש את אישור הכנסת להצעת ועדת הכנסת.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת אהרן נחמיאס. אני מעמיד להצבעה את הצעתה של ועדת הכנסת בקשר לבחירת הוועדה לקידום היצוא. מי בעד אישור הרשימה כפי שנקראה כאן? מי נגד?

ה צ ב ע

הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לקידום
היצוא, בהרכב המוצע, נתקבלה.

יא. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12)*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין, ותבטיח חופש דת ומצפון, לשון, חינוך ותרבות".

אדוני היושב-ראש, באורח רגיל, דמוקרטיה היא דבר שברוחו של עם, באופיו, בדרך החינוך שלו, דמוקרטיה היא ה"אני מאמין" של עם ודרך חייו. לדמוקרטיה צריך לחנך ועל דמוקרטיה חייבים להגן. במשטר דמוקרטי אין מקום להסתה גזענית, אין מקום לגזענות, אין מקום לפגיעה בשום אדם על רקע של גזע, דת, לאום או מין. הגזענות והאפליה מנוגדות לאופיו של משטר דמוקרטי ולאופיו של העם היהודי, שחש על בשרו גזענות מהי.

השלטון הדמוקרטי הוא פגיע ביותר, כולנו רוצים בהמשכו של המשטר הדמוקרטי במדינה ומצווים על שמירתו. אך, האם אנו פועלים כך הלכה למעשה? האם אין בהתייחסותנו שלנו — חברי הכנסת, שרים, סגני השרים, ועדות הכנסת — לבטות הכנסת משום פגיעה, לעתים, בסדרי הדמוקרטיה התקינים?

אינני רוצה בשלב זה להיכנס לדוגמאות. טוב יהיה אם כל אחד יבדוק את עצמו ויראה מה היא תרומתו האישית לחיזוק מבצר הדמוקרטיה, שכולנו מצווים על שמירתו.

מתוך חרדה לגורל המדינה, מתוך חשש לעתיד המשטר בישראל, עשיתי כול אשר בידי, כיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, כדי להחיש ולמצות את הטיפול בחוק זה, ואני מתכבד להביאו עתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית במליאת הכנסת. הטיפול בנושא זה משול לחרב פיפיות, ויש להיזהר מאוד כדי שלא נצא מויקיים במקום שרצינו לעזור, ואומנם, תוך

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד קבלת החוק? מי נגד?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לסעיף הבא: הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לקידום היצוא. יביא את ההצעה, בשם ועדת הכנסת, חבר הכנסת אהרן נחמיאס. בבקשה.

אהרן נחמיאס (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשם יושב-ראש ועדת הכנסת, אני מתכבד להביא לפני הכנסת את ההחלטה הזאת: הכנסת החליטה, בשיבתה מיום רביעי, ל' בסיוון התשמ"ה — 13 ביוני 1985, להעביר להחלטת ועדת הכנסת הצעה לסדר-היום בנושא: "תנופה ליצוא — המשימה הכלכלית הראשונה במעלה של מדינת ישראל", מאת חבר הכנסת מיכאל חריש. ועדת הכנסת החליטה, בהתאם להוראות סעיף 17 לחקנון, להציע לכנסת לבחור בוועדה מיוחדת לקידום היצוא.

הוועדה תורכב מ-16 חברים לפי ההרכב הזה: חבר הכנסת מיכאל חריש — יושב-ראש, חבר הכנסת יעקב ז'אק אמיר,

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לסעיף הבא: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12), בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יביא את החוק יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

בהצבעה על חוק זה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית צריך רוב של חברי הכנסת. אני מודיע זאת כאן, לפני דבריו של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, בהתאם לחוק.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא בזה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12), התשמ"ה — 1985.

בהכרזה על הקמת מדינת ישראל נאמר: "בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה חי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי חובות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצח". ארץ-ישראל שימשה אור לגויים כעבר ותמשין לשמש דוגמה במשטר הדמוקרטי שלה גם כעתיד.

הבחירות לכנסת האחת-עשרה ותוצאותיהן חייבו אותנו לעסוק בחוק זה, שעניינו מניעת השתתפותן של רשימות מועמדים בבחירות לכנסת, כדי לקבוע בצורה מפורשת בחוק את השמירה על גושאים שהם חיוניים לקיומה של המדינה ולהבטחת משטרה הדמוקרטי.

ההכרזה על הקמת המדינה קובעת, ש"מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ, לטובת כל תושביה, תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל, חקיים שוויון

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא, לא.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת טובי, יש לך שתי הסתייגויות, ואני מציע שתנמק את שתיהן יחד. אבל אם אתה עומד על וכותן לנמק כל הסתייגות בנפרד, אפשר לך. אינני מתווכח אתך.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
אדוני היושב-ראש, שתי ההסתייגויות הן לסעיף אחר.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אם כך, חבר הכנסת טובי, אין לך ברירה, עליך לנמק את שתי ההסתייגויות יחדיו, אם אתה רוצה ואם אינך רוצה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אלה בכל זאת שתי הסתייגויות.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אנו מציעים למחוק מסעיף 1 של החוק את המלה "במשחמץ" ולהסתפק באמירה: "רשימת מועמדים שבמטרותיה או במעשיה כוללת במפורש אלמנטים הפוסלים רשימה לבחירות לכנסת". לדעתנו, ההישענות על ה"במשחמץ" יוצרת סיבה וכסיס לפירושים מעוותים ולצעדים אנטידמוקרטיים במכוון. לכן, אנו מציעים למחוק את המלה הזאת.

חברי הכנסת, האווירה הכללית נגד הגזענות, שנוצרה אחרי בחירתו של כנאן, גרפה חוגים ואנשי ציבור רבים וחביבה לדרישה הכללית לחוק שיאסור את הגזענות והכניזם. אך היו כאלה מבין חוגי הימין, שכדי להצדיק את הופעתם האנוסה נגד הגזענות, במקום לאפשר הבאת חוק האוסר חד וחלק את הגזענות ולסגור את הכנסת בפני הכהניזם ובפני הגזענים למיניהם, באו לעטוף את עמדותיהם בהטפה לאיוון כביכול בין סכנת הגזענות לבין סכנת הלאומנות הערבית לקיום מדינת ישראל, כאשר כל עיסוקם הוא טשטוש סכנת הגזענות והפאשיזם בארץ.

אם יש סכנה לקיומה של מדינת ישראל, הרי היא גובעת וניזונה מהגזענות המתפשטת מאז 1967, ממדיניות הכיבושים, הסיפוח והאיבה לזכויות העם הערבי הפלשתיני, הגזרות על מדינת ישראל לחיות על החרב, ובכך, לסכן את קיומה ואת עתידה כמדינה עצמאית וריבונית במשפחת עמי האזור.

ודאי שאנו שוללים את שלילת קיומה של מדינת ישראל, אם במפורש ואם במשחמץ. זו היתה זו נשאר עמדתנו — כיבוד עצמאותה וריבונותה של מדינת ישראל — מאז תמכנו בהחלטת האו"ם ב-1947 בבסיס לחיסול השלטון הזר ולכיבוד זכויות שני עמי הארץ, העם הערבי והעם היהודי, להגדרה עצמית ולחיים ריבוניים, כל אחד ומדינתו, כיבודו, ואנו תובעים לכבד את קיומה הריבוני של מדינת ישראל. האותה עת אנו תובעים להכיר ולכבד את זכותו העם הערבי הפלשתיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו בגדה, כרצועה, ובירושלים המזרחית כבסיס היחידי האפשרי כיום להשכנת שלום צודק.

אנו מציעים להסתפק בניסוח: "שלילת קיומה של מדינת ישראל" — בלי התוספת שהוצעה על-ידי הוועדה. במקום מה שהובא בשעתו כעיסטה ממגילת העצמאות, באו והוסיפו: "כמדינתו של העם היהודי". את התוספת הזאת, חברי הכנסת, אנו מציעים לבטל. תמכנו בזמננו בהחלטת האו"ם בדבר הקמת שתי מדינות, האחת כביטוי להגדרה עצמית של העם היהודי והשנייה כביטוי להגדרה עצמית של העם הערבי הפלשתיני. לבוא היום ולקבוע בחוק את מדינת ישראל כמדינתו של העם

כדי הליכה על גשר צר מאוד הצלחנו, להערכתי, להגיע בוועדת החוקה, חוק ומשפט לניסוח שביא לפתרון הבעיות שהוצגו בפנינו ויסייע לשמירה על אופיה הדמוקרטית ועל קיומה של מדינת ישראל.

ניסוח החוק המוגש עתה שונה מהניסוח של החוברת הכחולה בכמה עניינים. אם כי לא הכנסנו שינויים מהותיים, בדקנו בוועדה ביסודיות כל מלה, ולמעשה אפילו כל אות, בהצעת החוק כפי שהוגשה על-ידי הממשלה ואושרה בקריאה ראשונה ברוב קולות של חברי הכנסת.

בפסקה (1), במקום אוכזר ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, החליטה הוועדה על הניסוח המונח בזאת לפני חברי הכנסת: "שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי". בהכרזה על הקמת מדינת ישראל נזכר הביטוי "מדינת היהודים" או "מדינת היהודית" פעמים רבות.

דב שלנסקי (הליכוד):
אוי"ר ישראל.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
חבר הכנסת שלנסקי, לא שנינו כאן כל שינוי מהותי, וניתן לומר שרשימת מועמדים השוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי כמוה כרשימה השוללת את יסודות ההכרזה על הקמת מדינת ישראל.

הוועדה החליטה למחוק את פסקה (4) בהצעת החוק, בדבר "החשש הסביר כי הרשימה תשמש מסווה למעשים בלתי חוקיים". מחיקת פסקה זו נעשתה לא מפני שהוועדה סברה שיותר לרשימה לזמום מעשים בלתי חוקיים או להטיף להם, סברנו כי אין צורך. בנתונים הקיימים, לכלול הוראה בעניין זה, וכי יש להסתפק עתה, כאשר: אנו עוסקים בתיקון חוק הדין כמניעת השתתפותן של רשימות מועמדים, כמינימום הסייגים הדרוש על-פי הנסיבות.

הוועדה נענתה להמלצתה של המשנה לנשיא בית-המשפט העליון, השופט מרים כ"ר-פורת, וכללה בחוק הוראה המאפשרת הגשת ערעור לבית-המשפט העליון על החלטתה של ועדת הבחירות המרכזית לאשר רשימת מועמדים. לפי החוק הקיים, ניתן לערער רק על החלטת שלא לאשר רשימת מועמדים. לפי החלטת הוועדה, אנו ממליצים שתהא זכות ערעור כזאת ליועץ המשפטי לממשלה, ליושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, או לפחות לרבע מחברי ועדת הבחירות המרכזית.

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי בראשית דברי, היוזמה לתיקון חוק זה באה בלחץ הנסיבות. הדבר המציק לכולנו, המטריד אותנו וזועק לתיקון הוא תופעת הכהניזם. רומני שלא אטעה אם אומר, שכולנו שולדים מתופעה זו והיזת כולו מאוחד בהוקעתה. בטוח אני שעם קבלתו של חוק זה בכנסת שוב לא תהיה דריסת רגל לרשימת "כך" ולדומות לה.

לחוק הוגשו הסתייגויות מספר. אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לאפשר למסתייגים להשמיע את הסתייגויותיהם. תודה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. חבר הכנסת, אנו נגשים לשמיעת ההסתייגויות. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לתברת הכנסת גאולה כהן.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, הכול יחד?

הוא חיוני ביותר בנסיבות הקיימות, אולי מאז קמה מדינת ישראל. גם מנסחי מגילת העצמאות של מדינת ישראל לא יכלו לצפות יום כזה שבו החוק הזה יהיה כל כך חיוני. אך ככל שהחוק חיוני, בצורתו הנוכחית הוא יכול לא רק שלא להשיג את מטרתו, אלא הוא יכול להפוך בעצם לחוק מגוחך.

הסעיף הראשון של החוק, שמדבר על אי-מוניע רשימה ששוללת את קיומה של מדינת ישראל להיות מועמדת להשתתף בבחירות לכנסת, הוא לא רק חסר את העיקר, אלא הוא עושה את העיקר לטפל. אין ספק שלא תהיה רשימה אחת שתבוא לכנסת, אם במרוצתה ואם במשתמע, עם כוונה לשלילת קיומה של מדינת ישראל.

הבעיה שלנו היום היא הבעיה של הרשימה המתקדמת לשלום. תנועת הופיעה בפני ועדת הבחירות המרכזית בבחירות האחרונות ודרשה לפסול אותה כרשימה כשרה להליכה לבחירות. זאת רשימה שלא שוללת את קיומה של מדינת ישראל, אבל מזדהה עם גוף ששולל את קיומה של מדינת ישראל.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

שקר גם.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

זאת הבעיה של הרשימה הזאת, או של כל רשימה אחרת, שתזדהה כמו עם אש"ף כנציג הלגיטימי של המדינה הפלשתינית. או של הפלשתינים.

אני חושבת שהחלק שחסר בתוך הסעיף הזה הוא כעצם המרכזי שבו. לכן אנחנו מציעים שהסעיף הזה יאמר: שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי, או הזדהות עם גוף ששולל את קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי. זו איננה תוספת, זה החלק המרכזי של הסעיף הזה.

יש כאלה שיאמרו, שעצם העובדה שזה נאמר במשתמע ולא רק במרוצתה מכסה כעצם את הנורש הזה. גם אם הרשימה הזאת, או רשימה דומה לה, לא תאמר: אני שוללת את קיומה של מדינת ישראל — והרי לא יעלה על הדעת שמישהו יבוא עם מצע שיאמר שהוא שולל את קיומה של מדינת ישראל — עצם התוספת "במשתמע" פירושה, שגם אם לא כתוב במצע שלילה, אלא שהגוף הזה, במהותו של או-במעשים שלו, ככל פרסום שבו הוא מביע הזדהות עם אש"ף או עם כל ארגון ארבי של מדינת ישראל, ששולל את קיומה של מדינת ישראל, או שאיננו מוכן — כמו הרשימה המתקדמת לשלום עד היום — להסתייג או לדרוש את ביטולה של האמנה הפלשתינית ששוללת את קיומה של מדינת ישראל, כל מי שיתבע את פסילתה של רשימה כזאת אכן יזכה בדרישתו. ואני שואלת: למה לחכות לעניין של "במשתמע" ולתת פרשנויות? הרי כמו תמיד כשיש הפרשנויות, יכולות להיות גם פרשנויות הפוכות. יש לומר במפורש: השולל את קיומה או מזדהה עם גוף ששולל את קיומה.

אני טוענת שבכנסת הזאת קיימת רשימה שלפחות מזדהה עם גוף כזה, ואני חושבת שיותר מזה. אני חושבת שיש כאן גם במשתמע. ידברתי לא רק על תורה שבכל-פה, קראתי לזה תורה שבלב. אבל, לך תוכיח מה יש בתורה שבלב — שלילת קיומה של מדינת ישראל ויותר מזה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

הצעתך לך ללכת למכונת אמת.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

השלילה אינה עניין אקדמי, יש מה שמתחייב באופן אופרטיבי ממנה. אבל נניח שיש כאלה שיאמרו לי: תוכיחי,

היהודי, פירושו לומר ל-16% מכלל אזרחי מדינת ישראל שאין להם מדינה כלל ולקבוע שהם חושבים בלא מדינה, שמדינת ישראל היא אך ורק המדינה של חושביה היהודים, וכי האזרחים הערבים החיים בה ויושבים בה יושבים וחיים בה רק בחסד בלא זכויות שוות לאלה של אזרחיה היהודים. האם מנסחי הפסקה הזאת לא חשים שהם באים לומר ל-700,000 אזרחי מדינת ישראל שהם אזרחים מדרגה שנייה? להמוני העם הערבי החיים בישראל, אזרחי מדינת ישראל, אין מולדת אחרת. זוהי מולדתם. בה חיו, בה ייאבקו למען שוויון זכויות ובה ירצו לחיות כשווים בין שווים. הם לא יסכימו להגדרות שמשמעותן שלילת זכותם השווה, לשלילת העובדה שמדינת ישראל היא גם מדינתם. יחד עם הכוחות היהודים הדמוקרטיים הם ייאבקו כדי לחיות בה בכבוד ובשוויון. אני שואל: האם מנסחי הגרסה הזאת לא מבינים שבהגדרה זאת הם מכתימים את מדינת ישראל כמדינת אפרטהייד, כמדינה גזענית?

מיכאל איתן (הליכוד):

הנה, יש לכם הפרי. על מה אתם מגינים, על מגילת העצמאות — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אנחנו מגינים על שמה הטוב של מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה חתמת על מגילת העצמאות של מדינת ישראל. מדינת ישראל קמה על בסיס מגילת העצמאות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתה מביא חרפה ובושה לעם בישראל.

היו"ר מ' כהן — אבידב:

חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' כהן — אבידב:

חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. בסופו של דבר, אני אוציא אותך מהאולם היום. חבר הכנסת איתן, אני לא אתן לך להפריע עוד. קראתי אותך פעמיים לסדר, ובפעם השלישית אתה תצא. הפרעותיך כבר הגיעו לקצה גבול סבלנותי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הצעתנו היא, לכבד בניסוח — — — לשלול את שלילת — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

היו"ר מ' כהן — אבידב:

חבר הכנסת שריד, אל תגדה אותו. למען השם, אני מבקש ממך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — קיומה של מדינת ישראל, ולהשאיר את הניסוח כך שמדינת ישראל תהיה לכבוד, לבית ולמולדת לכל אזרחיה היהודים והערבים.

היו"ר מ' כהן — אבידב:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לדעתנו, החוק הזה

היו"ר מ' כהן-אבידן:

חבר הכנסת מיעארי, ראשית, אפילו אם אתה רוצה לענות, אינך צריך לצעוק צעקות כאלה; שנית, אני חושב שנתתי לך קריאות ביניים די הצורך. וכעת אני מבקש ממך להפסיק.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

לא רצית, לא במקרה, להסתייג מהטור, אף כי היתה לך הזדמנות פז לעשות זאת ולשקר לכולנו. לא רצית, לא עשית. הנה, היום לעיני עם ועדה יש עדות שיושב בכנסת הזאת חבר הכנסת שמזדהה עם האמנה הפלשתינית. אכן, הוא לא יכתוב זאת היום כמצע שלו, אבל הוא מזדהה עם גוף שהוא בעדה.

לכן, יש חשיבות חיונית ביותר שבפסקה (1) ייאמר במפורש: "שולל את קיומה או מזדהה עם גוף השולל את קיומה".

אני לא רוצה להלאות את חברי הכנסת בציטטות אין ספור על ההזדהות עם אש"ף. אש"ף הוא אויב על-פי החוק. הזדהות עם אש"ף היום היא עידוד האויב ושיחוף פעולה עם האויב.

אם לא נהגנו היום על-פי החוק הקיים ועל-פי השכל הישר ואנחנו רוצים לעגן את עצמנו בחוק כהיר בהירבה, הכב נעשה את העיקר בחוק הזה. כואו נוסף לסעיף הראשון את התוספת האומרת: "השולל את קיומה או המזדהה עם גוף השולל את קיומה".

באשר לפסקה (2), בנושא האופי הדמוקרטי של המדינה, אני מציעה: במקום פסקה (2) יבוא: "הסתה נגד האופי הדמוקרטי של המדינה". כפי שיש בפסקה (3) הסתה בנושא הגזענות — ותיכף אנכי לנושא הזה. גם שם לא מדובר על גזענות אלא על הסתה לגזענות. עתה אני רוצה להוסיף את הנושא של ההסתה בנושא הדמוקרטי. הדבר הזה לא רק שאינו מצמצם, אלא הוא מרחיב. כמו בנושא שבפסקה (3), גם כאן כשאתה אומר: שולל את האופי הדמוקרטי, אתה נכנס לכעיה של הגדרה. מה זה האופי הדמוקרטי. אין לך מעשה קונקרטי. אשר על-ידי הקונקרטיות שלו הוא גם מציג את האופי האנטי-דמוקרטי. אתה יכול להצביע על כך במפורש ולומר: כאן יש שגיאה בדמוקרטיה. אבל, אם אתה מדבר באופן כללי ולא מדבר על הסתה נגד, כי בהסתה צריכה תמיד להיות קונקרטיות, כי זו הסתה בנושא איקס או איגור, ולא דבר מופשט, אינך פותר את הבעיה. לכן, כשאני מוסיפה את הביטוי "הסתה ל — — —", אני מרחיבה, אבל עושה זאת גם כהיר וברור יותר. לכן, בסעיף הזה יש להוסיף את המלה "המסית ל — — —" או "הסתה לפגיעה באופי הדמוקרטי".

בנושא האחרון, של הגזענות, אני מקבלת כמובן את החצי הראשון — הסתה. בנושא הגזענות אני מציעה: במקום המלה "גזענות", יבוא — "הסתה בשל השתייכות לגזע, לאום או דת". כך הדבר קיים בחוק שלנו. כך הוא קיים גם בחוק הגזענות, כך העניין הופך למעוגן על-פי החוקים הקיימים, ושוב לא נותן מקום לפרשנות אינסופית לגבי השאלה גזענות מהי. אומרים לנו "הסתה לגזענות" ומפנים אותנו לחוק אחר, שעדיין לא עבר ואני לא יודעת איך הוא יעבור. הכנסת עומדת להצביע על דבר שהוא מעורפל עדיין. שוב, יש עליו כל מיני פרשנויות. אדם יכול לומר: אני אומר בתפילתי "אתה בחרתנו מכל העמים" — זו גזענות; אני מבין "ברוך שלא עשני גוי" — זו גזענות.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
וראים שאת מומחית לגזענות.

ולא יהיה אפשר להוכיח. אין ספק שנאמר במוצהר, שהרשימה הזאת איננה מוכנה להסתייג מהאמנה הפלשתינית. ואומנם השופט כך, שהיה יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, נמנע בהצבעה על הפסילה. והיא עברה בוועדה והרשימה נפסלה. כולנו שמענו מה אמר הבג"ץ. מרדו? מפני שנציגי הרשימה הזאת, שהופיעו בפני הוועדה, בפירוש לא רצו להסתייג באופן חד-משמעי מהאמנה הפלשתינית — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
זה שקר.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
את ממציאה.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
הם לא רצו. זה כתוב בפרוטוקול של הוועדה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
זה כתוב בחוק השבות ולא כאמנה.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
זה כתוב בפרוטוקול של הוועדה. אני רוצה לשמוע אתכם מסתייגים כאן. מעולם לא הסתייגתם. אני פונה אליך, חבר הכנסת מוחמד מיעארי, עלה עכשיו לדוכן או אמור ברגע זה ממקומך: אני דורש מאש"ף למחוק את האמנה הפלשתינית. להסתייג ממנה או לבטל אותה. אמור זאת ממקומך.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אמרי: אני רוצה שלום עם הפלשתינים.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
אמור עכשיו שאתה מסתייג מהאמנה הפלשתינית. אתה לא תאמר זאת, כי אתה לא מסתייג.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
את שונאת את השלום.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
גם אם ייעצו לך יועצים טובים: אמור זאת, לא חשוב מה שאתה מאמין בדיוק, אבל רק אמור זאת. אני מכבדת — ואמרת לך גם בוועדה — שאתה לא מוכן — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אני לא זקוק לכבוד ממך. מה שאת אומרת הוא חרפה.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
מה שאתה זקוק או לא זקוק לו — — — כל הכבוד מצדי וכל המלחמה בך מצדי.

אתה לא רצית להסתייג — אפילו שזה יישמע, כי עוד מישהו שומע זאת. אין זה דבר שאתה אומר ונשאר כתוך הוועדה. גם ברגע זה אתה לא רוצה להסתייג ואתה לא מסתייג.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
את רוצה לערוך בכנסת בית-משפט שדה, כפי שעשית בוועדה?

גאולה כהן (התחיה-צמח):
נו, הסתייג. למה צעקת כאשר אמרתי שאתה לא מסתייג מהאמנה הפלשתינית? אמרת: לא נכון. שקר. הסתייג עכשיו. להיפך. אני נותנת לך הזדמנות. עשה זאת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מה תפקידך שאת נותנת לי הזדמנות? אני מקבל ממך הוראות?

שגופים שאינם דמוקרטיים יפעלו בה בגלוי. במקרה זה אתה יודע היכן המועדונים שלהם, אחת יודע מהו טיב פעילותם. האלטרנטיבה לפעילות גלויה היא פעילות במחתרת, ובה הטיפול הוא הרכה יותר קשה. אם כן, השאלה האם לאפשר לאנטי-דמוקרטים להיבחר לכנסת אם לא היא שאלה פרקטית, כשם שהשיקול האם לסלק חטוטרת באמצעות ניתוח או להמשיך לחיות עמה הוא שיקול פרקטי, של גדול החטוטרת אם היא קטנה די הצורך, אפשר להמשיך לחיות עמה. אבל, אם היא מסכנת את זקיפות הקומה של הגוף כולו, אין ברירה ויש להסיר אותה.

יש עמנו מפלגה, שכבר 37 שנה חיה אתנו, והיא אחד מביטויי המוכהקים של חוסר הדמוקרטיה. אני מתכוון למפלגה שהיתה בעבר דק"ח, המפלגה הקומוניסטית, והיום ממשיכה הנואמים בכנסת הם חד"ש. אלה אנשים שמקבלים ישירות ממוסד לא רק תקציבים אלא גם הוראות. בכל אופן, אנחנו חיים אתם זמן רב, ולא הייתי מציע שייתוסף עכשיו סעיף, שבגלל טעמים של דמוקרטיה יוציאו אותם החוצה — ואינני מדבר בחור חסיד גדול של מפלגה זו. אבל, אם עלי לבחור בין שתי רעות, בין תוספת חוק כזה, שאפשר להסתדר כלעדי, ובין המצב הקיים, אפילו נצטרך להמשיך ולשאת על גבנו חטוטרת — עם החטוטרת הזאת נצליח לחיות בעתיד. מי שרוצה אכן גם לסייע לדמוקרטיה, עליי סילוק כמה תופעות חמורות בחינוך — הדרך לעשות זאת איננה באמצעות חוק זה, אלא באמצעות העלאת אחוז החסימה ל-5% לערך. הברכה הזו לא רק יתרום להשלמה או לתמיכה באותה רוח שהתקן מציע, אלא גם יביא יתר רציפות לחינוך הדמוקרטיים.

בהסתייגות מן הסעיף השלישי אני מציע למחוק את הנושא של הסתה לגזענות. אין בעמדה שלי, בשום צורה, קשר לשלילתי הברורה את התופעות שאנחנו עדים להן מפעם לפעם בכנסת. אבל, אני מתקשה לקבל את השימוש שנעשה כמונו "גזענות" במסגרת החוק הזה. המונח גזענות, כפי שאנחנו מכירים אותו על-פי הניסיון ההיסטורי היהודי שלנו, הוא התייחסות מסוימת לציבור אנשים עקב היותם שייכים לגזע מסוים מבחינה ביולוגית. לפיו, על שום היותם שייכים לגזע הזה, הם חסרי עולמיות, לא משל מה יעבור עליהם, שינוי תרבותי או שינוי של גישות; שום דבר לא משנה. הם נחותים עולמית.

במילון וובסטר מוגדר, שגזענות היא ההנחה שחכונות יכולות בתחום התרבותי והפסיכולוגי נקבעים על-ידי תכונות ביולוגיות של גזע, וכי גזעים שונים באורח נחרץ זה מזה, דבר שמתלווה בדרך כלל לאמונה בעליונות אינהרנטית של גזע אחד וזכותו של גזע על אחרים. הגזענות שהתקן הזה מתכוון אליה היא אחרת לגמרי. בעצם אנחנו מעתיקים את האסוציאציה הנוראה שקיימת אצל כלנו לגבי גזענות מן הנאציונל הגרמני, ומשתמשים בה נגד יריבנו הפוליטיים.

אני רוצה לקרוא ממאמר שפרסם הפרופסור אקצין בנושא זה לפני מותו: "ההיסטוריה מסביב כהנא אף היא, כממדיה המופרזים, חלק מחוסר הדאגה לאופיה היהודי של המדינה. לכל הדעות היו כנס ומסרק מטובי הדמוקרטים בעולם. אחד הדברים הראשונים שעשו עם שחרור צ'כוסלובקיה היה לגרש שלושה מיליוני אורחים גרמנים שראו בהם סכנה לאופי הלאומי של מדינתם. מה שהיה אפשר אז הוא בלתי סביר היום. אבל, כפי שאנשים היה לבין אולם, כך אפשר להבין את התגובה הכהניסטית, גם אם אין עמדתה ריאלית בסיכודו. בנסיבות אחרות הציעה משהו דומה מפלגת הלייבור האנגלית ב-1940 לגבי חילופי אוכלוסייה יהודית ותרבותית בין

גאולה כהן (התחיה-צמח):

יש בזה אפליה לטובה. יש הבדל בין מיוחסות למיוחדות. אין פה מיוחסות. אני נגד מיוחסות. יש פה מיוחדות. יש פה ייחוד של מדינה, יש ייחוד של חוק השבות. אחרים אומרים: זה חוק גזעני. יש לנו הביטוי הזה גם במגילת העצמאות: שלא תהיה שום פגיעה על רקע של גזע, דת ולאום. אני אומרת שזה בעצם מרחיב את זה: לא רק מרחיב, אלא מפשט יותר וקונקרטי יותר. כי היום אין בנושא הגזענות טענה מהטענות של הגזענות, שאיננה נכנסת תחת הפירוט הזה של גזע, דת ולאום; אין — לא יכולה להיות. אותה טענה שצורקים, זאת גזענות, היא לא תיכנס לסעיף הזה. וכך יהיה העניין ברור יותר. הסעיף נותן חופש פרשנויות לכל צד, או לשום צד, והרי ההגדרה, כבר מגוננת בחוק הקיים.

הכנסת ניגשה לכל הנושא של הגזענות ממצוקה, אבל היא תכנס אתנו למצוקה אחרת, שלא יהיה אפשר לצאת ממנה. לכן גם כאשר נדון ונצביע על חוק הגזענות, אני אציע שההסתה תהיה הסתה על רקע גזע, דת ולאום.

אני יודעת שבימים כאלה המלה גזענות כבר הפכה להיות קוד קדוש, ואפשר להבין שבנסיבות מסוימות אדם אומר: זה גזעני. אני בעצמי משתמשת כמונה זה פעמים רבות, אך אני אומרת: פה יש אלמנטים גזעניים, ואם יש אלמנטים גזעניים יש גם גזענות. אבל אנחנו לא עוסקים היום בספרות ולא בנאומים. אנחנו עוסקים בחוקה ובחקיקה. החוק צריך להיות בהיר ביותר, עד כמה שאפשר. אם תהיה פגיעה כלשהי על רקע של גזע או של לאום; אם משהו יקרא פה למישהו ערבי — ואני אמרתי היום לפרוטוקול ובאוזניו של חבר הכנסת כהנא, שאמר "ערבים החוצה", שהוא יכול לומר "אש"פיסטים החוצה", "רצחנים החוצה", אבל לא "ערבים החוצה", כי זו אפליה על רקע לאום. הכול תופס כשאתה אומר: גזע, לאום או דת. קשה מאוד להשתחרר היום מזה שכולנו נגד גזענות. אך אני מציעה לכנסת בכל זאת לשקול פעמיים ולראות את הנוסח שאני מציעה, כשם הטיעה שלי, כנוסח העונה על המצוקה ולא יוצר מצוקה חדשה.

תופיק יואר (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון): שהוא מאלף בצוענות.

הי"ד א' נחמיאס:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו — לחבר הכנסת דב שילנסקי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ארוני הוישבראש, כנסת נכבדה, את ההסתייגות לפסקה (1) כבר מנתה חברת הכנסת גאולה כהן, ואין לי צורך להוסיף על דבריה. ממילא אני עשוי לעשות זאת בכשרון פחות משה.

יש לי הסתייגות לפסקה (2), בעניין שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה. אני מציע שפסקה זו תימחק, וזו הסיבה להצעת: אני בעד דמוקרטיה, אינני מתנגד לדמוקרטיה; אדרבא, אני חסיד גדול של הדמוקרטיה. אבל, עומדת לפנינו השאלה, האם עלינו להוסיף חוק שיש בו שמץ של חוסר דמוקרטיה והגבלת סיעות מסוימות מלקחת חלק במתרחש במדינה — וזה חוק לא נעים — או להשלים עם אי-נעימות אחרת, עם אי-נעימות לחיות עם מפלגות שאינן דמוקרטיות. עלינו לבחור בין שתי האפשרויות האלה.

יש שיקול שלפיו ראוי לתת למפלגה, אפילו איננה דמוקרטית, לחיות כמדינה דמוקרטית, ולעיתים להסתכן בניצול ההליכים הדמוקרטיים על מנת שזו תגביר את כוחה. השיקול הוא, שלעיתים עדיף לכל מדינה, מסיבות אגואיסטיות שלה,

הכחול שהוגש לנו תחילה על-ידי הממשלה, ובו נקבע כי לא תוכל להשתתף בבחירות לכנסת רשימה ששוללת את קיום המדינה, כפי שקבעו במגילת העצמאות. ובמגילת העצמאות נאמר במפורש: "הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל".

וכשמדובר בארץ-ישראל, וכשאני מדבר על ארץ-ישראל, שיהיה מוכן לכולם, וגם לחבר הכנסת וילנר — ופגשתיו מחוץ לאולם והוא העלה בפני השגות — שארץ-ישראל היא מולדתו של העם היהודי, ומולדת היא אמא. כך חושב כל עם, כך מחנך כל עם את בניו. כך חונכתי גם אני בבית-ספר בליטא, שהיה בהשפעתם המוחלטת של צ"ס — הציונים הסוציאליסטים, קרי מפא"י. וכשאדם סביר מדבר על אמא, הרי הוא איננו מדבר על דבר אמא או על חצי אמא — אמא כולה, ארץ-ישראל כולה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
כולל עבר-הירדן.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני דוגל בשתי גדות לירדן. אבל כרגע אינני מציע לנקוט פעולה ממשית כדי להשיג זאת. אני דוגל בכך ומציע זאת כחזון, ואני תפילה ותקווה שהוא יתגשם במהרה. חברתי, חברת הכנסת חייקה גרוסמן — השומר הצעיר דגל בזה.

אני מציע לקבוע במפורש שרשימה, השוללת את קיומה של המדינה היהודית בארץ-ישראל, או חומכת בארגון השולל את קיומה של המדינה היהודית בארץ-ישראל, לא תוכל להתמודד לכנסת.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת שילנסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא, ואחריו — לחבר הכנסת מתתיהו פלר.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק הגזענות, חוק כהנא, לילד הזה מי התפלל? אביו — השמאל, עם שנאחו ליהדות; אמו — הימין, שחושש למנדטים שכהנא יקח ממנו. קשה לדעת אם התרשמתי יותר מהאטימות שבהוק הזה או מהצביעות שבו. מכל מקום, חכמים, היוהרו בדבריהם; האזהרה חלה גם על אלה שאינם כל כך חכמים.

בפסקה (2) נאמר, כי אחת הסיבות לפסילת רשימה תהיה עמדת הרשימה, השוללת את האופי הדמוקרטי של המדינה. יהודים דעו, אם ככה יהיה, נצטרך לפסול כל רשימה ציונית. נצטרך לפסול את הציונות גופא. כי הרי הציונות היא אנטי-דמוקרטית במהותה. עם נבל ולא חכם. קמה מדינה מבולבלת וסכניזופרנית שהנציחה את הסכיזופרניה ואת הכלכול בתוך מגילת העצמאות שלה.

הציונות נולדה כדי להקים מדינה יהודית. לכן, שוב ושוב תזור הדוקומנט המסכן, מגילת עצמאות, על המוטיב הזה. קם העם היהודי, ובסופו של דבר אנו מכריזים על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל.

יהודים, מה הכוונה, מה הפירוש של מדינה יהודית? הלא כל ילד, תינוקות של בית-רובן יענו: מדינה יהודית היא מדינה עם רוב יהודי. כי הרי רק רוב יהודי יבטיח לנו את העצמאות, את הריבונות; רק רוב יהודי יבטיח לנו שאנו היהודים נהיה בעלי-בית כאן, ושאו נחליט על הגדול של עמנו. אם אין רוב יהודי — אין מדינה יהודית; אין מדינה יהודית — אין ציונות. אבל הדמוקרטיה אומרת בדיוק ההפוך. לדמוקרטיה אין יהודים או ערבים או לא-יהודים. לדמוקרטיה יש רק אנשים, בני-אדם,

ארץ-ישראל לעירק, ובמידת מה ראה בכך פתרון סביר גם דוד בן-גוריון ב-1948/49. בין שצדקו ובין שלא, הם לא ראו בכך גזענות, אלא ניסיון להתגבר על ניגודים לאומיים".

אני חושב, כי מי שבשל התופעה של כהנא ניסה לאמץ את המושג הכל-יך ספציפי, בעל המשמעות הכל-יך נוראה, ולהחיל אותו על התופעה הזאת, יביא לפיחות המושג הזה בתוך מערכת החינוך שלנו, וזה דבר שאסור לנו לעשותו.

יש נקודה נוספת שצריך לשים אליה לב. באותה שיטה של שימוש באסוציאציה שנובעת מהמושג "גזענות" משתמשים גם שונאינו נגדנו בחוץ-לארץ, ושם הדבר חמור פי כמה. ככל שמלה זו תופיע פחות בספר החוקים שלנו, כן ייטב, מפני שבסיכומו של דבר ישתמשו בדבר הזה נגדנו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
— — — לבצע, ולא להזהיר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת מיעארי, יש לי ריכוזים רבים עם מתנגדי, ודעותיהם לגיטימיות בבית הזה. אתך ועם סיעתך אין לי ריכוז — יש לי מאבק.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. רשות הדיבור לחבר הכנסת דב שילנסקי, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר כהנא.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נראה לי כי אין עוד מדינה בעולם, שבפרלמנט שלה היה מתקיים דיון על השאלה, האם לאפשר למפלגה או לחבר אנשים, השוללים מן היסוד את קיומה של המדינה, להשתתף בבחירות לפרלמנט. שום אדם סביר לא היה מעלה אפשרות כזאת ולא היה כלל צורך בדיון כזה. אצלנו בכנסת מתקיים דיון כזה. ייתכן שאנחנו עצמנו טרם קלטנו את המהפך העצום בהיסטוריה — קמה מדינה יהודית בארץ-ישראל. רבותי, תפקחו את עיניכם, אין זה חלום: קמה מדינה יהודית בארץ-ישראל, חלום הדורות התגשם. יש לנו מדינה, כפי שלצרפתים יש מדינה, ולאנגלים יש מדינה ולהולנדים יש מדינה. הבה נחשוב גם אנו כעם נורמלי, כעם הדבק במולדתו. האם אתם מעלים בדמיונכם אפשרות כזאת, שבצרפת, באנגליה, בהולנד או בכל מדינה אחרת תשכב בפרלמנט מפלגה השוללת את יסודות המדינה, את עצם קיומה? ודאי שאפשרות כזאת אינה יכולה להתקיים. על אחת כמה וכמה לא יכולה להתקיים אפשרות שחתמודד לפרלמנט מפלגה השואפת להשמיד את המדינה ולשטוף אותה בדם בניה. לא ולא. אפשרות כזאת אינה קיימת. לא יכולה להיות קיימת. בשום מדינה. אבל אצלנו אפשרות כזאת קיימת. אצלנו מפלגה כזאת לא רק יכולה להתמודד בבחירות לפרלמנט, היא גם יושבת בכנסת.

אך לא רק זאת. נראה לי כי אילו היה בא מאן-דהוא בראשית תנועת החתייה הלאומית, בראשית הציונות, והיה מבקש באחת האספות או הישיבות לציין במפורש את המושג "ארץ-ישראל", היו מביטים עליו כעל תימנהי, כעל מתפרץ לדלת פתוחה, כעל מי שמעלה דבר או מושג שהם מובנים מאליהם. אך אצלנו, לפתע פתאום התחיל להיעלם המושג "ארץ-ישראל", ורובים התחילו להתעלם ממנו. יש אצלנו אנשים, המגדירים עצמם כציונים, אך נדמה לי שהם מתביישים היום במושג "ארץ-ישראל".

מה קרה כאן? איך קרה שלפתע פתאום הוציאו את המושג "ארץ-ישראל" מהצעת החוק הזאת, כפי שהיא הופיעה במסמך

מאיר כהנא (תנועת כך):
מפני מה הגויים מזוהמים? ישראל שעמדו על הרסיני,
פסקה וזהמחם. הגויים שלא עמדו על הרסיני, לא פסקה
וזהמחם — מסכת שבת קמ"ה.

יהודים, יש לי פה רשימה של אלפי ציטטות כאלה, אתם
כבר מכירים. חרץ מזה, יהודים, יש ההלכה הפסוקה לגבי
השאלה האם יש ללא-יהודי זכות להיות כאן — אינני מצטט
פה את תנועת "כך", אני מצטט פה את ההלכה הפסוקה, את
היהדות. אילו השלימו עם קיומנו כאן הלא-יהודים וקיבלו
עליהם שבע מצוות בני נח, צריך עוד שיהיו למס ויהיו עובדים
לישראל ונכבשים תחת ידיהם.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
בנשה ותרפה, זו היהדות?

מאיר כהנא (תנועת כך):
גאולה כהן, שאת בור — מילא, אבל אל תלבישי את זה
ברכים.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
הרב קק — — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
גברתי, את מפתחת שתנועת "כך" תיקח ממך את
המנדרים.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
אתה יהודי? תתבייש.

הי"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת כהנא, אתה מקשיב לי? תואיל ברוך טוכן
לחזור כך מהמלה "בור".

מאיר כהנא (תנועת כך):
בסדר, מאה אחוז, בסדר. גאולה, את לא בור.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
מהם תשעה קבין של זנות?

הי"ר א' נחמיאס:
הוא מצטט את התלמוד, מה אני אעשה לו. לו לא היה
מצטט את התלמוד, הייתי מסתדר.

גאולה כהן (התחיה-צמח):
אני לא רב. יש רבנים, כולם בורים?

מאיר כהנא (תנועת כך):
את ערב-רב, בסדר, או ק"י?

הי"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת כהנא, אני מבקש, אי-אפשר.

מאיר כהנא (תנועת כך):
אי-אפשר, בסדר, ובכן, הרמב"ם — — —

גאולה כהן (התחיה-צמח):
את הרמב"ם הוא מצטט.

מאיר כהנא (תנועת כך):
את עדיין כאן, מה אתך, תצאי כבר. הרמב"ם, הלכות
מלכים, פיק א' הלכה ד': "לא תוכל לתת עליך איש נוכרי אשר
לא אחיך הוא, לא למלוכה בלבד אלא לכל שררות שבישראל,
לא שר צבא, אפילו ממנה על אמת המים, כל משימות שאתה
משים לא יהיו אלא מקרב אחיך". לכל אדם יש הזכות
המחולטת להגיד שזה אסון. אני לא מקבל זאת. אבל, דעו

ולא אכפת לה יהודי או גוי. ובכן, יש סדרה, יש גיגור, יש
מלחמה בין המושבים האלה.

הערבים בשנת 1947 התנגדו לתוכנית האו"ם לחלק את
הארץ. למה? כי הם דגלו בדמוקרטיה. הם אמרו: יש רוב של
ערבים — אחרי רבים להטות, הציונים היהודים פחדו
מהדמוקרטיה ובחרו בחלוקת הארץ, כדי להקים מדינה עם רוב
יהודי.

אני פונה אליכם, גם השפויים וגם השאר, שאו עיניכם
מרום וראו, ראו את הסתירה שבמגילת העצמאות
הסכיזופרנית. מצד אחד מה כתוב? — "אנו מכריזים בזאת על
הקמת מדינה יהודית", כלומר, רוב יהודי; מצד שני,
הדמוקרטיה — "שוויון זכויות חברתי ומדינתי גמור לכל
אזרחיה".

אני פונה אליכם ושואל אתכם: האם במדינת ישראל
היפותחית מותר לערבים להפוך לרוב עלידי שוויון, שלום,
דוקים, דמוקרטיה וילודה לרוב? האם מותר להם היפותחית
להיות פה רוב? כן או לא, מה התשובה? ומי שעונה כן הוא
אנטי-ציוני, הוא מורד במגילת העצמאות, הקובעת שכאן תהיה
מדינה יהודית. אלא מה? — הוא יגיד: לא, אין להם זכות
להיות רוב. אזי הוא ציוני טוב, הוא כהנא עם קצת פיגור שכלי.

אך יותר מזה, מי שאומר: לא, אין להם זכות להיות רוב, כי
אני ציוני — היהודי הזה, אם הוא יקים רשימה, הוא לא יוכל
לשבת בכנסת על-פי החוק הזה, נצטרך לפסול את החוק הגזעני
ששמו חוק השבות, שמעניק אזרחות מיידית רק ליהודים. שמו
שמים, תארו לעצמכם שהמדינה היתה מעניקה אזרחות
לנוצרים.

ובכן, לטובתכם, לטובת המדינה היהודית, לטובת העם
היהודי, אני מזוהר ומציע להכניס בפסקה (2), בסופה, את
המלים האלה: למעט רשימה שאינה נוגדת במצעה ובמעשיה,
במפורש או במשתמע, את קיומה של המדינה כמדינה יהודית
עם רוב יהודי.

נוסף על זה, יהודים, החוק הזה פותח פתח לדרישות
לפסול פרקים שלמים, סוגיות, מאמרים בתנ"ך ובתלמוד; הוא
יביא למלחמת אחים. הרי סעיף 3 בא לפסול רשימה על רקע
של הסתה לגזענות. ואולם, אין כאן כלל הגדרה מה היא
גזענות. ניתן לכל כרוש, לכל שמאלני שונא דת, להגדיר כעצמו
פסוקים ומאמרים והלכות כאלפיהם כגזעניים. והנה, יהודים
טובים, דמוקרטים ואנטי-גזעניים, בורים שמפספטים על רוח
היהדות והמוסר היהודי, קובץ של פנינים מהיהדות שישמשו
לכם חומר למחשבה. אם החוק הזה עובר בצורתו הנוכחית, מה
יגידו מחר אלה? מה יבקשו לפסול במדינה? ישמעאל שונא
ליצחק — שמות רבה; ארבעה מתחרט עליהם הקדוש ברוך
הוא שבראם ואלו הם: הגלות, כשרים, יצר הרע וישמעאלים
— סוכה ג"ב; עשרה קבין נזות ירדו לעולם, תשעה ערבים
ואחד כל העולם כולו — קידושין מ"ט.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
כבר שמענו אתמול.

מאיר כהנא (תנועת כך):
בסדר גמור, חייקה, חייקה, קצת — — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
גם את זה שמענו.

הי"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת כהנא, אני מבקש.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד. בבקשה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, הסתייגויותי מסעיפים 1 ו-2 של החוק, כפי שאושרו בקריאה ראשונה, נוגעות לשני עניינים עיקריים: א. סמכות ועדת הבחירות המרכזית; ב. הגדרת התנאים שחייבים להתקיים, כדי שרשימת מועמדים תוכל להשתתף בבחירות לכנסת, ובייחוד ההתעלמות מקיומו של מיעוט לאומי ערבי בישראל.

אשר לסמכותה של ועדת הבחירות המרכזית, אני מסתייג מן המחשבה שוועדה המורכבת מפוליטיקאים תקבל סמכות שיפוטית, או מעין שיפוטית, ביחס לכשרותה של רשימת מועמדים להשתתף בבחירות לכנסת.

עוד כה, סמכותה של ועדה זו מוגבלת לבחינה של כמה עניינים טכניים לאור קריטריונים פשוטים וחד-משמעיים, וזאת היא יכולה לעשות. אולם, לקראת הבחירות לכנסת אחת-עשרה התרחש דבר יוצא דופן. הוועדה ביקשה, לפי הוראה שקיבלה משר הביטחון דאז, לפסול רשימה על יסוד החשדות והעלילות חסרות השחר שהועלו משיקולים פוליטיים. בערעור בפני בג"ץ נפטלה החלטת הוועדה משני טעמים ברורים: ראשית, משום שלא היתה לוועדת הבחירות המרכזית כל סמכות לפסול רשימה על יסוד שיקולים אלה; שנית, משום שלגבי הרשימה המתקרמת לשלום לא היה כל יסוד אפילו לחשד הקל ביותר שבטעויות ניתן היה להצדיק את פסילתה כפי שעשתה הוועדה. בניסיון זה טמון לקח גדול וחשוב: ועדת פוליטיקאים עלולה בנקל לעוות דין ולהטות משפט בגלל שיקולים שאין להם דבר וחצי דבר עם צדק, אמת או הגינות ציבורית.

יושב ראש הכנסת כבר ציין בהזדמנות מסוימת, שבועדת פוליטיקאים הפועלת כגוף שיפוטי יכולים 51% של החברים לפסול 49%, אולם, הצעת החוק, כפי שהוגשה לקריאה ראשונה, מתוך רצון להקדים את העברת החוק לפרסום נימוקי בית-המשפט, וכפי שהוגשה לקריאה שנייה בהתעלמות מנימוקי של בית-המשפט, מתעלמת מן הלקח העיקרי של אותו ניסיון ומתבססת על לקח מעוות. הלקח שהסיקו מגישי החוק שלפנינו הוא, שיש להקנות לוועדת הבחירות המרכזית סמכות בחוק לעוות דין ולהטות משפט.

לפני שבועות מספר דיבר מעל דוכן זה חבר הכנסת כ"ץ-עוז, שהיה חבר באותה ועדת בחירות מרכזית הידועה לשמצה, והוא הודה כי הרגיש מאוד לא נוח שעה שהיה צריך להחליט במעמד מעין שיפוטית על גורל רשימה שהתנגד לתפיסתה הפוליטית. הוא הוסיף כי היה מעדיף שההחלטה תתקבל על-ידי גוף שיפוטי ולא על-ידי גוף פוליטי.

אך עובדה היא, שהנוסח המונח לפנינו היום מוסיף להעניק לוועדת הפוליטיקאים את הסמכות להחליט האם רשימות מסוימות מקיימות תנאים מסוימים, שהיא אין בנויה ולא מסוגלת לבדוק אותם.

מסיבה זו לא נוכל להצביע בעד הנוסח המוצע.

אילו התקבלה הצעתנו להעביר את הסמכות הזאת לבית-המשפט העליון, לא היה כל השאר מדיאג כל כך, אף כי אנו מסתייגים מכמה פרטים בהצעה. אין לנו ספק ביושר ובכושר שיפוט של בית-המשפט, אך אין לנו כל אמן בכושרה וביושרה של ועדת הבחירות המרכזית, שחבריה מונחים על-ידי שיקולים מפלגתיים צרים.

שזאת היהדות ולא כהנא. דעו שאנטישמים כאן יצעדו דרך הדלת הפתוחה שבחוק הזה.

ובכן, אני מציע, ראשית כול, שנגדיר מייד את הגזענות כפגנות ולא כפזיזות. אני מציע שאחרי סעיף 1 יבואו הגדרות: בחוק זה גזענות — ייחוס נחיתות גזעית על בסיס של מוצא או גזע, שאין לאדם שליטה עליהם. הווי אומר, בלא ספק היהדות אינה גזענית, בלא ספק היא מבדילה בין יהודי לבין גוי, בלא ספק יש הבדלה, כגון: "והייתם לי קדושים, כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" — כל נושא השבת הוא בהבדלה: המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת כהנא, אתה מצטט ומציא דברים מהקשרם. אני מודיע לך, שאם תעשה זאת עוד פעם אחת, אוריד אותך מעל הבמה.

אהרן הראל (המערך):

סוף סוף.

מאיר כהנא (תנועת כך):

זה חמור מאוד מה שאמרת.

היו"ר א' נחמיאס:

אמרת.

מאיר כהנא (תנועת כך):

זה חמור מאוד.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מודיע לך, אם תצטט שוב מהכתובים ולא תזכיר את הקשרם, אני אפסיק אותך.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אני אומר לך שלא תעז לדבר ככה.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת כהנא, תרד מהבמה, בבקשה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אתה אומר שהם לא בהקשרם? תתבייש. אתה גם בור.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש ממך לרדת.

מאיר כהנא (תנועת כך):

איזה ליני' זה.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, סליחה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אין לך הדם או האומץ לשמוע דברים כאלה. תתבייש.

היו"ר א' נחמיאס:

תרד מהבמה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

בסדר.

היו"ר א' נחמיאס:

אבל מהר.

מאיר כהנא (תנועת כך):

טוב, זה לא יעזור לכם. תתבייש, מערכניק.

(חבר הכנסת כהנא יורד מעל דוכן הנואמים.)

היור"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת. בכל ישיבות הכנסת שאני מנהל, אני שומר על כבודו של כל חבר הכנסת ללא יוצא מן הכלל, וגם על כבודו של חבר הכנסת כהנא שמרתי, אף שהוא לא שמר על כבודו של חברי הכנסת האחרים. חברי הכנסת, היום הוא פגע בי, הוא פגע בדישבוראש. לכן, אני עושה שימוש בסעיף 72 לתקנון, ואני מציע לכנסת להצביע על הוצאתו של חבר הכנסת כהנא מהישיבה, וזאת בלא ויכוח ובלא דיון.

ה צ ב ע ה

ההצעה להוציא את חבר הכנסת מ' כהנא

מהישיבה נתקבלה.

היור"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת כהנא, בבקשה לעזוב את האולם.

מאיר כהנא (תנועת כך):

זה לא יעזור.

(חבר הכנסת מ' כהנא יוצא מן האולם.)

היור"ר א' נחמיאס:

יושבי ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט ישיב על ההסתייגויות.

אליעזר קילס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושבי ראש, כנסת נכבדה, כל הנימוקים שבאו להסביר את ההסתייגויות שהשמיעו המסתייגים חיוקו אותי ברעתי, שהחלטות ועדת החוקה, חוק ומשפט ונוסח הצעת החוק שהביאה לפני הכנסת הן ההחלטות והנוסח שצריך לשמור עליהם, ויש לדאוג לכך שהם ולא אחרים יתקבלו כהצבעה על הצעת החוק בקריאה השנייה ובקריאה השלישית.

אני רוצה להשיב בקיצור נמרץ על ההסתייגויות שהושמעו לחוק, שאני מחבד להביאו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חבר הכנסת תופיק טובי ביקש למחוק את המלים "או כמשמעות", אני חושב, שהמינוח הזה הוא חיוני ביותר להצעת החוק, ושגם נמחק מלים אלו, "או כמשמעות", חלק גדול מהדברים שאנו רוצים לשמור עליהם ולהשיג אותם באמצעות החוק הזה ירדו לטמיון. לכן, אין לדעתי מקום למחוק מלים אלו.

באשר להסתייגות שלך לפסקה (1): "שלילת קיומה של מדינת ישראל", אני רוצה להזכיר לך קטעים ממגילת העצמאות, ואתה עצמך אמרת, שהיא מקובלת עליך. במגילת העצמאות נאמר: "זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי לחיות ככל עם ועם, העומד ברשות עצמו, במדינתו הריבונית", ועוד נאמר: "אנו מכריזים בזה על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, היא מדינת ישראל". אני רוצה לקבוע, שמדינת ישראל היא מדינתו של העם היהודי, וכך זה צריך להיאמר בצורה מפורשת בחוק, ואיני רואה שום מקום ושום סיבה למחוק את העובדה הזאת.

חברת הכנסת גאולה כהן, את דיברת על הוודות עם ארגון השולל את קיומה של המדינה. אני רוצה לשאול: לשם מה יודעה משהו עם ארגון השולל את קיומה של המדינה, אם לא כדי לשלול את קיום המדינה? לכן, להערכתך, הסעיף כפי שהוא מנוסח, עם הפתיחה שלו, עונה במפורש על העניין הזה, וכל מי שמזדהה עם ארגון השולל לא יוכל להגיש רשימת מועמדים לכנסת. זה עולה מנוסח הסעיף, מכוונת המחוקק, מהדצון שלנו למנוע את השמדת מדינת ישראל, למנוע הוודות עם ארגונים השוללים את עצם קיום המדינה.

אין לנו ספק שהרשימה שלנו חיפסל עלידי ועדה כזאת, אף כי היא רשימה ישראלית השואפת ליטול חלק פעיל בחייה הפוליטיים של המדינה, לחרוס לשלומה, לכיטחונה ולששונה. אך כל זה לא יעמוד לנו כאשר ועדת פוליטיקאים המייצגים השקפות שונות משלנו, תקבל סמכות לפסול רשימה כמו שלנו.

אשר לתנאים הנדרשים בהצעת החוק מרשימת מועמדים על מנת שתוכל להשתתף בבחירות, גם פה הצענו כמה תיקונים. אין לנו ספק כי רשימה המבקשת להשתתף בבחירות חייבת לקבל את עובדת קיומה של מדינת ישראל כמדינה ריבונית ועצמאית, ומדינת ישראל אינה ישות בלתי מוכרת או חסרת זהות. תולדותיה מוכרים וזהותה ידועה. חלק בלתי נפרד מתולדותיה של המדינה הוא החלטת האו"ם, שהזכרה בנוסח הראשון ונמחקה בנוסח שבא לקריאה שנייה. זו אותה החלטה שהעניקה לה את הלגיטימיות הבין-לאומית, כפי שצוין, בצדק, במגילת העצמאות. אותה החלטת או"ם גם העניקה לגיטימיות בין-לאומית למדינה ערבית-פלשתינית שאמורה היתה לקום לצדה של ישראל. אותה החלטה הכירה בזכותו של העם היהודי למדינה ריבונית משלו, ומדינה זו הוקמה וקימת ובה חייבת להכיר כל רשימה ישראלית. המדינה הפלשתינית לא קמה, ואין זה מתפקידה של מדינת ישראל להקים אותה. אך אנו משוכנעים כי התבונה המדינית וחוש הצדק חייבים להנחות את מדינת ישראל לחתום בהקמתה על המדינה הפלשתינית ולסמיע להקמתה.

אולם, בחוקך אותה החלטה של האו"ם והאירועים שבאו בעקבותיה, חיו עמנו, במדינת ישראל, מיעוט לאומי פלשתיני המהווה חלק מן המדינה. בני האדם הנמנים עמו הם אזרחים שורי זכויות בה. מעובדה זו אי אפשר להתעלם ואסור להתנכר לה. מדוע, אם כן, עובדה זו לא תיזכר כאשר מנסחים ומגדירים את התנאים לאישורה של רשימה המבקשת להשתתף בבחירות? דבר זה אפסרי בשני אופנים: א. במפורש, עלידי ציון העובדות שהזכרתי. עליי שיטה זו צריך היה לנסח את התנאי בסעיף 7(א1) כלהלן: "שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתם של העם היהודי ואזרחיה הערבים". היעדרה של התוספת הזאת, המכירה בקיומו של מיעוט לאומי היותו שותף שווה-זכויות בה, היא המעוררת את ההסתייגותנו מן הנוסח המוצע: ב. באופן לא מפורש, תוך ויתור על ציון המובן מאליו, כמו בניסוח שהצענו בהסתייגות, לאמור: "שלילת קיומה של המדינה כמדינה ריבונית ועצמאית". ברור, כי אם אין מציניים במקום זה עם אחד, אין צורך לציין עם שני, כשם שכברו שאי-הציון אינו מעיד על אי-קיומו של אחד משני העמים אלא על הכרה בקיומם של השניים. ניסוח זה הוא טבעי ביותר. אני איני סבור שהרגשת הסטטוס של הרוב במדינה נהנית באיזו מידה או נחמכת באיזו מידה עלידי שלילת קיומו של המיעוט. רש דוגמאות בעולם שהיינו יכולים ללמוד מהן, של מדינות בגודל שלנו, קצת גדולות יותר או קצת קטנות יותר מאתנו, שמצאו דרך להכיר בקיומו של מיעוט לאומי ולתת לו הרגשה של שוויון ושל שותפות. ההצעה שלפנינו אינה עושה זאת. אני חושב שיש בכך משגה.

הייתי רוצה, שגם אם ההסתייגות שלנו לא תתקבל, שבדברי החשוכה נשמע לפחות אישור מחדש, שאי-האזכור של קיומו של המיעוט הערבי הפלשתיני כמדינת ישראל אינו בא לרמוע על כך שכונות החוק היא להתעלם מקיומו ולהתעלם מזכויותיו.

מכל מקום, בלי התיקונים כפי שהצענו, מוכן שלא נוכל להצביע בעד הצעת החוק.

וההסתייגויות לו יכולים להתקבל רק ברוב של 61 חברי הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה על חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12).

חיים קופמן (הליכוד):
איפה ראש הממשלה?

היו"ר א' נחמיאס:
אני מבקש לא להפריע.

ה צ ב ע

התיקון הראשון של חבר הכנסת ת' טובי
לסעיף 1 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ג' כהן וע' לנדאו
לסעיף 1 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ר' שילנסקי לסעיף 1
לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ג' כהן לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ע' לנדאו לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' כהנא לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ג' כהן לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ע' לנדאו לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' כהנא לסעיף 1 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 1 לא
נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 1 בנוסח הוועדה.

ה צ ב ע

בעד סעיף 1, בנוסח הוועדה — 62

נגד —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי נמנע?

מתחיהו פלד (הרשימה המחקרית לשלום):
מי נמנע?

היו"ר א' נחמיאס:
מי נמנע?

ה צ ב ע

נמנעים —

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

את, חברת הכנסת גאולה כהן, הצעת להוסיף את המינוח של "הסתה" לפסקה על שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה. ושוב, אני רוצה לצטט מדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני חושב שלא די כאן בשימוש במונח "הסתה", אלא צריך להיאמר כפי שנאמר כאן: שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה. איך אפשר לשלול? צריך להסית. בדברי הפתיחה שלי עמדתי בהרחבה על הרוח הדמוקרטית של מדינת ישראל, על האופי הדמוקרטי, על הצורה הדמוקרטית שלה. זה יסוד מיסודותיה של מדינת ישראל, ואסור לנו לפגוע ביסוד החשוב הזה.

כאשר למינוח אחר לפסקה (3) בנושא של הסתה לגזענות, את מבקשת שנכתוב: "הסתה על רקע של גזע, לאום או דת". אני חושב, שהמונח גזענות הרבה יותר טוב. הוא כולל את כל אותם אלמנטים בתוכו, ויותר. את עצמן אמרת פה שאת משתמשת במונח גזענות, כולנו משתמשים במונח גזענות.

עוזי לנדאו (הליכוד):
זו פרשנות מסוכנת.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
איננו מחוונים, חבר הכנסת עוזי לנדאו, לפרשנות של מילון ובסטר למונח גזענות, אלא לפרשנות, כפי שאנחנו וכל אדם ברדעת, כל אדם סביר, רואה במונח גזענות. ואני חושב שברגע שקבענו כחוק — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
זה מסוכן.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
אני יודע, אך החוק הזה כולו מסוכן. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אלמלא התופעות שהיינו עדים להן, ערב הבחירות לכנסת האחת-עשרה, אולי לא היינו נזקקים לחוק הזה. ואני הייתי מעדיף, אילו היינו יכולים להסתדר בלי החוק הזה. אבל, לצערי, אי-אפשר להסתדר בלעדיו, ולכן אנו חייבים לקבל אותו. חייבים להשתמש בו, אבל, אנו חייבים להשתמש בו בצורה כזאת, שתשמור על הערכים החשובים שלנו.

כאשר להסתייגויות של חבר הכנסת כהנא, הן אינן מובנות לי, והייתי משתמש בכל אותם כינויים מעליבים, לו יכולתי, בכל הכינויים שהוא הפנה ליושב-ראש ולחברי הכנסת שדיברו, ומפנה אותם כלפיו. אינני מבין בעצם מה הוא בא להגיד לנו. מה הוא בא להטיף לנו. ואני חושב שהדברים שלו אינם זקוקים לתשובה.

רבותי, שמענו הסתייגויות לסעיף השני של החוק בנושא הערעור לבית-המשפט העליון. אני חושב, שאנחנו יכולים לסמוך על הפרשנות של בית-המשפט העליון.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהחוק כפי שהבאתי אותו, על דעת ועדת החוקה, חוק ומשפט, הוא חוק טוב. הוא יכול לשרת את המטרה שלשמה הכנסת מתוקקת אותו, והיא המלחמה בגזענות על כל צורותיה והשלכותיה.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לפני שתביא את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, להודיע לחברי הכנסת, שמיד אחרי ההצבעה על חוק זה תתקיים הצבעה על הצעת תיקון לחוק-יסוד: הכנסת — של חברת הכנסת גאולה כהן, שגם אישורה טעון רוב של חברי הכנסת. אני מבקש שחברי הכנסת יישארו באולם מיד לאחר ההצבעה על החוק הזה.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם — חוק זה

חוכרת מ"ב, ישיבה קי"ח

— הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12):

— הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 13)

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי נמנע?

ה צ ב ע ה

נמנעים

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

סעיף 2 התקבל ברוב של 65 חברים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על חוק-יסוד:
הכנסת (תיקון מס' 12) בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

— בעד החוק 66

נגד

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
מי נמנע?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי נמנע?

ה צ ב ע ה

— נמנעים

חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12) נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, החוק התקבל ברוב של 66 מצביעים, בלא
התנגדות.

היו"ר א' נחמיאס:

סעיף 1 נתקבל ברוב של 62 מצביעים.

אחרי סעיף 1 יש הצעה של חבר הכנסת מאיר כהנא
להוספת סעיף. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת מ' כהנא להוספת
סעיף אחרי סעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2 לחוק.

ה צ ב ע ה

התיקון של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 2 לא
נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' כהנא לסעיף 2 לא
נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 2 בנוסח הוועדה.

ה צ ב ע ה

— בעד סעיף 2, בנוסח הוועדה 65

נגד

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
מי נמנע?

יב. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 13)*

(קריאה ראשונה)

הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה חוזרת על הצעת חוק-יסוד:
הכנסת (תיקון מס' 13), קריאה ראשונה, והעברתה לוועדת
החוקה, חוק ומשפט.

ה צ ב ע ה

— בעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה 71

נגד

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת
(תיקון מס' 13) לוועדת החוקה, חוק ומשפט
נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, החוק נתקבל ב-71 קולות בקריאה ראשונה
והוא יועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק-יסוד: הכנסת
(תיקון מס' 13), מאת חברת הכנסת גאולה כהן. זו הצבעה
חוזרת על הצעת החוק. אני מזמין את יושב-ראש ועדת החוקה,
חוק ומשפט.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק-יסוד: הכנסת
(תיקון מס' 13) — הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן,
הועבר אחרי הקריאה הראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט
בכנסת בלא ספירת הקולות. מאחר שהחוק נוגע בעקרונות
השוויון, שלגביו נקבע בחוק-יסוד: הכנסת כי פגיעה בו, או כל
שינוי בו, טעון רוב של 61 קולות, ומאחר שנקבע בפסיקה כי
הרוב הנ"ל דרוש בכל שלב משלבי החקיקה, למען הסר ספק
אני מבקש לערוך בכנסת הצבעה חוזרת בקריאה הראשונה,
שבה תיעשה ספירת הקולות.

היו"ר א' נחמיאס:

חודה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. חברי

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1748).

— הצעת חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה): מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת:
הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה) —

יג. הצעת חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' נחמיאס: הכנסת על-פי דרישתם של חברי הכנסת בכנסת האחת-עשרה, די יהיה בדרישתם של 20 חברי כנסת.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת אלעזר גרנות. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אין הסתייגויות. יש לנו סעיף אחד. מי לסעיף, יצביע. מי נגד?

ה צ כ ה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. מי לחוק? מי נגד?

ה צ כ ה

חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה).

התשמ"ה — 1985, נתקבל.

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. קריאה שנייה וקריאה שלישית. בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט יביא את החוק חבר הכנסת אלעזר גרנות.

אלעזר גרנות (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. חוק זה בא לתקן מצב שנוצר עם הקמתה של ממשלת האחדות הלאומית בכנסת האחת-עשרה, שבו האופוזיציה כולה, על כל מפלגותיה, מונה פחות מ-30 חברי כנסת. מספר זה הוא המספר הקבוע בסעיף 33 לחוק-יסוד: הכנסת לצורך כינוסה של הכנסת על-פי דרישת חברי הכנסת.

לכן, אני מבקש לאשר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את החוק שעבר בקריאה ראשונה, הקובע כי לענין כינוס

יד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

ב. לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה — הצעת חוק לחיקוק פקודת זיכיונות החשמל, התשמ"ה — 1985.

ג. לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת — הצעת חוק לחיקוק פקודת רופאי שיניים, התשמ"ה — 1985, מאת חבר הכנסת מאיר שטריח.

עוד הונחו: מסקנות ביניים של ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "סכנת פעילות מיסינורית של המורמונים והפסקת ההקמה של שלוחת האוניברסיטה המורמונית בירושלים", ודעת מיעוט; ומסקנות ביניים של ועדת העבודה והרווחה בנושא "אבטלה בדימונה".

טו. הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט): כוועדת החוקה, חוק ומשפט הוספנו לחוק הזה סעיף תחולה, והוא יחול מיום קבלתו בכנסת.

לא הוגשו כל הסתייגויות, ואני מבקש להצביע על החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה לאדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. להצעת החוק שני סעיפים. אני מעמיד את שניהם להצבעה בקריאה שנייה. מי לסעיפים, יצביע. מי נגד?

ה צ כ ה

סעיפים 1 ו-2 נתקבלו.

היו"ר א' נחמיאס: חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לסעיף הבא: הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה, אדוני.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול, בדיון ארוך, מפרך ומייגע על הצעת חוק הרבנות הראשית (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985, נשמעו כאן נאומים רבים, ולכן אני חושב שאין צורך בהצגה נוספת של החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. די אם אומר שהוא בא בסך-הכול לדחות את הבחירות לחברי המועצה הנבחרים ל-12 במרס 1986 ולקבוע שער אז ימשיכו לכהן אותם חברי המועצה.

יאיר צבן (מפ"ס):

מנימוקים טכניים.

חוברת מ"ב, ישיבה ק"ח

— הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה):
— הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים)

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה—1985. בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יושב ראש ועדת הכספים, בבקשה. הוא איננו? עוברים לסעיף הבא. כל החוקים הם שלו?

מרכי בריאון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הוא יושב למטה, בישיבת ועדת הכספים.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה של 10 דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 16:10 וחודשה בשעה 16:21.)

טז. הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה—1985* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

יחולו לגבי הפחתת מחירים ופיקוחים: 5. שר האוצר ושר התעשייה והמסחר, באישור ועדת הכספים, יוכלו לקבוע מקומות באזור אילת שבהם ייתנו למפעלים מאושרים הטבות מס הניתנות לזרם מורשה באזור נמל אילת בהתאם לחוק אזורי נמל חופשיים: 6. תחילתו של החוק תהיה ביום שיקבעו שר האוצר, שר התיירות ושר התעשייה והמסחר ביחד, אך לא מאוחר מ־1 בחשון התשמ"ו — 1 בנובמבר 1985.

מורי ורכותי, אני רוצה לסיים ולומר כי חוק זה הוא חוק חשוב לאילת. לצערו הרב יש היום ירידה מעיר זו, והחוק הזה צריך להביא שגשוג ופריחה לאילת.

כפי שביקשתי גם בוועדת הכספים, אני מקווה שכל השגשוג והתנופה של העיר יהיו בעיקר בשש ימי השבוע, כי הדבר לא יביא חלילה לחילול שבת, וכי הדברים ינהלו באילת כפי שהיו עד כה. תודה רבה.

היו"ר ש' הלל:

תודה ליושב ראש ועדת הכספים, רשות הדיבור לחבר הכנסת מרכי בריאון לנמק את הסתייגותו לסעיף 1.

מרכי בריאון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, יש הסתייגות למעט ריש הסתייגויות לרבות. הרבה יותר נעים להגיש הסתייגויות לרבות מאשר למעט, ואני עושה זאת היום.

החוק בכללותו הוא חשוב ביותר, ואני מרשה לעצמי לבזבז דקה על הרהור היסטורי. מדינת ישראל יצאה שלוש פעמים למלחמה על מנת להבטיח שאילת תיכלל בתחומה ועל מנת להבטיח שלישורא יהיה מוצא אל הימים הדרומיים. המלחמה הראשונה היתה כמובן מבצע "עובדה", כאשר חטיבת גולני וחטיבת הפלמ"ח כבשו את אילת והניפו את דגל הירוק המפורסם. בפעם השנייה — במבצע "קדש", חסימת נתיבי המים לאילת היתה אחת הסיבות העיקריות — לא הסיבה היחידה — שבגלל כונן בן-גוריון עזר שנה לפני כן את מבצע "עומר", ולאחר מכן הולך אותנו למלחמה, על מנת לוודא שהמצור הזה ירד מעלינו. הפעם השלישית היתה, כמובן, במלחמת ששת הימים, והפעם שוב, לא רק בגלל אילת אבל, כפי שידוע לכולנו, סגירת מצרי אילת ב־23 במאי 1967 היתה הקש ששבר את גב הגמל והביאה לכך, שישורא יצאה למלחמה. אינני יודע אם ידוע לכולם שמצרים הכינה דכיתיה מיוחדת על מנת לכבוש את אילת באותם ימים, ימי ההמתנה

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עוברים להצבעה על חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985, בקריאה שלישית. מי בעד? מי נגד?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבקש למנות.

ה צ ב ע

בעד החוק	12 —
נגד	9 —

חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה),
התשמ"ה — 1985, נחקל.

היו"ר ש' הלל:

אני מתכבד לחדש את הישיבה ולהזמין את יושב ראש ועדת הכספים להציג בפנינו את הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה — 1985, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אדוני יושב ראש הוועדה, בכבוד.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה — 1985. מטרתו של החוק המוצע היא לנצל את מיקומו הגיאוגרפי של אזור אילת, על מנת שיהיה מנוף לשגשוג הכלכלי, דבר שיתרום הרבה למשק המדינה.

ההנחה היא, שהקמת אזור סחר חופשי באזור אילת תביא לשיפור בשלושה מישורים עיקריים. שיפור במישור הסחר הבין-לאומי והיצור המקומי בתעשיות קלות יושג כתוצאה מהפחתת העלויות באמצעות פטור ממסים עקיפים וממס ערך מוסף, פטור ממס מעסיקים, הטבות במס הכנסה לעובד ומתן מענק למעסיק. שיפור בענף התיירות הבין-לאומי ותיירות הפנים כאחת יושג על-ידי הולדת שירותי התיירות באמצעות פטור ממסים עקיפים המוטלים על שירותי התיירות והפחתת העלויות כתוצאה ממחן הטבה במס הכנסה לעובד ומתן מענק למעסיקים. כן יש ציפייה למשיכת תיירים בעקבות מתן אפשרות לרכוש באזור הסחר החופשי טובין מייבאים ומקומיים בפטור ממסים עקיפים. כן קיימת ציפייה שכתוצאה ממחן הטבות במס לעובדים שהם תושבי אזור אילת יעברו עובדים לגור באילת, כי התנאי למחן ההטבות וההנחות ממס יהיה שהעובדים יגורו באילת.

בעת הדיון בוועדת הכספים הוכנסו בנוסח החוק כמה שינויים: 1. ניתנה הסמכות לקבוע תנאים לתאגיד הרוצה להיות חושב אזור אילת לענין חוק זה; 2. הוספה סמכות למנל המכס לתת הוראות בדבר המקומות של הכנסת והוצאת טובין ועל הימים והשעות שבהם מותר להכניס ולהוציא טובין. כפי שהסברתי, לא יהיה מס ערך מוסף באילת; 3. הסמכות לתת הוראות בדבר הפחתת מחירים ופיקוח על מחירים תהיה לכל שר בתחום סמכותו ולא רק לשר התיירות ולשר התעשייה והמסחר. תהיה אפשרות לתת סמכויות פיקוח לעובדי ציבור גם אם אינם עובדי מדינה, ואם ירצו יוכלו לתת אפשרות לעובדי עיריית אילת לבצע את הפיקוח על המחירים; 4. הוראות חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, לרבות הוראות העונשין שבו,

* "דבר הכנסת", חוברת זו, עמ' 3755; נספחות.

במידה רבה את הפיקוח על הכרזות מאזור הסחר החופשי, ונראה לי שגם מבחינה זו יש לכלול את חבלי אילות בעניין זה.

נציגי הממשלה אמרו לנו, שהם חוששים מן המרוכה. אני חושב שהחשש הזה איננו מוצדק, כי כל הנימוקים מראים שאין קושי רב לשנות זאת. אני מציע לחברי הכנסת להצביע בעד ההסתייגות שלי. תודה רבה.

היו"ר ש' הלל:

תודה. אני מבקש מחבר הכנסת דן תיכון להציג את הסתייגותו לסעיף 13.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, החוק העומד לדיון בקריאה שנייה יצא בוודאי היום לדרך, ובהיותו חוק ניסיוני אני מאחל לו שדרכו תצלח. אבל, בהסתייגות שלי אני רוצה להוסיף ולא לגרוע, ולפתח להסב את תשומת הלב לדברים שאינם בחוק.

אילת תחבס על פיתוח התיירות ועל הבאת עשרות אלפי תיירים מחוץ לארץ. בעיקר כאמצעות הוזלת כרטיסי הטיסה ומכירת אילת כאתר נופש זול ועממי. זה העיקר, ואינני מאמין שיחול מפנה בגלל הטבות המס שניתנות על-פי החוק הזה. אבל, המרכיב החשוב ביותר לעידוד בואם של תיירים לאילת, הן בהוזלת כרטיסי טיסה לאילת, נשכח ולא נכלל במסגרת החוק להקמת אזור סחר חופשי באילת.

החורף הזדמנתי לשדה-התעופה בן-גוריון. שם יש מכשירי טלויזיה שבהם אתה רואה את זמני הנחיתה וההמראה. ראיתי שמטוס של חברת "איר-פרנס" נוחת בשדה, אך הדבר לא מצוין על מסך הטלויזיה. התעניינתי, וגיליתי שהמטוס הנוחת נוסע בקו הישיר אילת-פריס. אך מאחר שבאילת יש בעיות של תדלוק, ומטוס סילון אינו יכול לתדלק שם, הוא נאלץ לנחות בשדה-התעופה לוד. שם מתדלקים אותו והוא ממריא כעבור כשעה לפריס.

משבדקתי את העניין מצאתי דבר מעניין ביותר. ראשית, מתברר שמחירי הדלק למטוסים באילת הם מן הגבוהים בעולם. למשל, מטוס משלם בגין תדלוק באילת 150 סנט לגלון. באיים הקנריים, שהם מתחרים באילת, משלמים 120 סנט לגלון. בגטוויק שליד לונדון משלמים 95 סנט לגלון. וכמדומני, ברודוס משלמים כ-70 סנט לגלון.

שר החקלאות א' נתמקין:

70 סנט?

דן תיכון (הליכוד):

האמן לי, המחירים בדווקים. אלה הם האתרים שאנחנו אמורים להתחרות בהם.

מכל מקום, המצב הזה מביא לכמה תופעות לא בריאות. קודם כל, המחיר גבוה. אם המטוס צריך לנחות בלוד ולשלם גאות תדלוק וגאות נחיתה על לא כלום, כדור שהמחיר בטיסות הצידור הוא גבוה ממה שניתן לקוות. רוב התיירים שמגיעים לאילת באים בטיסות צידור. לכן צריך למלא את המטוס וזאת להשאיר מקום ריק אחד, כי אם 10 מקומות נשארים ריקים, הטיסה לא כדאית ולא יטוס עוד לאילת.

אבל, יש חופעה מעניינת. בגלל מחירי הדלק בישראל, אותם מטוסים נאלצים לחנות בלונדון וברודוס ולתדלק שם, וברור שאותן חברות מובילות תיירים לקפריסין ולרודוס כאמצעות החנייה הזאת. די אם אספר לכם, שקפריסין הקטנה, שנמצאת לא רחוק מגבולה הצפוני של מדינת ישראל, פיתחה

הקשים, והסכנה היתה ממשית ומוחשית. כל הדברים האלה באים להבליט את חשיבותה של העיר אילת ואת הצורך שמדינת ישראל תעשה הכול כדי לודא שהעיר הזאת תשגשג.

אולי אוסיף עוד מלה אחת. אם אנו מוכנים ליהרג על העיר, להילחם על העיר, קל הרענו, שהיתה עיר סוחרים וחיבת לחן ימים. כוונתו היתה, שאם ישראל תהיה תל-אביב וחיה כלכר, סופה יהיה מר ונמחר. והיא חייבת שתהיה לה אחיה יציבה לא רק בים אחד אלא בים השני. ולא רק במקור קטן אלא ברחבי המדבר הגדול. הוא דיבר השכם והערב כאן אותם ימים, 1934 ואלך. על חשיבותו של הנגב הדרומי.

אבל, כאמור, באתי לרבות ולא לסייג. ב-1934 כתב בן-גוריון ביומנו, שאם תקום מדינה יהודית מאזור הנגב הדרומי — כך הוא מתבטא, בלי אזור הנגב הדרומי — סופה יהיה כסופה של קרתגו. שהיתה עיר סוחרים וחיבת לחן ימים. כוונתו היתה, שאם ישראל תהיה תל-אביב וחיה כלכר, סופה יהיה מר ונמחר. והיא חייבת שתהיה לה אחיה יציבה לא רק בים אחד אלא בים השני. ולא רק במקור קטן אלא ברחבי המדבר הגדול. הוא דיבר השכם והערב כאן אותם ימים, 1934 ואלך. על חשיבותו של הנגב הדרומי.

אכן, הקמנו בנגב הדרומי לא רק את אילת, אלא גם שורה של יישובים שהם העורף החקלאי, התחבורתי והמוסרי של אילת, ואני מתכוון לחבלי-אילות. חבל זה נמצא סמוך ממש לאילת, באותה גזרה של 40 או 50 קילומטר מצפון מאילת, ויש בו כ-10 יישובים וכ-3,000 מתיישבים. לבר מכן, יש בו הרבה מאוד מחושי אילת, שיוצא מאילת בוקר בוקר לעבודה במפעלים של אותם יישובים ועשרות אלפי מטיילים ישראלים, אשר בדרכם לאילת מתעכבים בחניונים השונים, ממלאים דלק בדרך ושוחים מהחלב הנפלא של יוטבתה. התוליה הזאת, המביאה אותנו אל אילת, הפכה חלק חיוני של עצם הביטחון והרגשת הרווחה של אילת עצמה. רק בזה לא היה די, כדי לערער על ההחלטה ולבקש להרחיב את תחום הסחר החופשי ולכלול בו את חבלי-אילות. הרבה יותר חשוב הוא, שאם לא נכלול את החבל הזה, הרי נגרסו מיד נזקים לאותו חבל, כי ברגע שאתה יוצר זכויות מיוחדות במיסוי ובדברים אחרים באילת העיר, מיד אתה משמיט את הכסים הכלכליים מכמה ומפעלים אשר נמצאים לא רחוק, מצפון לה. כבר בימים האחרונים אמרו ידידים שלנו באילת, פועלים אשר עובדים באזור יוטבתה, באזור גרופית או בסמר, שאם הם יקבלו שכר עבודה פחות מזה שבאילת, הם יפסיקו כמובן לעבוד בקיבוצים האלה. שלא לדבר על כך, שתחנות הדלק תתמוטטנה ביום שבו ניתן זכויות לדלק, שיעלה פחות במרחק של 30 או 40 קילומטר דרומה. אם כן, אנחנו פשוט מוזיקים לאותם שכנים נזק חמור בכך שאנחנו לא מביאים בחשבון את ההשלכה הכלכלית ההרסנית שיכולה להיות על חבלי-אילות, אם לא נכלול אותו כתחום הסחר החופשי.

כדי שלא להאריך בדיבור, אני רוצה לומר מלה אחרונה על טרי הביקורת האפשריים. הממשלה מציעה, לגבי אזור הסחר, לקבוע את קווי המס באזור תמנע. לאזור יש שני כבישי אורך, הכביש הישן לאורך הגבול הירדני והכביש החדש לאורך הגבול המצרי. אבל, הקו המחבר בין שני הכבישים עובר דרך ואדיות מסובכים ומסועפים, ואין לאפשרות לנסוע בהם ולהקפיד על כך שלא תהייה הכרזות בין שתי הנקודות האלה. ההצעה שאני מציע, לכלול באזור הסחר החופשי את חבלי-אילות, תאפשר לקיים פיקוח על משולש של כבישים. אם כן, מרובה על הכביש לאורך הגבול הירדני ועל הכביש לאורך הגבול המצרי והכביש המחבר את גרופית עם בקעת-סיירים של היום. זה מוסיף בסך הכול 3,000 תושבים ו-10 יישובים ברצועה של 30 או 40 קילומטר, אבל זה יקל

כאשר להסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון: 1. אין כל אגרות המראה, יש רק אגרות נחיתה. מטוס הנוחת באילת פטור מאגרה.

דן תיכון (הליכוד):

מטוס שממריא צריך גם לנחות.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

כן, בוודאי. אי אפשר לנחות בלי להמריא. מטוס הנוחת באילת פטור מאגרה.

2. נושא מחירי הדלק הועבר גם הוא לוועדת המעקב ולוועדה הכין-משרדית. אם ישתכנועו שקיימת אפשרות להפחית את המחירים — הדבר ייעשה.

3. חבר הכנסת דן תיכון, אתה יודע יפה למדי שאם יתחילו לקנות דלק עם הנחות לאילת, פתאום תראה שאוסטרליה גם היא אילת. צריך לבדוק זאת.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

זה רעיון לא רע — שאוסטרליה תהיה אילת.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

מטוס היוצא לחוץ-לארץ מאילת דרך נמל התעופה בן-גוריון לא משלם אגרת נחיתה בנמל התעופה בן-גוריון.

דן תיכון (הליכוד):

כן משלם.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

רגע, הקשב. הממונה על הכנסות המדינה הודיע לי, שמטוס היוצא לחוץ-לארץ מאילת דרך נמל התעופה בן-גוריון לא משלם אגרת נחיתה בנמל-התעופה. כפי שמשלמים מטוסים הנוחתים בטיסות מחוץ-לארץ ולחוץ-לארץ. זאת אומרת, משלמים משהו, אבל הרבה פחות. האגרה היא בגין טיסה פנימית, והיא נמוכה ביותר.

אני מבקש שלא לקבל את שתי ההסתייגויות. תודה.

הי"ר ש' הלל:

כשל חשיבות הנושא, אני מבקש לשאול את יושב-ראש ועדת הכספים: אם תתקבל אחת ההסתייגויות הללו — ואני בטוח שכל חברי הכנסת רוצים קודם כול שהחוק יעבור — האם הדבר יגרום לכך, שאתה תבקש שלא יצביעו על החוק היום?

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

כן, בהחלט. הממשלה הביאה חוק, והודעתי שיהיה שלב ב'. קיימת ועדה, ואי אפשר להסתייג מכל דבר. בהחלט, אני מבקש שלא להצביע.

יאיר צבן (מפ"ם):

בכלל, למה אנחנו יושבים כאן?

הי"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אני מבקש להסב את תשומת לבכם לדבריו של יושב-ראש הוועדה. אני בטוח שכל חברי הכנסת, לרבות אלה שהגישו הסתייגות, רוצים שהחוק יתקבל היום. לכן שאלתי מה בכוונתו של יושב-ראש הוועדה או של נציג הממשלה לעשות. אני בטוח שאיש איננו רוצה לפגוע בחוק הבנוי מתשובתו של יושב-ראש ועדת הכספים, שאם הכנסת או אותם חברים שירצו בכך יצביעו ויגרמו לקבלתה של אחת

במשך חמש שנים תיירות פורחת, ומספר התיירים המגיעים אליה עולה על מספר התיירים שמגיעים למדינת ישראל.

שבח וייס (המע"ר):

שם יש בכלל שגשוג כלכלי.

דן תיכון (הליכוד):

אגב, נכון שלמרות החלוקה של העיר, העיר נהנית משגשוג גדול.

רבותי, רוצים לתת לאילת סל של סיוע. אדוני יושב-ראש הכנסת ויזכיר את עקבה, וגם בעקבה מחירי הדלק למטוסים זולים בהרבה. אי אפשר לומר: אנחנו רוצים להביא תיירים, אנחנו מוכרים סל תיירות זול, אך במרכיב העיקרי, מחירי הדלק למטוסים, איננו עושים דבר. רק כדי שנדע, מטוס סילון בינוני 727 — ואדוני השר בקיא בזה מימים עברו — איננו מסוגל לתדלק באילת. את הנושא של מחירי הדלקים לתיירות באילת ובשדה-התעופה בן-גוריון, לאילת וממנה, חייבים לתקן ולכלול במסגרת סל ההטבות שניתן על-פי החוק. זוהי הסתייגותי, ואני מקווה שהיא תתקבל.

הי"ר ש' הלל:

תודה רבה. האם יושב-ראש הוועדה רוצה להשיב? בבקשה אדוני.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להשיב על ההסתייגות הראשונה של חבר הכנסת מרדכי בר-און. בעצם, הוא רוצה להרחיב את החוק הזה צפונה מאילת, למועצה האזורית חבל-איילת.

חברי הכנסת, חוק זה הובא כדי להביא שגשוג לעיר אילת. לעיר אילת יש נימוק מיוחד, כי יש סחר בין-לאומי על-ידי הנמל באילת. הרי יש לנו אזורי פיתוח א' שבהם אנחנו נותנים לתעשייה הנחות. לאילת מצאו לנכון לתת גם את האפשרות הזאת כדי שהעיר תגדל ותתרחב וגם בגלל הסחר הבין-לאומי.

החשוב הוא, שהנושא הועבר לוועדת המעקב הקבועה בראשותו של מר יחזקאל פלומין ולוועדה בין-משרדית המורכבת ממנכ"לים של משרדים בראשותו של הממונה על הכנסות המדינה מר ברוך. יש נושאים נוספים אשר ייבדקו לקראת הפעלת השלב השני בהטבות. זה רק השלב הראשון. עם השלמת הבדיקות השונות יובאו המלצות בפני הממשלה והיא תביא בפני הבית חוק נוסף. אז יבדקו גם דברים שחבר הכנסת מרדכי בר-און רוצה להסתייג מהם. בשלב זה אין כל אפשרות פיקוח צפונה מאילת.

צריך לדעת שיש חברי הכנסת שאינם חברי ועדת הכספים, וגם הם כעצם בעד הבאת שגשוג לעיר אילת, אבל הם רצו להסתייג ופנו אלי, כיושב-ראש ועדת הכספים, משום שהם חוששים מהברחות ומתפיקות על ההטבות במסים. לכן, צריך לתת אפשרות למכס להתארגן באילת קודם כול, אם יצליחו בזה, אולי יוכלו להרחיב. שמענו אתמול את מנהל המכס, אין אפשרות בשלב ראשון לקיים פיקוח גם מצפון מאילת.

יאיר צבן (מפ"ם):

למה לא נתת להם להסתייג? אדוני היושב-ראש, אני חושב שזה דבר בלא תקדים.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):

בנושא זה פנה ליושב-ראש הכנסת.

בשלב זה אין אפשרות פיקוח צפונה מאילת, ולכן, אין כל אפשרות להרחיב את החוק על חבל-איילת. זה כאשר להסתייגות של חבר הכנסת מרדכי בר-און.

תשובת יושב־ראש ועדת הכספים. עכשיו אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת

ד' תיכון אחרי סעיף 13 — מיעוט

נגד — רוב

הצעת חבר הכנסת ד' תיכון אחרי סעיף 13 לא

נתקבלה.

היו"ר ש' הלל:

לסעיפים 14 — 19, ועד בכלל, אין הסתייגות. אני מעמיד סעיפים אלה להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 14 — 19 נתקבלו.

היו"ר ש' הלל:

אני מעמיד עכשיו להצבעה את ההחלטה. אין הסתייגות להחלטה.

ה צ ב ע ה

החלטות נתקבלו.

היו"ר ש' הלל:

רבותי חברי הכנסת, אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

בעד החוק — רוב

נגד —

נמנעים — מיעוט

חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות

ממסים), התשמ"ה — 1985, נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

אני מרשה לעצמי, בשם חברי הכנסת, לשלוח מכאן ברכה לחושבי אילת, ולבקשם לראות בחוק שהתקבל היום צעד אחד, אולי לא הצעד היחיד, שנעשה כדי לתת עידוד וחזקת לחושבי אילת. על חושבי אילת עברו בזמן האחרון תקופות קשות ומשברים לא מעטים בתחום הכלכלי — החל מתמנע דרך שורה שלמה של דברים שפגעו ביכולתה של העיר להתפתח.

חוק זה בא להראות לחושבי אילת, שהכנסת תעמוד על המשמר ותעשה כמיטב יכולתה, כדי שהעיר אילת לא תיפגע מן הבחינה הכלכלית, ותוכל להמשיך, לשגשג ולהתפתח ולהיפך לעיר גדולה, עיר שתוכל לפעול ולהוסיף כבוד ועוצמה למדינת ישראל. אני מקווה, ומברך את חושבי אילת שכך הם יראו את הביטוי הזה — קבלת החוק הזה היום בכנסת, לפני יציאתה של הכנסת לפגרה.

אני גם מרשה לעצמי להביע תודה לוועדת הכספים של הכנסת על המאמץ המיוחד שעשתה על מנת להכין את החוק הזה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. החוק הגיע אל הוועדה רק ביום שני השבוע, ואני רוצה בהחלט להביע הערכה, תודה והוקרה לוועדת הכנסת שעשתה את המאמץ כדי לאפשר לנו לא לצאת לפגרה לפני שקיבלנו חוק זה.

רשות להנמקת ההימנעות לחבר הכנסת יאיר צבן.

ההסתייגות, הוא יבקש שלא להצביע על החוק בקריאה שלישית היום. אנו הביאו זאת לחשומה לבכם.

אנחנו עוברים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חבר הכנסת מרדכי בריאון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, אם אתם לא תתמכו בהסתייגות ואני אוריד את הסתייגותי — האם זה יעזור?

גדעון גדות (הליכוד):

ירידו שני הצדדים את ההסתייגות.

יאיר צבן (מפ"ם):

מה זה פה, שוק־הכרמל?

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אבקש שלא להפריע בעת ההצבעה. אנו הביאו לחשומה לבכם את דברי יושב־ראש ועדת הכספים.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי להסתייגותו של חבר הכנסת בריאון — ירים את ידו. נא למנות.

ה צ ב ע ה

פסח גרופר (הליכוד):

אדוני, יושב־ראש ועדת הכספים, אבקש למשוך את החוק. אתם לא יכולים לעשות זאת.

חיים קופמן (הליכוד):

אני מבקש מיושב־ראש ועדת הכספים למשוך את החוק.

גדעון גדות (הליכוד):

אבקש לומר שיושבים פה חברי ועדת הכספים מסיעת המערך — —

היו"ר ש' הלל:

אבקש שלא להפריע בעת ההצבעה.

מי נגד ההסתייגות של חבר הכנסת מרדכי בריאון?

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת רמון מצביע פעמיים — פעם אחת בעד ההסתייגות ופעם אחת נגד ההסתייגות.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חבר הכנסת

מ' בריאון לסעיף 1 — 10

נגד — 25

התיקון של חבר הכנסת מ' בריאון לסעיף 1

לא נתקבל.

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

לסעיפים 2 — 13, ועד בכלל, אין הסתייגות. אני מעמיד סעיפים אלה להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 2 — 13 נתקבלו.

היו"ר ש' הלל:

אחרי סעיף 13 יש הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון. הוא מציע להוסיף סעיף 14, כפי שנימק אותו. שמעתם גם את

חברת מ"כ, ישיבה ק"ח

— הצעת חוק אזור סחר חפשי באילת (פטורים והנחות ממסים):
תיקון טעות בחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12); ממסכים שהונחו על שולחן הכנסת:
הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3) —

לגבי חוק מסוג זה בדיון בקריאה הראשונה. החששות האלה עדיין בעינם. אני מקווה, שכל הגורמים הנוגעים בדבר יצליחו להתגבר על בעיות אלה. הצענו, כביטוי לרצון המשותף לבצע חוק זה, תוך בקרה קפדנית מאוד, שנגביל את תחולת החוק לתקופה של שנתיים, אולי שלוש שנים, כדי שיהיה ברור שאנחנו עושים גם ניסוי המחייב ריכוז מאמצים, כדי להפיק את כל הטוב, ולא להסתכן ברע.

הדבר השלישי, האחרון, הוא שקשה לנו להאמין שכאמת ההקפדה על החוק הזה, על ביצועו, תיעשה כהלכה, כאשר מפקידים את ביצוע החוק בידי צירוף של שלושה שרים כפי שהחוק הזה מציע כאן. לפי ידיעות המופיעות בעיתון מדי יום בשבוע האחרון, קשה להניח שיוכל לשרור ביניהם שיתוף פעולה פרודוקטיבי. הסכנה היא, שפיתוח אילת כעתידי יעמוד בצלם של היחסים הללו.

היו"ר ש' הלל:

אולי בזכותה של אילת תבוא גם הכנה בין השרים, ונצא נשכרים מזה מכול וכול.

ז. תיקון טעות בחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12)

צריך לשאת את המספר 9, ולא 12, בסדרת התיקונים של חוקי היסוד שנתקבלו. בשל שיבוש לא חוקן הדבר כמועד. אני מודיע עכשיו מעל במת הכנסת על התיקון הזה, ואני מבקש שיירשם בפרוטוקול.

יח. ממסכים שהונחו על שולחן הכנסת

ולקריאה שלישית: הצעת חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16), התשמ"ה — 1985, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

מסקנות ועדת העלייה והקליטה בנושא "פסולי חיתון בקרב עולי אתיופיה"; הודעת שר העבודה והרווחה על מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "פיטורי קציני מבחן לנוער בלוד, רמלה ויפו", והערות יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה על הודעת השר.

יט. הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להגדיל בצו סכום זה עד לסכום של 150,000 מיליון שקלים.

כתוצאה מתנאי המשק, ובעקבות התרחבות הביקוש למלווה, היה צורך בהגדלה נוספת של מסגרת המלווה. בתיקון מס' 2 לחוק הועמד סכום המלווה על 500,000 מיליון שקלים.

התיקון לסעיף 9 עוכב, כדי לאפשר לוועדת הכספים לקיים בירור עם הבנקים בקשר למלווה קצר מועד, הבירור התקיים השבוע בוועדה, וכעת מובאת לאישור הכנסת הצעה לאפשר לשר האוצר להגדיל את הסכום, באישור ועדת הכספים של הכנסת, עד ל-1,000,000 מיליון שקלים נוספים.

היו"ר ש' הלל:

בחוק זה — הסתייגות לחבר הכנסת חיים רמון.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כדי לקצר, אני רוצה להצטרף לכל דברי הברכה שנשא יושב-ראש הכנסת לאילת ולהתושבי אילת, שכן כל המוסיף גורע.

אמשיך את דבריו של חברי, חבר הכנסת מרדכי בר-און, שהזכיר נשכחות. אני עושה זאת לא רק כחבר הכנסת, אלא גם כאחד מאלה שצורפו לגדוד החמישי של הפלמ"ח במלחמת השחרור והורדו לאילת, לראס-אל-נקב.

ההימנעות שלנו נובעת משלוש סיבות. סיבה אחת — הופעל לחץ בלתי מתקבל על הדעת של האוצר, כדי שההסתייגות שהביא לכאן עמיתי חבר הכנסת מרדכי בר-און, לצידוף היישובים הסמוכים לאילת לאזור הסחר החופשי, לא תתקבל. אנחנו חושבים שהדבר הזה חמור, והוא מעמיד את היישובים האלה, הבנויים בחלקם על התיירות — בעיקר יוטבה ובמידה רבה גם איילות — במצב קשה ובלתי סביר.

הדבר השני, אנחנו הבענו את החששות הכלליים שלנו

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, לפני שאנחנו עוברים לסעיף הבא, אני מבקש להביא לתשומת לבכם את ההודעה הזאת: חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12), שנתקבל כאן היום,

היו"ר ש' הלל:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25), התשמ"ה — 1985, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום — חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985. יביא את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכספים.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985.

חוק מלווה קצר מועד, התשמ"ד — 1984, הסמיך את הממשלה ללוות בשם המדינה מלווה קצר מועד. סעיף 1 לחוק קבע, כי "סך כל יתרת המלווה במחזור לא תעלה על 75,000 מיליון שקלים". סעיף 9 לחוק קבע, כי שר האוצר, באישור

— הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3):
הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות) —

חיים רמון (המערך):

אני ויחברתי על ההסתייגות.

הי"ר ש' הלל:

על ההסתייגות או על ההנמקה?

חיים רמון (המערך):

על ההסתייגות ועל ההנמקה.

הי"ר ש' הלל:

החוק מונח לפנינו בלא כל הסתייגות, ואני מעמיד אותו

ה צ ב ע

סעיף 1 נתקבל.

הי"ר ש' הלל:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע

חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3).

התשמ"ה — 1985, התקבל.

כ. הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות), התשמ"ה — 1985*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הי"ר ש' הלל:

אנו עוברים להצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות), התשמ"ה — 1985. אדוני יושב־ראש ועדת הכספים, בכבוד.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד־היושב־ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות), התשמ"ה — 1985, שמקורו בהצעת חוק פרטית של חבר הכנסת חיים רמון.

בעלי המניות הבנקאיות שבהסדר מחויבים כיום בתשלום דמי שמירה על פיקדונם זה. דמי השמירה הם בשיעור 0.3% בשנה. דמי השמירה נגבים בידי הבנקים והם מפחיתים את התשואה הריאלית הניתנת לבעלי המניות. הלכה למעשה אין הבדל בין המניות שבהסדר לבין תוכניות חיסכון. תוכניות חיסכון אינן חייבות בעמלה. בהצעת החוק המקורית הוצע לפטור גם את החוסכים שבהסדר מעמלה. אבל, לאחר שהועדה שמעה את נציגי הבנקים ונציגי האוצר, היא החליטה לקבוע עמלה מופחתת של 0.1% לשנה במקום 0.3%.

הי"ר ש' הלל:

יש הסתייגות לחוק הזה. לשם החוק הסתייגות לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הוא איננו יש הסתייגות לסעיף 1 של חבר הכנסת דן תיכון. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב־ראש כנסת נכבדה, אני עולה לדוכן כדי לזעוק את זעקת הקשישים. מי שזוכר את הדיונים שהתקיימו בכנסת בעת משכר מניות הבנקים יודע שלאותם חוסכים שהתפתו והאמינו והשקיעו את כספם במניות הבנקים, לאחר שקיבלו הבטחות, נגרם עוול גדול, ואחת התוצאות שלו היא ועדת החקירה, שיושבת כעצם הימים הללו.

משנסתיים הדיון בכנסת, ביקשתי שלא לקום והעליתי את בעיית הקשישים, שכן כל הקפאה של מניות הקשישים לתקופה של ארבע שנים היא בבחינת עוול משוער. ואכן, הוחלט בו המקום — אדוני שר התקלאות ודאי יזכר — שלגבי הקשישים יהיה סידור מיוחד. משנתחלפו השרים והגיע שר אוצר חדש, אכן סיכמתי אתו שהמניות של הקשישים יוקפאו לשנתיים בלבד, כניגוד להקפאה של ארבע שנים שחלה על שאר האנשים.

מובן שההקפאה של מניות הקשישים לשנתיים —

ומדובר באנשים מגיל 65 ועד 90 — היתה להם אסון נורא. עד היום אנו עדים לטרגדיות שאנשים לא נכנסו לבתי־אבות, כי הכסף לא נמצא בידם. שכן הוא הוקפא לשנתיים ימים. יש בהם אנשים שפשוט אינם יכולים לחיות היום, והם נידונו לשנתיים של עוני משוער. והנה, אנחנו מתקרבים אל סוף התקופה, ואז באים מי שבעצם אשמים בטרגדיה הזאת ואומרים: דין אחד לכולם, גם לקשישים.

אם יש לנו חוש צדק, אנחנו צריכים לבוא ולומר לבנקים: אתם מהקשישים לא תגבו 0.1% דמי שמירה בגין שנתיים. זה לא צודק ולא הוגן ואסור לכנסת לאשר גבייה של 0.1% מהקשישים. לכן, אני פונה אל כל אחד מאתנו ברגע של חשבון נפש: אל תשיתו על מניות ההסדר של הקשישים 0.1%. זה לא צודק.

הי"ר ש' הלל:

האם יושב־ראש הוועדה רוצה להשיב? בבקשה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להוריד את ההסתייגות. אנחנו בדקנו את הנושא לגופו של עניין, כשהובאה הצעת החוק של חבר הכנסת חיים רמון, והבאנו את הבנקים לשולחן. הם הסכימו לנו, שכל זאת אין דבר שאינו עולה כסף. השמירה על מניות הבנקים של הקשישים ושל אלן שאינם קשישים עולה כסף, שום דבר אינו נעשה חינם. לכן הוועדה הורידה מ־0.3% ל־0.1%.

דן תיכון (הליכוד):

לכולם.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

לכולם, כי לולא הורדנו לכולם, משהיה היה מסתייג ושואל למה לזה כן ולזה לא. עשינו חוק אחד לכולם.

דן תיכון (הליכוד):

מצב הקשישים אינו דומה למצבם של האחרים.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

יש אלמנות, יש פנסיונרים ויש אנשים אחרים. להיות קשיש זה דבר מצוין, כי האלטרנטיבה גרועה יותר. להיות קשיש זה טוב יותר מלא להיות, חלילה.

אורה נמיר (המערך):

אלה שמחים לא משלמים לבנקים.

חוברת מ"ב. ישיבה ק"ח
— הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות);
החלטות בדבר אישור הוראות בצווים —

שם החוק, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 1
נתקבל.

סעיף 1, בנוסח הוועדה ועם התיקון שנתקבל.
נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

אני עובר עכשיו להצבעה על החוק בקריאה שלישית, אלא אם כן יש בקשה של השר לעכב. אני קורא בפניכם את הסעיף: "(א) נתקבלה הסתייגות בקריאה שנייה או הוצבע בעד גרסה שונה לסעיף אחד, תתקיים הקריאה השלישית בשבוע הבא לאחר השבוע שבו הסתיימה הקריאה השנייה, והוועדה רשאית לפני הקריאה השלישית להביא בהצעת החוק את שינויי הנוסח המחויבים בעקבות ההסתייגות או הגרסה. (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי נציג הממשלה או יושב ראש הוועדה בשמה לבקש במקרים מיוחדים שהקריאה השלישית תתקיים מייד או שהקריאה השלישית תידחה לשבוע נוסף, והודעה על כך תימסר לכנסת". האם יושב ראש הוועדה מוכן לבקש שההצבעה בקריאה השלישית תיעשה עכשיו, עם ההסתייגות שנתקבלה?

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):
כן.

היו"ר ש' הלל:

על-פי בקשתו של יושב ראש הוועדה, אני עובר עכשיו להצבעה שלישית, עם ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון שנתקבלה. אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. מי לחוק עם התיקון שנתקבל, ירים את ידו.

ה צ כ ע

חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות),
התשמ"ה — 1985, נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

אני קובע שחוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות),
התשמ"ה — 1985, נתקבל בקריאה שלישית עם התוספת
שהוספה על-ידי חבר הכנסת דן תיכון.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):
עוד יהיה מי שיוכיח שגם המתים משלמים להם.

היו"ר ש' הלל:

כתוב: לא המתים יהללו יה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

לכן אני מבקש להוריד את ההסתייגות ולהשאיר 0.1%, כי
דין אחד לכולם.

לגבי מה שאמר חבר הכנסת דן תיכון על מה שעשו
הבנקים, שלא צריך לתת להם — זה סוביידיזציה. יש ועדת
חקירה, ואיננו צריכים להיכנס עכשיו לעניין הזה. הבנקים הם
המערכת הפיננסית במדינה. הקימו ועדה, ואין זה תפקידנו
לקבוע מה הצדק, אלא לקבוע מה תהיה ההוצאה. לכן, אני
מבקש להוריד את ההסתייגות.

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

הבנקים הודיעו שמהקשישים הם כבר לוקחים 0.1%.

שר החקלאות א' נחמקין:

מה יהיה דין החוק אם ההסתייגות תתקבל? בחוק נאמר
שלוקחים חזרה. מה יהיה דין החוק?

היו"ר ש' הלל:

במקרה זה לא שאלתי.

דן תיכון (הליכוד):

הוא יושחה.

היו"ר ש' הלל:

אדוני יושב ראש ועדת הכספים, אינך חייב להשיב. אני
מעמיד להצבעה את ההסתייגות.

ה צ כ ע

התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם
החוק לא נתקבל.

כא. החלטות בדבר אישור הוראות: בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 5),

התשמ"ה — 1985; בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — פולי סויה, כוספה סויה,

שמן סויה, חיטה, קמח ומרגרינה) (מס' 7), התשמ"ה — 1985; בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על

מלאי של טובין — בשר קפוא) (מס' 7), התשמ"ה — 1985; בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס'

59), התשמ"ה — 1985; בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 60), התשמ"ה — 1985; בצו מס קנייה

על טובין (תיקון מס' 62), התשמ"ה — 1985*

היו"ר ש' הלל:

אנחנו עוברים לאישור צורים. אבקש מיושב ראש ועדת
הכספים לקרוא צו לצו ולהסבירו.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

אני מבקש ממך שחיים רמון יעשה זאת.

היו"ר ש' הלל:

חיים רמון, עלה בכוחך זה והסבר את העניין.

הריאלי הועלו ביום 1 ביולי מחירי פולי סויה בכ-39%, כוספה סויה בכ-11%, שמן סויה בכ-60%, החיטה בכ-28%, הקמח בכ-38%, והמרגרינה בכ-60%.

6. בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — כשר קפוא) (מס' 7), הוטל היטל על מחזיקי מלאי של כשר קפוא לאור העובדה שבאותה מסגרת הועלו באותו יום מחירי הכשר הקפוא בשיעור של כ-45%.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפניכם שני גיליונות החלטה, אחד לענין שלושה צווי מס קנייה ואחד לענין שלושה צווי תשלומי חובה, אבקשן, אדוני היושב-ראש, להעמיד לאישור נפרד את כל אחת משש ההחלטות של ועדת הכספים, תורה.

היור"ר ש' הלל:

אלה מכינים שהבינו על מה מדובר — יצביעו. אנחנו עוברים להצבעה על הצווים, נצביע על כל צו בנפרד.

ה צ כ ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 5), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — פולי סויה, כוספה סויה, שמן סויה, חיטה, קמח ומרגרינה) (מס' 7), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — כשר קפוא) (מס' 7), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 59), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 60), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 62), התשמ"ה — 1985, נתקבלה.

1. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 59) מחקן את פרט 1109 לענין זכויות ביטחון. במסגרת הרפורמה הנעשית בימים אלה בתעריפי המכס ומס קנייה על זכויות, אוחדו שיעורי המכס, והמס הקצוב הועבר למסגרת תעריף מס קנייה ונקבע על בסיס של מחיר 40 דולר לק"ג. במקביל לקביעה זו חוקן תעריף המכס להקל.

2. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 60) מחקן את פרט 0111 לענין כוהל אתיל וכוהל נייטרלי, ומעלה את שיעור התוספת כיבוא על כוהל מ-50% ל-70%. השינוי נעשה לאחר שבדיקת מתח השיווק כענף העלתה כי מחיר סייף של כוהל הוא 500 דולר — 600 דולר לטונה, והמחיר לצרכן הוא 1,100 דולר — 1,200 דולר.

3. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 62) מחקן שני פרטים. בתיקון פרט 1105, שעניינו מסמרים ומסמרות חלולות — בוטל הסייג הישן הקיים לטובת מסמרות מברזל או פלדה, כדי להבהיר ולהתאים את לשון הפרט כולו לשינוי שלפיו כל טובין שסיווגם בפרט 73.32 לתעריף המכס חויבו במס קנייה.

בתיקון פרט 1112 שמן טיק חויב במס קנייה במסגרת הפרט המתייחס לצבעים ולכות. שמן טיק מורכב משמן פשתן, חומר ממס ושדפים נותני הברקה, והוא משמש כלכה. להסיר ספק הובהר ששמן כזה חייב במס קנייה כמו יתר הלכות.

4. בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 5) מועלה תשלום החובה המוטל על תיקים מ-27% ל-40%.

לאחרונה הושו תנאי היבוא מטייוון לאלה מארצות המזרח הרחוק האחרות, לעומת אישור היבוא לפני כן. בעקבות השינוי במתן רישיונות היבוא לטובין מטייוון, התעוררה הבעיה של יבוא תיקים מארץ זו. מתברר שיבוא תיקים המיוצרים בטייוון זול בכ-20% מהיבוא של אותם תיקים המיוצרים במקומות אחרים כמוזרח הרחוק, הנחשבים גם הם זולים. כשל המגוון הרב של תיקים המיוצאים מטייוון, אין אפשרות לנקוט מדיניות רישוי סלקטיבית, אך מחירם הוזל עלול לגרום נזק לתעשיית התיקים המקומית. מחיר התיקים לצרכן לא ישתנה עקב העלאה תשלום החובה, כיוון שהעלאה זו תקוון עם מחירים הוזל של התיקים מטייוון.

יש לציין, כי תשלום החובה הנדון אינו חל על יבוא מארצות המערבית ואף לא על יבוא מארצות אחרות, וביניהן ארצות-הברית, אוסטרליה וקנדה.

5. בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — פולי סויה, כוספה סויה, שמן סויה, חיטה, קמח ומרגרינה) (מס' 7), הוטל היטל על מחזיקי מלאי של מצרכים אלה, לאור העובדה שבמסגרת המדיניות של התאמת מצרכי יסוד למחירים

כב. הצעת חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16), התשמ"ה — 1985*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היור"ר ש' הלל:
אנחנו עוברים לחוק להגנת השכר (תיקון מס' 16), התשמ"ה — 1985.

הצעת החוק נדונה בקריאה ראשונה ביום ט"ו בסיוון התשמ"ה — 4 ביוני 1985, והועברה לוועדת העבודה והרווחה. בכקשה, יושבת-ראש הוועדה,

אורה נמיר (יור"ר ועדת העבודה והרווחה):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביאה בזה לקריאה

בתוספת 20%. כמו כן, קבעה הוועדה, בדומה להלנת השכר, שהפיצוי על הלנת הקצבה ישולם החל מהמועד לחשלום הקצבה, דהיינו החל מהיום הראשון.

4. בעניין הסכומים שמעביד חייב לקופת גמל, הן לגבי סכום שהמעביד ניכה מהעובד והן לגבי סכום שמעביד חייב במישרין לקופת הגמל, קבעה הוועדה: א. סכום שמעביד חייב לקופת גמל ייראה שכבר מולן אם לא שולם לקופת הגמל בתוך 21 ימים מהיום שבו דואים את השכר כמולן, שהוא כאמור 9 ימים מהמועד לחשלום, ובסך הכול הוא ייראה כמולן אם לא שולם בתוך 30 ימים, וזאת במקום הצעת הממשלה שהציעה לראותו כמולן אם לא שולם בתוך 40 ימים, ולעומת התקופה של 45 ימים כפי שהמצב כיום; ב. לגבי שיעור פיצויי ההלנה קבעה הוועדה, כי להפריש ההצמדה ייתוספו 20% מסכום החוב והפרשי ההצמדה, במקום 10% לפי הצעת הממשלה.

כן קבעה הוועדה, כי פיצויי ההלנה ישולמו החל מהיום הראשון שבו קיימת החובה לשלם לקופת הגמל, במקום מתום תקופת ההלנה כפי שהוצע על-ידי הממשלה.

5. בנושא פיצויי הפיטורים: לפי המצב הקיים נחשב סכום הפיצויים כמולן רק אם לא שולם בתוך 60 ימים מיום ניתוק יחסי עובד ומעביד, הממשלה הציעה לקצר את התקופה האמורה ל-30 ימים ולהשאיר את שיעור פיצוי ההלנה בעינו, דהיינו הפרשי הצמדה בתוספת של 15% מהסכום הכולל של הפיצויים והפרשי ההצמדה בעד כל חודש שבו לא שולמו פיצויי הפיטורים, החל מהמועד לחשלום פיצויי הפיטורים.

הוועדה קבעה הסדרים אחרים לעניין זה, כדלקמן: א. עד יום ה-15 מהמועד לחשלום פיצויי פיטורים לא ייחשבו הפיצויים למולנים; ב. בתקופה שבין היום ה-16 לבין היום ה-30 ישולמו הפרשי הצמדה החל מהיום הראשון; ג. בתקופה שלאחר היום ה-30 להלנה ישולמו בעד כל חודש שבו לא שולמו פיצויי הפיטורים הפרשי הצמדה בתוספת 20% מהסכום הכולל של הפיצויים והפרשי ההצמדה, החל ביום הראשון ועד ליום התשלום בפועל.

אדוני היושב-ראש, לחוק יש הסתייגויות של כמה חברי הכנסת: אבקש לאפשר להם-לנמק את הסתייגויותיהם ולאחר מכן לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אך לפני כן אבקש רשותך, אדוני היושב-ראש, להביע תודה לאלה שטרחו על הכנת החוק — תודה מיוחדת לפרופסור רות בן-ישראל, היועצת לחקיקת עבודה של ועדת העבודה והרווחה; תודה ליצחק ברק, היועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה, שתרם תרומה מעל ומעבר למה שעובד המדינה בתוקף תפקידו — — —

סליחה, רבותי המשותחים.

קריאה:

עוד מעט הכנסת תהיה ריקה.

אורה נמיר (יו"ר ועדת העבודה והרווחה): אני כבד רגילה, אדוני היושב-ראש, שבנושאים שאני מדברת עליהם, הכנסת תמיד כמעט ריקה.

אדוני היושב-ראש, אלה עובדי מדינה, הראויים לשבח מיוחד על התרומה המיוחדת שתרמו לעבודת הוועדה.

תודה לשלמה גוברמן, משנה ליועץ המשפטי לממשלה לנושאי חקיקה; ליועץ המשפטי של הוועדה, שעשה עבודה מעולה; למזכירת הוועדה ולצוות הוועדה שעבד במסירות רבה

חברי הכנסת, עם הגשת החוק כרצוני לצטט מדבריו של מי שהביא לכנסת השלישית את חוק הגנת השכר לקריאה ראשונה. ואלה היו דבריו של העבודה דאז: "החוק המוצע נועד להבטיח זכות אנושית ראשונה, זכות אלמנטרית של העובד לפרי עמלו, זכות לקבל לרשותו הבלעדית ובמועד הנכון ובחיקף מלא את שכר עבודתו. התופעה של הלנת שכר פוגעת בחלק החלש ביותר בקרב ציבורנו, הסוכל קשות כתחום זה, החיוני והקובע גורל חייו, ואסור למדינה לעבור על כך בלי לחפש דרך כדי לפתור את השאלה. ודאי ששאלת הלנת השכר צמודה לקשיים הפיננסיים שלנו, אבל עובדה היא שבינתיים היה הדבר גם להרגל רע ואנחנו כולנו משלימים עמו" — גמר ציטוט.

הדברים שנאמרו, רבותי חברי הכנסת, לפני כ-30 שנה, נכונים היום ומשקפים את החיוניות שבדרכון ובחזיון החקיקה הבאה להגן על העובד השכיר.

הצורך בתיקונים בחוק נובע מהאינפלציה הדוהרת בשנים האחרונות, אשר אינה מאפשרת שמירת ערך השכר, הקצבה, פיצויי הפיטורים והצורך להתמודד עם השחיקה הגדולה הנובעת מכל עיכוב בחשלום השכר, הקצבה ופיצויי הפיטורים.

הצעות הממשלה לתיקון החוק מהוות שיפור המצב הקיים, ואולם, בתקופה של אינפלציה קשה ופיטורי עובדים, שהם חלק ממדיניות הממשלה, אין בהצעות אלו מתן פתרון הולם ומספיק על בעיית שחיקת השכר, הקצבה ופיצויי הפיטורים.

לפיכך, ראתה הוועדה לנכון להכניס תיקונים בהצעות הממשלה. הוועדה דנה בהצעת החוק בכמה ישיבות ושמעה את נציגי הממשלה, את נציגי ההסתדרות, את נציגי לשכת החיאום של הארגונים הכלכליים ואת נציגי איגוד הבנקים בישראל.

ואלה התיקונים העיקריים שהכניסה הוועדה בהצעת החוק:

1. שכר עבודה שלא שולם בתוך 9 ימים מהמועד לחשלום ייחשב לצורך החוק שכבר מולן, וזאת במקום התקופה של 10 ימים שהציעה הממשלה ולעומת התקופה של 15 יום הנהוגה כיום.

2. בהצעת החוק נקבע, כי פיצוי על הלנת שכר יהיה בשיעור קבוע של 5% בשבוע הראשון ו-10% בעד כל שבוע או חלק משבוע שלאחריו, כפי שהמצב כיום. עם זאת, מוצעת לעובד בהצעת החוק אפשרות נוספת — פיצוי בשיעור הפרשי הצמדה בתוספת 20% על הסכום הכולל של השכר המולן והפרשי ההצמדה כאמור בעד כל חודש, הכול לפי הסכום הגבוה יותר.

הוועדה החליטה שהפיצוי בשתי התלופות ישולם לא מיום ההלנה אלא למפרע, מהיום הראשון שבו היה השכר צריך להשתלם.

3. בעניין המועד לחשלום קצבה מאת מעביד או קופת גמל קבעה הוועדה, שקצבה ייחשב מולנת אם לא שולמה בתוך 9 ימים מהמועד לחשלום, במקום בתוך 10 ימים שהציעה הממשלה.

כמו כן השוותה הוועדה את פיצויי ההלנה שמשלמים על קצבה מולנת לשיעור הפיצוי המשולם בגין הלנת שכר כמפורט לעיל, וזאת בשונה מההצעת החוק, שלפיה הפיצוי על הלנת קצבה יהיה בשיעור של 25% לחודש או הפרשי הצמדה

הפיצויים. אבל, לצערי, הוא מזכיר לי את הסיפור על צ'רצ'יל, שכאשר שאלו אותו בגיל מופלג מה שלומך, הוא אמר שביחס לאלטרנטיבה, שלומי טוב. כמובן, כיחס למה שהיה קודם, החוק משפר ומשפר. ואולם, לצערי, אני חייבת לומר שהחוק בא מאוחר מדי והוא נותן מעט מדי.

אילו הובא החוק כהסכם בין שלושת הגורמים החשובים העיקריים במשק — הממשלה, המעסיקים וההסתדרות — הייתי אומרת: אם הם הגיעו להסכם, אלה המייצגים את המעסיקים, אלה המייצגים את השכירים, והממשלה גם כמעסיק וגם כצד מבחינה כלכלית — נ"חא, אני, סבורתי שהיינו מקבלים את החוק פה אחד, בלא הסתייגויות. אבל, החוק נתקבל כהסכם עם המעסיקים שלא על דעת ההסתדרות.

הטענה הייתה שהיה ניסיון להידיבר עם ההסתדרות. אבל הניסיון לא עלה יפה, ומכיוון שהוא לא עלה יפה, הצליחו להידיבר עם המעסיקים, והביאו את החוק פי שהו. אני חייבת לומר, שלא מקרה הוא שהחוק הובא שלא על דעת ההסתדרות, ולא מקרה הוא שלא היה אפשר להגיע להסכם עם ההסתדרות.

אני אנסה להציע תיקונים שיקרבו את החוק למה שרצוי.

רבותי, אני שמחה שיושבת-ראש הוועדה, ידידתי הטובה, שיבחה את שר האוצר. אבל, אני חייבת לומר, שכיום האחרון — — —

סליחה, רבותי חברי הכנסת המשוחרחים, אינני יכולה להמשיך בדברי, זו פשוט תחרות בלתי הוגנת. אני חושבת שאני אומרת דברים חשובים, וכדאי להקשיב להם.

מכיוון שגם הוועדה על כל חלקיה מצאה את כל הפגמים שאני מצאתי בחוק שהוגש על-ידי הממשלה, לאחר שלא הובא מתוך הסכמה עם ההסתדרות ואינו נותן פיצוי, כפי שצריך בהתאם למצב המשק, לאינפלציה ולשחיקה, הכניסה הוועדה בחוק אי-אילו תיקונים. הוועדה מורכבת רובה ככולה מאנשי הקואליציה, ואני מבנה מה פירוש הדבר להימצא בין הפגמים לסדר, בין המצפון ובין הלחץ של הממשלה, הוועדה מצאה אילו הצעות ביניים, שלא בהתאם לדעת רוב רובם של חברי הוועדה. היום בא שר האוצר, ומה הוא עשה? הוא מרט עוד נוצה. מה הוא השיג? עוד יומיים אשאר, מענק, אשאר וול ביותר למען המעסיקים. במקום 7 ימים שהוועדה הציעה — 9 ימים: אני הצעתי 5 ימים.

חברי הכנסת, בתיקים שלי יש ערמה גדולה של פניות של שכירים שגמרו את עבודתם או פרטו בגלל פשיטת רגל, ודמי הפיצויים שלהם מולגים. ואפילו לא היו מולגים 60 יום, עדיין ערך הפיצוי נשחק למחצית או לשליש. אחרי שנים רבות של עבודה הם יצאו בידים ריקות, ולא היה אפשר לחקן את הדבר הזה. היו ניסיונות של חברי הכנסת להגיש הצעות חוק פרטיות, אני שואלת: מדוע אני צריכה לקבל את המשכורות כ-10 בחודש, ומדוע פועל בבית-חרושת צריך לקבל, לפי טוב לבו של שר האוצר, כפי שיושבת-ראש הוועדה אמרה, ב-9 בחודש?

דן תיכון (הליכוד):

עם הפנים אל הייצור.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

נכון, אתה רואה, אנחנו הופכים להיות ציניים, כי נוח לנו להיות ציניים. מהציניות הזאת אנחנו נהנים, אנחנו מתלוצצים. אני אינני יכולה להשלים עם זה. אינני מבחינה למה שר האוצר צריך היה לתבוע להחזיר את החוק לממשלה כדי להשיג עוד יומיים כשביל המעסיקים. זה אשראי וול או מענק, בתנאי האינפלציה כמובן, כי אם לא הייתה אינפלציה כל העסק הזה לא

גם בחוק זה, בככל עבודת הוועדה; ולעובדי השכפול של הכנסת — אדוני היושבת-ראש, אני יודעת שהם עשו היום מאמץ מיוחד להרפס ולשכפל את החוק.

ולבסוף — חודה לחברי ועדת העבודה והרווחה. אני רוצה ברשותך, אדוני היושבת-ראש, לציין את עבודת הצוות, את המסירות של חברי הוועדה, ואת המינימום במינימום של המחיצות, בוודאי הפוליטיות, שהיו בקידום החוק הזה ובעבודת הוועדה בכלל.

ותודה מיוחדת במינה, והיא כמעט יוצאת דופן, לשר האוצר. על-פי מה שנמסר לנו, בעקבות השינויים שהכנסנו בחוק הוא הציע להחזירו לוועדה. לאחר משא-ומתן ושיחה ממושכת היום עם שר האוצר ובהשתתפות שר העבודה והרווחה והשר משה שחל — אומנם רק חלק מחברי הוועדה נטלו בה חלק — נענה שר האוצר וקיבל חלק גדול מאוד מהמלצות הוועדה ומהצעותיה בתקיקה המוגשת כאן היום. אני מציינת זאת במיוחד, כי אנחנו יודעים שהיום שר האוצר, יותר מכל אדם אחר במדינה, אינו זוכה לעתים קרובות במלה טובה.

והערה אחרונה, אדוני היושבת-ראש — ועדת העבודה והרווחה, כמושב האחרון על שני כנסיו, עמדה לא אחת בעימותים לא קלים עם חלק מהשרים, עם חלק מהמשרדים. העימותים לא היו עימותים אישיים. אנחנו ראינו את עצמנו כצד משמעותי מאוד בוויכוח, וכאשר רואים — ורואים מאוד — לנושא הכלכלי, לעתים מזומנות שוכחים ומוזניחים את הצד ההכרחי. רואים לכלכלה, וההתרשמות לעתים מזומנות היא, ששוכחים את ההכרח. אנחנו — ואני אומרת את זאת בשם כל חברי הוועדה — רואים מחובתנו ומתפקידנו להיאבק ולהילחם במיוחד למען האוכלוסיות החלשות שכחבר, ובנושאים הקשורים בהן עוסקת ועדת העבודה והרווחה: אצלנו, בוועדה שלנו, לחברי הוועדה אופן קשבת, וחברי הכנסת לוחמים למען קידום של אותן אוכלוסיות.

אדוני היושבת-ראש, אני אבקש לאפשר למסתייגים לנמק את הסתייגויותיהם, ולאחר מכן אבקש להעמיד את החוק להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היור' ש' הלל:

מאחר שיושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה הודתה לכל הנוגעים בדבר וקיפתה רק אדם אחד, את יושבת-ראש הוועדה, אני מוצא לחובה נעימה להביע בשם כולנו את הערכתנו ואת תודתנו על העבודה המסורה, ועל כך שהיא הצליחה היום, לפני צאתנו לפגרה, להביא את החוק הזה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אני מודה לה מאוד.

רשות הדיבור לחברת הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני יושבת-ראש — — —

היור' ש' הלל:

את תנמקי את כל ההסתייגויות יחד?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

כן, למה אלאה אתכם יותר מדי?

היור' ש' הלל:

לא, לא, להיפך, נעים לנו להיות פה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לוא יכולתי להסתפק בהרעפת מחמאות, הייתי עושה זאת ברצון, ויש סיבה למסיכה. ודאי שהחוק משפר את מצבם של מקבלי השכר, הקצבאות

חושב שהתמזל מזלם של עובדים רבים במדינת ישראל, שסוף כל סוף מתקבל החוק הזה, למרות פגמיו הרבים, וחברת הכנסת גרוסמן מנחה את רובם. זה היה רע מאוד אילו יצאה הכנסת לפגרה בלי לקבל את החוק הזה.

אני רוצה רק לומר, שהדברים היפים שהביאה לפנינו חברת הכנסת אורה נמיר, שהיו צריכים לבטא את כוונת יוזמי החוק וגם את כוונת המחוקק, כאשר חוקק החוק הזה לראשונה. ב-1953 — ולמי שלא עמד על כך אומר, שאלה היו דבריו של שר העבודה דאז, מרדכי נמיר, זיכרוננו לברכה — כוונה זאת עדיין לא באה לידי מימוש אמיתי ומלא בתיקון שלפנינו. ואני רוצה לומר במשפט אחד, שכל מי שנתן יד לעובדה שבמשך שלושה-ארבע שנים של אינפלציה מטורפת של מאות אחוזים לא נחקק החוק הזה, ושכרם של עובדים נשחק שלא ברין ושלא על-פי חוק, ומפוטרים קיבלו פיצויי פיטורים אחרי חודשים וערך הפיצויים שלהם נשחק — כל מי שנתן יד לזה, ולוא בעקיפין, נושא באחריות מצפונית חברתית קשה ביותר. וגם הממשלה הזאת לא היתה צריכה לחכות עד היום — ובכך דברי הברכה צריך לומר את זה. זה דבר שפשוט לא יישמע, שאין לסבול אותו.

אני רוצה לחדר את הביקורת בשלושה ארבעה משפטים קצרים: עובר משלם משכנתה ב-1 בחודש, ובהוראות קבע ב-1, ב-2, ב-3 בחודש. אם החשבון בבנק דיק, הוא משלם בעד משיכת יתר וריבית, לפעמים מעל לשיעור האינפלציה. כשהוא מקבל את המשכונות שלו על-פי החוק החדש, על-פי דין, ב-9 בחודש, שום פיצוי אין לו. היכן הצדק? — לא בסעיף הזה.

הדבר השני, לגבי פיצויי פיטורים: לא ייתכן שאדם יפוטרו אחר 30 שנה והפיצויים שלו לא יחושבו במדויק החל מהיום הראשון. אסור שיפסיד לא חודש אחד ולא שבוע אחד ולא יום אחד מהערך המלא של הפיצויים שלו כתנאי האינפלציה.

והדבר השלישי, והוא מאותות הימים הללו: מה אומרים היום לעובדים, לכלל ציבור העובדים? אומרים להם: הברוטו לא חשוב, חשוב כמה נטו אתם מקבלים. זו הטעיה, זאת רמייה. חשוב הנטו, אבל חשוב גם הברוטו. ומתי חשוב הברוטו? — הוא חשוב בשעה הקשה ביותר, כאשר אדם נזרק מעבודתו לרחוב, בשעה שהוא צריך לקבל פיצויי פיטורים, כי פיצויי הפיטורים מחושבים לפי הברוטו ולא לפי הנטו, והזכויות הסוציאליות והפנסיה ודמי מחלה — כל אלה מחושבים לפי הברוטו ולא לפי הנטו.

חוק שמוגש היום היה צריך לכלול סעיף שמתייחס לאותם עובדים שנוזקים לרחוב בימים אלה, ונוזקים לאלפים, ורבים מהם אחרי 20 ו-30 שנות עבודה. החוק היה צריך לכלול סעיף על כל אמצעי שחיקת השכר שנגקטו בחודשים הללו, וכאמור בברוטו היו עובדים ששכרם ייחשק ב-35% וב-40% והם יפוטרו. אסור היה שחישוב פיצויי הפיטורים שלהם יהיה לפי הברוטו השחוק. היה צריך לומר: די שאתם מטילים את קללת הפיטורים, אל תטילו גם את קללת שחיקת פיצויי הפיטורים, ובפועל יצא שאדם, במקום לקבל פיצוי בעד 30 שנה, יקבל פיצוי בעד 20 שנה, ובמקום 20 שנה — בעד 12 שנה.

הפגמים האלה הטבועים בחוק, ולא רק בחוק: הם מצויים במדיניותה הכלכלית והחברתית של הממשלה. למרות זאת, נצביע בעד החוק, משום שהוא מתחיל שינוי חשוב בתנאיהם של העובדים.

היו"ר ש' הלל:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יעקב שמאי להציג את הסתייגותו.

היה נחרץ. אם מותר לשלם עד ה-15 בחודש, ורק מהיום ה-16, כמו שהיה עד עכשיו, השכר נקרא שכר מולן, וכל זאת בלי סנקציה — איזה טיפוש ישלם את המשכורת בראשית החודש, אם הוא יכול לשלם יותר מאוחר?

שר החקלאות א' נחמקין:

למה בכל זאת 90% משלמים, גם עכשיו?

חייקה גרוסמן (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, מה שאני מציעה אלה אינם דברים כל כך מהפכניים. אני בסך הכול מציעה לחכות פחות ולקבל פיצוי בהתאם, ומדובר, כמובן, גם לגבי השכר, גם לגבי הפיצויים וגם לגבי הקצבה.

היה לנו ריכוז די גדול על הגמלה, והסתכר לנו דבר מוזר. קופות הגמל, שכל כך "עולים" עליהן ועושים עליהן "עליהם", משלמות בראשית החודש, אפילו ב-1 בחודש. אבל, הכספים שהמעסיקים צריכים להעביר לאותן קופות הגמל — זה כבר סיפור אחר. מצאנו שהיו עד עכשיו עיוותים רבים בלתי נסבלים.

אינני יודעת, כולם מסתחררים מאחורי הקישים של המשק. יש קישים של המשק, אבל, יבוא כלכלן אחד ויוכיח לי, שאת אותם קישים של כלל ישראל, אין כמה וכמה ר' ישראל שמנצלים לטובתם.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חברת הכנסת גרוסמן, יש לנו רוב עכשיו.

חייקה גרוסמן (מפ"ס):

כן, אני מזודרות, אבל, לצערי, כבר אתמול עשו את אותו תרגיל והוא לא הצליח.

אני מציעה 5 ימים במקום 9 ימים, שהם היום האחרון לתשלום השכר, לגבי פיצויי הלנת שכר — אני בעד זה שישלמו לא את החלק ה-20 מהשכר המולן, אלא את החלק ה-10 מהשכר המולן, מהשבוע הראשון. אני מציעה שבמקום 30 ימים פעמיים יבוא רק 21 ימים פלוס 9, שהממשלה מציעה לפי דעתי, צריך להיות פלוס 5 ימים, כמובן, ובסעיף 13 אני מציעה שלא היה מתנה ב-15 ל-30 יום בחישוב של הפרשי הצמדה מהתקופה המיועדת לתשלום עד ליום שבו שולמו.

גם אם יקבלו את כל ההסתייגויות, החוק לא יהיה מושלם, אבל הוא יהיה חוק הרבה יותר טוב. אם יקבלו רק חלק מההסתייגויות שלי — הוא יהיה פחות טוב, אבל גם אז זה הוא יהיה טוב יותר ממה שהוועדה סיכמה. לצערי, שלא על דעת חברי הוועדה, אלא תחת לחץ של הממשלה.

אני חייבת לומר שהאווירה בוועדה, ולא מעט הודות ליושב-ראש הוועדה, היא כזאת, שכמעט כולם מאוחדים בעניין ההטבה עם האנשים שבתנאים אלה של אינפלציה ושל המשבר הם המקופחים ביותר. ולכן, אני חייבת גם לומר שאני מרגישה סיפוק בעבודה בוועדה הזאת. אבל, אינני מרגישה סיפוק עם תוצאות החקיקה הזאת.

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לדברי הברכה של יושב-ראש הוועדה, חברת הכנסת אורה נמיר, ובהחלט לדברי הברכה של יושב-ראש הכנסת ליושב-ראש הוועדה, על העבודה שהושקעה בחוק הזה. אני

את הקבוצות החלשות האלה, כאשר מדברים על הממוצע, צריך להוריד את שיעור ממוצע השכר, כי המעבידים מנצלים את השכר הזה ועושים הון נוסף על חשבון אותם עובדים.

ולכן, מה כעצם הצענו? היתה בוועדה הסכמה כוללת על 7 ימים, עם הסתייגויות ל-5 ימים. בא שר האוצר ואמר: לא, הוא ייקח את החוק בחזרה. הוא איים עלינו שהוא ייקח את החוק בחזרה. אחרי ששר העבודה והרווחה השיג את העברת החוק בממשלה, עוד יש צורך בתיקונים.

אני מבקש מכס, רבותי חברי הכנסת, וכל אחד מכם מכיר את הנושא הזה: בסך הכול באנו כאן לעזור לחלשים יותר, ולכן אני מציע, במסגרת ההסתייגויות שלי, לשלם את השכר לאותה קבוצה קטנה של עובדים שנמצאים במסגרות חלשות, שחוששות להציע את זה, לכל המאוחר אחרי 5 ימים.

וכאן אני חייב לומר עוד משהו — ותאמינו לי, רבותי חברי הכנסת, שאני מכיר את העובדים — העובדים מכירים את מצב המפעלים לפעמים טוב יותר מבעלי המפעלים, אדוני היושב-ראש, וכאשר מפעל נמצא בקשיים כספיים העובדים הם שהולכים לקראת המעסיק שלהם, לכן, אם היה חשש למישהו שכתוצאה מהחלטה על הפחתת ימי ההלנה ל-5 ימים העובדים ייפגעו, אני מודיע לכם, רבותי חברי הכנסת: לא יהיו עובדים שיגישו תביעה על הלנת שכר למעסיקים שהתעשייה שלהם נמצאת במצב כספי קשה. לכן אני מציע לקבל את ההצעה שלי: במקום "היום התשיעי", יבוא "היום החמישי".

דבר נוסף: שיעור הפיצוי של שבוע הלנה כבר נקבע לפני 27 שנים — 10% לשבוע, אבל, בשבוע הראשון להלנה — 5%. למה התכוון המחוקק, אדוני היושב-ראש? הוא התכוון להרתיע את המעסיקים מלדחות את תשלום השכר ולכן נקבעו 5%. אנחנו, בוועדת העבודה והרווחה, לא ביקשנו להגדיל את הקנסות על המעסיקים אלא השארנו אותם כמות שהם. לכן, דבר אחד אני מבקש, על מנת שנרתיע את המעסיקים מלשלם באיחור ונחיש את יום התשלום — אני מציע ש-10% לשבוע יחולו מן השבוע הראשון להלנת השכר.

דבר נוסף הוא עניין חברה בפירוק. בהצעת החוק כתוב, כי כהחלטתו בדבר אישור החוב רשאי המפרק לקבוע, כי על השכר שהולך ייתוספו הפרשי הצמדה וכו'. כדי להגן על העובד, אני מציע שלא להשאיר זאת להחלטת המפרק, ובמקום המלה "רשאי" לכתוב "יקבע". אני מבקש, שהוא יקבע כי על השכר שהולך ייתוספו הפרשי הצמדה. תודה רבה.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת שמאי, אתה כל כך צודק, ששכנעת אותי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם שכנעת אותך, תצביע.

דב שילנסקי (הליכוד):

עכשיו יש לי בעיה.

הי"ר ש' הלל:

תודה לחבר הכנסת שמאי. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי להנמקת הסתייגויותיו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אומר רק שניים-שלושה משפטים להנמקת הסתייגויותי. הן כרויות. הן באות לקצר את החקופה שאחריה יש לפצות את העובד על הלנת שכר ל-4 ימים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, היום מונחת בפנינו הצעת חוק הגנת השכר. בחוק הקודם בנושא זה, שחוקק לפני 27 שנים, התכוון המחוקק להגן על העובד, שיקבל את שכרו במועד, כדי ששכרו לא יישחק, אבל, לפני 27 שנים היתה האינפלציה השנתית 3%. בתודש זה תגיע האינפלציה לכדי 25%.

אני חייב לברך את שר העבודה והרווחה שהציע את הצעת החוק לאחר ש-27 שנים לא היה שר שהבי הצעה זאת לממשלה. אני מניח, שהוא התפשר בממשלה, כי שר העבודה והרווחה עמד בלחצים מול שר האוצר ומול שרים אחרים. אבל, לאחר שההצעה הגיעה לוועדת העבודה והרווחה לקריאה שנייה ושלישית גם לחברי הוועדה היה מה לומר — ויש מה לומר בחוק סוציאלי צודק כזה, שיצר קונסנסוס בין כל הסיעות בבית — היה ויכוח עם שר האוצר. ועל מה הויכוח? הויכוח היה, האם העובד יקבל את שכרו בהפרש של יומיים פחות או יומיים יותר.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת: הקבוצות החזקות במשק דאגו במסגרת ההסכמים המקומיים שלהן לקבל את שכרן ב-1 בחודש. עובדי המדינה, המורים, חברי הכנסת, שרים מקבלים את משכורתם ב-1 בחודש. מי לא מקבל את המשכורת ב-1 בחודש? — העובדים שאינם יכולים להופיע כקבוצת כוח מאורגנת, ואותם מנצלים, אותם משעבדים. כמלים אחרות: החוק הזה בא, למעשה, להגן על החלשים שבחלשים בין מקבלי השכר, וכאשר אומרים — להגן על החלשים שבחלשים, הכוונה היא בסך הכול לעזור להם, שאותם מעסיקים לא ינצלו אותם עוד יותר, ואם לא ינצלו אותם יותר מדי, צריך לחשוב בצורה הגיונית שלא להפריע למשלם השכר לשלם את השכר במועד.

כאשר חוקקו את החוק, לפני 27 שנים, וקבעו 15 יום, לא היתה טכנולוגיה ממוחשבת, לא יכלו להוציא את תלושי השכר ביום אחד לעשרות אלפי עובדים. אז היתה עבודה דינית, חישוב אחד אחד, רשמו ביד, היום, בתקופה זאת, אנחנו מנסים להגן על אותם חלשים ואנחנו אומרים: לא יספיקו להכין? — יש לך מקום, אבל לא 9 ימים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אנחנו, חברי הכנסת, מקבלים את המשכורת בדיוק ב-1 בחודש, כי יש מחשב.

יעקב שמאי (הליכוד):

כי אנחנו קבוצת כוח חזקה.

דב שילנסקי (הליכוד):

יש מחשב.

אורה נמיר (המערך):

למה הוא לא עובד בשביל אחרים, המחשב?

אפרים שלום (המערך):

אנחנו מקבלים את המשכורת 30 יום לפני תום החודש.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה עוד מחזק את דברי, שכל שקבוצת העובדים חזקה ומאורגנת יותר היא מקבלת את שכרה מוקדם יותר. אם כן, במי למעשה פוגעים?

ואחר כך, אנחנו קובעים ושומעים על הממוצעים של השכר במשק, הממוצעים, אדוני שר העבודה והרווחה, של השכר במשק נקבעים לפי השכר בתום 30 ימי עבודה. אם ניקח

איננה מקובלת, והיא החזרת החוב לממשלה, החלטנו לבסוף להתפשר רק בנושא הזה, וכפי שאמרתי, זה נושא משמעותי מאוד. הסכמנו על 9 ימים, כדי שלא להחזיר את החוק לממשלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ומה היתה דעתו של שר העבודה והרווחה?

היור"ר ש' הלל:

עוד מעט שר העבודה והרווחה ידבר וישימע את דעתו.

אורה גמיר (יור"ר ועדת העבודה והרווחה):

יורשה לי לומר, כי לשר העבודה והרווחה, כחבר הממשלה, אולי לא יהיה נוח לעשות זאת כאן: שר העבודה והרווחה לא התנגד, על כל פנים לא פומבית ולא רשמית, לכל התיקונים שהוועדה הציעה. הוויכוח היה עם שר האוצר, והוא היה נוקב מאוד. לכן, אמרתי מה שאמרתי על שר האוצר.

ההצעה הובאה על-ידי שר העבודה והרווחה ביזמתו, עם תיקונים משמעותיים מאוד.

אשר לדבריו של חבר הכנסת שמאי, אני רוצה להסב את תשומת לבו שהתיקון המוצע עתה לחוק הוא תיקון מס' 15.16. פעמים קודם לכן, כמעט על-ידי כל שרי העבודה, הובאו תיקונים.

יעקב שמאי (הליכוד):
לגבי ההלנה.

אורה גמיר (יור"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני מציעה לך לבדוק גם את נושא ההלנה. 15 פעמים הובאו תיקונים לחוק, אין זה גורע ואין זה מפחית מהתרומה האחרונה הזאת, אבל כל שרי העבודה והרווחה בעבר ראו צורך לחקן את החוק.

ברצוני לסכם ולומר, שמה שאנחנו מביאים היום לכנסת הוא בוודאי לא הטוב ביותר, אבל הוא הטוב ביותר בתנאים ובתנאים הקיימים. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היור"ר ש' הלל:

תודה, אני מתכבד להזמין את כבוד שר העבודה והרווחה, אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התיקונים המוצעים בחוק הגנת השכר הם, בלי שום ספק, פריצת דרך בהגנה על השכר, במועדי תשלום השכר, בתשלום פיצויי הפיטורין, בעדכון הסכומים המוגנים בפני עיקולים בתקופה של אינפלציה, ופיצויי הלנת שכר וקצבה. אני מודה לכל חברי הכנסת שהביעו את תמיכתם העקרונית בחוק הזה, ואין לי שום ספק שהוא נדבך נוסף בהגנה על שכרו של העובד דווקא בתקופה זאת של קשיים כלכליים.

ידידי הטובים, אין ויכוח בחוק הממשלה לאחר הגשת הצעת החוק, והבצעה איננה משרד האוצר. היו דיונים עם שר האוצר והיו חילוקי דעות, אבל ברנע שהממשלה הגישה את הצעת החוק, הרי שהממשלה כולה, חבר הכנסת תופיק טובי, מאוחדת מאחוריה.

עם כל זאת, אני שמח ושבע-רצון בהחלט מהשיפורים שוועדת העבודה והרווחה הכניסה בהצעת החוק. גם צריך להבין, שאנחנו נמצאים ביום האחרון של המושב ולפני יציאה לפגרה. זה היה חבל אילו הכנסת לא היתה מאשרת היום את הצעת החוק בקריאה שנייה ושלישית והיתה יוצאת לפגרה.

אני מצטרף לדברי יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה בהערכה לעבודת חברי הוועדה והוועדה. אבל, בדבר אחד אינני יכול להסכים אתה, בכניעה לתכתיב של שר האוצר ובהארכת התקופה מ-7 ימים, שאותה חשבה לנכון, ל-9 ימים. זוהי כניעה לא הגיונית, שלא לצורך, ואני חושב שזו פשוט היתה סחטנות של שר האוצר בשירות בעלי ההון. אני מודה על זה.

יתר ההסתייגויות באות להגדיל את שיעורי הפיצויים לפועלים ולקצר תקופות שונות של הלנה. לא ארחיב את הדיבור עליהן עכשיו, ואני מבקש להצביע.

אולם, אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה לסדר ההצבעה. אני מבקש שבסעיף 1 תעמיד להצבעה קודם את ההצעה המדכרת על התקופה הקצרה יותר, אולי הצעה זו תתקבל. לאחר מכן, לפי הסדר, נצביע את ההצעות המדכרות על תקופות ארוכות יותר, כלומר ההצעות של חבר הכנסת פלד, שלי, ולאחר מכן יתר ההצעות. תודה רבה.

היור"ר ש' הלל:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, ואחריה — לשר העבודה והרווחה.

אורה גמיר (יור"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקשת להתייחס בשלוש הערות להסתייגויות שהושמעו כאן.

להסתייגות ולהערה של חברת הכנסת חייקה גרוסמן, על כך שהחוק התקבל בניגוד לדעת ההסתדרות, או אם הבינוני נכון, אולי הוכן בניגוד לדעת ההסתדרות, אני רוצה לקבוע עובדה: במהלך כל הדיונים שהיו בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת השתתפו נציגי הממשלה, נציגי ההסתדרות ונציגי המעסיקים.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, מותר לי להעיר הערה? אני אמרתי שהממשלה הגישה את החוק שלא על דעת ההסתדרות. לא דיברתי על הוועדה.

אורה גמיר (יור"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני רוצה בכל זאת לקבוע מה קרה בוועדה.

ובכן, החוק נתקבל בוועדה באופן מוחלט על דעת ההסתדרות ועל דעת הממשלה, באותו חלק השייך לכסף. סליחה, חברת הכנסת חייקה גרוסמן, אני קובעת באחריות מלאה, שבשיחות שאני קיימתי כיושב-ראש הוועדה על החוק הזה עם הבכירים ביותר בהסתדרות, כל השינויים והתיקונים נתקבלו על דעת ההסתדרות ובהסכמתה. הוויכוח הקשה והנוקב ביותר, להוציא את משרד האוצר, היה עם המעסיקים.

אני אומרת שוב, זה מה שהיה בוועדה. אני שמחה לציין שהסיכום הסופי שנתקבל היה גם על דעת המעסיקים. גם צינתי בפתח דברי, כי תרומתו של היועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה היתה משמעותית מאוד.

הערה שנייה, לגבי הימים: אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שהצעת הממשלה לתיקון חוק הגנת השכר, שהובאה על-ידי וביזמת שר העבודה והרווחה, קבעה פיתוח משמעותי מאוד במספר הימים שאחריהם חלה חובת תשלום הלנת השכר, מ-15 יום ל-10 ימים. רוב חברי הוועדה רצו בקיצור הזמן וסיכמו על 7 ימים. בוויכוח ובדיון שהיה לנו עם שר האוצר, לצערנו דעתנו לא נתקבלה. לאור האפשרות, שגם עלי

— הצעת חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16):
— הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25)

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 2 לא נתקבל.

סעיף 2. בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 3 — 7 נתקבלו.

התיקון של חברי הכנסת ח' גרוסמן ו' שמאי לסעיף 8 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 8 לא נתקבל.

סעיף 8. בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 9 — 10 נתקבלו.

התיקון של חברי הכנסת ח' גרוסמן ו' שמאי לסעיף 11 לא נתקבל.

סעיף 11. בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ח' גרוסמן, ר' כהן ות' טובי לסעיף 12 לא נתקבל.

סעיף 12. בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן ור' כהן לסעיף 13 לא נתקבל.

סעיף 13. בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 14 — 15 נתקבלו.

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16), התשמ"ה — 1985, בקריאה שלישית.

ה צ ב ע

חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16),
התשמ"ה — 1985, נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

אני חוזר ומברך את כל הנוגעים בדבר.

כג. הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25), התשמ"ה — 1985*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

המשתלם מתוך הרווחים שהופקו בידי החברה בתקופת ההטבות חל מס נוסף בשיעור של 15% בלבד, אם הוא משתלם בתקופת ההטבות או במשך 12 שנים לאחר תום תקופת ההטבות.

החוק העיקרי אינו מבדיל, לעניין ההטבות הנזכרות, בין חברה שהיא בשליטתם של תושבי ישראל לבין חברה שהיא בשליטתם של תושבי חוץ. נוכח העובדה שמדיניות אחרות בעולם מעניקות הטבות מס מפליגות למפעלים המוקמים בידי יזמים תושבי חוץ, במטבע חוץ, וכדי שניתן יהיה להציע תנאים מושכים להקמת מפעלים בישראל, יש צורך לקבוע שיעורי מס נמוכים מאלה הקבועים כיום.

לפיכך, מוצע לקבוע בחוק שיעורי מס נמוכים יותר, ככל ששיעור השקעת החוץ בהון החברה גבוה יותר. השיעורים

בגלל ויכוח האם השכר יהיה מולן, מבחינת החוק, מהיום ה-10 או מהיום ה-9.

הדבר החשוב ביותר הוא להבטיח שהיומיים האלה, ואולי אפילו שבוע, לא יהיו משמעותיים כעת חשולם השכר לעובדים. פירוש הדבר, שאם נצליח להבטיח את הכלכלה ולהוריד את שיעור האינפלציה, הרי לא תהיה שום משמעות לכך שהשכר ישולם כיום ה-10 או כיום ה-15. בכל מקרה, לא תהיה בכך פגיעה בעובד, ונקודה כולנו שהממשלה תצליח להתמודד עם הבעיה הזאת.

אדוני היושב ראש, אני רוצה להצטרף לברכות לחברי ועדת העבודה והרווחה, בראשות היושב ראש אורה נמיר, על העבודה המסורה שעשו ועל השיפורים שהכניסו בחוק, וכמובן, ליועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה עורך-הדין יצחק ברק, שבמסירות ללא קץ, במגעים אינטנסיביים עם המעסיקים, עם ההסתדרות ועם משרד האוצר הצליח לסייע להביא לידי גמר תיקון לחוק כל כך טוב ומועיל.

אדוני היושב ראש, אני מבקש לאשר את התיקון לחוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ש' הלל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על החוק. כסעיף 1 נצביע על ההסתייגות בסדר הפוך. אני מעמיד להצבעה קודם כול את ההסתייגות שמציעה מספר קטן יותר של ימים, ויש בכך היגיון מוכן. לפיכך, אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת פלד: במקום "היום התשיעי" יבוא "היום השני".

ה צ ב ע

התיקון של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 1 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 1 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1. בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' הלל:

אנחנו עוברים עכשיו לחוק האחרון, ואני מקווה שנראה בו סימן לעתיד: חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25), התשמ"ה — 1985, בקריאה שנייה ושלישית. רשות הדיבור ליושב ראש ועדת הכספים, בכקשה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ושלישית את החוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25), שהיה במקור מס' 26.

חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט — 1959, מעניק לחברה בעלת מפעל מאושר הטבות במס הכנסה במשך תקופה של שבע שנים, שבה היא חייבת במס רווחי חברות כשיעור של 30% ופטורה מכל מס אחר על הכנסתה. על הדיבידנד

* "דברי הכנסת", תוכ' מ"א, עמ' 3663, נספחות.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני מצטער על שבחץ משקיעי החוץ, העומדים משום מה בתור, למרות כל הנבואות השחורות, כך הסבירו לנו בוועדה, נאלצנו לסיים את הדיון בחוק במהירות עצומה, בלי לתת את דעתנו על כל מה שקשור

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):
תגיד שעייכנו סעיף אחד.

חיים רמון (המערך):

בלי לדון בצורה רצינית על כל מערך עידוד השקעות ההון במדינת ישראל.

אנחנו עייכנו סעיף אחד, שבא להרע, ואנחנו מאשרים היום סעיף נוסף שבסופו של דבר יפגע במשקיעים המקומיים.

חברי הכנסת, המצב ב־10 השנים האחרונות, על-פי החוק, היה שמשקיע חוץ שילם 30% מס. אומנם, בגלל האינפלציה ובגלל כל העיוותים הוא שילם אפס מס, אבל מעולם כנסת ישראל ומעולם אף ממשלה בישראל לא הכטיחה שמשקיע חוץ ישלם פחות מ־30% מס.

אני מבין שרוצים לעודד משקיעי חוץ, אבל אנחנו לא בבוטסואנה, אנחנו לא סיסקאי, היום מותר להגיד סיסקאי, ואנחנו אפילו לא אירלנד, עם כל הכבוד.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):
באירלנד אין מס.

חיים רמון (המערך):

ביקשנו שימציאו לנו שמות של מדינות שיש בהן חשתי טכנולוגית וכוח אדם ברמה של מדינת ישראל, ויש בהן הטבות מס או מערך כולל של סיוע כפי שיש במדינת ישראל. לצערי, לא קיבלנו. אולי יש, אבל לוועדה לא הביאו זאת. מכיוון שכך, אני יוצא מתוך הנחה שאין.

מ־30% מס — כפי שהמתקוק קבע, כפי שהממשלה קבעה, ואינני מתייחס לשיחות פרודור של שרים בממשלה, שעם כל הכבוד הבטיחו את השמים ואת הארץ לכל מי שיבוא לפה — נותנים היום עידוד שיכול להגיע עד לכך שמשקיע זר ישלם 10% מס.

יהיה מפעל אחד של משקיע מקומי שישלם 30% או 51% מס, ולידו יהיה משקיע זר שישלם 10% מס.

אפרים שלום (המערך):
רק במקרה שהוא משקיע 90%.

חיים רמון (המערך):
כן, אני אומר עד בין 10% ל־25%.

זה פתח — יותר מפתח; זו פרצה — יותר מפרצה. זה חלון ענק לכל מיני עסקות אפלות ולא אפלות.

אני רוצה, לפחות, שבשם החוק לא נדבר על עידוד. זה הרבה מעבר לעידוד. אין המקרה הזה דומה לפעמים קודמות, שבהן הוצע שינוי בשם החוק על מנת לדבר על הנושא. צריך לומר, שהשינוי הוא שהחוק הזה נותן הנחות מופלגות לחברת משקיעי חוץ. אינני מבין, אם השם הזה יתקבל, מה יהיה רע? הרי אומרים שאנחנו רוצים למכור זאת למשקיעי חוץ. נאמר להם: ראו מה השם, אני חושש שבאנגלית זה בוודאי יצא מרשים יותר, extraordinaire, ממש יוצא מן הכלל. מה רע בזה? זאת האמת, שנרע מה אנחנו עושים.

המוצעים הם החל מ־25%, אם שיעור השליטה של משקיעי החוץ נמוך מ־49%, ועד לשיעור מס של 10%, אם שיעור שליטתם של משקיעי החוץ הוא בשיעור של 90% או יותר. כמו כן מוצע שתקופת ההטבות לחברות כאמור תהא 10 שנים במקום שבע שנים.

כדי לעודד אי-מישכת רווחים מהחברה והשקעתם מחדש במפעל, מוצע שהתקופה שבה ניתן יהיה למשוך רווחים תוך תשלום מס נוסף בשיעור של 15% בלבד לא תהיה מוגבלת בזמן.

הוראות החוק המוצע יחולו על חברה בעלת מפעל מאושר שאושר אחרי 1 באפריל 1985 וכן על מפעל שהגיש בקשה לאישור המפעל אחרי 1 באוקטובר 1984, אך האישור ניתן לפני 1 באפריל 1985.

חברי הכנסת, ברצוני להוסיף כמה מלים. הדבר הראשון — כל חוק כזה עשוי בוודאי למשוך לכאן משקיעי חוץ, וזה לברכה. אף שאני תעשיין כארץ ובעל כמה מפעלים, והחוק הזה מפלה הפליה רבה בין התעשייה המקומית לבין משקיעי חוץ, למרות זאת הצבעתי בעד החוק הזה בוועדה, כדי לתת אפשרות למשקיעי חוץ לבוא לכאן — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא יברית הון מהארץ. כדי שאחר כך יבואו עם השקעה מבחוץ?

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):
חבר הכנסת תופיק טובי, תאמין לי שאלה שרוצים לעשות זאת לא צריכים את העצות שלך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני רוצה להתנגד לזה.

אברהם יוסף שפירא (י"ר ועדת הכספים):
אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת טובי, מי שרוצה לרמות מוצא הרבה דרכים לעשות זאת. אני רוצה שידעו: אם משהו חושב שאלה הן הטבות מופלגות למשקיעי חוץ, אומר שמשקיעי חוץ עד היום כמעט לא שילמו כלום. כאשר מדברים על 10% — מדובר רק כאשר משקיע החוץ הוא בעל 90% ויותר בחברה. לזה זה לא מגיע. בדרך כלל מדובר בין 25% באקוויטי עד 49% — אלה 25% מס פלוס 15% על הדיבידנד.

אני רוצה להגיד, שגם אם ייתנו בלי מס, כל עוד תתקיים בארץ ביורוקרטיה כזאת, שום חוק לא יעזור להביא משקיעי חוץ. לכן, בהבאת חוק זה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית אומר, שהחשוב הוא, כאשר באים משקיעי חוץ — והם לא עומדים בתור — קודם כול, ניתן להם שירות של שנה וחודש. לאחר שזה אושר ומגיע להם — שלא יוצאו את נשמתם חצי שנה עד שיינתנו להם את המענק.

נוסף על כך, תקופת צווי החירום והמצב הכלכלי שהממשלה קבעה — אני אומר זאת היום לא בפעם הראשונה — גורמת למיתון קשה במשק היצרני, לא במשק הציבורי; מיתון קשה. במחיר קשה עוצרים את האינפלציה ואת השער. אתם תראו שעשרות אלפי עובדים יצאו מהתעשייה.

אני תושב, שנוכן להביא עכשיו את החוק הזה. אולי הוא יהיה תרופה שתקדים את המכה. תודה רבה.

היו"ר ש' הלל:
תודה רבה. יש בפנינו שתי הסתייגויות. האחת — של חבר הכנסת רמון לגבי שם החוק. אבקש לנמק את הסתייגותו.

להקים תעשייה כאן. הוא יקבל את אותן הטבות ויקבלו משקיעים זרים ופירמות גדולות בעולם. הוא הבין, שהנתונים של היום המקומי והסיכויים שלו להצלחה עולים בהרבה על אלה של משקיע זר. שכן המשקיע הזר, בכל אירוע פוליטי במזרח התיכון, יקפל את המזוודה שלו. ייקח הכול, ויחזור לחוץ-לארץ.

ואכן, התנאים הוששו, וזו היתה הצלחה. אבל, לפתע קורה לנו דבר מוזר. אנחנו חוזרים 30 שנה אחורנית ומאמצים את כל הדוקטרינות בתחום העידוד שפשטו את הרגל לפני 30 שנה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

דן תיכון (הליכוד):
חבר הכנסת תופיק טובי העיר כאן הערה, שכעצם אם נותנים הטבות למשקיעים זרים, מה צריך לחשוב משקיע מקומי.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ש' הלל:
חבר הכנסת שריד, אינך שומע מה אומר הנואם.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — — תבדקו זאת ביתר רצינות במשך שבועיים.

דן תיכון (הליכוד):

אמר כאן חבר הכנסת טובי בהערה, שכדאי יותר למשקיעים מקומיים לעשות עסקה סיבוכית: להוציא את הכסף לחוץ-לארץ. ואחר כך להחזירו ארצה כמשקיע חוץ באמצעות חברת מודדו, אינני יודע מאין, ולקבל הטבות מפליגות בתחום המיסוי.

יגאל כהן (הליכוד):

דן תיכון (הליכוד):

האמן לי, חבר הכנסת יגאל כהן, שעושים את הדבר הזה, עשו אותו וכוודאי ימשיכו עכשיו לעשותו, ביתר שאת. אבל, יש כאן דבר מופלא. בתיקון 25 הקודם, שהיום יהיה כנראה תיקון מס' 26, באה הממשלה ומקצצת את מרבית ההטבות. היא אימרת: הלוואות פיתוח לא יהיו עוד, הן מחוץ לחוק, ומענקים יקטנו. היא מגבילה את סכום המענקים שהיא תיתן באמצעות התקציב. המשמעות של הדבר היא, שאומרים ליוזמים: אל תבואו עכשיו. אבל, לעומת זאת אומרים ליוזמים הזרים: אחם כן תבואו, ואתם תקבלו הרבה יותר.

רבותי, אינני מבין על שום מה הדחיפות. בעצם, מתי אדם נזקק להטבות במס? — כשהוא נמצא בשלב השלישי, בשלב ההבשלה. קודם הוא מתכנן, אחר כך הוא מבצע. אחר כך גומר את תקופת ההרצה, ורק אחר כך, כעבור ארבע — חמש שנים, הוא מקבל את ההטבות במסים. החוק הזה ייכנס לתוקפו ב־1 באפריל שנה זו. זאת אומרת, ההטבות במיסוי, שהחוק הזה מחוקק, יהיו אפקטיביות רק בעוד שלוש — ארבע שנים. אז יהיה שלב ההבשלה. אבל, שבועיים ימים אי־אפשר לחכות, אי־אפשר להמתין — זה פשוט לא מובן.

לכן, רבותי, החוק אולי חשוב מאוד, ואולי יש לחוקק אותו, אבל, במסגרת סל ההטבות שיינתן במסגרת חידוש

אני מבקש ברצינות שנצביע על שם החוק, כי הוא מאפיין את המצב האמיתי, שבא לידי ביטוי בחוק הזה.

אני יכול רק להביע שוב את צערי על החיפזון שנהגנו בנושא חשוב ככל השלכה מכריעה על עתיד המשק. במיוחד לאור הניסיון של העשור האחרון, שבו חברות משקיעי חוץ לא שילמו אגורה מס; לא בלבד שלא שילמו, אלא התפארו בכך בכל התשקפים שלהם. תודה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מה לגבי תוכן הדברים?

היו"ר ש' הלל:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון לנמק את הסתייגותו לסעיף 2.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, ננסת נכבדה, זו ההסתייגות האחרונה במושב הזה. ואנחנו אכן יוצאים לחופשה לאחר מושב פורה ביותר.

עתה, לגופו של החוק, אנחנו ביקשנו לדרוח את אישור החוק בשבועיים ימים, כדי שהממשלה אכן תציג סל מושלם של הסיוע שהיא רוצה להגיש ליוזמים במדינת ישראל. מן הבמה הזאת אני יוצא וקורא לממשלה לחדש את הצמיחה, שכן כול שהיא עושה הוא להרע את תנאי המשקיעים, וזאת תחת הסמכה "חירוש הצמיחה". יש לומר לממשלה, שתיקון 25, שהפך לתיקון 26, מרע את התנאים. על כך עוד אעמוד בהמשך דברי.

החוק הזה נולד בעצם בסימן של הבטחות שניתנו בוועידה הכלכלית על־ידי השרים פת. מרדור וכתן־אורגור, ולאחר מכן חזר עליהם השר גדי יעקבי במסגרת מה שקוראים ה־task force — כאשר מדינת ישראל רוצה לגייס משקיעים זרים, והיא מכנסת אותם לוועידה בין־לאומית בישראל ומבטיחה להם הרים וגבעות. שם הבטיחו הארכה של מה שנקרא חוק רונאל. תיקון 15 — 17 לחוק לעידוד השקעות הון, ואמרו להם: ניתן לסל הכול ובלבד שתבואו. אבל, הזרוע האחרת של ממשלת ישראל עושה באותו זמן הכול, כדי שלא ישקיעו. הממשלה אכן הסתכבה. כמה היא הסתכבה? היא הבטיחה לכמה יוזמים זרים, שהיא תאשר את ההטבות האלה עד להיום בערב, דהיינו: 31 ביולי 1985. ולכן כופפו היום את ועדת הכספים ואמרו לוועדה, בהתערבותו של ראש הממשלה, שהוועדה חייבת להביא את החוק הזה לקריאה שנייה ושלישית.

כפרלמנטר צעיר, אני מתקדם נגד השיטה הזאת. ניתן היה להמתין שבועיים ימים עד שנלכד את מכלול הבעיות. אגב, ב־1953 הייתי בחור צעיר כן 13 — 14. אני זוכר שחברות במרכז אמריקה, למשל United Fruit Company, ניסו להכתיב תנאים למדינות מסוימות, כמו גואטמלה ופנמה במרכז אמריקה. שם פרצה מלחמת אזרחים. שכן הם לא רצו להיכנע לתכתיבים של החברות הללו. מה שקורה כאן במדינת ישראל, ואינני נוקב בשמות, מזכיר לי את התקופה הזאת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שם הם בעלי הכרה עמוקה יותר.

דן תיכון (הליכוד):

יש שאלה נוספת שמטרידה אותי. לפני כ־25 שנים היתה הפליה בהטבות, בין סל ההטבות שניתן למשקיע מקומי ובין סל ההטבות שניתן למשקיע זר. והיה שם מסחר ותעשייה שאמרו: רבותי, בשבילי יום מקומי שווה ליום זר. אם יש לי יום בשם שפירא — ואין כוונתי לשפירא שלפנינו — שהולך

אם בכלל צריך עוד לעשות דברים לעידוד השקעות הון. זו באמת תהיה אפליה, אבל אין ברירה. אנחנו חייבים להצביע עכשיו, ואני מציע להוריד את שתי ההסתייגויות. תודה רבה.

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, אני רוצה שנעבור להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חבר הכנסת

ח' רמון לשם החוק — מיעוט

נגד — רוב

יאיר צבן (מפ"ם):

מי נמנע?

היו"ר ש' הלל:

מי נמנע?

ה צ ב ע ה

נמנעים

— מיעוט

התיקון של חבר הכנסת ח' רמון לשם החוק

לא נתקבל.

שם החוק, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיף 1 נתקבל.

דן תיכון (הליכוד):

אני ביטלתי את ההסתייגות שלי לסעיף 2.

היו"ר ש' הלל:

אם כך, נצביע.

ה צ ב ע ה

סעיפים 2 ו-3 נתקבלו.

היו"ר ש' הלל:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

בעד החוק

— רוב

נגד

— מיעוט

נמנעים

— מיעוט

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25,

החשמה — 1985, נתקבל.

יאיר צבן (מפ"ם):

הודעה לנמנעים מהמקום.

היו"ר ש' הלל:

בבקשה.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה למחות באוזניך על הפרוצדורה שנקטה היום. ניתן לוועדה היתר להתכנס ולדון בהצעות חוק שונות בזמן שהמליאה יושבת. אני יודע שזה מקובל בעתות של מצוקת-זמן פרלמנטרית. אבל, ראה מה קרה בחוק הזה. אני מתוך עיסוק במליאה כנציג של אופוזיציה, זינקתי מדי פעם לוועדה. הייתי בחלק מהדיון על החוק הזה. נאמר שהחוק הזה לא יושלם בישיבה של היום. לא נתאפשר להגיש הסתייגויות, לא נתאפשר להשתתף בדיון. החוק הזה

הצמיחה — אינני רואה את הסל הזה. לכן התנגדתי להבאת החוק הזה כסעיף נפרד, תחת לחץ של מישור שהגיש אולטימטום לוועדה.

היו"ר ש' הלל:

האם מישור מהאופוזיציה רוצה להגן על החוק?

קריאות:

לא צריך להגן.

יגאל כהן (הליכוד):

זה חוק טוב, וטוב שהבאנו אותו.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' הלל:

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להגיד מלה לחבר הכנסת חיים רמון. בראש השנה אנחנו רגילים להגיד: יהי רצון שיהיו זכויות לנו, שנהיה מלאי זכויות כרימון. ואני אומר לך: יהי רצון שיהיו לך הסתייגויות כרימון.

היו"ר ש' הלל:

אני מעדיף מצוות כרימון, ולא הסתייגויות כרימון.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

זה הדבר שאמרת, יותר זכויות מהסתייגויות.

חיים קופמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אילו הצביעו היום על חוק החזיר, גם לך היו יותר זכויות.

אורה נמיר (המערך):

— — —

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

חברת הכנסת אורה נמיר, תסתדרי עם הוועדה שלך, אחר-כך תבואי אלי.

אורה נמיר (המערך):

אצלי הוועדה מסודרת.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

כל אחד יסתדר עם הוועדה שלו.

אני רוצה להגיד מלה לגבי הבקשה לדחייה של שבועיים. קודם כל, יש השקעות של משקיעי חוץ שעומדות להתבצע.

דן תיכון (הליכוד):

כבר מבצעים.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

הופיעו בפנינו משלחות של חברת העובדים ושל "כלל". הופיע גם יהודי בשם משה שמיר, שסיפר כי חברת "מוטורולה" נומדת לבצע השקעה של 100 מיליון דולר ממש.

אברהם כ"ץ-עז (המערך):

"מוטורולה" היא חברה מקומית.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

"מוטורולה" היא משקיע חוץ, אבל לא 90%. ולכן, אני אומר שעכשיו ולא בעוד שבועיים נלמד מה נותנים בחוץ-לארץ במשך חודש ימים. אנחנו עוד השארנו תיקון שהיה קודם מס' 25, וועדת שרים לענייני כלכלה תצטרך לכדוק

— הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת:
דברי יושב-ראש הכנסת לסיום כנס הקיץ —

נתקבל בנוכחות שניים-שלושה אנשים, ובלחץ מסיבי, אגרסיבי, של הממשלה. החוק הזה הובא בלי שהדיון בו מוצה.

אני חושב שזאת שערוורריה פרלמנטרית ממדרגה ראשונה. כאשר מדובר על הבטחות שניתנו לגמלאים — זה יכול לחכות עד סוף חודש אוגוסט. אבל, ניתנה הבטחה לבעלי הון וצריך לפרוע אותה בתאריך הנקוב. גם אם הפרוצדורה הפרלמנטרית מעוותת, אני מצטער על שאנחנו צריכים לסיים את המושב בטון הזה.

היו"ר ש' הלל:
תודה.

אברהם יוסף שפירא (יו"ר ועדת הכספים):

היו"ר ש' הלל:

לא נעשה עכשיו דיון. אנחנו לא בתחילתו של דיון.

דן תיכון (הליכוד):

כד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת המשנה של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון לתקציב הביטחון בעניין הפיטורים ברפא"ל — הרשות לפיתוח אמצעי לחימה.

היו"ר ש' הלל:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו

כה. דברי יושב-ראש הכנסת לסיום כנס הקיץ

ישראל. שמענו חשבונות ושמענו ביקורת נוקבת, כדרכם של פרלמנטים.

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, היום מגיע לסיומו המושב הראשון של הכנסת האחת-עשרה. לפני צאתנו לפגרה, אני מוצא צורך לומר, כי חרף הקשיים והביקורת, בחלקה ביקורת צודקת, עמדה הכנסת במרבית המבחנים ובמרבית הציפיות.

עם זאת, דומני כי לא השקענו די מאמצים וזמן כדי לנסות ולשפר את דרך עבודתה של הכנסת. אני מאמין, כי בחינתם של נהלים ונהגים שטעונים אוורור ותיקון חשפר את עבודת הכנסת ותאפשר לה למלא את תפקידה ואת שליחותה בצורה יעילה והצינית יותר. אסור לתת לשגרה, לאינרציה, לשלוט בכיפה, ועלינו להיות נכונים להכניס את התיקונים המתבקשים — על סמך הניסיון שהצטבר והלקחים — בנהלים, בחקנון, ואם דרוש הדבר, גם בחוקים, לרבות חוק החסינות.

לפני שנה, בתום הבחירות, היו רבים שהטילו ספק האם הכנסת, בהרכבה שנקבע כתוצאה מהבחירות, תהיה מסוגלת לתפקד, להקים ממשלה מתוכה ולמלא את תפקידה כסמכות מחוקקת וכסמכות המבקרת את פעולות הממשלה. היו רבים, חכמים וטובים, שהציעו כי הכנסת תתכנס לישיבה אחת ותחליט על פיזור עצמה לדעת, ותאפשר קיום בחירות חדשות.

חברי הכנסת, לקראת צאת הכנסת לפגרה ברצוני לאחל לכם, כי נחזור להיפגש במושב הבא בכוחות רעננים ובכריאות טובה.

כיום, בתום שנה לפעולתה של הכנסת, נוכל לומר כי הכנסת עשתה את המוטל עליה והקימה ממשלה, ואף עשתה את המוטל עליה, קיבלה החלטות קשות ובכבוד-משקל, כגון היציאה מלבנון וההתמודדות עם הבעיות הכלכליות הקשות.

מתוך חשש או מתוך תקווה כי לא נקיים ישיבה מיוחדת של הכנסת בימי הפגרה, ברצוני לנצל הזדמנות זו ולאחל לכם ולאשר לכם, לעובדי הכנסת ומשמר הכנסת, ובאמצעותכם לכל בית ישראל, שנה טובה, שנה שגשוג ושלוש.

ידענו בכנסת זו דיונים שקטים, רציניים ונוקבים, אך ידענו גם דיונים סוערים וקשים; ידענו ימים של קורת-רוח, אך גם ימים רבים של עוגמת נפש ושל אסונות ככרים שידרו על עם

ישיבה זו ועולה.

הישיבה ננעלה בשעה 18:48.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות קט"ז — קי"ח

- א. דיווח על ישיבת מועצת אירופה בהמבורג, מפי חברת הכנסת ש' דורון.
- ב. שאילתות בעל-פה.
- ג. שאילתות וחשובות.
- ד. סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו.
- ה. הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טורר (מס' 2), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- ו. החלטה בדבר חלוקתה של הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12).
- ז. הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ח. הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 15), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ט. הצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון מס' 13), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- י. הצעת חוק העבירות המינהליות, התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יא. החלטת ועדת הכנסת לדחות את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת האחת-עשרה.
- יב. הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- יג. הצעת חוק הרכנות הראשית לישראל (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- יד. הצעת חוק מניית בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- טו. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- טז. הצעת חוק חג המצות (איסורי חמץ), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- יז. הצעת חוק איסור גידול חזיר (תיקון), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- יח. סקירת שר הבריאות על פעולות משרדו.
- יט. סקירת השר לקליטת העלייה על פעולות משרדו.
- כ. ממדי הירידה מן הארץ — הצעות חברי הכנסת י" צבן, מ' כר-און, נ' ארד, פ' גודלשטיין וג' כהן.
- כא. סקירת שר העבודה והרווחה על פעולות משרדו.
- כב. האסון הקטלני שגרם למותם של ילדי בית-הספר "ברנר" בפתח-תקווה — הצעת חבר הכנסת ח' קופמן.
- כג. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין המלחמה בתאונות הדרכים — הצעת חבר הכנסת א' לין.
- כד. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 31), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- כה. הצעת חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- כו. הצעת חוק המכר (דיווח) (תיקון מס' 2), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- כז. הצעת חוק לתיקון חוק הספנות (הגבלת אחריותם של בעלי כלי שיט) (תיקון), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- כח. הצעת חוק הנוזקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- כט. הצעת חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- ל. הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- לא. שחיקת הקצבאות לגמלאים — הצעת חבר הכנסת ר' כהן.
- לב. מינויים מפלגתיים בחברת הכימיקלים — הצעת חבר הכנסת י' ארצי.
- לג. מפעל כי"ל — פאר התעשייה הכימית הישראלית — הצעת חבר הכנסת י"ז אמיד.
- לד. קרן ביטוח סיעוד — הצעת חבר הכנסת י' צבן.
- לה. פיטורי מורים והשיבושים בעקבותם כמערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' דינו, ד' מגן, ור' איתן.
- לו. שחיקת העולם נוכח הטבח המתבצע בימים אלה בסברה ובשתייה — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
- לז. קיטוב היחסים בין דתיים לחילוניים — הצעות חברי הכנסת י' שריד, מ' וירשובסקי, א' גרנות, ג' כהן, א"ח שאקי, ש' וייס ומ' כהנא.
- לח. מדיניות ממשלת ישראל בנושא יהדות ברית-המועצות — הצעת חברת הכנסת מ' תעסה-גלור.
- לט. בעקבות הסקרים על הנוער: לא היסטריה דמוקרטית אלא היסטוריה ציונית ומדינית ביטחונית שפורה — הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
- מ. ההשלכות החברתיות של המשכר הכלכלי — הצעת חברת הכנסת נ' ארד.
- מא. החלטה בדבר אישור הוראות:
 1. בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 5), התשמ"ה — 1985;
 2. בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — פולי סויה, כוספה סויה, שמן סויה, חיטה, קמח ומרגרינה) (מס' 7), התשמ"ה — 1985;

- מה. הצעת חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה).
התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מו. הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 14).
התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מו. הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת. (פטורים והנחות ממסים). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מח. הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (פטור מעמלות). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מט. הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נ. הצעת ועדת הכנסת לבחור ועדה לקידום היצוא.
- נא. הצעת חוק הגנת השכר. (תיקון מס' 16). התשמ"ה — 1958 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

3. בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — כשר קפוא) (מס' 7). התשמ"ה — 1985.
4. בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 59). התשמ"ה — 1985.
5. בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 60). התשמ"ה — 1985.
6. בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 62). התשמ"ה — 1985.
- מב. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 14). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מג. הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3). התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מד. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12) (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

ב. החלטה בדבר חלוקת הצעת חוק

מס' 12). שהועברה לוועדה ביום כ' תמוז התשמ"ה — 9 ביולי 1985. דהיינו סעיפים 1 — 2 של ההצעה.

בהתאם לסעיף 121 לתקנון הכנסת. מחליטה הכנסת, על-פי בקשתה של ועדת החוקה, חוק ומשפט, להרשות לוועדה לרון ולהביא בפניה חלק מהצעת חוק-יסוד: הכנסת. (תיקון

ג. הצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון מס' 13). התשמ"ה — 1985

4. תיקון סעיף 22
בסעיף 22 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:
"א) נציג ציבור שהוזמן ולא בא, רשאי בית-הדין, מנימוקים שיירשמו, לקיים את הדיון ללא השתתפותו, והוא רשאי, כשיים לכ לשלב שבו נמצא הדיון, להורות על הפסקת השתתפותו של אותו נציג ציבור באותו הליך ולקבוע כי יש להמשיך את ההליך עם נציג ציבור אחר."
5. תיקון חוק הביטוח הלאומי
בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב). התשכ"ח — 1968² —
(1) במקום סעיף 64 יבוא:
"64. ערעור
החלטת הוועדה הרפואית לעררים ניתנת לערעור, בשאלה משפטית בלבד, לפני בית-הדין אזורי לעבודה; פסק-דינו של בית-הדין אזורי לעבודה אם נתקבלה רשות לכך, מאת נשיא בית-הדין הארצי לעבודה או סגנו."
- (2) במקום סעיף 127 יבוא:

1. תיקון סעיף 10
בסעיף 10 לחוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט — 1969¹ (להלן — החוק העיקרי) ברישא, המלים "שנציגי הציבור בבית-הדין הארצי יהיו מי" — ימחקו.
2. תיקון סעיף 18
בסעיף 18 לחוק העיקרי —
(1) בסעיף קטן (ב), במקום "אם הקובע את מותב בית-הדין" יבוא "אם שופט של בית-הדין אזורי" ובסופו יבוא "הוראה זו לא תחול בחובענה לפי סעיף 24(א)(2)";
(2) בסעיף קטן (ג), במקום "לפני התחלת הדיון" יבוא "לפני שנקבע מותב בית-הדין";
(3) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
"12. על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאים שר המשפטים ושר העבודה והרווחה לקבוע בצו, לאחר התייעצות עם נשיא בית-הדין הארצי ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, סוגי הליכים שהמוסד לביטוח לאומי צד בהם, שבהם יהיה השופט דן יחיד."
3. תיקון סעיף 20
בסעיף 20 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"127. לה. ערעור
החלטה של ועדה רפואית לעררים והחלטה של ועדה לעררים ניתנות לערעור. בשאלה משפטית בלבד, לפני בית-הדין אזורי לעבודה; פסק-דינו של בית-הדין אזורי לעבודה אם נתקבלה רשות לכך, מאת נשיא בית-הדין הארצי לעבודה או סגנו."

(1) על אף האמור בסעיף קטן (א)(3), רשאים שר המשפטים ושר העבודה והרווחה לקבוע בצו, לאחר התייעצות עם נשיא בית-הדין הארצי ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, סוגי הליכים שהמוסד לביטוח לאומי צד בהם, שבהם ידון בית-הדין הארצי בשלושה שופטים בלבד."

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70; התשמ"ד, עמ' 83 ועמ' 154; התשמ"ה, עמ' 140.
² ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

(3) במקום סעיף 200 א יבוא:

"200א. ערעור

קביעה של דרגת נכות מכוח הסכם שנערך לפי סעיף 200. לפי סעיף 198 אא והתקנות לפיו או לפי פרק ט, ניתנת לערעור, כשאלה משפטית בלבד, לפני בית-דין אזורי לעבודה; פסק-דין של בית-הדין ניתן לערעור לפני בית-הדין הארצי לעבודה אם נתקבלה רשות לכך מאת נשיא בית-הדין הארצי לעבודה או סגנו."

6. תחילה והוראות מעבר

(א) סעיף 1 לא יחול על נציג ציבור בבית-דין אזורי שנתמנה לפני תחילתו של חוק זה.

(ב) תחילתו של סעיף 5 ביום כ' בטבת התשמ"ו (1 בינואר 1986); ערעורים שבית-דין אזורי לעבודה הוסמך לדון בהם לפי סעיף 5, ושהוגשו לבית-הדין הארצי לעבודה לפני היום האמור וטרם החל הדיון בהם, יועברו לדיון בבית-הדין האזורי שבאזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של המערער.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

בסעיף קטן (א), אחרי "שהוזמן ולא בא" יבוא "וישיבה אחת נדחתה בגלל אי-הופעתו".

לסעיף 4

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

ד. הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985

פרק א': פרשנות

(7) "מלאי" — מלאי עסקי כהגדרתו בסעיף 85 לפקודה:

1. פרשנות

בחוק זה —

(8) "נכסים קבועים" — כהגדרתם בתוספת ב';

(9) "סכום מתואם" — סכום כלשהו, בתוספת אותו סכום כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד;

(10) "עסק" — לרבות משלח יד;

(11) "עקרונות חשבונאיים" — עקרונות חשבונאיים שהיו מקובלים בישראל ביום ז' בטבת התשמ"ה (31 בדצמבר 1984);

(12) "ריבית" — לרבות הפרשי הצמדה;

(13) "שיעור עליית המדד" בתקופה פלונית — ההפרש שבין המדד של החודש שבו מסתיימת התקופה לבין המדד של החודש שקדם לחודש שבו מתחילה התקופה, מחולק במדד של החודש שקדם לחודש שבו מתחילה התקופה;

(14) "שנת מס" — לרבות תקופת שומה מיוחדת;

(15) "שער החליפין" למועד פלוני — השער היציג של הדולר של ארצות-הברית של אמריקה שפרסם בנק ישראל לאחרונה לפני אותו מועד.

(1) תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה¹ (להלן — הפקודה) או בחוק מס שבח מקרקעין,

התשכ"ג — 1963² (להלן — חוק מס שבח), לפי העניין, זולת אם יש בחוק זה הוראה מפורשת אחרת;

(2) "הכנסה חייבת" — לרבות שבח מקרקעין, ובחבר-בני-אדם — גם לרבות הכנסה שחייבים בשלה במס הכנסה שאיננו מס חברות;

(3) "חוק המיסוי" — חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשמ"ב — 1982³;

(4) "חוק עידוד התעשייה" — חוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט — 1969⁴;

(5) "מדד" — מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

(6) "מדד של חודש" פלוני — המדד של אותו חודש, המתפרסם בחודש שלאחריו;

פרק ב': תיאום הכנסה שלגביה נוהלו פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה

3. ניכוי בשל פחת או הפחתה

2. תחולת פרק ב'

(א) על אף האמור בכל דין, הפחת שהנישום זכאי לו לגבי נכסים קבועים יחא בשיעורים שייקבעו בתקנות שיתקין שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת.

(ב) יותר ניכוי נוסף בשל פחת או הפחתה שהנישום זכאי להם לגבי נכסים קבועים, למעט בניין, בסכום כמפורט להלן:

הוראות פרק זה יחולו בקביעת ההכנסות שלהלן בשנת המס 1985:

(1) הכנסה של חבר-בני-אדם שאיננו שותפות;

(2) הכנסה של יחיד ושל שותפות שלגביה היו חייבים לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה.

¹ דני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

² ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 234.

⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 232.

(4) "תקופת החזקת מלאי" —

(א) מספר, חודשים, כמספר המהקבל מהכפלת הערך הממוצע של המלאי במספר החודשים שבתקופת הדוח, מחולק בסכום עלות המכירות בתקופת הדוח; לעניין זה, "עלות המכירות" — לפי עקרונות חשבונאיים בניכוי הוצאות ריבית שנוקפו לעלות כאמור;

(ב) פסקת משנה (א) לא תחול אם הנישום בחר שלגבי כל חלק שבמלאי הסופי חיקבע תקופת החזקה נפרדת. לפי מספר החודשים שבהם החזיק באותו חלק בשנת המס, אם הוכיח את תקופת החזקה להנחת דעתו של פקיד השומה;

(5) "סכום תיאום מלאי" —

(א) ערך המלאי הסופי בניכוי הוצאות הריבית שנוקפו לערך כאמור, כשהוא מוכפל במחצית שיעור עליית המדד בחודשים האחרונים של שנת המס שמספרם כמספר החודשים שבתקופת החזקת המלאי, כאמור בפסקה (4)(א), או במלוא שיעור עליית המדד בתקופת החזקת המלאי כאמור בפסקה (4)(ב); כללה תקופת החזקת המלאי חלק של חודש, יהיה שיעור עליית המדד בו חלק יחסי משיעור עליית המדד בחודש הראשון מבין החודשים האמורים, כיחס חלק החודש האמור לחודש שלם.

(ב) ייתוסף להכנסה סכום תיאום מלאי, ויראוהו כהכנסה מעסק.

(ג) הוכיח הנישום, להנחת דעתו של פקיד השומה, שנוקפו לערך המלאי הסופי הוצאות ריבית, יופחתו הוצאות הריבית האמורות מסכום תיאום המלאי, ובלבד שהסכום שיופחת לא יעלה על סכום תיאום המלאי.

(ד) הוכיח הנישום, להנחת דעתו של פקיד השומה, כי ערך המלאי הסופי בתוספת סכום תיאום המלאי עולה על שווי השוק של המלאי ביום האחרון של שנת המס, יוקטן סכום תיאום המלאי בסכום ההפרש שביניהם.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד) לא יחולו על נישום שקבע את ערך המלאי הסופי לפי העלות של המלאי כשהעלות מתואמת לפי מלוא השינוי בשער החליפין ממועד רכישת המלאי עד תום שנת המס.

(ו) הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד) לא יחולו על נישום שקבע את ערך המלאי הסופי לפי מחירי מכירה, והוא יהא רשאי לנכות מהסכום שבו העריך את המלאי כאמור את שני הסכומים האלה:

(1) לגבי נכס קבוע שהיה לנישום בתום שנת המס 1984 ושלגביו היה זכאי לניכוי בשל פחת לפי סעיפים 4 או 15 לחוק המיסוי — סכום השווה לסכום הפחת כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד מהחודש שבו היה הנכס בידי הנישום נכס מוגן או מהחודש שבו סכום שהוצא בשלו נגרע מההון לפי חוק המיסוי, לפי המקור. והכול עד תום שנת המס;

(2) לגבי נכס קבוע אחר — סכום השווה לסכום הפחת, ולגבי נכס, שסעיף 2(ב) לחוק עידוד התעשייה חל עליו — סכום השווה לסכום הפחתה לפיו, והכול כשסכום הפחת או ההפחתה מוכפל בשיעור עליית המדד מהחודש שבו סכום הנכס הקבוע כאמור בתוספת ב' הופחת מסיכום ההון לפי סעיף 7 או מהחודש שבו מלוא התמורה בשל רכישתו היוותה שינוי שלילי כאמור בתוספת ג', לפי העניין, והכול עד תום שנת המס.

(ג) לא יותרו בשנת המס חוספת פחת, ניכוי נוסף או ניכוי התחלתי, על-פי כל דין אחר, למעט ניכוי התחלתי בעד קופות רושמות ובעד מכונות להוצאת כרטיסי נסיעה ברכב.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לא יותר ניכוי נוסף בשל פחת לגבי רכב פרטי כהגדרתו בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשל"ה — 1975⁵, שאינו רכב המשמש להשכרה בעסק להשכרת רכב או ללימוד נהיגה בבית-ספר לנהיגה, ואילו לגבי מטע ונכסים קבועים המשמשים בייצור הכנסה ממטע יותר ניכוי נוסף בשל פחת בדרך שתקבע בתקנות שיתקין שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) לא יחולו לגבי נכס שהנישום תבע בשלו בשנת המס ניכוי לפי סעיף 2 לחוק מס הכנסה (עידוד להשכרת דירות) (הוראת שעה ותקינה חוק), התשמ"א — 1981⁶.

(ו) לגבי נכס קבוע שהוא בניין, יותר ניכוי נוסף בשל פחת בסכום השווה לסכום הפחת כשהוא מחושב מהמחיר המקורי של הבניין, כשכל חלק שהוצא או שולם על חשבון המחיר מוכפל בשיעור עליית המדד מהמועד שבו הוא היה בידי הנישום נכס מוגן או נגרע מההון לפי חוק המיסוי או היווה שינוי שלילי כהגדרתו בתוספת ג', עד תום שנת המס.

4. תיאום הכנסה בשל מלאי

(א) כסעיף זה —

(1) "מלאי סופי" — המלאי לתום שנת המס כפי שנקבע לצורך קביעת ההכנסה;

(2) "ערך המלאי הסופי" — הערך שנקבע למלאי הסופי לעניין מס הכנסה;

(3) "הערך הממוצע של המלאי" — מחצית ערך המלאי הסופי, בתוספת מחצית הערך האמור כשהוא מוכפל במדד של החודש האחרון של שנת המס 1984 ומחולק במדד של החודש האחרון של שנת המס 1985;

⁵ ק"ח התשל"ה, עמ' 2402.

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 68.

ההכנסה לפי סעיף קטן (ג): היו בין המקדמות האמורות מקדמות נושאות ריבית, יופחת סכום הריבית מהסכום שיותר כהוצאה על-פי סעיף קטן זה.

(ג) סכום תיאום מקדמות בשל מקדמות ששילם נישום ושאינו נושאות ריבית, או הנושאות ריבית בשיעור הנמוך משיעור עליית המדד או משיעור השינוי בשער החליפין, לפי העניין, בתקופה האמורה בסעיף קטן (א), ייתוסף להכנסה: היו בין המקדמות האמורות מקדמות נושאות ריבית, יופחת סכום הריבית מהסכום שהוסף על-פי סעיף קטן זה.

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) והוראות סעיף 4 לא יחולו לגבי מלאי שהוא יחידת עבודה כהגדרתה בסעיף 18(ד) לפקודה ולגבי קרקע שהינה מלאי עסקי שהוראות סעיף 18(ד) לפקודה חלות עליה.

(ה) סכום שהותר כהוצאה על-פי סעיף זה ייתוסף להכנסה בשנת המס 1986, וסכום שהוסף להכנסה על-פי סעיף זה ינוכה ממנה.

6. רווח או הפסד מניירות ערך נסחרים בבורסה
(א) בסעיף זה —

"אופציה" — נייר ערך שהנפיקה חברה, המעניק זכות לרכישת ניירות ערך בתקופה ובתנאים שקבעה החברה בעת הנפקתו, למעט נייר ערך הניתן להמרה;

"נייר ערך" — נייר ערך הנסחר בבורסה, לרבות נייר ערך חוץ כמשמעותו בפסקה (8) שבסעיף 5(א) להיתר הפיקוח על המטבע, התשל"ח — 1978⁷, נייר ערך חוץ מאושר כהגדרתו בסעיף 5(ב) להיתר האמור ותעודת השתתפות כמשמעותה בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א — 1961⁸, והכול אם הם רשומים בפנקסים שנוהלו לגבי הכנסת הנישום, למעט איגרת-חוב בידי מוסד כספי אשר ההשקעה בה ניתנת להפחתה מסכום הנכסים הנוילים שהוא חייב להחזיק כנגד חסכוניות, על-פי הוראות בנק ישראל (נכסים נוילים), התשל"א — 1971⁹, וכן למעט איגרת-חוב שהונפקה כנגד פליסה לביטוח חיים והמוחזקת בידי מבטח כמשמעותו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981¹⁰;

"בורסה" — (1) בורסה שאושרה לעניין חוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א — 1961;

(2) בורסה לניירות ערך שאושרה באחת הארצות המנויות בתוספת הראשונה להיתר הפיקוח על המטבע, התשל"ח — 1978;

(3) מסחר מעל הדלפק בארצות-הברית בנייר ערך הכלול ברשימה שמפרסם ארגון הסוחרים בניירות ערך בארה"ב (NASDAQ).

(ב) ייתוסף להכנסה רווח מניירות ערך או ינוכה ממנה הפסד מניירות ערך, לפי העניין; לגבי הכנסה שהינה רווח כאמור, יחולו, על אף האמור בכל דין, שיעורי המס כאמור בסעיף 121 או בסעיפים 126 ו-127 לפקודה, לפי העניין;

(1) סכום השווה לערך המלאי הסופי כאמור כשהוא מוכפל ביחס שבין סך כל הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות לבין סך כל המכירות, כפי שמתקבל מרוח רווח והפסד לשנת המס;

(2) סכום השווה לערך המלאי הסופי כאמור כשהוא מוכפל ביחס שבין 30% מהרווח התפעולי שנקבע לפי עקרונות חשבונאיים לאחר ניכוי הוצאות ריבית לבין סך כל המכירות, בשנת המס;

בסעיף קטן זה —

"מחיר מכירה" — לגבי מלאי שטרם הבשיל או טרם הגיע לגמר ייצורו, הכנתו או בנייתו (להלן — תהליך ייצור) — מחיר מכירה שלו אילו הסתיים תהליך ייצור בניכוי שיעור ממנו כשיעור החלק החסר להשלמת תהליך ייצור;

"הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות" — למעט —

(1) הוצאות ריבית;

(2) תשלומים כלשהם לבעל שליטה כהגדרתו בסעיף 932(9) לפקודה, ובנישום יחיד — לקרובו כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודה.

(ז) לא ייתוסף להכנסתו של נישום סכום תיאום מלאי בשל מלאי סופי שהוא יכול שטרם נקטף או נקצר ובשל מלאי בעלי חיים המשמשים לייצור ההכנסה שלא באמצעות מכירתם, אם הנישום העריך את המלאי הסופי האמור בדרך שקבע הנציב לעניין זה.

(ח) סכום שהוסף להכנסה לפי סעיף זה, ייתוסף לעלות המלאי ההתחלתי בשנת המס 1986.

5. תיאום מקדמות מלקוחות ומקדמות לספקים

(א) בסעיף זה, "סכום תיאום מקדמות" — סך כל המקדמות שקיבל או שילם נישום במזומן על חשבון מכירת מלאי או רכישתו (להלן — מקדמות) שהיו רשומות בפנקסיו בסוף שנת המס, כשכל אחת מהן מוכפלת בשיעור עליית המדד ממועד קבלתה או תשלומה עד תום שנת המס; התקבלו או שולמו המקדמות האמורות במועדים שונים בשנת המס, יראו את מועדי קבלתן או תשלומן לפי הסדר מהמועד המאוחר בשנת המס ועד למועד המוקדם שבו התקבלו או שולמו.

(ב) סכום תיאום מקדמות בשל מקדמות שקיבל נישום ושאינו נושאות ריבית, או הנושאות ריבית בשיעור הנמוך משיעור עליית המדד או משיעור השינוי בשער החליפין, לפי העניין, בתקופה האמורה בסעיף קטן(א), יותר כהוצאה, ובלבד שהסכום שיותר כהוצאה לא יעלה על סכום תיאום המלאי לפי סעיף 4(ב) בתוספת סכום

⁷ ק"ת התשל"ח, עמ' 1006: התשמ"ד, עמ' 768.

⁸ ס"ח התשכ"א, עמ' 84.

⁹ ק"ת התשל"א, עמ' 690.

¹⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

המס נמוכה מ-90% ממחיר הבורסה, יראו 90% ממחיר הבורסה כתמורה, ואם הסכום שהוצא לרכישת ניירות הערך במהלך שנת המס היה גבוה ממחיר הבורסה, יראו את מחיר הבורסה כעלות הקנייה שלהם;

(4) הפרש בין סכום העלות שנרשם בספרי העסק לבין עלות הקנייה שנקבעה על-פי פסקה (3), בידי חברה שרכשה את ניירות הערך מחבר בה, יראוהו לעניין הפקודה כדידינר ששולם לחבר.

(1) הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ה) לא יחולו על —

- (1) ניירות ערך שהם נכסים קבועים;
- (2) אופציות ומניות, שהיו לנישום בתחילת שנת המס ושנרשמו למסחר בבורסה במהלך שנת המס, לרבות מניות שהונפקו מכוחן, כל עוד הן בידו;
- (3) מניות שליטה: ובלבד שמניות שהפכו בשנת המס, על-פי בקשת הנישום, למניות שליטה, יראו אותן לעניין סעיף זה כנמכרות ביום שבו הפכו למניות שליטה במחיר הבורסה באותו יום; לעניין זה, "מניות שליטה" — מניות המקנות 10% לפחות מזכויות ההצבעה בחברה, שנרכשו במחיר שאינו פחות מ-90% ממחיר הבורסה במועד רכישתן ולא נמכרו עד תום שנת המס, והכול אם הנישום ביקש, תוך 30 ימים מהיום שהמניות הקנו לו את הזכויות האמורות, או מיום פרסום חוק זה, לפי המאוחר, שיראו אותן מהיום שהמניות הקנו לו את הזכויות האמורות או מיום פרסום חוק זה, לפי המאוחר, כמניות שליטה; דינן של מניות שהונפקו מכוח מניות שליטה יהא כדין מניות שליטה.

7. ניכוי או תוספת בשל אינפלציה:

(א) בסעיף זה —
 "סיכום ההון" — סכום ההון כאמור בתוספת א' בתוספת סכום השינויים החיוביים כאמור בתוספת ג', וניכוי סכום הנכסים הקבועים כאמור בתוספת ב' וסכום השינויים השליליים כאמור בתוספת ג'.

"הכנסה חייבת" — הכנסה חייבת שהוראות פרק זה חלות בקביעתה, לפני כל אלה, ולמעט הכנסה חייבת שמקורה בחלוקת הכנסות לפי סעיף 62 לפקודה:

- (1) ניכוי לפי סעיף זה;
- (2) ניכוי מיוחד לפי סעיף 8;
- (3) יתרת ניכוי לשמירת ההון או יתרת סכום מוסף לפי סעיף 34 לחוק המיסוי;
- (4) ניכוי לפי כל דין, המוגבל בשיעור מההכנסה החייבת.

(ב) כאשר סיכום ההון הוא סכום חיובי, ינוכה מההכנסה סכום השווה לסיכום ההון כשהוא מוכפל ב-90% משיעור עליית המדד בשנת המס, ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על הישעורים המפורטים להלן מההכנסה החייבת:

- (1) לגבי הכנסה חייבת של מוסד כספי כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) בהגדרת מוסד כספי בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 — 50%;

לעניין זה, "רווח" או "הפסד" מניירות ערך — ההפרש בין סכום הערך הכולל של ניירות הערך לפי מחירי הבורסה כפי שנקבעו בתום המסחר ביום האחרון לפני תום שנת המס שבו בוצעו עסקאות באותם ניירות ערך בבורסה, כתוספת סכום תמורת המכירות, לרבות הפדיון של ניירות הערך בשנת המס, ובקרה מסויגת כמשמעותה בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א-1961 — בתוספת רווחים פטורים, וכן התמורה ממכירת זכויות לניירות ערך נסחרים במהלך שנת המס, לבין עלות הקנייה של ניירות ערך כאמור במהלך שנת המס בתוספת סכום הערך הכולל של ניירות הערך לפי מחירי הבורסה, כאמור, בסוף שנת המס הקודמת.

(2) סכום ההפרש הריאלי מניירות ערך ייתוסף להכנסה בשנת המס ויחולו לגביו, על אף האמור בכל דין, שיעורי המס כאמור בסעיף 121 או בסעיפים 126 ו-127 לפקודה; הסכום האמור יקוזז החל משנת המס 1986 רק כנגד הכנסה מניירות ערך, כשהוא מתווסף מתום שנת המס 1985 עד תום שנת המס שבה הוא מקוזז; לעניין זה — "ההפרש הריאלי מניירות ערך" —

- (1) סכום הערך הכולל של ניירות ערך לפי הרשום במאזן לתום שנת המס 1984, כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד בשנת המס;
- (2) בתוספת הסכומים שבהם עלה בכל אחד מחודשי שנת המס סכום עלות הקניית על המורת המכירות של ניירות הערך, כשהם מוכפלים בשיעור עליית המדד מהחודש האמור עד תום שנת המס;
- (3) כתוספת הפסד מניירות ערך או בניכוי רווח מניירות ערך, על-פי סעיף קטן (ב);

(4) בניכוי הסכומים שבהם עלה בכל אחד מחודשי שנת המס סכום תמורת המכירות על עלות הקניית של ניירות הערך, כשהם מוכפלים לגבי כל חודש בשיעור עליית המדד מהחודש האמור עד תום שנת המס.

(ד) הוראות סעיף קטן (ג) לא יחולו —

- (1) אם ההפרש הריאלי מניירות ערך הוא סכום שלילי;
- (2) לגבי מוסד כספי כהגדרתו בסעיף 22.

(ה) במכירה של ניירות ערך מחוץ לבורסה, כאשר בין הצדדים קיימים יחסים מיוחדים, יחולו הוראות אלה:

- (1) דווחה המכירה לבורסה, יהיה מועד המכירה היום שקדם ליום שבו נתקבל בבורסה הדווח שהייתם בו על-פי סעיף 144 לתקנון הבורסה, זולת אם הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה שהמכירה בוצעה במועד אחר;
- (2) לא דווחה המכירה לבורסה, או שהמכירה היתה בדרך העברה מחשבתו הפרטי של יחיד לעסקאו או להיפק, יהיה מועד המכירה היום שבו נתקבלה ההוראה לביצוע העברה אצל הסוחר המוסמך; לא נתקבלה ההוראה כאמור, רשאי פקיד השומה להתעלם מהמכירה;

(3) היתה התמורה בעד מכירת ניירות ערך במהלך שנת

8. ניכוי מיוחד

(א) יותר ניכוי מיוחד כמפורט להלן:

- (1) היה שיעור עליית המדד בשנת המס בין 50% ל-150% — 5% מההכנסה החייבת;
- (2) עלה שיעור עליית המדד בשנת המס על 150% — ניכוי כאמור בפסקה (1) ר-2.5% נוספים מההכנסה החייבת לכל 100% נוספים של שיעור עליית המדד או חלק מהם.
- (ב) כללה ההכנסה החייבת הכנסות שנקבעו לגביהן שיעור מס שונים, ינוכה כנגד כל אחד מסוגי ההכנסה חלק יחסי מהניכוי האמור בסעיף קטן (א). כיחס אותה הכנסה לכלל ההכנסה החייבת.
- (ג) בסעיף זה, "הכנסה חייבת" — הכנסה חייבת שהוראת פרק זה חלות בקביעתה, לפני כל אלה, ולמעט הכנסה חייבת שמקורה בחלוקת הכנסה לפי סעיף 62 לפקודה:

 - (1) ניכוי לפי סעיף זה;
 - (2) יתרת ניכוי לשמירת ההון או יתרת סכום מוסף לפי סעיף 34 לחוק המיסוי;
 - (3) ניכוי לפי כל דין, המוגבל בשיעור מההכנסה החייבת. למעט ניכוי לפי סעיף 7.

9. תיאום הפסדים

הפסדים משנים קודמות, הניתנים לקיזוז לפי הפקודה, וחלק הפסדים הניתנים לקיזוז לפי סעיף 36 לחוק עידוד התעשייה, ואם היה חל על אלה או על אלה סעיף 7 לחוק המיסוי — כשהם מתואמים לפי אותו סעיף עד תחילת שנת המס. יתואמו בשנת המס לפי שיעור עליית המדד בשנת המס; ואולם הפסדים כאמור שקיזוזו במהלך השנה כנגד רווח הון או שבת מקרקעין שנוצרו באותה שנה, יתואמו לפי שיעור עליית המדד מתחילת שנת המס עד החודש שבו נוצר רווח ההון או השבח.

10. ריבית בשל הון

על אף האמור בכל דין, לא תותר בניכוי ריבית בשל פריט הון כאמור בתוספת א', לריבית ריבית בשל פריטים המהווים שינוי חיובי כאמור בתוספת ג'.

11. הוצאות ריבית לפני שהנכס החל לשמש בייצור הכנסה

(א) על אף האמור בסעיף 17 לפקודה, הוצאות ריבית על הון ששימש לרכישת נכס קבוע לפני שהנכס החל לשמש בייצור הכנסה יותר בניכוי, ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על סכום הנכס הקבוע פחות ריבית שנוקפה לעלות הנכס, כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד מתחילת שנת המס או מהחודש שבו סכום ששולם בשל רכישתו היווה שינוי שלילי כהגדרתו בתוספת ג', לפי המאוחר, עד החודש שבו הנכס החל לשמש בייצור הכנסה או עד תום שנת המס, לפי המוקדם.

(ב) סכום הניכוי לפי סעיף קטן (א) לא ייתוסף למחיר המקורי של הנכס לצורך חישוב הפחת וחישוב רווח ההון והשבח במכירת הנכס.

12. מכירת נכס מוגן או נכס קבוע

(א) גישום שכלל כרות, לפי סעיף 131 לפקודה, לשנת המס הכנסה ממכירת נכס שאינו נכס קבוע ושהיה נכס מוגן לפי

(2) לגבי הכנסה חייבת של גישום הפטור ממס מעסיקים לפי סעיף 2א(א) לחוק מס מעסיקים. חשליה — 12/1975 — 70%;

(3) לגבי הכנסה חייבת של גישום אחר — 60%.

כללה ההכנסה החייבת הכנסות שנקבעו לגביהן שיעור מס שונים, ייעשה הניכוי לפי הסדר החל מההכנסה שנקבע לגביה שיעור המס הגבוה ביותר, ובלבד שסכום הניכוי מכל אחד מסוגי ההכנסה לא יעלה על השיעורים האמורים ממנה; יתרת הסכום שלא נוכה בשנת המס תנוכה מההכנסה בשנת המס 1986. כשהיא מתואמת לפי שיעור עליית המדד בשנת המס 1986.

(2) הגבלת הניכוי מההכנסה החייבת כאמור בסעיף קטן (ב) לא תחול על הכנסה מפיקדון שהופקד אצל החשב הכללי במשרד האוצר שלא בידי מוסד כספי כהגדרתו בסעיף 22 וכן על הכנסה שהיא רווח מניירות ערך כאמור בסעיף 6(ב) שמקורה מאגרות-חוב הנסחרות בבורסה כהגדרתה בסעיף 6, שהונפקו בידי המדינה או בערכותה, או מתעודות השתתפות של קרן להשקעות משותפות בנאמנות שהוצעו לציבור על-פי חשקין שכו התחייב המנפיק להשקיע לפחות 75% מנכסי הקרן באגרות-חוב כאמור וההתחייבות האמורה קיימה; השקעה של קרן כאמור בניירות ערך שחל עליהן הסדר לרכישת ניירות ערך בנקאיים שפורסם בילקוט הפרסומים 2971 מיום ט"ז בחשוון התשמ"ד (23 באוקטובר 1983), שנעשתה אחרי יום חתימת ההסכמים שבהסדר כאמור, יראוה כהשקעה באגרות-חוב כאמור.

(ד) כאשר סיכום ההון הוא סכום שלילי, ייתוסף להכנסה סכום השווה לסיכום ההון כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד בשנת המס ויראוה כהכנסה מעסק; כללה ההכנסה החייבת מעסק הכנסות שנקבעו לגביהן שיעור מס שונים, ייתוסף לכל אחד מסוגי ההכנסה חלק יחסי מסכום התוספת האמורה כיחס כל סוג הכנסה חייבת מעסק לכלל ההכנסה החייבת מעסק.

(ה) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) עד (ד), הניכוי לפי סעיף קטן (ב) מהכנסה מעסק שהוא בנייה של יחידות עבודה או התוספת להכנסה כאמור לפי סעיף קטן (ד) יהיו כמפורט להלן:

(1) הסכום המותר בניכוי בשנת המס לפי סעיף קטן (ב) או (ג) יוקטן באותו חלק מסכום הניכוי שהיה נזקף ליחידות עבודה או קרקע שהיא מלאי עסקי שההכנסה ממכירתן לא דווחה בשנת המס אילו הניכוי היה הוצאות ריבית: הסכום שיוקטן כאמור יתואם לפי שיעור עליית המדד מתום שנת המס עד תום שנת המס שבה ההכנסה ממכירתן של יחידות העבודה או הקרקע האמורות דווחה לראשונה, וינוכה מההכנסה כפי שדווחה באותה שנת מס;

(2) סכום התוספת האמורה בסעיף קטן (ד) יופחת מהוצאות הריבית לעניין סעיף 18(ד) לפקודה, עד גובה הוצאות הריבית, ועל הסכום שבו עודף סכום התוספת על הוצאות הריבית כאמור יחולו הוראות סעיף קטן (ד);

לעניין סעיף קטן זה, "יחידות עבודה" ו"הוצאות ריבית" — כהגדרתן בסעיף 18(ד) לפקודה.

- (1) לכל אחד מהשותפים שהשקעתו בשותפות רשומה בפנקסי חשבונו שנוהלו לגבי הכנסה שהוראות פרק ב' חלות בקביעתה ייוחס חלק מההכנסה. לפני הניכוי או התוספת לפי סעיף 7 והניכוי המיוחד לפי סעיף 8. לפי החלק שהוא זכאי לו בהכנסת השותפות לפי סעיף 63 לפקודה;
- (2) יתרת הכנסה שלא יוחסה על-פי פסקה (1) ינוכה ממנה או ייתוסף לה, לפי העניין. סכום על-פי סעיף 7, וינוכה ניכוי מיוחד על-פי סעיף 8, והתוצאה תיוחס לכל אחד מהשותפים שפסקה (1) אינה חלה עליו לפי החלק שהוא זכאי לו ביתרת ההכנסה כאמור; יתרת הסכום שלא נוכה בשנת המס לפי סעיף 7 (ב) תיוחס לכל אחד מהשותפים כאמור לפי היחס האמור, והסכום שיוחס ינוכה מהכנסתם בשנת המס 1986, כשהוא מתואם לפי שיעור עליית המדד בשנת המס 1986;
- (3) הוראות סעיף זה לא יחולו בקביעת הכנסתה של אגודה שיתופית חקלאית שביקשה להחיל עליה את הוראות סעיף 62 לפקודה, ודינה לעניין חוק זה היא כדין חברה.
14. דין חבר-בני-אדם בפירוק
- כתבר-בני-אדם שפירוקו הסתיים בשנת המס יחולו הוראות אלה:
- (1) יתרת סכום מוסף לפי סעיף 34 לחוק המיסוי שלא קוזה בשנת המס, תיתוסף להכנסה בשנת המס;
- (2) לענין חישוב רווח הון שחבר חייב בו לפי סעיף 93 לפקודה, יופחת מהתמורה לפי הסעיף האמור סכום השווה לחלק יחסי מסכום הניכוי בשל אינפלציה שלא נוכה בשנת המס מההכנסה של חבר-בני-אדם בשל הוראות סעיף 7 (ב) או (ה) וחלק יחסי מסכום יתרת ניכוי לשמירת ההון לפי סעיף 34 לחוק המיסוי. שלא נוכה כאמור, הכול לפי חלקו של החבר בכוות לקבלת הנכסים בפירוק.
- (3) לענין סעיף זה, נכס — לרבות חלק מנכס.
13. דין שותפות המנהלת פנקסים בשיטה הכפולה
- קביעת הכנסתה של שותפות יחולו הוראות פרק זה בכפוף להוראות אלה:
15. תחולת פרק ג'
- הוראות פרק זה יחולו בקביעת ההכנסה בשנת המס 1985 של יחיד או של שותפות, שלגביה לא היו חייבים לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונואות הכפולה.
16. ניכוי בשל מלאי
- (א) יותר ניכוי מההכנסה לפי הנמוך מבין אלה:
- (1) 30% מההכנסה החייבת מעסק;
- (2) סכום המלאי הממוצע כשהוא מוכפל ב-50% משיעור עליית המדד מתחילת שנת המס עד תום התקופה שבה היתה לנישום הכנסה חייבת מעסק, כפי שהוכח להנתת דעתו של פקיד השומה, או עד תום שנת המס, לפי המוקדם.
- (ב) הניכוי לפי סעיף זה לא יינתן בשל עסק שבשנת המס 1984 עד יום 31 בדצמבר 1984 לא היה בו מלאי.
- (1) "המלאי הממוצע" — מחצית ערך המלאי בתום שנת המס 1985, בתוספת מחצית ערך המלאי בתום שנת המס 1984, והכול כפי שנקבע לענין מס הכנסה; ואולם, אם היחס בין המלאי הממוצע לעלות המכירות בשנת המס 1985 גדול מהיחס האמור בשנת המס 1983, יהא המלאי הממוצע הסכום המתקבל מהכפלת היחס האמור בשנת המס 1983 בעלות המכירות בשנת המס 1985; לא היה לנישום מלאי בשנת המס 1983, תיקרא הגדרה זו כאילו במקום 1983 נאמר 1984;
- "הכנסה חייבת" — לפני כל אלה:
- (1) ניכוי הוצאות ריבית לפי הוראות סעיף 17 (א);
- (2) הניכוי על-פי סעיף זה;
- (3) הוספת יתרת הסכום המוסף או ניכוי יתרת הניכוי לשמירת ההון, לפי סעיף 34 לחוק המיסוי;

(ה) של סעיף 3 ובכפוף להוראותיהם. ואולם לענין זה

(4) ניכוי לפי כל דין, המוגבל בשיעור מההכנסה החייבת.

17. הגבלת ניכוי הוצאות ריבית

(א) הוצאות ריבית המותרות בניכוי על-פי סעיף 17 לפקודה לא יותרו בניכוי אלא בשיעורים ועל-פי כללים אלה:

(1) 20% מהוצאות הריבית שהוצאו בשל רכישתם של נכסים קבועים;

(2) הוצאות הריבית שהוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי הוצאו בשל מימון הוצאות שוטפות או מימון רכישת מלאי, בסכום העולה על סכום הניכוי לפי סעיף 16.

(ב) הוצאות הריבית שלא הותרו בניכוי בשל הוראות סעיף קטן (א) לא ייתוספו למחיר המקורי של הנכס לצורך חישוב הפחת וחיישוב רווח ההון והשכב במכירת הנכס.

18. ניכוי נוסף בשל פחת

יותר ניכוי נוסף בשל פחת כאמור בסעיפים קטנים (ב) עד

פרק ד': הוראות שונות

בדוח על-פי סעיף 131 לפקודה, לרבות דוח שתיקן הנישום ביוזמתו. בטרם החלו הליכי שומה שאינה שומה עצמית, אלא אם כן שוכנע פקיד השומה שנפלה בו טעות והתיר לנישום לחקנו.

22. הוראות מיוחדות לגבי מוסד כספי

(א) הכנסה ממלווה הוכה, שנצברה בתקופת תחולתו של חוק זה בידי מוסד כספי, תהא פטורה ממס, גם אם פדיון המלווה הוא לאחר שנת המס 1985.

(ב) לענין קביעת הכנסה חייבת של מוסד כספי, ייקרא חוק זה כאילו במקום הגדרת "מדר של חודש" פלוני שבסעיף 1(6), נאמר "מדר של חודש" פלוני — המדר המתפרסם באותו חודש".

(ג) בסעיף זה, "מוסד כספי" —

(1) כמשמעותו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו—1975;

(2) מי שההכנסה המרבית בידיה היא הכנסה לפי סעיף 1(12) לפקודה ועיקר הכנסתו היא הכנסה כאמור.

23. סייגים לתחולת חוקים אחרים

בתקופת תחולתו של חוק זה —

(1) הוראות סעיף 90 לפקודה וסעיף 48 לחוק מס שבח לא יחולו;

(2) הוראות סעיפים 2(א) ו-4 לחוק עידוד התעשייה לא יחולו;

(3) הוראות סעיף 19 לפקודה לא יחולו —

(א) בקביעת הכנסה שחלות עליה הוראות חוק זה;

(ב) בקביעת הכנסתו של ילומן יחיד מעסקו ביהלומים שהפנקסים לגביו נוהלו במטבע חוץ, בשל מלווה מועדפים שהיו לו ביום 31 במרס 1982 או שרכש לאחר מכן בכספי התמורה שנתקבלה ממלה;

19. דין חברה כחברה תעשייתית

חברה, שאילולא הוראות חוק זה הייתה בגדר חברה תעשייתית כמשמעותה בחוק עידוד התעשייה, תמשיך להיחשב כחברה תעשייתית, וחברה כאמור בסעיף 49 לחוק עידוד התעשייה, שאילולא הוראות חוק זה הייתה זכאית להטבות על-פי חוק עידוד התעשייה תמשיך להיות זכאית להטבות על-פיו.

20. דין מי שפנקסיו אינם קבילים

(א) בקביעת הכנסה לשנת המס 1985, שפקיד השומה קבע כי הפנקסים שנוהלו לגביה הינם בלתי קבילים, או כי חלה חובה לנהל לגביה פנקסים בשיטת החשבונאות הכפולה והם לא נוהלו כאמור, יחולו בנוסף להוראות כל דין אחר הוראות אלה:

(1) רווח הון שנוצר בשנת המס יהיה כולו רווח הון ריאלי;

(2) כשחלה לגביה חובת ניהול פנקסים בשיטת החשבונאות הכפולה יופעלו הוראות פרק ב', ובכלל זה יותרו בניכוי ניכוי בשל פחת על-פי סעיף 3, ניכוי בשל אינפלציה על-פי סעיף 7 וניכוי מיוחד על-פי סעיף 8, לא יתואמו הפסדים לפי סעיף 9, ותיחוסף תוספת בשל אינפלציה לפי סעיף 7 לפי מיטב שפיתחו של פקיד השומה;

(3) כשלא חלה לגביה חובת ניהול פנקסים בשיטת החשבונאות הכפולה לא יחולו הוראות פרק ג' ולא יותרו הוצאות ריבית לפי סעיף 17 לפקודה.

(ב) על החלטת פקיד השומה כי הפנקסים אינם קבילים או כי הפנקסים לא נוהלו בשיטת החשבונאות הכפולה ניתן לערור או לערער לפי סעיף 130 לפקודה, או לערער לפי סעיף 145 לפקודה, הכול לפי הענין.

21. הפחתות על-פי המוצהר

על אף האמור בכל דין, הסכומים שיש להפחיתם מההכנסה על-פי חוק זה לא יעלו על המוצהר לגביהם

הכנסתן הוראות חוק זה תוך 30 ימים מיום פרסום הכללים:

- (3) הכנסה של חבר-בני-אדם שסעיף 9(2) לפקודה חל עליו;
- (4) הכנסה של אגודה שיתופית ממכירת מים, ובלבד שההכנסה פטורה ממס;
- (5) הכנסה של קרן להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותה בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א — 1961.

(ג) הוראות חוק זה לא יחולו על נישומים כמפורט להלן שלא תבעו בשנת המס 1985 ימי הוצאות ריבית, אלא אם כן הודיעו בכתב לפקיד השומה, עם הגשת הדוח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס, שבחרו כי יחולו עליהם הוראות חוק זה:

- (1) נישום שאין לו הכנסה מעסק;
- (2) חברת מעטים כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה החייבת לנהל את פנקסי חשבוניותיה לפי תוספת ה' להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבוניות) (מס' 2), התשל"ג — 1973;
- (3) יחיד או שותפות שאינם חייבים לנהל את פנקסיהם בשיטה הכפולה.

28. שותפות או יחיד שניהלו פנקסים בשיטה הכפולה

יחיד או שותפות שניהלו לגבי הכנסתם פנקסים לפי שיטת החשבוונאות הכפולה ואינם חייבים לעשות כן, יחולו עליהם הוראות פרק ג', וזולת אם הודיעו לפקיד השומה, עם הגשת הדוח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס 1985, שבחרו כי יחולו עליהם הוראות פרק ב'; הודיעו כאמור — יחולו עליהם, במקום הוראות פרק ג', הוראות פרק ב' והתוספות לתוק זה.

29. תיקון הפקודה

(א) בסעיף 3 לפקודה —

- (1) בסעיף קטן (ט)(1), בפסקת משנה (ג), אחרי המלים "בזכות או בהלוואה" יבוא "שפסקאות משנה (א) או (ב) אינן חלות עליה" ובסופו יבוא "לעניין סעיף קטן זה —

"הלוואה" — לרבות כל חוב;

"ריבית" — לרבות הפרשי הצמדה;

- (2) אחרי סעיף קטן (ט) יבוא:

"(י) אדם שנתן שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי חשבוניות המנוהלים בשיטת החשבוונאות הכפולה, וההלוואה היא ללא ריבית או בריבית נמוכה משיעור שקבע לעניין זה שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, בין דרך כלל ובין לסוגי הלוואות או להלוואות למטרות שונות, יהא חייב במס בשיעור של 60% מהפרש הריבית, ללא זכות לפטור, לניכר או לקיזון כלשהם; לעניין סעיף קטן זה —

(1) מכירת מלוות כאמור;

(2) מכירת נכסים שקיבל בירושה או במתנה;

(3) מכירת נכסים שהיו לו לפני יום 1 באפריל 1982, למעט מלוות מועדפים ונכסים ששימשו בהשגת הכנסתו מעסקו האמור;

והכול בתנאי שתוך 90 ימים מיום פרסום חוק זה המציא לפקיד השומה דוח המפרט את המלוות המועדפים שהיו-לו ביום 31 במרס 1985.

24. תחולת הוראות הפקודה

יראו חוק זה כאילו היה חלק מהפקודה, והוראות הפקודה יחולו לפי העניין ובשינויים המחויבים על-פי חוק זה.

25. דוח תיאום אינפלציוני

(א) נישום שחל עליו חוק זה יגיש יחד עם הדוח, שהוא חייב בהגשתו על-פי סעיף 131 לפקודה, דוח תיאום אינפלציוני בטופס שיקבע הנציב, כשהדוח מאושר בידי רואה חשבון כמשמעותו בחוק רואי חשבון, התש"ו — 1955 — אם הוא חייב להגיש דוח התאמה מאושר לעניין הפקודה, ואם אינו חייב כאמור והוא הסתייע באדם שחל עליו סעיף 143 לפקודה — כשהוא מאושר בידי מי שסייע לו, והכול בנוסח שיקבע הנציב.

(ב) נישום החייב כאמור בהגשת דוח תיאום אינפלציוני ולא הגישו, יראוהו כאילו לא הגיש דוח על-פי סעיף 131 לפקודה.

26. סמכות לקביעת מקדמות ושינוין

שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להתקין תקנות בדבר דרכי קביעת המקדמות לשנת המס 1985 או שינוין, כמתחייב מהוראות חוק זה. לרבות דרך השגה עליהן וכל דבר המתחייב מהשגה כאמור, דרך כלל או לגבי סוגי נישומים.

27. אי-תחולה על נישומים מסוימים

(א) הוראות חוק זה, למעט סעיף 23(3)(ב), לא יחולו בקביעת הכנסתו של יהלומן מעסקו ביהלומים שלגביו בחר לנהל פנקסי חשבוניות במטבע חוץ.

(ב) הוראות חוק זה לא יחולו בקביעת הכנסות אלה:

(1) הכנסה של חברה בהשקעת חוץ כהגדרתה בסעיף 53 ח לחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט — 1959¹⁴ (להלן — חברה בהשקעת חוץ), שבחרה בהטבות לפי פרק שביעי 3 לאותו חוק;

(2) הכנסה של שותפות, שכל שותפיה הם תושבי חוץ וכל השקעותיהם בשותפות וכל ההלוואות שנתנו לשותפות הן במטבע חוץ והנציב אישר אותה לעניין סעיף 130 לפקודה והכנסה של חברה בהשקעת חוץ, שלגביהן נוהלו פנקסי חשבוניות במטבע חוץ בשנת המס 1985 בהתאם לכללים שקבע שר האוצר לפי סעיף 130 לפקודה, והכול אם השותפות או החברה ביקשו שלא יחולו על

¹³ ס"ח התשט"ו, עמ' 26.

¹⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 234.

¹⁵ ק"ח התשל"ג, עמ' 626.

שכתקופה המתחילה ביום מתן ההלוואה והמסתיימת ביום גמר פירעונה, את המס שהוא חייב בו כאמור; לעניין גבייה, הפרשי הצמדה וריבית, קנסות ועונשין, יראו את סכום המס האמור כמס שנוכה במקור לפי סעיף 164. שמועד תשלומו לפקיד השומה הוא מועד תשלום המס כאמור.

(5) מקבל הלוואה שחלה עליה פסקה (1) לא יהיה זכאי לפטור, ניכוי או קיזוז כלשהם בשל המס לפי הפסקה האמורה.

(ב) בסעיף 8א לפקודה, בסעיף קטן (ב) —

(1) בפסקה (2), המלה "לא" תימחק, ובסופו יבוא "רק לאחר שהנישום גמר לבצע 50% לפחות מההיקף הכספי של העבודה כפי שהוא מחויב לשנה שבה תבע את קיזוז ההפסד, או 50% לפחות מההיקף הכמותי של העבודה";

(2) אחרי פסקה (2) יבוא:

(3) "נישום שחלה עליו פסקת משנה (1) או (2) יצטרף לדוח שעל-פי סעיף 131, דוח מאושר בידי רואה חשבון כמשמעותו בחוק רואי חשבון, התשט"ו—1955, שבו יפרט את דרך קביעת ההכנסה או ההפסד, לפי העניין, ואת דרך חישוב היקף הביצוע";

(2) בסעיף 18(ד)(1) לפקודה, בהגדרת "הוצאות ריבית", בסופה יבוא "למדינה, לרשות מקומית, לחברה ממשלתית, לחברת בת ממשלתית, או לאדם אחר שקבע שר האוצר";

(ד) בסעיף 130א לפקודה —

(1) סעיף קטן (ג) יסומן (ד) ובו אחרי "כאמור בסעיף קטן (ב)" יבוא "ולגבי חברה בהשקעת חוץ ושותפות כאמור בסעיף קטן (ג)";

(2) לפני סעיף קטן (ד) האמור יבוא:

(ג) "שותפות, שכל שותפיה הם חושבי חוץ וכל השקעותיהם וכל ההלוואות שנתנו לשותפות הם במטבע חוץ והנציב אישר אותה לעניין סעיף זה, וחברה בהשקעת חוץ כהגדרתה בסעיף 553 לחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט—1959, יהיו רשאיות לנהל במטבע חוץ את פנקסי החשבונות שהן חייבות בנייהולם על-פי סעיף 130, לפי כללים שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת";

30. הוראות מיוחדות לתחולת חוק המיסוי

(א) בסעיף 34(3) לחוק המיסוי, פסקת משנה (א) לא תחול בשנת המס 1985.

(ב) הוראות סעיף 34(5) לחוק המיסוי לא יחולו לגבי נכסים בלתי מוגנים בני פחת של נישום שחל עליו בכל תקופת תחולתו של חוק המיסוי סעיף 15(א)(1) לחוק המיסוי.

(ג) על אף האמור בחוק המיסוי, יחיד שבשנת המס 1984 היה נישום זכאי כהגדרתו בחוק המיסוי, רשאי לבחור כי

"ריבית" — לרבות הפרשי הצמדה;

"הלוואה" — לרבות כל חוב שאיננו אחד מאלה:

(1) חוב של לקוחות או ספקים בשל נכסים או שירותים;

(2) חוב מס;

(3) הלוואה לאדם מסוים או לסוג מסוים של בני אדם או למטרה מסוימת, שניתנה במישרין או בעקיפין כנגד פיקדון שהפקידו המדינה או הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, וכתאם להוראות המפי קידה.

(2) שר האוצר רשאי לקבוע את דרך חישוב הפרש הריבית וכן את דרך חישובו של כל נתון הנחוץ לצורך זה.

(3) הוראות פסקה (1) לא יחולו על הלוואות או פיקדונות כמפורט להלן:

(א) הלוואה שסעיף קטן (ט) חל עליה;

(ב) פיקדון לזמן קצוב או יתרה בחשבון עוברי-שכ בתאגיד בנקאי שהוא בנק או בנק חוץ שהורשה על-פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א—1981¹⁶;

(ג) פיקדון שהופקד אצל המדינה, רשות מקומית, חברה ממשלתית או חברת-בת ממשלתית, והלוואה שניתנה להם;

(ד) הלוואה שעל-פי חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה—1985, היא נכס קבוע בידי המלווה;

(ה) הלוואה שנתן מוסד כספי במהלך העסקים הרגיל, למעט הלוואה שנתן לחברה שבשליטתו או לחברה אחות: לעניין זה —

"מוסד כספי" —

(א) כמשמעותו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו—1975;

(ב) מי שהכנסה מריבית בידיו היא הכנסה לפי סעיף 112 ועיקר הכנסתו היא הכנסה כאמור;

"שליטה" — 25% לפחות מכוח ההצבעה או מהזכות לרווחים, במישרין או בעקיפין, ביום אחד לפחות בשנת המס;

"חברה אחות" — חברה שגם היא וגם המוסד הכספי נותן ההלוואה נשלטים בידי חברה שלישית כלשהי.

(4) החייב במס על-פי פסקה (1) ישלם לפקיד השומה תוך שבעה ימים מתום כל תורש

33. ביצוע ותקנות
(א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

(ב) שר האוצר רשאי בתקנות, כאישור ועדת הכספים של הכנסת —

- (1) לשנות או לסייג את התוספות;
- (2) לקבוע, על אף האמור בחוק זה, את ההון, הנכסים הקבועים והשינויים בהם במשך שנת המס 1985 וכן את סכום הנכסים הקבועים, לגבי קיבוץ, מושב עובדים, כפר שיחופי ומושב שיחופי, ואת הניכוי הנוסף בשל פחת לגבי הנכסים הקבועים כאמור;
- (3) לקבוע את ההון והשינויים בהון במשך שנת המס, לגבי מפעל קבע של חבר-בני-אדם תושב חוץ;
- (4) לקבוע על אף האמור בסעיף 16 — לגבי הכנסה של נישום ממשיק חקלאי, שהוראות פרק ג' חלות בקביעתה — כללים להגנה בפני שחיקה אינפלציונית של סכומים שהשקיע במלאי עסקי של בעלי חיים כמשקו;

(5) לקבוע לגבי הכנסה כאמור בסעיף 3 לחוק מס הכנסה (עידוד להשקעת דירות) (הוראת שעה וחוקני חוק), התשמ"א — 1981, כללים לעניין —

- (1) השינויים כאמור בתוספת ג';
- (2) הטלת מקדמות על חשבון תשלום המס שיחול על ההכנסה, לרבות שיעורן והצמדתן של המקדמות;
- (3) מועדי החלת הכללים ותנאיה לרבות החלטה בשנת המס 1984.

34. פרסום

חוק זה יפורסם ברשומות תוך עשרים ימים מיום קבלתו בכנסת.

תוספת א'

(סעיפים 7 ו-10)

הון

- המגבית המאוחדת לישראל (להלן — המוסדות הלאומיים) או מהמדינה;
- (4) תקבולים על חשבון מניות, שאינם נושאים ריבית ושלא הוחזרו עד תום שנת המס;
- (5) יתרת רווחים ועודפים;
- (6) דיבידנד מוצע לחלוקה;
- (7) שטרי הון ואגרות-חוב שהנפיק, שלא נפרעו עד תום שנת המס והריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30%;
- (8) שטרי הון ואגרות-חוב שהנפיק, הרשומים בבורסה והניתנים להמרה למניות, וכן אופציות שהנפיק;

בקביעת הכנסתו לשנת המס 1984 יחולו שתי הוראות אלה:

- (1) שיעור הניכוי המיוחד לפי סעיף 6 לחוק המיסוי יהא 12.5% במקום 30%;
- (2) תשלומי מס ששילם בשנת המס 1984 על חשבון המס לשנת מס 1984, לא יהיו בגדר משיכה אישית או גריעה מההון העצמי, לפי העניין, לעניין סעיף 4 לתוספת הראשונה לחוק המיסוי.

31. תיקון חוק מס שבה מקרקעין (תיקון מס' 12)

בסעיף 4 לחוק מס שבה מקרקעין (תיקון מס' 12), התשמ"ב — 1982¹⁷, אחרי "התשמ"ב — 1982" יבוא "(להלן — חוק המיסוי), וסכום הניכוי בשל פחת לפי סעיפים 3 ו-18 לחוק מס הכנסה (תיאומים) בשל אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985", במקום "עליית המדד כהגדרתו בחוק האמור מתום שנת המס שבה הותר הניכוי" יבוא "עליית המדד כהגדרתו בחוק המיסוי מתום כל שנת מס שבה הותר ניכוי על-פי החוקים האמורים", והמלים "או עד תום תקופת תחולתו של החוק האמור, לפי המוקדם" — יימחקו.

32. תחולה והוראות מעבר

- (א) תחולתו של חוק זה בשנת המס 1985.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) —
- (1) תחולתם של סעיפים 4(ה), 5(ה), 7(ב) סיפא ו-13(2) סיפא — גם בשנת המס 1986;
- (2) תחולתם של סעיפים 6(ג), 22(א), 29 ו-31 — גם לאחר שנת המס 1985;
- (3) תחולתו של סעיף 33(ג) — בשנת המס 1984;
- (4) תחולתו של סעיף 33(ב) — גם בשנת המס 1984.

1. חבר-בני-אדם שאיננו שותפות

סכום ההון של חבר-בני-אדם שאיננו שותפות הוא סך כל הפריטים המפורטים בסעיף קטן (א) בניכוי סך כל הפריטים המפורטים בסעיף קטן(ב), והכול לפי הרשום במאזן לתום שנת המס 1984, כשהוא ערוך לפי עקרונות חשבונאיים:

- (א) (1) הון מניות נפרע, לרבות השתתפות החברים בהון של אגודה שיתופית;
- (2) קרנות הון, למעט קרנות שערך שמקורן בשערוך נכס שאינו נכס קבע ושהרווח ממכירתו הוא הכנסה לפי סעיף 112 לפקודה;
- (3) מענקים שנתקבלו מהסוכנות היהודית לארץ-ישראל, מהקרן-הקיימת לישראל, מקרן היסוד —

¹⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 266.

(9) עתודה להשוואת מסים שמקורה בשערוך נכסים קבועים;

(10) הלוואה מהמדינה, מרשות מקומית או מהמוסדות הלאומיים שניתנה לתקופה של יותר מעשרים שנים בריבית שנתית ששיעורה נמוך מ-30% לשימושיו של מקבל הלוואה, ובלבד שהלוואה כאמור שניתנה על מנת לתת לאדם מסוים או לסוג מסוים של בני אדם או למטרה מסוימת, הכול בהתאם להוראות המלווה, יראוה כהון רק בידיו של מי שקיבל אותה לשימושיו כאמור.

(ב) (1) יתרת הפסדים;

(2) הוצאותיו של מבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981, ברכישת ביטוח חיים, המובאות בחשבון בקביעת העתודות המותרות בניכוי על-פי סעיף 50 לפקודה, שתבע את ניכוי לעניין קביעת הכנסתו החייבת ושלא הופחתו עד תום שנת המס 1984 מהרווח לעניין קביעת ההון.

2. יחיד ושותפות

סכום ההון של יחיד ושל שותפות הוא סך כל הפריטים המפורטים בסעיף קטן (א), בניכוי הפריט המפורט בסעיף קטן (ב), והכול לפי הרשום במאזן לתום שנת המס 1984 כשהוא ערוך לפי עקרונות חשבונאיים, בתוספת או בניכוי של הפריט המפורט בסעיף קטן (ג).

(א) (1) יתרת הון לזכות בעל העסק, או השותפים שסעיף 13(2) חל עליהם (להלן בסעיף זה — השותפים);

(2) קרנות הון, ובשותפות — חלק יחסי מקרנות ההון לפי יחס חלקם של השותפים בהכנסת השותפות, לפי סעיף 63 לפקודה, הכול למעט קרנות שערוך שמקורן בשערוך נכס שאינו נכס קבוע ושהרווח ממכירתו הוא הכנסה לפי סעיף 12(1) לפקודה;

(3) מענקים שנתקבלו מהמוסדות הלאומיים או מהמדינה, ובשותפות — חלק יחסי ממענקים כאמור לפי יחס חלקם של השותפים בהכנסת השותפות, לפי סעיף 63 לפקודה.

(ב) יתרה לחובת בעל העסק או השותפים.

(ג) ערך ממוצע של משיכות כשהוא לזכות או לחובה של בעל העסק או השותפים, לענין זה, "ערך ממוצע של משיכות" — סך כל היתירות הגבוהות ביותר לחובה בכל אחד מחודשי שנת המס, של בעל העסק או השותפים, למעט —

(1) תשלומי מס על חשבון המס לשנת המס;

(2) פריטים המפורטים בסעיפים קטנים (א) (1) ו-(ב);

(3) רווחים או הפסדים המתייחסים לשנת המס שנרשמו לזכות או לחובת בעל העסק או השותפים;

והכול מחולק במספר החודשים שבחקופת הדוח; לא היתה יתרה לחובה בחודש כלשהו, תובא בחשבון לגבי אותו חודש היתרה הנמוכה ביותר לזכות.

3. תיאומי הון

מסכום ההון כאמור בסעיף 1 ו-2 לתוספת זו ייתוספו או ייגרעו, לפי העניין:

(1) הסכומים שלהלן כפי שנרשמו בפנקסי העסק או בדוחות שהגיש הנישום לפי סעיף 131 לפקודה, הכול לגבי שנות המס 1982 עד 1984:

(א) ייתוסף סכום שנרשם בפנקסי העסק כהוצאה ולא הותר בניכוי לעניין קביעת ההכנסה החייבת לפי הוראות סעיף 18(ד) לפקודה, למעט הסכומים שהותרו בניכוי לפי סעיף 21 לחוק המיסוי;

(ב) ייתוסף סכום כל הכנסה שנכלל בהכנסות בקביעת ההכנסה החייבת ולא נרשם כהכנסה בפנקסי העסק;

(ג) לגבי נישום המדרווח על הכנסתו החייבת על בסיס מזומנים, ייתוסף סכום שנרשם בפנקסים כאמור כהוצאה אך לא הוצא בפועל ולא הותר בניכוי לעניין חישוב הכנסתו החייבת;

(ד) בחבר-בני-אדם — ייגרע או ייתוסף, לפי העניין, ההפרש בין הסכום הכולל של המס המתחייב על-פי שומה, משומתו לשנת מס 1982 עד שומתו לשנת מס 1984, לבין הסכום הכולל של המס על ההכנסה שנרשם כהוצאה בפנקסי העסק בשל שלוש שנות המס האמורות; לענין זה —

"שומה" — שומה או צו ששלושים ימים לפני יום הגשת הדוח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס היה לגביהם הסכם, ואם לא היה הסכם — שלא היו ניתנים עוד להשגה או לערעור;

"מס" — לרבות מס שבח מקרקעין אך למעט ריבית וקנסות בשל חוב מס;

(ה) ייגרע סכום השווה לסך ההכנסות שנרשמו בפנקסי העסק שאינן הכנסות פטורות ממס ולא נכללו בחישוב ההכנסה החייבת;

(ו) ייגרע סכום כל הוצאה שהותר בניכוי בקביעת ההכנסה החייבת ולא נרשם כהוצאה בפנקסי העסק, למעט סכום כל הוצאה או חלק ממנה שנרשם כנכס קבוע;

(ז) לעניין פסקאות משנה (ב) ו-(ו) —

"הכנסה" או "הוצאה" — למעט כל תוספת להכנסה או ניכוי ממנה שמקורם בהוראות חוק המיסוי.

(2) ייתוספו הסכומים שלהלן כפי שהם רשומים במאזן כהגדרתו בתוספת ב' לתום שנת מס 1984:

(א) עודף סכום העתודה לפיצויי פרישה על סכום היעודה לתשלום פיצויי פרישה; היה העודף סכום שלילי — ייגרע הסכום מההון;

(ב) יתרת הפרשה לחופשה שלא הותרה בניכוי לעניין קביעת ההכנסה החייבת על-פי הוראות סעיף 18(א) לפקודה;

(ג) יתרת הפרשה לחובות עסקיים מסופקים שלא הותרה בניכוי לעניין קביעת ההכנסה החייבת.

תום שנת המס ומחולק בשיעור עליית המדד בשנת המס; לעניין זה, "קופת גמל" — כהגדרתה בסעיף 47 לפקודה.

(3) ייגרע סכום ההפקדות בשנת המס בקופת גמל לפיצויים בשל שנות מס קודמות לשנת המס, כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד מהתודש שבו נעשתה ההפקדה עד

תוספת ב'

(סעיפים 1(8), 3(7))

(7) מלוות חובה במוסד כספי כהגדרתו בסעיף 22, לרבות ההכנסה שנצברה עליהם עד תום שנת המס 1984;

(8) סכום השקעה בשותפות שהוראות פרק ב' אינן חלות בקביעת הכנסתה;

(9) תשלום על חשבון הנכסים המפורטים בפסקאות (1) עד (8);

(10) נכס ששכר או השכיר הנישום ושאינו רשום במאזן, אם הותרו לניכוי בשלו הוצאות ריבית או פחת;

"מאזן" — המאזן לתום שנת המס 1984, כשהוא ערוך לפי עקרונות חשבונאיים.

2. סכום הנכסים הקבועים הוא:

(א) לגבי יחיד וחבר-כניי-אדם שאיננו שותפות — סכום הנכסים הקבועים כאמור בפסקאות (1) עד (9) שבהגדרת "נכסים קבועים" לפי הרשום במאזן והמחיר המקורי של נכס כאמור בפסקה (10) שבהגדרה האמורה;

(ב) לגבי שותף שסעיף 13(1) חל עליו, בשותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה — חלק יחסי מסכום הנכסים המפורטים בפסקאות (1) עד (9) שבהגדרת "נכסים קבועים" לפי הרשום במאזן השותפות וחלק יחסי מהמחיר המקורי של נכס כאמור בפסקה (10) שבהגדרה האמורה כיחס חלקו בהכנסות השותפות; לעניין פסקה זו, שותף בשותפות — בין במישרין ובין באמצעות שותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה;

(ג) לגבי שותפות, לעניין חלקם של השותפים שסעיף 13(2) חל עליהם — חלק יחסי מסכום הנכסים הקבועים כאמור בפסקאות (1) עד (9) שבהגדרת "נכסים קבועים", לפי הרשום במאזן השותפות, וחלק יחסי מהמחיר המקורי של נכס כאמור בפסקה (10) שבהגדרה האמורה כיחס חלקם של השותפים האמורים בהכנסות השותפות לפי סעיף 63 לפקודה.

תוספת ג'

(סעיפים 3, 7, 10(1) עד 12)

שכנגד הונפקו מניח עד להגשת הדוח לשנת המס לפי סעיף 131 לפקודה, או עד למועד מאוחר יותר כפי שהתיר פקיד השומה, או על חשבון השתתפות החברים בהון של אגודה שיתופית;

(2) סכומים שנחבלו על חשבון שטרי הון ואיגרות-חוב, שהנפיק הנישום לתקופה של שנה אחת לפחות ושהריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30%;

(3) סכומים שנחבלו תמורת מכירת נכסים קבועים בניכוי המס או מס השבח החל על המכירה; לעניין

1. בתוספת זו —

"אופציות" ו"כורסה", כאמור בהגדרה שבסעיף 6;

"ניירות ערך" — כאמור בהגדרה שבסעיף 6, לרבות איגרות-חוב שמועטו מההגדרה האמורה; "נכסים קבועים" —

(1) נכס כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה, למעט ניירות ערך, מזומנים, חייבים והלוואות, ולמעט נכס ששכר הנישום אם לא הותרו לניכוי בשלו הוצאות ריבית או פחת;

(2) אופציות ומניות, הנסחרות בבורסה, שעל-פי חוק המיסוי היו בידי הנישום נכס מוגן בתום שנת המס 1984, לרבות אופציות שנרכשו, ומניות שהונפקו, מכוחן, וכן אופציות ומניות נסחרות בבורסה שנרכשו לפני תחילת שנת המס ולא נמכרו עד תומה, לרבות אופציות ומניות שהונפקו מכוחן;

(3) (א) תעודות השתתפות כמשמעותן בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, החשכ"א — 1961, שנרכשו לפני תחילת שנת המס ולא נמכרו ולא נפדו עד תומה;

(ב) איגרות-חוב שהונפקו בידי המדינה או בערכותה, שנרכשו לפני תחילת שנת המס ולא נמכרו ולא נפדו עד תומה, למעט איגרות-חוב שמועטו מהגדרת ניירות ערך שבסעיף 6;

(4) זכות במקרקעין וזכות באיגוד, כמשמעותם בחוק מס שבח, שעל מכירתם מוטל מס שבח או שהיה עשוי להיות מוטל אילולא הפטור לפי חוק מס שבח, למעט זכויות כאמור שהן מלאי עסקי;

(5) שטרי הון ואיגרות-חוב שהנפיק חבר-כניי-אדם אחר והינם לתקופה של שנה אחת לפחות, והריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30%;

(6) פיקדון במטבע חוץ שהפרשי השער עליו פטורים ממס וחוכ או חביעה שהפרשי ההצמדה, כהגדרתם בסעיף 16 לפקודה, שנוספו לו, פטורים ממס;

שינויים בהון ובנכסים קבועים במשך שנת המס

בתוספת זו, "שער החליפין" — לרבות השער היציג של מרק גרמני, לירה שטרלינג, פרנק שווייצרי, ין יפני, דולר קנדי, גולדן הולנדי, דולר אוסטרלי, פרנק צרפתי ופרנק בלגי.

1. "שינויים חיוביים" — כל אחד מהסכומים המפורטים להלן, כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד מהתודש שבו נתקבל עד תום שנת המס ומחולק בשיעור עליית המדד בשנת המס;

(1) סכומים שנחבלו על חשבון הקצאת מניות

זה, רישומן של מניות בכורסה במהלך שנת המס לא ייחשב כמכירתן;

(4) סכום מענקים בשל נכסים קבועים שנחבלו במהלך שנת המס מהמדינה או מהמוסדות הלאומיים, למעט מענקים כאמור בסעיף 20 לפקודה;

(5) בידי שותף שסעיף 13(1) חל עליו, בשותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה — חלק יחסי מהסכומים המפורטים בפסקה (3) כיחס חלקו של השותף בהכנסות השותפות לפי סעיף 63 לפקודה; לעניין זה שותף בשותפות — בין במישרין ובין באמצעות שותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה.

(6) בשותפות לעניין חלקם של השותפים שסעיף 13(2) חל עליהם — חלק יחסי מהסכומים המפורטים בסעיף זה כיחס חלקם של השותפים האמורים בהכנסות השותפות;

לעניין סעיף זה —

"סכום שנחבל" — חלק החמורה שנתקבל בשנת המס במזומן וכן חלק החמורה שלא נתקבל בשנת המס במזומן אך הוצמד במלואו למלוא שיעור עליית המדד או למלוא השינוי בשער החליפין, ובלבד שההכנסה מההצמדה האמורה מדווחת, לצורכי מס, על בסיס צבירה;

"מזומן" — לרבות המחאה כיום פירעונה בפועל.

2. "שינויים שליליים" — כל אחד מהסכומים המפורטים להלן, כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד מהחורש שבו שולם עד תום שנת המס, ומחולק בשיעור עליית המדד בשנת המס:

(1) סכום דיבידנד ששולם, לרבות דיבידנד ששולם מתוך רווחי חברה משפחתית, ולמעט דיבידנד ששולם מתוך דיבידנד שנתקבל במהלך שנת המס;

(2) סכומים ששולמו לרכישת נכסים קבועים;

(3) סכומים ששולמו לרכישת יחידת השתתפות דרך

הקצאה במקור בניכוי המס הנחסף שנוכה כנגד מקדמות שהנישום חייב בהם לפי סעיף 175 לפקודה; לעניין פסקה זו, "יחידת השתתפות", "הקצאה במקור" ו"מס נחסף" — כהגדרתם בחוק מס הכנסה (הטבות להשקעות בניירות ערך שחמורתם נועדה למחקר מדעי), התשמ"ד — 1983¹⁸;

(4) סכום השווה למחיריהן בכורסה של מניות שליטה כהגדרתן בסעיף 6(ו) ביום שבו ראו אותן כנמכרות לפי הסעיף האמור, ויראו את הסכום האמור כאילו שולם באותו מועד;

(5) הקטנה בדרך כלשהי של פריט הון המפורט בתוספת א';

(6) סכום ששילם חבר-בני-אדם לחבר בו בשל חלוקת נכסים עקב פירוק;

(7) בידי שותף שסעיף 13(1) חל עליו בשותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה — חלק יחסי מהסכומים המפורטים בפסקאות (2) עד (6) כיחס חלקו של השותף בהכנסות השותפות, לפי סעיף 63 לפקודה; לעניין זה, שותף בשותפות — בין במישרין ובין באמצעות שותפות שהוראות פרק ב' חלות בקביעת הכנסתה.

(8) בשותפות, לגבי חלקם של השותפים שסעיף 13(2) חל עליהם — חלק יחסי מהסכומים המפורטים בפסקאות (2) עד (6) כיחס חלקם של השותפים האמורים בהכנסות השותפות, לפי סעיף 63 לפקודה.

לעניין סעיף זה —

"סכום ששולם" — חלק מהחמורה ששולם בשנת המס במזומן וכן חלק מהחמורה שלא שולם בשנת המס במזומן אך הוצמד למדד או לשער החליפין; וכנסה שהחל לשמש בייצור הכנסה — גם חלק עלות הנכס שטרם שולם בשנת המס;

"מזומן" — לרבות המחאה כיום פירעונה בפועל.

¹⁸ ס"ח התשמ"ד, עמ' 14.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לחלופין

חבר הכנסת מ' בריאון מציע:

שם החוק יהיה "חוק מס הכנסה (תיקון עיוותי האינפלציה), התשמ"ה — 1985".

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

שם החוק יהיה "חוק לשחרור בעלי הון גדול מתשלום מס הכנסה, התשמ"ה — 1985".

לסעיף 1

חבר הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) 'הכנסה חייבת' — לרבות רווח הון ריאלי ושבח מקרקעין ריאלי, ובחבר-בני-אדם — גם לרבות

לשם החוק

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

שם החוק יהיה "חוק מס הכנסה (תיאומים חלקיים בתגאי אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985".

חבר הכנסת י' צבן, מ' בריאון וא' אבוהצירא מציעים:

שם החוק יהיה "חוק מס הכנסה (מיסוי בתגאי אינפלציה) (הארכת תוקף לשנת המס 1985), התשמ"ה — 1985".

לחלופין

חבר הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

שם החוק יהיה "חוק מס הכנסה (מדירת ההכנסה החייבת הריאלית בתקופת אינפלציה) (הוראת שעה לשנת 1985), התשמ"ה — 1985".

חבר הכנסת י' צבן, מ' אבוהצירא מציעים:
סעיף קטן (א) — "ימחק. ושאר הסעיפים הקטנים ימוספרו לפי זה.

חבר הכנסת מ' פלד מציע:
לכטל את הסעיף.

לסעיף 4

חבר הכנסת י' צבן וקבוצת המסתייגים מציעים:
הסעיף ינוסח כך:

4. "המלאי הסופי, כפי שנקבע לצורך קביעת הכנסה, יירשם בספרי העסק, לצורכי מס הכנסה, על-פי שווי השוק שלו".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:
לכטל את הסעיף.

לסעיף 5

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:
סעיף קטן (ד) — "ימחק. וסעיף קטן (ה) יסומן (ד).

לסעיף 6

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:
— בסעיף קטן (ג), במקום "הסכום האמור יקוזז" יבוא "מחצית הסכום האמור תקוזז בשנת המס כנגד הכנסה מעסק ויתרתו תקוזז", במקום "כשהוא מתואם" יבוא "כשהיא מתואמת" ובמקום "הוא מקוזז" יבוא "היא מקוזזת".

חבר הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוהצירא מציעים:
בסעיף קטן (ה)(5), במקום "90%", פעמיים, יבוא "95%".

בסעיף קטן (ו)(3), במקום "90%" יבוא "95%".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:
הסעיף ינוסח כך:

6. "יותר קיזוז הפסדים ממכירת ניירות ערך, למי שעיסוקו אינו בכך, רק כנגד הכנסות מאותו מקור".

לסעיף 7

שר האוצר מציע:

במקום סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יבוא:

(ב) כאשר סיכום ההון הוא סכום חיובי, ינוכה מההכנסה סכום השווה לסיכום ההון כשהוא מוכפל ב-90% משיעור עליית המדד בשנת המס, ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על 70% מההכנסה החייבת שהוראות פרק זה חלות בקביעתה; כללה ההכנסה החייבת הכנסות שנקבעו לגביהן שיעורי מס שונים, ייעשה הניכוי לפי הסדר החל מההכנסה שנקבע לגביה, שיעור המס הגבוה ביותר, ובלבד שסכום הניכוי מכל אחד מסוגי ההכנסה לא יעלה על 70% ממנה; יתרת הסכום שלא נוכה בשנת המס תנוכה מההכנסה בשנת המס 1986, כשהיא מתואמת לפי שיעור עליית המדד בשנת המס 1986.

(ג) הגבלת הניכוי ל-70% מההכנסה החייבת כאמור בסעיף קטן (ב) לא תחול על הכנסה מפיקדון

הכנסה חייבת שהיכים בשלה במס הכנסה על-פי סעיף 127 לפקודה".

פסקה (7) — תימחק.

בפסקה (8), ובכל מקום אחר בחוק, במקום "נכסים קבועים" יבוא "נכסים מוגנים".

במקום פסקה (9) יבוא: "(9) 'סכום מתואם' — כהגדרתו בחוק המיסוי";

במקום פסקה (10) יבוא:

"(10) 'עסק' — לרבות כל פעילות המתחייבת במס מכוח סעיף 1(2) לפקודה".

פסקה (11) — תימחק.

לחלופין

במקום פסקה (11) יבוא:

"(11) 'עקרונות חשבונאיים' לרבות עקרונות שאומצו בגילויי דעת של מועצת רואי החשבון בישראל ובארה"ב".

במקום פסקה (12) יבוא:

"(12) 'רביית' — כמשמעותה בחוק המיסוי".

במקום פסקה (13) יבוא:

"(13) 'שיעור עליית המדד' — כמשמעו בחוק המיסוי".

במקום פסקה (14) יבוא:

"(14) 'שנת המס' — תקופה שתחילתה ביום 1 בינואר 1985 וסיומה ב-31 בדצמבר 1985".

במקום פסקה (15) יבוא:

"(15) 'שער חליפין' — כמשמעותו בסעיף 1(34) לחוק המיסוי".

לסעיף 2

חבר הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוהצירא מציעים:
בפסקה (2), בסופה יבוא "או שניהלו פנקסיהם על-פי השיטה הנפולה בשנת המס 1984".

חבר הכנסת מ' בראון, י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

האמור בסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) תחולתו של חוק זה לא תוארך מעבר לשנת המס 1985 אלא ברוב חברי הכנסת".

לסעיף 3

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

במקום הסיפא המתחיל במלה "בשיעורים" יבוא:

"בשיעורים אלה:

(1) בניין של חברה תעשייתית המשמש מפעל תעשייתי שבבעלותה —

(א) מבנה קשיח — 5%; (ב) מבנה שאינו קשיח

— 7%; (2) ציוד לבנייה — 22%; (3) ציוד

המשמש בבית-מלון — 10%; (4) ציוד של חברה

אם הוא מופעל בשתי משמרות — 20%; (ג) אם

הוא מופעל בשלוש משמרות — 24%;

2. בסעיף קטן (א)(2), במקום "ו-2.5%" יבוא "ו-1.5%".

לחלופין

בסעיף קטן (א)(2), במקום "ו-2.5%" יבוא "ו-2%".

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסעיף קטן (א)(1), במקום "בין 50% ל-150% — 5%" יבוא "בין 100% ל-150% — 1%".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 9

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

במקום "משנים קודמות" יבוא "משלוש השנים הקודמות".

לסעיף 11

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

בסעיף קטן (א), במקום "הוצאות הריבית" יבוא "90% מהוצאות הריבית".

לסעיף 12

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

1. בסוף סעיף קטן (א), במקום "10%" יבוא "15%".

2. בסיפא של סעיף קטן (ב), במקום "10%" יבוא "15%".

לפרק ג'

חבר הכנסת מ' בראון מציע:

במקום סעיפים 15 עד 17 יבוא:

"15. תקנות בדבר תיאום חודשי

הכנסה שלגביה אין חובת ניהול פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה תיקבע בשיטה של תיאום אינפלציוני חודשי לפי תקנות שיתקין שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת".

לסעיף 15

חברי הכנסת י"ז אמיר, י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

במקום סעיף 15 יבוא:

"15. תחולת פרק ג'

הוראות פרק זה יחולו בקביעת הכנסה בשנת המס 1985 ואילך של יחיד או של שותפות שלגביה לא היו חייבים לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה".

לסעיף 16

חברי הכנסת י"ז אמיר, י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

במקום סעיף 16 יבוא:

"16. שיטת השצים

א' (א) בחוק זה, "שקל צמוד", "ש"צ" — יחידת מדידה ששוויה בחודש ינואר 1984 0.01 שקל כשהיא צמודה למדד המחירים לצרכן.

ב' (ב) בדוחות המוגשים לפקיד השומה, כל הנתונים המספריים יירשמו בשצים.

ג' (ג) הכנסה חייבת או הפסד ייקבעו בשצים.

שהופקד אצל החשב הכללי במשרד האוצר שלא בידי מוסד כספי כהגדרתו בסעיף 22 וכן על הכנסה שהיא רווח מניירות ערך כאמור בסעיף 6(ב) שמקורה מאגרות-חוב הנסחרות בבורסה שהונפקו בידי המדינה או בערבותה, או מתעודות השתתפות של קרן להשקעות משותפות כנאמנות שהוצעו לציבור על-פי חשקי שבו התחייב המנפיק להשקיע לפחות 75% מנכסי הקרן באגרות-חוב כאמור וההתחייבות האמורה קרימה; השקעה של קרן כאמור בניירות ערך שחל עליהן הסדר לרכישת ניירות ערך בנקאיים שפורסם בילקוט הפרסומים 2971 מיום ט"ז כחשוון התשמ"ד (23 באוקטובר 1983), שנעשתה אחרי יום חתימת ההסכמים שבהסדר האמור, יראו כהשקעה באגרות-חוב כאמור".

חברי הכנסת ד' תיכון וי' מצא מציעים:

בסעיף קטן (ב), במקום "ב-90% משיעור" יבוא "במלוא שיעור".

חבר הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוהצירא מציעים:

בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א) לגבי הכנסה חייבת של מבטח 55%

לחלופין א'

במקום השיעורים בפסקאות (1), (א1) כאמור, (2) ו-(3) יבואו כסדרם "40%, 45%, 70%, 50%".

לחלופין ב'

במקום השיעורים האמורים יבואו:

"45%, 50%, 70%, 55%".

חבר הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

בסעיף קטן (ג), במקום "75%" יבוא "80%".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

בסעיף קטן (ב), במקום הקטע המתחיל במלים "ובלבד שסכום הניכוי" והמסתיים בפסקה (3) יבוא "ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על 50%", והמלים "כשהיא מתואמת לפי שיעור עליית המדד בשנת המס 1986" — יימחקו.

חבר הכנסת א"י שפירא מציע:

בסעיף 18(ב) פסקה (1) תימחק, ופסקאות (2) ו-(3) יסומנו (1) ו-(2) כסדרן.

לסעיף 8

חבר הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:

1. בסעיף קטן (א)(1), במקום "בין 50% ל-150% — 5%" יבוא "בין 80% ל-150% — 4%".

לחלופין א'

בסעיף קטן (א)(2), במקום "בין 50% ל-150% — 5%" יבוא "בין 100% ל-150% — 4%".

לחלופין ב'

בסעיף קטן (א)(1), במקום "בין 50% ל-150% — 5%" יבוא "בין 50% ל-100% — 4% ובין 100% ל-150% — 5%".

(ג) היה סיכום הפריטים בסעיף קטן (ב) סכום שלילי. ייתוסף סכום זה להכנסתו של הנישום וייראה כהכנסת ריבית ריאלית בידו.

(ד) בסעיף זה —

"הכנסות ריבית ריאליות" — סיכום הפריטים להלן כשהוא בסכום חיובי:

(1) יתרת הלוואות בשצים לזכות הנישום בתום שנת המס;

(2) בתוספת סכומים שקיבל הנישום כפירעון הלוואות וכתשלומי ריבית בשנת המס כשהם מתורגמים לשצים;

(3) בניכוי יתרת הלוואות בשצים לזכות הנישום בתום שנת המס הקודמת;

(4) בניכוי סכומי הלוואות שהקצה הנישום בשנת המס כשהם מתורגמים לשצים לפי חודש הקצאתם;

"הלוואה" — הלוואה שהריבית בגינה מותרת בניכוי כהוצאה בשנת המס לפי סעיף 17 לפקודה למעט הלוואות ח"ד;

"יתרת הלוואה" — סכום הקרן ומלוא הריבית שהצטברה עליה עד למועד פלוני וטרם שולמה.

17. ריבית על הלוואות ח"ד

(א) בסעיף זה —

"בנק" — בנק שהוא תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א — 1981;

"ריבית ריאלית" — חלק הריבית הכלולה בריבית המשולמת לבנק בשל הלוואה שנלקחה במסגרת חשבון חזר דביטורי בחודש פלוני בניכוי הריבית שהיתה משולמת אילו הריבית על אותה הלוואה היתה כשיעור עליית המדד בחודש הנדון, כשסכום התוצאה הוא חיובי.

(ב) לעניין רישום הריבית על הלוואות ח"ד כהוצאה מותרת, תותר כהוצאה רק הריבית הריאלית.

(ג) היה סיכום הפריטים האמורים בהגדרת ריבית ריאלית סכום שלילי, ייראה סכום זה כהכנסה וייתוסף להכנסה בשנת המס.

(ד) לצורך סעיף זה יורה המפקח על הבנקים לבנקים לצייד את לקוחותיהם באישורים בדבר סכום הריבית הריאלית.

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

בפסקה (1), במקום "20%" יבוא "10%".

לסעיף 18

חבר הכנסת מ' בראון מציע:
למחוק את הסעיף.

לסעיף 19

חברי הכנסת י" צבן וא' אבוהצירא מציעים:
הסעיף ינוסח כך:

(ד) דיבידנד ששולם ייקבע בשצים לפי חודש קבלתו.

(ה) נישום ידווח על תקבוליו ותשלומיו השוטפים בשצים לפי החודש שבו שולמו.

(ו) שומתו של נישום תיקבע בשצים.

(ז) תשלומי מס וקנסות ששולמו על-פי כל דין על חשבון שנת המס 1985 ואילך, ייקבעו לפי ערכם בשצים בחודש התשלום.

(ח) היה לנישום הפסד משנים קודמות הניתן לקיזוז על-פי הוראות הפקודה, יקוזז ההפסד לפי ערכו בשצים בחודש שנת המס שבה נוצר.

(ט) לצורך רישום או חישוב של תקבול או חשלום בעסקאות יבוא ויצוא בחודש פלוני, ייראו העסקאות כאילו התבצעו בשער החליפין של 15 באותו חודש.

(י) יתרות לקוחות וספקים בתום שנת המס יתורגמו לשצים לפי החודש האחרון של שנת המס; בתחילת שנת המס הבאה ירשום הנישום אותם סכומי חייבים בשצים כהוצאה ואותם סכומי זכאים בשצים כהכנסה.

(יא) לעניין רישום סכום המלאי הסופי בשצים, מחיר פריטי המלאי יירשמו בשצים לפי מועדי התשלום; לא הצליח הנישום לשייך תשלום לפריט החואם, ירשום את מחיר הפריט לפי מחיר הקנייה של הפריט בתום שנת המס.

לסעיף 16

חבר הכנסת מ' פלד מציע:
למחוק את הסעיף.

לסעיף 17

חברי הכנסת י"ז אמיר, י" צבן וא' אבוהצירא מציעים:
במקום סעיף 17 יבוא:

"17. הוצאות והכנסות של ריבית

(א) כהוצאות והכנסות של ריבית ייקבעו רק הוצאות ריבית ריאליות והכנסות ריבית ריאליות בכפוף לסעיף 17 לפקודה.

(ב) בסעיף זה, "הוצאות ריבית ריאליות" — סיכום הפריטים להלן כשהוא בסכום חיובי:

(1) יתרת הלוואות בשצים לחובת הנישום בתום שנת המס;

(2) בתוספת סכומים ששילם הנישום לפירעון הלוואות ולתשלומי ריבית בשנת המס כשהם מתורגמים לשצים לפי חודשי התשלום;

(3) בניכוי יתרת הלוואות בשצים לחובת הנישום בתום שנת המס הקודמת;

(4) בניכוי סכומי ההלוואות שקיבל הנישום בשנת המס כשהם מתורגמים לשצים לפי חודש קבלתם.

9. שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יתקן תקנות להתאמת חוק זה להוראות חוק עידוד התעשייה.

לסעיף 20

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
בסעיף קטן (א), פסקה (3) — תימחק.

לסעיף 23

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
בפסקה (3)(ב) סיפא, במקום "90 ימים" יבוא "60 ימים".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

פסקה (1) תימחק, ופסקאות (2) ו-(3) יסומנו (1) ו-(2).

לסעיף 26

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
במקום השורה הראשונה יבוא "תוך שלושים ימים מיום קבלת חוק זה בכנסת יתקן שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת תקנות בדבר".

לסעיף 27

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
בסעיף קטן (ב)(2), במקום "30 ימים" יבוא "21 ימים".

לסעיף 28

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
הקטע המתחיל במלים "יחולו עליהם הוראות פרק ג'" והמסתיים במלים "הודיעו כאמור" — ימחק.

לסעיף 29

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
בסעיף קטן (א)(2), בסעיף הקטן (י)(1) החדש, במקום "60%" יבוא "70%".

בסעיף קטן (ב)(1), במקום "50%", פעמיים, יבוא "40%".

חברי הכנסת י' צבן, מ' בריאון וא' אבוהצירא מציעים:
אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) בשנת המס 1985 ייקרא סעיף 9 (א7)(א) (1) לפקודה כאילו במקום "ער סכום השווה למשכורת של חודש לכל שנת עבודה, לפי המשכורת האחרונה" נאמר "ער סכום השווה לפי-שלושה מסכום השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968, כפול במספר שנות העבודה".

ושאר הסעיפים הקטנים ימוספרו לפי זה.

חברי הכנסת י' צבן, מ' בריאון וא' אבוהצירא מציעים:
אחרי סעיף קטן (ב) — או אחרי סעיף קטן (ג) המוצע לעיל — יבוא:

"(ד) בשנת המס 1985 —

(1) לא יותר ניכר בשל ההוצאות המפורטות להלן אלא כדי אחוז מההכנסה החייבת שיקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת:

(א) שכר רואי חשבון;

(ב) שכר עורכי-דין;

(ג) דמי תיווך;

(ד) דמי שמאות;

(ה) שכר מהנדסים ואדריכלים;

(ו) דמי פרסום ותעמולה;

הוראה זו לא תחול לגבי הוצאות הכרוכות בעסק או מפעל בשלוש השנים הראשונות לקיומם;

(2) לא יותר ניכר בשל שום הוצאה אלא אם כן המסמך המעיד עליה מאפשר בבירור את זיהויו של מקבל ההוצאה".

ושאר הסעיפים הקטנים ימוספרו לפי זה.

חברי הכנסת י' צבן, מ' בריאון וא' אבוהצירא מציעים:
האמור בסעיף קטן (ד) יסומן (ו) ולפניו יבוא:

"(ד) בסעיף 34 לפקודה, בסופו יבוא "ואם היתה כל הכנסתו מיגיעה אישית — חצי נקודת זיכוי נוספת".

(ה) בסעיף 36 לפקודה, בסופו יבוא "אם מקור הכנסתו ביגיעה אישית, ורבע נקודת זיכוי נוספת אם הכנסתו היא הכנסת עבודה".

חבר הכנסת מ' בריאון מציע:

אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) לענין שנת המס 1985 יועלו תקרות ההכנסה האמורות בסעיף 121(א)(1) ו-(ב) לפקודה לגבי הכנסה כאמור בסעיף 2(2) לפקודה, בשיעור של 25% לעומת התקרות שהיו חלות אילו לא הוראה זאת".

ושאר הסעיפים הקטנים ימוספרו לפי זה.

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוהצירא מציעים:
אחרי הסעיף הקטן הקודם יבוא סעיף קטן זה, במספר מתאים:

"(ה) לענין שנת המס 1985 —

(1) יועלו תקרות ההכנסה האמורות בסעיף 121 לפקודה, לגבי הכנסה כאמור בסעיף 2(2) לפקודה, בשיעור של 25% לעומת הסכומים שהיו חלים אילו לא הוראה זאת;

(2) בסעיף 121(א) לפקודה, פסקה (4) תחול על כל שקל מתוך מספר שקלים כמספר השקלים שפסקה (3) חלה עליהם, ועל כל שקל נוסף אחריהם יהיה המס 65%;

(3) בסעיף 121(ב) לפקודה, במקום "20%" קרי "15%" ובמקום "30%" קרי "25%".

חברי הכנסת י' צבן, מ' בריאון וא' אבוהצירא מציעים:
אחרי הסעיף הקטן הקודם יבוא סעיף קטן זה במספר מתאים:

(—) מי שלא הגיש הצהרת הון לפקיד השומה בשנת המס 1984, ובשנת המס 1985 יש לו הכנסה שלא לפי סעיף 2(2) לפקודה, או שהכנסתו עולה על פי-ארבעה מהסכום השנתי של השכר הממוצע,

30. כל סכום מס שלא שולם מנישום מחמת האמור בחוק המיסוי — יהיה חוב מס שמועד פירעונו הוא יום קבלת חוק זה בכנסת.

אחרי סעיף 31

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוחצירא מציעים:

אחרי סעיף 31 יבוא:

32. תיקון חוק רישוי עסקים

בחוק רישוי עסקים, התשכ"ח — 1968, אחרי סעיף 4 יבוא:

4. אישור פקיד השומה

לא יינתן רישיון לפי חוק זה אלא למי שהציג בפני רשות הרישוי אישור מטעם פקיד השומה שמתנהל לגבי תיק מס הכנסה.

והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

לתוספת א'

חברי הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוחצירא מציעים: בסעיף 1(א)(7), במקום "30%" יבוא "25%".

בסעיף 1(א)(10), במקום "30%" יבוא "25%".

לתוספת ב'

חברי הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוחצירא מציעים: בהגדרת "נכסים קבועים" שבסעיף 1, בפסקה (5), במקום "30%" יבוא "25%".

יגיש הצהרת הון ליום האחרון של שנת המס 1985 תוך חמישה חודשים מהיום האמור.

חבר הכנסת י' צבן, מ' בראון וא' אבוחצירא מציעים: אחרי הסעיף הקטן הקודם יבוא סעיף קטן זה, במספר מתאים:

(—) בשנות המס 1985 ו-1986 יקבל נציב מס הכנסה מאת המוסד לביטוח לאומי רשימה של כל מי שמשולמים דמי ביטוח לאומי בעדו, ולגבי כל אחד מהם שאין לגביו תיק מס הכנסה יכדוק את סיבת הדבר.

חבר הכנסת י' צבן מציע:

אחרי הסעיף הקטן הקודם יבוא סעיף קטן זה, במספר מתאים:

(—) אחרי סעיף 220 לפקודה יבוא:

"220א. עיצום בשל העלמת הון

הון של אדם, שלגביו קבע בית-המשפט כי כמודיר לא הצהיר עליו בדות, בהצהרה או בחקירה לפי פקודה זו — יראו כאילו ויתר עליו האדם לטובת אוצר המדינה".

לסעיף 30

חברי הכנסת י' צבן וא' אבוחצירא מציעים:

בסעיף קטן (ג)(1), במקום "12.5%" יבוא "10%".

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

במקום הסעיף יבוא:

ה. הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 15), התשמ"ה — 1985

הוצאותיה במטבע חוץ על-פני הכנסותיה במטבע חוץ:

(3) הלוואה לשם החזר חובותיה לבנק שנוצרו על-פי דין, למעט חובות על-פי פסקה (1); תנאי הלוואה ומועדי פירעונה ייקבעו בהסכם בין שר האוצר לבין הנגיד.

445. הלוואות לממשלה בשנות הכספים 1985 עד 1987

(א) על אף האמור בסעיף 45(א) יהיה הבנק רשאי, בשנות הכספים 1985, 1986 ו-1987, לתת לממשלה הלוואה לשם מימון הוצאותיה בשקלים.

(ב) סכומי ההלוואה לכל אחת משנות הכספים האמורות לא יעלו —

(1) בשנת הכספים 1985 — על סכום של 270,600 מיליוני שקלים בכל רבעון; שליש מסכום ההלוואה יינתן בדרך של מכירת איגרות חוב לבנק;

(2) בשנת הכספים 1986 — על סכום של 162,360 מיליוני שקלים לכל רבעון. כפי שיעודכן בתחילת שנת הכספים 1986 בידי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, בהתחשב בשיעור המשוקלל של

1. החלפת סעיף 45 והוספת סעיפים 445 עד 445

במקום סעיף 45 לחוק בנק ישראל, התשי"ד — 1954, יבוא:

445. הלוואות לממשלה

(א) הבנק לא ייתן לממשלה הלוואה למימון הוצאותיה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) הבנק רשאי לתת לממשלה, לפי בקשתה —

(1) מקדמה ארעית למימון הוצאותיה (להלן — מקדמה ארעית) ובלבד ששך כל המקדמה הארעית לא יעלה על 1.6% מסך כל התקציב הרגיל לשנת הכספים שבה ניתנה; ואולם בשתי תקופות במהלך שנת הכספים, לפי בחירת הממשלה, שכל אחת מהן לא תאריך יותר מ-30 ימים, יכול ששך כל המקדמה הארעית יגיע עד ל-3.2% מסך כל התקציב הרגיל לאותה שנת כספים; המקדמה הארעית תוחזר לא יאוחר מחוס. שנת הכספים שבה ניתנה;

(2) הלוואה בדרך של רכישת איגרות חוב שהנפיקה הממשלה לשם מימון עודף

השינוי של המחירים ששימשו בסיס לקביעת התקציב לשנת הכספים 1986 לעומת המחירים ששימשו בסיס לקביעת התקציב לשנת הכספים 1985; מחצית מסכום ההלוואה תינתן בדרך של מכירת איגרות חוב לבנק;

(3) בשנת הכספים 1987 — על סכום של 45,100 מיליוני שקלים בכל רבעון, כפי שיעודכן בתחילת שנת הכספים 1987 בידי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, בהתחשב בשיעור המשקלל של השינוי של המחירים ששימשו בסיס לקביעת התקציב לשנת הכספים 1987 לעומת המחירים ששימשו בסיס לקביעת התקציב לשנת הכספים 1985: ההלוואה כולה תינתן בדרך של מכירת איגרות חוב לבנק.

(2) הסכום האמור בסעיף קטן (ב)(1) והסכומים המעורבנים כאמור בסעיף קטן (ב)(2) ו-(3) יעודכנו בכל מועד עדכון כמשמעותו בסעיף 10 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985², בשיעור יחסי זהה לשיעור הגדלת התקציב באותו מועד עדכון.

(ד) תנאי ההלוואות שיינתנו לפי סעיף קטן (ב)(1) ו-(2) ייקבעו בהסכם בין שר האוצר לבין הנגיד.

345. נוקשות סעיף 445

אין לשנות את האמור בסעיף 445 אלא ברוב של חברי הכנסת.

345. תנאי איגרות החוב ומחירן

איגרות החוב שתמכור הממשלה לבנק ישראל בהתאם לסעיפים (ב) 45 ו-445 יהיו מאחד הסוגים הסחירים הנמכרים לציבור לפי חוק מלווה המדינה, התשל"ט — 1979³. כפי שיקבע שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, והוראות החוק האמור, למעט סעיף 1 שבו, יחולו עליהן, ובלבד שהמחיר שבו יימכרו איגרות החוב יהיה מחיר השוק כפי שיוסכם בין שר האוצר לנגיד; שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד, רשאי לקבוע הוראות ותנאים נוספים לביצוע סעיף זה⁴.

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

³ ס"ח התשל"ט, עמ' 112.

⁴ ס"ח התשט"ז, עמ' 52.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

חבר הכנסת ד' חיוכן מציע:

א. בסעיף 45(1) החדש, במקום "1.6%" יבוא "1.5%".

ב. בסעיף 45 החדש, במקום הסיפא המתחילה במלים "מאחד הסוגים הסחירים" יבוא "בלתי סחירות".

חבר הכנסת מ' בריאון מציע:

א. בסעיף 45(ב) החדש —

(1) בפסקה (2), בסופה יבוא "ובלבד שלא תהיה כנף חריגה מהתקציב המאושר";

2. תיקון חוק יסודות התקציב

במקום סעיף 48 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985, יבוא:

"48. הלוואות מבנק ישראל

(א) הממשלה מורשית לקבל מבנק ישראל הלוואות בסכום שלא יעלה בשנת כספים פלונית על הסכום שנקבע לעניין זה בחוק התקציב השנתי לאותה שנה.

(ב) הממשלה מורשית לקבל מבנק ישראל הלוואה לשם החזר חובות הממשלה לבנק בסכום שלא יעלה על הסכום שנקבע בחוק התקציב השנתי לאותה שנה.

(ג) אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 45 עד 445 לחוק בנק ישראל, התשי"ד — 1954.

448. הגבלות על הלוואות מתאגיד בנקאי

הממשלה לא תקבל הלוואה בשקלים מתאגיד בנקאי, אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) ההלוואה היא למטרת ביצוע פעולות עסקיות;

(2) ההלוואה ניתנה בדרך של רכישה בידי התאגיד הבנקאי של איגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה שהנפיקה הממשלה;

(3) מקור כספי ההלוואה הוא אחד מאלה:

(א) כספים שהופקדו בתאגיד הבנקאי בתוכנית חיסכון שאושרה לפי חוק עידוד החיסכון, הנחות ממס הכנסה וערכות למלוות, התשט"ז — 1956⁴;

(ב) כספים שהפקידו קופות גמל כמשמעותן בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה⁵ בתאגיד הבנקאי;

(ג) מקור אחר שקבע שר האוצר לעניין זה באישור ועדת הכספים של הכנסת.

3. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום י' בניסן התשמ"ה (1 באפריל 1985).

(2) בפסקה (3), אחר "שנוצרו על-פי דין" יבוא "לפני תחילתו של חוק בנק ישראל (תיקון מס' 15), התשמ"ה — 1985".

ב. בסעיף 445 החדש —

(1) בסעיף קטן (א), במקום "1985, 1986 ו-1987" יבוא "1985 ו-1986";

(2) בסעיף קטן (ב)(2), במקום "162,360 מיליוני שקלים" יבוא "100,000 מיליוני שקלים";

(3) סעיף קטן (ב)(3) — "ימחק.

חבר הכנסת ע' עלי מציע:

בסעיף 48א(3) החדש, בסוף פסקה (ג) יבוא "מבין הנכסים הפיננסיים המנויים בתוספת לחוק להגנה על השקעות הציבור בישראל בנכסים פיננסיים, התשמ"ד — 1984".

לסעיף 2

חבר הכנסת מ' בריאון מציע:

בסעיף 48א החדש, בסוף פסקה (1) יבוא "ולפי כללים ושיקולים עסקיים בלבד".

1. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 14), התשמ"ה — 1985

(ד) שילם חבר הלשכה את דמי החבר המוטלים עליו אחרי 31 במרס של השנה שבעדה משתלמים דמי החבר, ייתוספו לדמי החבר הפרשי הצמדה לפי שיעור עליית המדד מן המדד שפורסם בחודש ינואר של השנה שבעדה משתלמים דמי החבר עד המדד שפורסם לאחרונה לפני התשלום בפועל; לעניין זה, "מדד" — מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ה) דין תוספת ההצמדה לפי סעיף זה, לעניין גבייתה, כדין דמי החבר.

(ו) לא שילם חבר הלשכה דמי חבר המוטלים עליו בשל תקופה של שלוש שנים, תשלח לו הלשכה הודעה על חובתו לשלם את דמי החבר תוך 15 ימים; לא שילם החבר חובו תוך תקופה זו, תפקע חברתו בלשכה.

6. תיקון חוק הסיוע המשפטי

בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב — 1972², אחרי סעיף 6 יבוא:

"6א. ייחוד השכר

עורך-דין שנתמנה לתת שירות משפטי לפי חוק זה, לא יקבל שכר טרחה והוצאות אלא לפי חקנות שהותקנו לפי חוק זה.

6ב. סייג לשחרור עורך-דין

עורך-דין שנתמנה לתת שירות משפטי לפי חוק זה, לא ישתחרר מהמינוי אלא באישור ראש הלשכה שמינה אותו.

7. הוראות מעבר

הוראות חוק זה לעניין התמחות לא יחולו לגבי אלה והוראות החוק העיקרי לפני תיקונו בחוק זה ימשיכו לחול לגביהם:

(1) מי שהתחיל בהתמחות לפני תחילתו של חוק זה כשלא היתה בידו תעודת בגור או אישור שמילא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בגור;

(2) מי שערכב תחילתו של חוק זה סיים את לימודיו בפקולטה לקראת תואר בגור והיה אותה שעה זכאי להתחיל בהתמחותו, אך התחיל בה לאחר תחילתו של חוק זה ולא לאחר שנת הלימודים התשמ"ו;

(3) מי שהתחיל בהתמחותו לאחר תחילתו של חוק זה כשבידו אישור מאת הפקולטה שהוא זכאי לעבוד לשנת לימודיו האחרונה בשנת הלימודים התשמ"ו, וכי הוא עמד בכל הבחינות של שנות לימודיו הקודמות;

1. תיקון סעיף 21

בסעיף 21 לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א — 1961¹ (להלן — החוק העיקרי), בסופו יבוא:

"(8) ייצוג לפני בוררים כשאחד מבעלי הדין בבוררות הוא תושב חוץ או תאגיד הרשום כחונן לארץ, עליידי תושב חוץ המוסמך לעריכת-דין במדינה שהוא תושב בה".

2. תיקון סעיף 26

בסעיף 26 לחוק העיקרי, במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) מי שקיבל בפקולטה כאמור בסעיף 1125(1) תעודת בגור או אישור שמילא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בגור;"

3. תיקון סעיף 35

בסעיף 35 לחוק העיקרי —

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) תקופת ההתמחות תהיה 15 חודשים".

(2) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) מי שתקופת התמחותו היא שנה או יותר, חייב להתמחות לפחות שישה חודשים במשרד עורך-דין פרטי, בלשכה של פרקליטות המדינה או של פרקליטות מחוז, או בלשכת סיוע משפטי לפי חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב — 1972², או במשרד חבר הלשכה המשמש בתפקיד מתפקידי השירות המשפטי שעיקר עיסוקו בייצוג לפני בתי-המשפט ושר המשפטים אישרו לעניין זה".

4. תיקון סעיף 38

בסעיף 38 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) מי שנרשם כמתמחה לפי סעיף 26(2) או (3) לפני שעמד בכל בחינות הלשכה בדיני מדינת ישראל שלא פוטר מהן, לא ייבחן בבחינות ההתמחות אלא לאחר שעמד באותן בחינות".

5. תיקון סעיף 93

בסעיף 93 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(ג) לא שילם חבר הלשכה דמי חבר המוטלים עליו עד למועד שנקבע לתשלומם בהחלטת המועצה הארצית, ייתוספו לדמי החבר שכפיגור הפרשי הצמדה כמפורט בסעיף קטן (ד).

¹ ס"ח התשכ"א, עמ' 187.

² ס"ח התשל"ב, עמ' 95.

הפקולטה תעודת בוגר או אישור שמילא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בוגר.

ובלבד שבכל מקרה מן המקרים האמורים בסעיף זה תסתיים ההתמחות כעבור 15 חודשים לאחר שהתמחה קיבל מאת

הסתייגויות לחוק הנ"ל

חבר הכנסת או' לין מציע:

אם תתקבל הסתייגותו לסעיף 2

במקום סעיף 4 יבוא:

4. תיקון סעיף 38

בסעיף 38 (ב) לחוק העיקרי, המלים "או על-פי אישור שהוא זכאי לעבור לשנת לימודיו האחרונה ועמד בכל הבחינות של שנות לימודיו הקודמות" — "מחקר.

לסעיף 7

חבר הכנסת ד' ליבאי, ד' מרידור וד' שילנסקי מציעים:

אם תתקבל הסתייגותו לסעיף 3 —

למחוק סעיף זה.

שר המשפטים מ' נסים מציע:

אם תתקבל הסתייגותו לסעיף 3 —

בסיפא של הסעיף במקום "15 חודשים" יבוא "18 חודשים".

חבר הכנסת מ' וירשובסקי מציע:

אם תתקבל הסתייגותו לסעיף 3 —

בסיפא של הסעיף, במקום "15 חודשים" יבוא "12 חודשים".

חבר הכנסת או' לין מציע:

אם תתקבל הסתייגותו בסעיף 2 —

בסוף הסעיף, במקום נקודה יבוא פסיק, וייתוסף: "או אישור שסיים את תקופת לימודיו בפקולטה ונותרו לו לא יותר משתי בחינות כדי למלא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בוגר".

לסעיף 2

חברי הכנסת ד' ליבאי, ד' מרידור וד' שילנסקי מציעים:

אם תתקבל הסתייגותם לסעיף 3 — למחוק את הסעיף.

חבר הכנסת או' לין מציע:

בפסקה (1) בסופה יבוא:

"או אישור שסיים את תקופת לימודיו בפקולטה ונותרו לו לא יותר משתי בחינות כדי למלא אחר דרישות הפקולטה לקבלת תעודת בוגר".

לסעיף 3

חברי הכנסת ד' ליבאי, ד' מרידור וד' שילנסקי מציעים:

פסקה (1) — תימחק.

שר המשפטים מ' נסים מציע:

בפסקה (1), במקום "15 חודשים" יבוא "18 חודשים".

חבר הכנסת מ' וירשובסקי מציע:

בפסקה (1), במקום "15 חודשים" יבוא "12 חודשים".

אחרי סעיף 3

חבר הכנסת ד' שילנסקי מציע:

אחרי סעיף 35 יבוא:

36. קיצור התמחות בשל שירות בצבא

מתמחה שהשלים תקופת שירות צבאי מלאה לפי חוק שירות ביטחון, התשי"ט—1959 (נוסח משולב)¹, או ששוחרר לפני חום תקופת שירותו הצבאי בשל נכות, תקוצר תקופת התמחותו כשישה חודשים.

לסעיף 4

חבר הכנסת ד' ליבאי, ד' מרידור וד' שילנסקי מציעים:

אם תתקבל הסתייגותם לסעיף 3¹

למחוק סעיף זה.

ז. הצעת וועדת הכנסת בעניין הערעור על תוצאות הבחירות לכנסת האחת-עשרה

לדחות על הסף את ערעורו של ד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות.

בהתאם להוראות תקנה 9 לתקנות לסדרי הדיון בערעור־רים על תוצאות הבחירות, מציעה ועדת הכנסת לכנסת

ח. הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 4), התשמ"ה—1985

3. תיקון סעיף 14

בסעיף 14 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(5) דרכי הגבייה של הוצאות גירוש אשר בוצע על חשבון מעביד, כאמור בסעיף 13 (ד)".

4. תחילה

תחילתו של סעיף 2 בתום שלושה חודשים מיום פרסום חוק זה ברשומות.

1. תיקון סעיף 12

בסעיף 12 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב—1952¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "מאסר עד שלושה חודשים או קנס עד שלושים מאות לירות או שני העונשים כאחד", יבוא "מאסר שנה".

2. תיקון סעיף 13

בסעיף 13 (ד) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "או על חשבון מעביד שהעסיק אותו בישראל בלי ששר הפנים נתן היתר לאותה העסקה או לאחר שפג תוקפו של ההיתר".

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 354; התש"ס, עמ' 227.

ט. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 12)

יבוא "רשימת מועמדים שאינה מנועה מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת ושהוגשה כהלכה":

(2) בסעיף 64 —

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "ערעור";

(ב) אחרי סעיף קטן (א), יבוא:

"(1א) אישרה הוועדה המרכזית רשימת מועמדים, רשאים היועץ המשפטי לממשלה, או יושב-ראש הוועדה המרכזית, או לפחות רבע מחברי הוועדה המרכזית, לערער על כך לפני בית-המשפט העליון. לא יאוחר מהיום ה-18 שלפני יום הבחירות, בטענה שהרשימה מנועה מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת".

(3) בסעיף 65, במקום "או אישר בית-המשפט העליון", יבוא "או כפי שהחליט בית-המשפט העליון".

1. הוספת סעיף 7א

אחרי סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת¹, יבוא:

"7א. מניעת השתתפות רשימת מועמדים

רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת אם יש במטרתה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי;

(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה;

(3) הסתה לגזענות".

2. תיקון חוק הבחירות לכנסת

בחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט — 1969² —

(1) בסעיף 63, במקום "רשימת מועמדים שהוגשה כהלכה",

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

² ע"ר התש"ח, תוס' א', מס' 1, עמ' 1.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

חבר הכנסת ע' לנדאו מציע:

פסקה (3) — תימחק.

חבר הכנסת מ' כהנא מציע:

אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) למרות כל האמור לעיל לא תיפסל רשימה אם מצעה או מעשיה מבוססים על היהדות".

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

במקום סעיף 1 יבוא:

"1. הוספת סעיף 7א

אחרי סעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת יבוא:

7א. מניעת השתתפות רשימת מועמדים

רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת אם קבע בית-המשפט העליון, על יסוד ראיות קבילות, כי יש במטרתה או במעשיה אחד מאלה:

(1) שלילת קיומה של המדינה כמדינה ריכונית ועצמאית;

(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה;

(3) הסתה לגזענות;

(4) כי הרשימה משמשת מסווה למעשים בלתי חוקיים".

אחרי סעיף 1

חבר הכנסת מ' כהנא מציע:

אחרי סעיף 1 יבוא:

"1א. הגדרות

בחוק זה —

לסעיף 1

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

ברישא של סעיף 7א, המלים "או במשתמע" — יימחקו.

חברי הכנסת ג' כהן וע' לנדאו מציעים:

בפסקה (1) אחרי "שלילת קיומה" יבוא "או הזדהות עם ארגון השולל קיומה".

חבר הכנסת ד' שילנסקי מציע:

במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) שלילת קיומה של המדינה היהודית בארץ-ישראל, או תמיכה בארגון השולל קיומה של המדינה היהודית בארץ-ישראל";

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

בפסקה (1), המלים "כמדינתו של העם היהודי" — יימחקו.

חבר הכנסת ג' כהן מציעה:

במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הסתה נגד האופי הדמוקרטי של המדינה";

חבר הכנסת ע' לנדאו מציע:

פסקה (2) — תימחק;

חבר הכנסת מ' כהנא מציע:

בפסקה (2) בסופה יבוא "למעט רשימה שאינה נוגדת במצעה ובמעשיה, במפורש או במשתמע, את קיומה של המדינה כמדינה יהודית עם רוב יהודי".

חבר הכנסת ג' כהן מציעה:

במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) הסתה, כשל השתייכות לגזע, לאום או דת".

לסעיף 2

חבר הכנסת מ' פלד מציע:

בפסקה (1), אחרי "רשימת מועמדים שאינה מנועה" יבוא "בתוקף החלטת בית-המשפט העליון".

חבר הכנסת מ' כהנא מציע:

פסקה (2) — תימחק.

"גזענות" — ייחוס נחיתות גזעית על בסיס של מוצא או גזע שאין לאדם שליטה עליהם;

"יהדות" — דברים שנכתבו או שנאמרו בתנ"ך, בתלמוד בבלי וירושלמי, במדרשים, במפרשים, או בספרי ראשונים ואחרונים, או דברים הנאמרים בעל-פה על-ידי רבנים מאמינים ומוסמכים.

י. הצעת חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985

האחתי-עשרה, די יהיה בדרישתם של עשרים חברי הכנסת.

1. כינוס הכנסת האחת-עשרה

על אף האמור בסעיף 33 לחוק-יסוד: הכנסת,¹ לעניין כינוס הכנסת על-פי דרישתם של חברי הכנסת, ככנסת

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

יא. הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985

(2) חברי המועצה כאמור בסעיף 4(א)(2) ו-3(3) לחוק, המכהנים ערב תחילתו של חוק זה, יוסיפו לכהן עד יום הבחירות כאמור.

2. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

1. הוראת שעה

על אף האמור בחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס — 1980¹ (להלן — החוק), או לפיו —

(1) הבחירות לחברי המועצה הנבחרים ייערכו ביום א' באדר ב' התשמ"ו (12 במרס 1986);

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

יב. הצעת חוק אזור סחר חפשי באילת (פטורים והנחות ממסים), התשמ"ה — 1985

פרק א': פרשנות

"חוק מע"מ" — חוק מס ערך מוסף, התשל"ו — 1975²;

"הפקודה" — פקודת מס הכנסה³;

"מסים עקיפים" — מכס, מס קנייה, בלו או היטל לפי חקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשי"ח — 1958⁴, וכן הפקדה על-פי פקודת היבוא והיצוא (נוסח חדש), התשל"ט — 1979⁵;

"המנהל" — מנהל המכס ומע"מ.

2. פרשנות ושמירת דינים

(א) כל מונח בהוראה בחוק זה המתייחס למס כלשהו יתפרש לפי המשמעות שיש לו בחוק שלפיו מוטל אותו מס.

(ב) חוק זה בא להוסיף על ההטבות על-פי כל דין, וזולת אם נאמר במפורש אחרת בחוק זה.

(ג) הוראות חוק זה והסמכויות לפיו לא יגרעו מכל הוראה של דין אחר או מסמכות לפיה, וזולת אם נאמר אחרת בחוק זה.

1. הגדרות

בחוק זה —

"אזור אילת" — תחום העיר אילת;

"אזור נמל חופשי" — כמשמעותו בחוק אזורי נמל חופשיים, התשכ"ט — 1969¹;

"תושב אזור אילת" —

(1) יחיד שמקום מגוריו הקבוע הוא כאזור אילת והתגורר בה לפחות שלושה חודשים רצופים לפני שהוא מבקש הטבה לפי חוק זה;

(2) חברי-כני-אדם כמשמעותו בפקודה שיש לו עסק באזור אילת — לגבי אותו עסק, כתנאי שנדרש באילת כעוסק לעניין חוק מע"מ לגבי העסק האמור וכתנאים אחרים שנקבעו;

"ייבוא לאזור אילת" — ייבוא טובין במישרין לאזור אילת, לרבות ייבוא דרך אזור נמל חופשי אילת, ולרבות ייבוא דרך מקום אחר בישראל כאשר הטובין מועברים לאזור אילת בפיקוח רשות המכס;

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 228.

² ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

⁴ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175; התשמ"ה, עמ' 136.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 525.

פרק ב': הטבות במסים עקיפים ובמס ערך מוסף

(ה) מתן שירותים באזור אילת בידי תושב אזור אילת יהא פטור ממס ערך מוסף; ואולם במתן שירותים המתייחסים לעסקה שהיא מכר יינתן הפטור רק אם הנכס מצוי באזור אילת, ובמתן שירותים המתייחסים לאירוע יינתן הפטור רק אם האירוע מתקיים באזור אילת.

6. סמכות לשנות את תחולת ההקלות

שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, —

- (1) להוסיף לתוספת או לגרוע ממנה;
- (2) לקבוע מס ערך מוסף בשיעור החל על מכירת טובין על-פי סעיף 2 לחוק מע"מ, במקום שיעור אפס כאמור בסעיף 5(ג), לגבי מכירת טובין שייקבעו;
- (3) לקבוע שהפטור על-פי סעיף 5(ה) לא יחול לגבי סוגי שירותים הניתנים באזור אילת או סוגי שירותים המתייחסים לנכסים המצויים בו.

7. טובין לצריכה אישית באזור נמל חופשי

הוראות סעיף 24 לחוק אזורי נמל חופשיים, התשכ"ט—1969, לא יחולו על הכאתם לאזור נמל חופשי אילת של טובין שייבואם ומכירתם באזור אילת פטורים על-פי חוק זה ממסים עקיפים וממס ערך מוסף.

8. שימוש שלא בהתאם למטרת ההטבה

ניתן לגבי טובין פטור ממסים עקיפים או ממס ערך מוסף על-פי סעיפים 3 עד 6 ונעשה בהם שימוש שלא בהתאם למטרה שבשלה הוענק הפטור, או שלא בהתאם לתנאים שנקבעו לפי חוק זה למתן הפטור, יחולו על הטובין המסים שהפטור ניתן לגביהם, לפי השיעור החל ביום התשלום; בטובין שחל לגביהם סעיף 3(ב), יהא בעל היתר חייב גם בהחזר ההטבות שהוענקו שלא על-פי חוק זה, בהתאם לכללים שיקבע המנהל.

9. פטור מדיווח תקופתי למע"מ

שר האוצר רשאי לפטור מי שעשה עסקאות הפטורות ממס ערך מוסף לפי חוק זה מחובת הגשת דוח תקופתי עליהן על-פי סעיף 67 לחוק מע"מ; ורשאי הוא לעשות כאמור דרך כלל או לגבי סוגי עוסקים או סוגי עסקאות.

פרק ג': פטור ממס מעסיקים והטבות ממס הכנסה

12. הטבה למעסיק להפחתת עלויות

(א) מעסיק תושב אזור אילת המשלם הכנסת עבודה בעד עבודה המתבצעת באזור אילת, זכאי להטבה לשם הקטנת עלויות השכר, בשיעור של 20% מהכנסת העבודה האמורה, אך לא יותר מסכום המס שעליו לנכות במקור באותה הכנסת עבודה; לעניין זה, "הכנסת עבודה" — למעט תשלום לבעל שליטה בחברת מעטים, כאמור בסעיף 18(ב) לפקודה, ולמעט תשלום מאדם לקרובו כמשמעותו בסעיף 76(ד) לפקודה.

(ב) הזכאי להטבה על-פי סעיף קטן (א), יקבל אותה על-ידי הפחתת סכום ההטבה מהסכום שהוא חייב לנכות במקור על-פי סעיף 164 לפקודה.

3. פטור ממסים עקיפים

(א) לא יוטלו מסים עקיפים על ייבוא טובין לאזור אילת לשם מכירתם בו בידי בעל היתר, תמורת מטבע חוץ בלבד, במקום ובדרך שקבע המנהל, לחיירים או לתושבי ישראל היוצאים לחוץ-לארץ בדרך האוויר או הים.

(ב) טובין שיוצרו בישראל ונמכרים לבעל היתר לשם מכירתם לחיירים או לשם מכירתם לתושבי ישראל היוצאים לחוץ-לארץ בדרך האוויר או הים, הכול תמורת מטבע חוץ, יראו אותם, לכל דבר ועניין כולל הטבות שלא על-פי חוק זה, כטובין המיוצאים מישראל.

(ג) היתר לעניין סעיף זה יינתן מאת המנהל, ורשאי הוא לקבוע בו תנאים; תנאים לקבלת היתר ייקבעו בחקנות.

4. סמכות לפטור ממסים עקיפים

שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי בתקנות לפטור ממסים עקיפים, כולם או מקצתם, פטור מלא או חלקי, טובין הנמכרים באזור אילת ושירותים הניתנים בו, כמפורט להלן:

- (1) טובין שיוצרו בישראל ונמכרים לעוסק תושב אזור אילת לשם מכירתם לצריכה באזור אילת או לשימוש בו, דרך כלל או לסוג מסוים של טובין;
- (2) שירותים טעוני מס, דרך כלל או מסוג מסוים.

5. הקלות במס ערך מוסף

(א) ייבוא טובין לאזור אילת לשם מכירתם לצריכה באזור אילת או לשימוש בו, יהא פטור ממס ערך מוסף; הוראה זו לא תחול על טובין המפורטים בתוספת.

(ב) על מכירתם של טובין בידי עוסק שאינו תושב אזור אילת לעוסק תושב אזור אילת לצורך עסקו באזור אילת, יחול מס ערך מוסף בשיעור אפס.

(ג) מכירתם של טובין המצויים באזור אילת, בידי עוסק תושב אזור אילת, למעט טובין המפורטים בתוספת, תהא פטורה ממס ערך מוסף.

(ד) מכירתם של מקרקעין המצויים באזור אילת תהא פטורה ממס ערך מוסף; ואולם מכירה שהיא פעולה באיגוד מקרקעין תהא פטורה רק אם כל מקרקעין של האיגוד מצויים באזור אילת.

10. פטור ממס מעסיקים

מעסיק תושב אזור אילת יהא פטור ממס מעסיקים המוטל על-פי חוק מס מעסיקים, התשל"ה—1975⁶, בשל הכנסת עבודה שהוא משלם בעד עבודה המתבצעת באזור אילת.

11. זיכוי ממס הכנסה ליחיד

יחיד שהוא תושב אזור אילת זכאי לזיכוי ממס הכנסה בשיעור של 10% מההכנסה החייבת, לפי סעיפים (1) או (2) לפקודה, שנצמחה או הופקה באזור אילת, אך לא יותר מהמס שהוא חייב בו בשל ההכנסה האמורה, שיראוה לעניין זה כאילו היא כשלב הגבוה ביותר בסולם הכנסתו, ולא יהא זכאי להנחה לפי סעיף 11 לפקודה.

⁶ ס"ח התשל"ה, עמ' 118.

פרק ד' : פטור מאגרות בקשר לטיסות בין-לאומיות

ושירותי נוסע שמשלם בעל כלי הטיס, ואגרת נוסע שחייב בה הממריא לחוץ-לארץ משרדה-תעופה שבאזור אילת.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על טיסה בין-לאומית משרדה-תעופה "עובדה" ואילו.

13. פטור מאגרות

(א) הובלת נוסעים בטיסה בין-לאומית מאזור אילת ואילו יציאת נוסעים לחוץ-לארץ בטיסה בין-לאומית מאזור אילת יהיו פטורות מאגרות אלה: אגרת פיקוח אוויר, אגרות נחיתה והמראה של מטוסים, אגרות סבלות

פרק ה' : הוראות שונות

17. תחולה על תושבי שטח גובל

הוראות חוק זה יחולו גם לגבי יחיד וחבר-בני-אדם הפועלים בשטח שרוחבו קילומטר אחד מגבולות אזור אילת כאילו הם תושבי אילת, אם נתקיימו בהם התנאים האחרים שבהגדרת תושב אילת, וכן לגבי טובין המיובאים לשטח האמור או הנמצאים או הנמכרים בו, ולגבי שירותים הניתנים בו.

18. ביצוע ותקנות

(א) שר האוצר ממנה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות תקנות בדבר —

(1) הבטחת השימוש בטובין ובשירותים למטרות שלהם נועדו על-פי חוק זה, לרבות הוראות שיאפשרו גביית המס מלכתחילה והחזרתו בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לאחר שיוכח שנתקיימו הוראות חוק זה;

(2) הפעלת הוראות חוק זה לגבי עוסק שהוא תושב אזור אילת ועוסק בו ויש לו גם עסקים במקומות אחרים, ובמיוחד הוראות בדבר ייחוס מס תשומות לעסקאות מעורבות או להוצאות שאינן מתייחסות במישרין לעסקאות.

(ב) שר האוצר, בבואו להתקין תקנות המתייחסות לתחום שעליו מופקד שר אחר, יתייעץ עם אותו שר.

(ג) שר האוצר ושר התעשייה והמסחר רשאים לקבוע, באישור ועדת הכספים של הכנסת, מקומות באזור אילת שבהם יינתנו למפעלים מאושרים הטבות מס הניתנות ליום מורשה באזור נמל חופשי אילת.

19. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום שיקבע שר האוצר, שר התעשייה והמסחר, אך לא יאוחר מיום י"ז בחשוון התשמ"ז (1 בנובמבר 1985).

חוספת

(סעיף 5 (א) ו-17)

טלוויזיה צבעונית: מערכת סטריאופונית: מערכת וידאו טייפ: מצלמת וידאו טייפ: מדידת כלים ביתי: מקפיא עמוק: מייבש כביסה.

כלי רכב, למעט רכב עבודה כמשמעותו בפקודת התעבורה⁸ שהוא לשימושו של תושב אזור אילת באזור אילת;

⁷ ס"ח התשי"ח, עמ' 24.

⁸ דתי מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

אחרי סעיף 13 יבוא:

"14. פטור ממכס וכלו

דלק שבו חודלק מטוס בנמל התעופה בן-גוריון לשם טיסה לאילת או ממנה יהיה פטור ממסי מכס וכלו".
ולפי זה — כותרת פרק ד' תהיה "פטור בקשר לטיסות", וישונו מספרי הסעיפים הבאים.

חבר הכנסת מ' בריאון מציע:

הגדרת "אזור אילת" תנוסח כך:

"אזור אילת" — תחומי העיר אילת והמועצה האזורית חבל-איילת.

אחרי סעיף 13

יג. הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985

במקום "150,000 מיליון שקלים" יבוא "1,000,000 מיליון שקלים".

1. תיקון סעיף 9
בסעיף 9 לחוק מלווה קצר מועד, התשמ"ד — 1984.

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 69; התשמ"ה, עמ' 22.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

אחרי "התשמ"ה — 1984" יבוא "להלן — החוק העיקרי".

אחרי סעיף 1

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

אחרי סעיף 1 יבוא:

2. הוספת סעיף 13

אחרי סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא:

"13א. הפצה ועמלה

(א) שר האוצר רשאי לבוא לידי הסכם עם תאגיד הרשום בישראל שיקבל על עצמו הפצת איגרות-החוב או שיערוב להפצתן, כולן או

(ב) שיעור העמלה שיגבה תאגיד, לרבות בנק הדואר, ממי שרוכש באמצעותו איגרות-חוב שהוצאה לפי חוק זה, יהיה 0.1% מערך הרכישה או 1000 שקלים, לפי הגבוה שביניהם; הסכום האמור יעלה לפי שיעור העלייה של מדד המחירים לצרכן מן המדד שפורסם בתורש יולי 1985 עד המדד שפורסם בתורש שלפני הרכישה.

(ג) תחילתו של סעיף קטן (ב) ביום י"ד באב התשמ"ה (1 באוגוסט 1985).

יד. הצעת חוק מניות בנקאיות בהסדר (הפחתת עמלות), התשמ"ה — 1985

1. הפחתת עמלות

מיום ט"ז בחשוון התשמ"ה (23 באוקטובר 1983), שנחסמו בפיקדון למשמרת בהתאם להסדר כאמור, אלא בשיעור כולל שאינו עולה על 0.1% לשנה מערך.

לא יחוב אדם בכל עמלה, דמי שמירה או תשלום כיוצא בהם כשל החזקת מניות כמשמעותן בהסדרים לרכישת נירות ערך בנקאיים שפורסמו בילקוט הפרסומים 2971

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

בסוף הסעיף יבוא "ואם חל עליו סעיף 3(ו) להסדר כאמור — יהיה פטור מכולם".

חבר הכנסת א' ויינשטיין מציע:

במקום "(הפחתת עמלות)" יבוא "(התערבות בעמלות)".

טו. החלטה בדבר הוראות המגדילות או המטילות היטל

העריף, התש"ט — 1949², מחליטה הכנסת לאשר את החלטות ועדת הכספים המאשרות הוראות —

בהתאם לתקנה 3 לתקנות שעת-החירום (תשלומי חובה), התשמ"ה — 1958¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס וכלו (שינוי

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175.

² ס"ח התש"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.

- (1) בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 5).
התשמ"ה — 1985;³
- (2) בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — פולי סויה, כוספה סויה, שמן סויה, חיטה, קמח ומרגרינה) (מס' 7, התשמ"ה — 1985;⁴
- (3) בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — בשר קפוא) (מס' 7, התשמ"ה — 1985;⁵
- שכתוצאה מהן מוגדל היטל או מוטל היטל על טובין שהיו פטורים ממנו.

³ ק"ת — שיעורי מק"ח 581, התשמ"ה, עמ' 628.
⁴ ק"ת 4829, התשמ"ה, עמ' 1604.
⁵ ק"ת 4829, התשמ"ה, עמ' 1607.

טז. החלטה בדבר הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

- בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים),
התשי"ב — 1952,¹ וסעיף 2(א) לחוק מס מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט — 1949,² מחליטה הכנסת לאשר את החלטות ועדת הכספים המאשרות הוראות —
- (1) בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 59).
התשמ"ה — 1985;³
- (2) בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 60).
התשמ"ה — 1985;⁴
- (3) בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 62).
התשמ"ה — 1985;⁵
- שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו.

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 344; התשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח התשי"ט, עמ' 154; התשמ"ד, עמ' 161.
³ ק"ת — שיעורי מק"ח 581, התשמ"ה, עמ' 625.
⁴ ק"ת — שיעורי מק"ח 581, התשמ"ה, עמ' 626.
⁵ ק"ת — שיעורי מק"ח 581, התשמ"ה, עמ' 626.

יז. הצעת חוק הגנת השכר (תיקון מס' 16), התשמ"ה — 1985

1. תיקון סעיף 1
בסעיף 1 לחוק הגנת השכר, התשי"ח — 1958¹ (להלן — החוק העיקרי) —
- (1) במקום הגדרת "שכר מולן" יבוא: "שכר מולן" — שכר עבודה שלא שולם עד ליום הקובע;²
- (2) בסופו יבוא:
- "היום הקובע" — היום התשיעי שלאחר המועד לתשלום שכר העבודה או הקצבה לפי סעיפים 9, 10, 11, 13, 14 ו-16(ב), לפי העניין;
- "הפרשי הצמדה", לגבי תקופה פלונית — הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לפי שיעור עליית המדד מן המדד שפורסם לאחרונה לפני תחילת התקופה עד המדד שפורסם לאחרונה לפני סוף התקופה".
2. תיקון סעיף 8
בסעיף 8 לחוק העיקרי —
- (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א) משכר העבודה החודשי לא יהיה ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד סכום השווה לגמלה בשיעור המוגדל לפי סעיף 5(א) לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א — 1981,² שהיתה משתלמת בחודש שקדם לתשלום השכר לאותו עובד לפי הרכב
- משפחתו אילו היה זכאי לגמלה כאמור; היה הסכום האמור יותר מ-80% משכר העבודה החודשי, יקטן הסכום שאינו ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד כדי 80% משכר העבודה החודשי; לעניין זה, "שכר העבודה החודשי" — שכר העבודה החודשי הנוטר אחרי ניכוי תשלום אשר המעביד חייב לנכותו משכר עבודה על-פי חיקוק".
- (2) במקום סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א) היה שכר העבודה משתלם על בסיס של יום, יהיה הסכום שאינו ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד משכר העבודה היומי — החלק העשירי-וחמישה מהסכום כאמור בסעיף קטן (א)".
- (3) סעיף קטן (ד) — בטל.
3. תיקון סעיף 9
בסעיף 9 לחוק העיקרי, המלים "לעניין הסעיפים 17 עד 22 יראו אותו כשכר מולן מהיום השישה-עשר לאחר מועד זה" — יימחקו.
4. תיקון סעיף 10
בסעיף 10 לחוק העיקרי, המלים "לעניין הסעיפים 17 עד 22 יראו אותו כשכר מולן מהיום השישה-עשר לאחר מועד זה" — יימחקו.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 86; ס"ח התשמ"א, עמ' 317.
² ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

5. תיקון סעיף 11

בסעיף 11 לחוק העיקרי, במקום הקטע המתחיל במלים "ישולם ביום גמר ביצוע העבודה" והמסתיים במלים "מהיום השישה-עשר מגמר ביצוע העבודה", יבוא "ישולם ביום גמר ביצוע העבודה אם שולמו תוך ביצוע העבודה מקדמות בהתאם לקבוע בהסכם קיבוצי או בחוזה עבודה".

6. תיקון סעיף 14

בסעיף 14(א) לחוק העיקרי, הסיפא המתחיל במלים "סכום שלא שולם" — יימחק.

7. תיקון סעיף 16

בסעיף 16 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), במקום הגדרת "קצבה מולנת", יבוא: "קצבה מולנת" — קצבה שלא שולמה עד ליום הקובע".

(2) בסעיף קטן (ב), הסיפא המתחיל במלים "לעניין סעיף קטן (ג)" — יימחק;

(3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) לקצבה מולנת ייתוסף פיצוי הלנת קצבה והוא יחושב כדרך שמחשבים פיצוי הלנת שכר לפי סעיף 17, בשינויים המחויבים.

(12) פיצוי הלנת קצבה יהיה לכל דבר, פרט לעניין סעיף קטן (ג), חלק מהקצבה".

8. החלפת סעיף 17

במקום סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא:

"17. פיצוי הלנת שכר

(א) לשכר מולן ייתוסף הסכום הגבוה מבין אלה (להלן — פיצוי הלנת שכר):

(1) בעד השבוע הראשון שלאחר המועד לתשלום שכר העבודה — החלק העשרים מהשכר המולן, ובעד כל שבוע או חלק משבוע שלאחריו — החלק העשירי מהשכר המולן;

(2) הפרשי הצמדה לתקופה שמן המועד לתשלום שכר העבודה עד יום תשלומו, בתוספת 20% על הסכום הכולל של השכר המולן והפרשי הצמדה כאמור בעד כל חודש שבתקופה האמורה; בעד חלק מחודש תשלום התוספת של 20% האמורה באופן יחסי.

(ב) פיצוי הלנת שכר יהיה לכל דבר, פרט לעניין סעיף זה, חלק משכר העבודה".

9. תיקון סעיף 17

בסעיף 17 לחוק העיקרי, במקום "14 יום" פעמיים, יבוא "30 ימים" ובמקום "30 יום" יבוא "60 ימים".

10. הוספת סעיף 18

אחרי סעיף 18 לחוק העיקרי יבוא:

"18. תחולת חוק פסיקת ריבית והצמדה

החיישנה הזכות לפיצוי הלנת שכר, לפיצוי הלנת קצבה או לפיצוי הלנת פיצויי פיטורים, לפי סעיפים 17 ו-20(ד), או ביטל בית-דין אזורי פיצוי הלנת שכר, פיצוי הלנת קצבה או פיצוי הלנת פיצויי פיטורים לפי סעיפים 18 ו-20(ד), יחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א — 1961³, על אף האמור בסעיף 6 לאותו חוק".

11. החלפת סעיף 19

במקום סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא:

"19. פשיטת רגל ופירוק תאגיד

(א) ניתן לגבי מעביד צו כאמור בסעיף 127נה לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968⁴, לא יהיה המפרק כמשמעותו בסעיף 127סא(א) לחוק האמור חייב בתשלום פיצוי הלנת שכר; אולם בהחלטתו בדבר אישור החוב רשאי הוא לקבוע כי על השכר שהולן ייתוספו הפרשי הצמדה לתקופה שמן המועד לתשלום השכר עד יום תשלומו; הפרשים אלה יהיו לכל דבר, פרט לעניין סעיף זה, חלק משכר העבודה.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול לעניין שכר עבודה שכונס הנכסים הרשמי, נאמן בפשיטת רגל, מנהל עיזבון בפשיטת רגל ומפרק תאגיד התחייבו בו אחרי מתן הצו".

הפרשי הצמדה לתקופה שמתום 30 הימים האמורים בסעיף קטן (א) עד יום העברת החוב לקופת הגמל, בתוספת 10% על הסכום הכולל של החוב והפרשי ההצמדה כאמור".

12. תיקון סעיף 19

בסעיף 19 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), במקום "30 ימים", פעמיים, יבוא "21 ימים";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) לגבי סכום שמעביד חייב במישורין לקופת הגמל (להלן — החוב) — הפרשי הצמדה לתקופה שמן המועד לתשלום שכר העבודה שלגביו קיימת החבות לקופת הגמל עד יום תשלומו, בתוספת 20% על הסכום הכולל של החוב והפרשי הצמדה כאמור בעד כל חודש שבו לא שולם החוב; בעד חלק מחודש תשלום התוספת של 20% האמורה באופן יחסי".

13. תיקון סעיף 20

בסעיף 20 לחוק העיקרי —

(1) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

³ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

14. תיקון חוק הביטוח הלאומי

בסעיף 127סא(א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968, הסיפא שלאחר המלה "אולם" יסומן (1) ואחריו יבוא:

(2) "המוסד לא יהיה זכאי לגבות מהמפרק את הפרשי ההצמדה ששילם לזכאי לגבי התקופה שלאחר יום מתן צו הכינוס כמשמעותו בפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש), התש"ס — 1980, או לגבי התקופה שלאחר יום מתן צו כאמור בסעיף 127ג(2) עד (4), לפי העניין, אלא במידה שהמפרק החליט לשלם ריבית, הפרשי הצמדה, או הפרשי הצמדה וריבית לגבי התקופה האמורה גם ליתר הנושים בפשיטת הרגל או בפירוק התאגיד, לפי העניין."

15. תחילה והוראות מעבר

(א) תחילתו של סעיף 2 ב"ו לחודש שלאחר פרסומו של חוק זה; תחילתן של הוראות סעיפים 1, 3 עד 6 ו"ו (1) ו"ו (2) — ב"ו לחודש השני שלאחר הפרסום.

(ב) הוראות סעיפים (3), 7 עד 10 ו"ו (1) ו"ו (2) עד 14 יחולו אף על סכום שהמועד לתשלום היה לפני יום פרסומו של חוק זה, וזולת אם —

(1) לגבי סעיפים (3), 7, 8, 10 ו"ו (1) — ניתן לגבי הסכום פסק-דין סופי;

(2) לגבי סעיפים 11 ו"ו (1) — ניתנה החלטה בדבר הסכום על-יד המפרק כמשמעותו בסעיף 127סא(א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968.

"(ב) יראו פיצויי פטורים כמולנים אם לא שולמו תוך 15 ימים מהמועד לתשלום; פיצוי הלנת פיצויי פטורים יהיה כדלקמן:

(1) שולמו פיצויי הפטורים בתקופה שבין היום השישי-עשר לבין היום השלושים שלאחר המועד לתשלום — הפרשי הצמדה לתקופה שמן המועד לתשלום עד ליום שבו שולמו;

(2) שולמו פיצוי הפטורים לאחר היום השלושים שלאחר המועד לתשלום — הפרשי הצמדה לתקופה שמן המועד לתשלום עד ליום שבו שולמו, בתוספת 20% על הסכום הכולל של פיצוי הפטורים והפרשי ההצמדה כאמור בעד כל חודש שבו לא שולמו פיצויי הפטורים, בעד חלק מחודש תשלום התוספת של 20% האמורה באופן יחסי.

(1ב) פיצוי הלנת פיצויי פטורים יהיה לכל דבר, פרט לעניין סעיף קטן (ב), חלק מפיצויי הפטורים.

(2ב) המעביד רשאי להפחית מפיצויי הפטורים ומפיצויי ההלנה סכום של חוב שחייב העובד למעביד או סכום שהמעביד חייב או זכאי לנכותו מפיצויי הפטורים."

(2) בסעיף קטן (ד), במקום "על תשלום פיצוי הלנת פיצויי פטורים כאילו הוא פיצוי הלנת שכר", יבוא "לגבי הלנת פיצויי פטורים כאילו היא הלנת שכר";

(3) בסעיף קטן (ה), במקום "60 יום" יבוא "15 ימים".

הסתייגויות לחוק הנ"ל

במקום סעיף 17 החדש יבוא:

"17. פיצוי הלנת שכר

לשכר מולן יתווספו הפרשי הצמדה בצירוף ריבית של 0.5% לכל יום שבו היה השכר מולן.

לסעיף 11

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בסעיף 19 החדש, בסעיף קטן (א), במקום "רשאי הוא לקבוע" יבוא "קבע המפרק".

לסעיף 12

חברי הכנסת ח' גרוסמן, ר' כהן ות' טובי מציעים:

בפסקה (1), במקום "21 ימים" יבוא "15 ימים".

לסעיף 13

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן ור' כהן מציעים:

בסעיף קטן (ב) החדש, פסקה (1) והמלים "(2) שולמו פיצויי הפטורים לאחר היום השלושים שלאחר המועד לתשלום" — ימחקו.

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן ור' כהן מציעים:

בפסקאות (1) ו"ו (3), במקום "15 ימים" יבוא "5 ימים" ובפסקה (1) ו"ו (1), במקום "היום השישי-עשר" יבוא "היום השישי".

לסעיף 1

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בהגדרת "היום הקובע", במקום "היום התשיעי" יבוא "היום החמישי".

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בהגדרת "היום הקובע", במקום "היום התשיעי" יבוא "היום הרביעי".

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בהגדרת "היום הקובע", במקום "היום התשיעי" יבוא "היום השני".

לסעיף 2

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בפסקה (1), בסעיף קטן (א) החדש, הסיפא המתחיל במלים "היה הסכום האמור יותר מ-80%" — ימחק.

לסעיף 8

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

בסעיף 17 החדש, במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) בעד כל שבוע או חלק משבוע שבו היה השכר מולן — החלק העשירי מהשכר המולן;"

חברי הכנסת ח' גרוסמן, י' צבן וי' שמאי מציעים:

יח. הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 25), התשמ"ה — 1985

(3) בשנת מס ששיעור השקעת החוץ שבה הוא 74% או יותר אך פחות מ-90% — בשיעור שלא יעלה על 15% מאותה הכנסה;

(4) בשנת מס ששיעור השקעת החוץ שבה הוא 90% או יותר — בשיעור שלא יעלה על 10% מאותה הכנסה;

ותהא פטורה מכל מס אחר עליה;

לענין סעיף קטן זה —

"חברת משקיעי חוץ" — חברה בהשקעת חוץ, כמשמעותה בסעיף 53ח, שקיבלה את האישור לגבי המפעל שכבעלותה ביום 1 באפריל 1985 או לאחריו, או קיבלה את האישור לפני היום האמור ובלבד שהגישה את הבקשה אחרי יום 1 באוקטובר 1984;

"שיעור השקעת חוץ" — בשנת מס פלונית — השיעור הנמוך ביותר של השקעת חוץ, שהיה ביום מן הימים באותה שנת מס;

(2) בסעיף קטן (ב)(2), אחרי "בסעיף קטן (א)(3) או (4)" יבוא "או בסעיף קטן (1א)".

3. תיקון סעיף 74

בסעיף 74(ב) לחוק העיקרי, אחרי "סעיף 47(א)" יבוא "או (1א)".

1. תיקון סעיף 45

האמור בסעיף 45 לחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959¹ (להלן — החוק העיקרי), יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) הוראות סעיף קטן (א)(1) יחולו לגבי חברת משקיעי חוץ כהגדרתה בסעיף 47(1א), על הכנסה שהושגה בעשר השנים המתחילות במועדים הקבועים בסעיף קטן (א); ואילו חקופת ההטבות לגבי דיבידנד המשולם מתוך הכנסה שהושגה בעשר השנים האמורות תהא ללא הגבלה".

2. תיקון סעיף 47

בסעיף 47 לחוק העיקרי —

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) חברת משקיעי חוץ שהיא בעלת מפעל מאושר תהא חייבת על הכנסתה החייבת, שהושגה מאותו מפעל, במס חברות —

(1) בשנת מס ששיעור השקעת החוץ שבה הוא מעל 25% אך פחות מ-49% — שיעור שלא יעלה על 25% מאותה הכנסה;

(2) בשנת מס ששיעור השקעת החוץ שבה הוא 49% או יותר אך פחות מ-74% — בשיעור שלא יעלה על 20% מאותה הכנסה;

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 34.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

"(1א) שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת יחקין תקנות הבאות להפעיל מחדש את ההוראות של פרק שביעי 3 שהוכנסו בחוק זה על ידי חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 15), התשל"ז-1977, וחוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 17), התשל"ח-1978, ויראו תקנות כאמור כחלק מחוק זה."

לשם החוק

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

במקום "תיקון מס' 26" יבוא "תיקון מס' 26 — הנחות מופלגות לחברת משקיעי חוץ".

לסעיף 2

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

סעיף קטן (1א) החדש ינוסח כך:

יט. הודעת שר האנרגיה והתשתית בעקבות מסקנות ועדת הכלכלה בנושא: הקפאת תוכניות תעלת הימים²; תגובת ועדת הכלכלה לדוח שר האנרגיה והתשתית על אודות הפעולות שנקט המשרד לאחר הגשת מסקנות ועדת הכלכלה בעניין זה

של ועדת הכלכלה של הכנסת מיום כ"ה בשבט התשמ"ה — 13 בפברואר 1985 בנושא הקפאת תוכניות תעלת הימים.

בברכה,

משה שחל

שר האנרגיה והתשתית

לכבוד

מר שלמה הלל

יושב ראש הכנסת

ירושלים

מכובדי,

על-פי סעיף 111(ד) לתקנות הכנסת, הנני מתכבד להעביר

אליך דיווח על סדרת הפעולות שנקטתי לאחר הגשת המסקנות

* הונחו על שולחן הכנסת ביום כ"ה בשבט התשמ"ה — 13 בפברואר 1985.

הפעולות שנקטו על-ידי משרד האנרגיה והתשתית לאחר הגשת מסקנות ועדת הכלכלה של הכנסת בעניין הסכנה של הקפאת תוכניות תעלת הימים (מסקנות ביניים) מיום 13 בפברואר 1985

בהתדיינות בין שר האוצר לבין שר האנרגיה והתשתית לא הושג הסכום של 2 מיליוני הדולרים למימון הבדיקה. מאחר שלא הושג המימון, חזר הנושא לדיון במליאת הממשלה ביום 7 ביולי 1985. בישיבה זו הוחלט להעביר את הנושא לוועדת השרים לענייני כלכלה, שעליה להתכנס תוך שבועיים ולדון בנושא.

אם לא יימצא התקציב של 2 מיליוני הדולרים להמשך פעילותה של החברה, תחליט הממשלה על המשך פעילותה של החברה, בכל מקרה, המשרד ידאג לשימור המסמכים ונכסי החברה באמצעות אחד הגופים הכפופים לה, שישמש לצורך זה כנאמן (המכון הגיאולוגי או "שירותי נפט").

במקביל לפעילות המתבצעת במשרד ביחס להמשך חקירה של חברת "יס-התיכון-יס-המלח", עדיין נמשכות במשרד הבחינות לעומק של כל מערך ההשקעות העתידות במשק החשמל, ובכלל זה מפעל האגירה השאובה בים-המלח ומפעלים דומים בצפון-הארץ. ועדת שיפוט בראשותו של המדען הראשי של המשרד דנה בנושא זה כבר כמה חודשים והיא אמורה לסיים את העבודות בעתיד הקרוב. פעילות זו של המשרד תואמת את המלצה 3 הכלולה במסקנות של ועדת הכלכלה של הכנסת.

1. בהמלצה העיקרית של ועדת הכלכלה של הכנסת מיום 13 בפברואר 1985 דובר על הקצבה ממשלתית של 2.5 מיליוני דולרים להשלמת המבחנים והסקרים באשר להיתכנות והכדאיות של מפעל האגירה השאובה בים-המלח עם בדיקת האלטרנטיבות השונות למיקום תחנה הידרו-חשמלית באגירה שאובה (המלצה 1). אף שהמלצה זו תאמה את מדיניות המשרד כאותה עת ואת רוח ההחלטה שהתקבלה ביום 17 בפברואר 1985 (החלטה מס' 398), לא ניתן היה להשלים את המבחנים והסקרים שעליהם דובר מאחר שלא נמצא התקציב לכך.
2. לאור העובדה שלא הושגו המקורות הכספיים להשלמת המבחנים והסקרים ולאור החשש של עבירה על "חוק יסודות התקציב", הורה מנכ"ל המשרד, בהנחייתו, ב"11 ביוני 1985 למנכ"ל חברת "יס-התיכון-יס-המלח" להפסיק לאלתר את העבודה במנרת החקר.
3. החלטת הממשלה מס' 398 בנושא מפעל הימים כללה שני סעיפים:
 - א. לבצע הבדיקה הדרושה שתאפשר להחליט על עתיד פרויקט תעלת הימים.
 - ב. להטיל על שר האוצר ועל שר האנרגיה והתשתית למצוא דרך למימון הבדיקה האמורה. אם לא יוסכם הדבר על דעת שניהם יובא הנושא מחדש לישיבת הממשלה.

תגובת ועדת הכלכלה על דוח שר האנרגיה והתשתית על אודות הפעולות שנקט המשרד לאחר הגשת מסקנות ועדת הכלכלה בעניין תעלת הימים

שאובה, וזאת בתוך שלושה חודשים. ממצאי בדיקה זו יוגשו לוועדת הכלכלה של הכנסת.

המבחנים והסקרים ייעשו על-ידי גורמים עצמאיים ובאופן כללי תלוי בחברת החשמל.

להקמת המפעל ההידרו-חשמלי יש השפעה על תוכניות פיתוח אפשריות של חברת החשמל, ולכן ממליצה הוועדה כי המשרד יבדוק תוכניות אלה, על רקע הערות שהושמעו בוועדה, ויבחן את מערך ההשקעות העתידיות נוכח הפרויקטים החלופיים, וידווח לוועדה.

בבדיעת מיקום התחנה והמבנה שלה תובא בחשבון האפשרות לשלכה כפרויקט תעלת הימים אם וכאשר יוחלט על מימושו.

לא ייסתם הגולל על מפעל תעלת הימים בשלמותו, ומשרד האנרגיה יבחן מדי פעם את כדאיותו של הפרויקט בשלמותו וידווח על ממצאיו לוועדה.

תימשכנה הפעולות במועצה הארצית לתכנון ולכנייה, לשמירת חוראי התעלה.

הוועדה קוראת למשרד האנרגיה לפעול למימוש התוכניות לגיוס הון לפרויקטים העומדים על הפרק שלא ממקורות ממלכתיים.

הוועדה תעקוב אחרי התקדמות הבדיקות והמבחנים, ומבקשת משר האנרגיה לדווח לה באורח שוטף על הנעשה, ובפרט בשלבי המעבר ממבחנים ובדיקות לביצוע.

1. בסעיף 1 להמלצות הוועדה שהונחו על שולחן הכנסת ב"13 בפברואר 1985 נקבע כי תוך שלושה חודשים יוגשו לוועדת הכלכלה ממצאי בדיקה על אודות היתכנות וכדאיות של הקמת תחנת כוח הידרו-חשמלית. המלצה זו לא מומשה עד עצם היום הזה.

יש לתמוה על כי ועדת הכלכלה לא דיווחה על הקשיים בהשגת 2.5 מיליוני דולרים הדרושים לבחינה האמורה. כן לא דווח לוועדה כי כבר שבוע לאחר הנחת המלצות ועדת הכלכלה על שולחן הכנסת סיכמו ביניהם שר האנרגיה ושר האוצר כי אין תקציב לבחינה האמורה.

2. הוועדה רשמה לפנייה את הודעת שר האנרגיה והתשתית בהופעתו בוועדה ביום 9 ביולי 1985, כי דוח ביניים שמכין המדען הראשי של משרד האנרגיה על אודות פיתוח משק החשמל יכלול גם שילובה של תחנת הידרו-חשמלית. השר ציין, כי הכנסת הדוח האמור תסתיים בתוך כחודש, וכי הוא יונח על שולחן הוועדה שבוע לאחר הכנסת.

הוועדה מבקשת מן השר כי לא ייקטו צעדים מעשיים בעקבות דוח זה לפני שתקיים דיון בו.

3. הוועדה חוזרת ומאשרת את מכלול ההמלצות מיום 13 בפברואר 1985, כדלקמן:

1. יושלמו בהקדם המבחנים והסקרים באשר להיתכנות ולכדאיות של שלב א' של תוכנית תעלת הימים (התחנה ההידרו-חשמלית), והממשלה תקציב 2.5 מיליוני דולרים הדרושים לכך: במסגרת בדיקה זו ייבדקו, כל האלטרנטיבות למיקום תחנה הידרו-חשמלית באגירה

כ. הודעת שר החינוך והתכנון בעקבות מסקנות ביניים של הוועדה המשותפת לוועדת העבודה

והרווחה ולוועדת החינוך, בנושא "הכשרת מהנדסים"

לסעיף 3

יידקו אפשרויות לפתח תוכניות להכשרת מהנדסי אלקטרוניקה, בדרכים זהות או דומות, גם באוניברסיטאות האחרות.

לסעיף 4

תוכנית מסוג זה דורשת הכנות, תכנון, תקציבים וכוח-אדם. לפיכך לא ניתן לדרוש מהאוניברסיטאות האחרות להתארגן כדי שיוכלו לבצע בשנת הלימודים הקרובה את ההמלצה, גם אם התקבלנה בהן החלטות חיוביות.

בברכה,
יצחק נבון
שר החינוך והתרבות

העתק: גב' אורה נמיר, יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה, מר נחמן רוז, יושב-ראש ועדת החינוך.

לכבוד

מר שלמה הלל
יושב-ראש הכנסת
ירושלים

נכבדי

על-פי סעיף 111(ד) לתקנון הכנסת, הריני לפרט להלן את הפעולות שנעשו, בעקבות מסקנות ביניים של הוועדה המשותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדת החינוך, בנושא "הכשרת מהנדסים":

לסעיף 2

התוכנית המיוחדת להכשרת מהנדסי אלקטרוניקה, במסגרת הפקולטה להנדסה של אוניברסיטת תל-אביב, מיועדת להיפתח בהיקף של 100 סטודנטים, כדי לאפשר בדיקתה תוך כדי ביצוע ובמגמה להרחיבה בשנה השנייה ל-200 סטודנטים חדשים ובשנה השלישית ל-300, לפי התוצאות. אין אפשרות להתחיל מייד במספר גדול מ-100.

* הנתו על שולחן הכנסת ביום י"ח באדר התשמ"ה — 11 בפברואר 1985.

כא. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא החינוך המיוחד בישראל

2. מליאת הכנסת העבירה לדיון בוועדת החינוך והתרבות, ביום י"ג באדר התשמ"ה — 6 במרס 1985, את הצעתה לסדר-היום של חברת הכנסת א' סרטני בנושא האמור.

3. הוועדה דנה בנושא במשך שתי ישיבות, ערכה כיקורים במוסדות החינוך המיוחד והשתתפה באופן פעיל ביום עיון בנושא שקיימו הורי החינוך המיוחד בירושלים.

4. הוועדה שמעה דברים מפי נציגי משרד החינוך והתרבות במגזר היהודי ובמגזר הערבי, מפי נציגי משרד העבודה והרווחה, נציגי משרד הבריאות, ועדי הורים, מנהלי מעונות, מורים ופסיכיאטרים.

5. הוועדה למדה לדעת כי 50,000 ילדים מתחנכים במסגרת החינוך המיוחד, מהם 2,100 ילדים ערבים, 13,000 ילדים נמצאים בבתי-ספר נפרדים, מהם 900 ילדים ערבים, והיתר במסגרות רגילות.

6. בשלוש השנים האחרונות חל קיצוץ משמעותי בתקציב האגף לחינוך מיוחד.

7. כן למדה הוועדה לדעת כי הורה לילד מיוחד נמצא במגע עם כ-12 ארגונים ומוסדות בממוצע, מתוך 35 המסגרות המטפלות בילד החריג.

8. בפני הוועדה הונחה הצעת חוק פרטית של חברת הכנסת אמירה סרטני, הנקראת: הצעת חוק החינוך המיוחד, התשמ"ה — 1985.

9. להלן מסקנות הוועדה:

1. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לפתח בקרב התלמידים מוכנות לקבלת הילד החריג כחלק מהחברה הרגילה. לשם כך יארגנו בתי-הספר פעולות רצופות להשגת מטרת משותפת בשילוב עם ילדים חריגים.

2. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לפתח בקרב התלמידים מוכנות לקבלת הילד החריג כחלק מהחברה הרגילה. לשם כך יארגנו בתי-הספר פעולות רצופות להשגת מטרת משותפת בשילוב עם ילדים חריגים.

3. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לפתח בקרב התלמידים מוכנות לקבלת הילד החריג כחלק מהחברה הרגילה. לשם כך יארגנו בתי-הספר פעולות רצופות להשגת מטרת משותפת בשילוב עם ילדים חריגים.

8. הוועדה מציעה למשרד הבריאות ליישם את הרעיון של אימוץ מוסדות חינוך לילדים חריגים על-ידי בתי-חולים בסביבתם.
9. הוועדה דורשת ממשרד החינוך והתרבות לבצע מייד את חוק לימוד חובה חנים לגילאים 3–4 בחינוך המיוחד. הוועדה מסכה חשומת לב המשרד כי תחולתו של החוק במלואו נכנסה לחקפה ואי-ביצועו כשטח הוא עבירה.
10. הוועדה מבקשת ממשרד החינוך והתרבות לחסום תיקון של סעיף 9 לחוק לימוד חובה, החש"ט — 1949, המגדיר את הילד החריג כ"קשה חינוך ובעל מוס". הגדרה זו חייבת להשתנות בהתאם למושגים הרווחים היום בשפת העוסקים בחינוך המיוחד.
11. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לסגור את הפער בין הפיתוח של מסגרות החינוך המיוחד במגזר היהודי לבין המקביל לו במגזר הערבי.
12. הוועדה חיוס תמיכה מרבית בזיוור הליך החקיקה של הצעת חוק החינוך המיוחד, התשמ"ה — 1985. הוועדה מאמצת את מגמת החוק, הבאה לתת כלים לשילוב החריג בחברה, על-ידי הרחבת שנות החניכות והקניית מיומנויות בתחומים שונים.

הוועדה מגישה מסקנות אלה למליאת הכנסת ומבקשת משר החינוך והתרבות, משר הבריאות ומשר העבודה והרווחה לדווח לה על ביצוען תוך שלושה חודשים.

כב. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא "רבינים מפעילים לחץ פסיכולוגי למנוע גיוס בנות לצה"ל"

הוועדה שמעה מפי נציג צה"ל, כי בשנים האחרונות עולה אחוז הבנות המתגייסות לצה"ל ויורד אחוז המצהירות לשם קבלת פטור.

להלן המלצות הוועדה:

1. הטפה נגד גיוס לצה"ל עומדת בסתירה לרוחו של חוק חינוך ממלכתי וערכיו. על מערכת החינוך לדאוג שפעולה מסוג זה לא תיעשה במסגרותיה.
 2. על משרד החינוך והתרבות לשמור בקפדנות את הוראות המנכ"ל הנוגעות לכניסת אנשים זרים לבתי-הספר.
 3. המשרד יקפיד על כך, שבתי-הדין הרבניים לא ישלחו שולחיהם לבתי-הספר כדי להחתיים בנות על פטור מצה"ל.
 4. הוועדה ממליצה בפני משרד החינוך והתרבות להגביר את הפעילות החינוכית הקשורה בחובת הגיוס לצה"ל ובאפשרויות העומדות בפני כל מתגייס.
- הוועדה מניחה מסקנות אלה על שולחן המליאה ומבקשת משר החינוך והתרבות לדווח לה תוך שלושה חודשים על אופן ביצוען.

מליאת הכנסת העבירה לדיון בוועדת החינוך והתרבות ביום כ"ט בשבט התשמ"ה, 20 בפברואר 1985, את ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת עדנה סולודר בנושא האמור.

הוועדה דנה בנושא במשך ישיבה אחת, ובמהלכה שמעה פרטים מפי נציגי משרד החינוך והתרבות, מנהלי בתי-ספר ממלכתיים-דתיים, ראש מינהל הגיוס, ראש האגודה להתנדבות בעם, מזכיר הרבנות הראשית, ויועצת ראש הממשלה למעמד האשה ויועצת משפטית של נעמ"ח.

הוועדה שמעה מפי נציג משרד החינוך והתרבות, כי האגף לחינוך דתי אינו מחנך לגיוס בנות לצה"ל, אבל מחנך להתנדבות לשירות לאומי של שנתיים.

הוועדה שמעה מפי המציעה, כי בבתי-הספר ביל"ו בתל-אביב ובאולפנת בני-עקיבא ארגנו מנהלים את החתמת הבנות על הצהרת הפטור משירות בצה"ל באורח קיבוצי ובהזמנת שולחי בתי-הדין הרבניים לבתי-הספר.

הוועדה רשמה לפנייה את הודעת היועץ המשפטי של משרד החינוך והתרבות, כי בתי-הספר לא ימשכו בעתיד מקום שבו תיעשה הפעולה של הצהרת בנות על אי-רצונן לשרת בצה"ל. כן לא יארגנו בתי-הספר החתמות קבוצתיות כאמור.

כג. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושאים "החינוך הטכנולוגי-המקצועי" ו-"מערכת החינוך הטכנולוגי"

הוועדה למדה לדעת כי החינוך הטכנולוגי במסגרות משרד החינוך והתרבות כולל בתוכו 60% של סך הלומדים היהודים במדינה; מסגרות משרד העבודה והרווחה מוסיפות עליהן כ-10% של הנוער במדינה. שני-שלישים של הלומדים הם בנים. במגזר הערבי מקיף החינוך הטכנולוגי 20% של הלומדים.

מקרב בוגרי כיתה י"ב השנה, שהם 18,500 תלמידים, ניגשו לבחינות בגרות מלאות 7,000. 8,500 תלמידים ניגשו לבחינות גמר ממשלתיות.

הוועדה למדה כי 2,500 תלמידים שולבו השנה בעבודה בתעשייה במקום עבודה בסדנאות, כי 12 מרכזים טכנולוגיים פרוסים על פני הארץ, וכי קיים מחסור חמור במורים למקצועות טכנולוגיים בכל הרמות.

מליאת הכנסת העבירה לדיון בוועדת החינוך והתרבות ביום ט' בטבת התשמ"ה, 2 בינואר 1985, את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת נחמן רו בנושא "החינוך הטכנולוגי-המקצועי", וביום י"ח באדר התשמ"ה, 11 במרץ 1985, את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל דקל בנושא "מערכת החינוך הטכנולוגי".

הוועדה דנה בנושאים במשך חמש ישיבות, ובמהלכן שמעה דברים מפי נציגי האגף לחינוך טכנולוגי במשרד החינוך והתרבות והאגף לחינוך התיישבותי במשרד החינוך, האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה והרווחה, החינוך הטכנולוגי במגזר הערבי, נציגי מרכז השלטון המקומי, נציגי אגף כוח-אדם בצה"ל, נציגי המוסדות להשכלה גבוהה ונציגי כל הרשתות המחזיקות בלעולות בתי-ספר טכנולוגיים ומקצועיים ואלה הן: "אורט", "עמל", "אמונה", "ויצ"ו", "נעמ"ח", "עליית הנוער" וכמו כן עיריות שונות.

א. החינוך הטכנולוגי צריך להקנות לחניך את כושר ההבנה של הסביבה הטכנולוגית ואת היכולת להשתנות מתמדת. לפיכך, יש להתחיל את החינוך הטכנולוגי בגן הילדים ולהקנותו כחלק אינטגרלי של מערכת החינוך.

ב. משרד החינוך והתרבות ייערך להכנת חוכניות לימודים לבניית האמור ברמות השונות בכל מסגרותיו.

ג. השלב שבו עובר הנער מלימוד ידע טכנולוגי כללי אל הכשרה ייחודית יותר במקצוע מסוים חייב להידחות, ככל שניתן, אל שלבי החינוך המאוחרים.

ד. התפתחויות וחדושים טכנולוגיים מחייבים הארכת משך זמן ההכשרה הפורמלית של הנער, ולפיכך, על משרד החינוך והתרבות בשילוב עם מסגרות של הוראת מכוגרים להיערך כדי ליצור את ההכשרה וההשתלמויות הנדרשות.

ה. מסגרות החינוך הטכנולוגי היישומי תתכונה בחטיבה העליונה בלבד, ותשמורנה על קשר וניידות בתכנים ובנושאי לימוד עם מסגרות החינוך העיוני המקביל.

2. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות לתגבר את מסגרות החינוך הטכנולוגי במגזר הערבי ולשלבן במסגרת התכנון העתידי של החינוך.

3. הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות ולמשרד העבודה והרווחה לעודד את גידול מספר הבנות במסגרות החינוך הטכנולוגי.

4. הוועדה קוראת למשרד העבודה והרווחה ולמשרד האוצר להשוות לאלתר את המשאבים הניתנים לנוער העובד והלומד עם המשאבים הניתנים לנוער הלומד בכל המסגרות ובכל הרמות. הוועדה קובלת על הקיצוצים שגזר משרד העבודה והרווחה על תקציבי החינוך להכשרה מקצועית ומצינת כי פעולה זו מהווה גם פגיעה ישירה במסגרת האוכלוסייה החלשה.

5. הוועדה מבקשת ממשרד החינוך והתרבות להקים ועדת קבע, מורכבת מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר, נציגי ציבור, צה"ל, המועצה להשכלה גבוהה, התעשייתיים והבעליות, ועדה זו תעסוק ביישום השינוי במערכות החינוך הטכנולוגי, בתיאום ברמות השונות בין המערכות של משרד החינוך ומשרד הרווחה כדי לזרז תהליכי ייעול המערכות, מיוזם מסגרות חופפות וכיתות קטנות.

כוח'אדם בהוראה:

א. כדי להגשים את הקניית החינוך הטכנולוגי הכללי לכלל המערכת חייב משרד החינוך והתרבות להיערך למתן השתלמויות מורים וגוננות בנושא זה.

ב. המוסדות להכשרת מורים יכניסו מסלולים להכשרת מורים טכנולוגיים לחטיבות הביניים וישקלו מתן תמריצים לסטודנטים כדי למושכם למגמות אלו.

ג. הוועדה לתכנון ולתקצוב תורז את פעולתה של הוועדה לתכנון החינוך הטכנולוגי אשר הוקמה לא מכבר.

כן בדקה הוועדה את היקף שיתוף הפעולה בין משרד החינוך והתרבות והעבודה והרווחה ואת המאפיינים החברתיים של האוכלוסיות המתחנכות במסגרותיהם.

בפני הוועדה הונחו מסמכים רבים ובניהם — לקראת סיום דיוניה ביוני 1985 — דוח "הוועדה הציבורית לעדכון מטרות החינוך הטכנולוגי", הקובע את פני עתיד החינוך הטכנולוגי בארץ.

הוועדה קובעת כי המושגים הרווחים בציבור ביחס לחינוך מקצועי-טכנולוגי וחקלאי אינם תואמים עוד את השינוי המתרחש במסגרות הללו. הקו המפריד בין חינוך עיוני לבין חינוך מקצועי, המשייך את הראשון לאליטות אינטלקטואליות ובנות בעיקר, ואת השני לנוער שמכין עצמו לעבודה, חייב להימחק מהנורמות הקיימות.

הנער והנערה המתחנכים במסגרות העיוניות ומסיימים אותן בלא ידע טכנולוגי בסיסי לוקים בחוסר הכנה לקראת תפקודם כמשק ובחברה של שנות התשעים.

בוגרי החינוך הטכנולוגי שמופנים למגמות ומסלולים בכיתות י, מסיימים את כתיסספרם בלא ידע רחב, בלא השכלה הומנית בתרבות, שפות ויהדות ובלא יכולת גמישות וניידות בין המקצועות הטכנולוגיים המתרחבים ומשתנים משנה לשנה.

ערך "העבודה" חייב לחזור ולהיות מוקנה בכל שלבי החינוך ובכל מסגרותיו. החינוך הטכנולוגי חייב להינתן גם הוא ברמות שונות החל מגן הילדים לאורך כל מסלולי הלימודים. הכשרה מקצועית היא מסלול לימודים שצריך להידחות לשלבים מאוחרים ככל שניתן בחיי הלומד.

חברי הוועדה נדרשו להביע דעתם כאשר למערכת היחסים בין משרד החינוך למשרד העבודה ולדרך שבה תופס כל אחד מאלה את נושא החינוך הטכנולוגי.

חברי הוועדה לא השלימו עם העובדה כי קיימות במדינה שתי מערכות חקציכים: האחת משופעת יותר במשאבים, וניתנת לנוער הלומד דרך משרד החינוך, והשנייה דלה, לא מספקת ומתכווצת תחת חרב הקיצוצים הנוכחיים וניתנת לנוער הלומד במסגרת משרד העבודה והרווחה.

חברי הוועדה עסקו בסוגיה זו גם במסגרת הדיונים עם המועצה להשכלה גבוהה והסמינרים להכשרת מורים. הם שמעו את דעת העוסקים במלאכה על סיכות המחסור החמור במורים למקצועות הטכנולוגיים ולמדעי הטבע, והביעו את פליאתם על הקצב האטי שבו מתקבלות החלטות ומוקמות מסגרות, שמתרתן להעלות את מספר המורים במקצועות אלה.

חברי הוועדה מכריזים את הארגונים הוולונטריים המחוויקים ככתיסספר מקצועיים, טכנולוגיים, תעשייתיים, חקלאיים ומוסדות לחניכים, ומצינים כי לולא תרומתם בהקמת המוסדות, בציודם, בהזקתם ובתפעולם, לא הייתה המדינה מצליחה לפתח מערכת חינוך טכנולוגית ענפה וחשובה הפרוסה על פני המדינה.

להלן מסקנות הוועדה:

1. הוועדה מקדמת בברכה את דוח הוועדה הציבורית לעדכון מטרות החינוך הטכנולוגי ומבקשת ממשרד החינוך והתרבות ליישמו לאלתר.

הוועדה מחזקת מתוך דוח זה את הסעיפים האלה כמגמות למדיניות החינוך:

ד. הוועדה ממליצה בפני הגופים המכוונים את הכשרת המורים הטכנולוגיים בוועדה לתכנון ולתקצוב כי ייתנו דעתם בחיוב להצעת הטכניון לקיים תואר של "מורה חוקר" ו"מורה מדען", שימשוך אנשי מדע להוראה בתחומים אלה.

ה. כן מציעה הוועדה למרעצה להשכלה גבוהה לשקול הענקת תמריצים לסטודנטים במדעי הטבע והטכנולוגיה כדי להפנותם למסלולי הסמכה להוראה.

ו. הוועדה קוראת לאגף כוח-אדם בצה"ל לבחון בהקדם את הנושאים האלה:

— לאפשר למורים במקצועות הטכנולוגיים (בעיקר מהנדסים מתאימים ומוכנים) לשרת במסגרת המילואים במוסדות החינוך הטכנולוגי כנדרש.

— להגדיל את מספר דחיות הגיוס של תלמידי כיתות י"ב המכשירים עצמם לקראת תואר הנדסאי וטכנאי, כדי לאפשר להם ללמוד בכיתות י"ג ו"ד ולקבל תארים.

ז. הוועדה קוראת להתאחדות התעשיינים לשתף פעולה עם מוסדות החינוך הטכנולוגי ולשלוח מהנדסים להוראה חלקית במסגרות אלה.

כן קוראת הוועדה להתאחדות התעשיינים להרחיב את היקף העבודה במסגרותיה, במסגרת ההכשרה המעשית של תלמידי החינוך הטכנולוגי.

הוועדה מגישה מסקנות אלה למליאת הכנסת ומבקשת משר החינוך והתרבות, משר העבודה והרווחה, משר האוצר, משר הביטחון, מהמועצה להשכלה גבוהה ומהתאחדות התעשיינים לדווח לה על ביצוען תוך שלושה חודשים.

כד. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "נקיטת צעדים למניעת ריבוי מעשי אונס בישראל"

להתלונן במשטרה, מאחר שלפי הנתונים הקיימים רק כ-10% מן הנחקרות מתלוננות במשטרה, וזאת כשל בושתן להודות במה שקרה להן.

5. הוועדה ממליצה לעודד רכישת אמצעי התגוננות כמו מכלי גז מרמיע זעירים וכיוצא באלה.

6. קובלות על חוסר עירנות במוקד המשטרה וביקורת על אופן הטיפול בפניות מחייבים את המשטרה להכשיר את העובדים במוקד לאדיבות, לעירנות יתר ולמהירות בהעברת המידע לזרועות המבצעים. מכל מקום, עובדים המוצבים במוקד חייבים להיות בעלי הכשרה בקומוניקציה המסוגלים לענות לפונים באופן אמין ומוכשרים לדובר את המתלונן כדי להגדיר את התקפה. נידת משטרה תישלח, במידת הצורך, כמו במקרה של אונס, למקום האירוע. בניידת יהיה איש משטרה המוכשר להגיש סעד נפשי לנפגעת.

7. א. הוועדה ממליצה כי תלונות על מקרה אונס ותקבלנה בתחת המשטרה על-ידי חוקרת משטרתית, אשר הוכשרה לכך, או על-ידי חוקר משטרתית, איש מקצוע, שהוא עובד סוציאלי או פסיכולוג.

ב. יש להכשיר חוקרת משטרה בהשתלמות מיוחדת, אשר תדגיש את מצבה הגופני והנפשי של המתלוננת, ותקנה לחוקרת מיומנות בחקור ובהתייחסות מיוחדת למתלוננת.

8. הוועדה ממליצה כי יש לנהל משפטי אונס בדרגות סגורות, אלא אם כן השופט היושב בדיון יחליט אחרת וירשום את נימוקיו לכך בפרוטוקול הדיון.

9. המתלוננת על מקרה אונס תקבל עזרתה של אשה מתנדבת שתלווה אליה בבדיקה בבית-החולים ובתחת המשטרה, באישור מטעם משרד העבודה והרווחה.

מעמד המלווה של המתלוננת יוכר על-ידי המשטרה ובזמן ההמתנה בבית-החולים.

10. א. יש לדאוג כי למתלוננת תהיה מערכת טיפולית שתתמוך בה, החל מהגשת התלונה, במשך

הכנסת החליטה להעביר לוועדה כיום י"ג באדר התשמ"ה, 6 במרס 1985, הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת א' נמיר, ח' דרוקמן, א' סרטיני, ש' דורון ומ' פלד בנושא האמור.

הדיון בהצעה האמורה שולב עם הדיון בשתי הצעות אחרות בנושא תקיפת זקנים ושידחתם של חברי הכנסת מ' פלד, ב' בן-אליעזר, ז' עטשי, ש' דורון וג' כהן, והשנייה, בנושא התרופפות הביטחון האישי ועליית הפשיעה בישראל של חבר הכנסת אוריאל לין.

הוועדה הקדישה שבע ישיבות לדיון בהצעות האמורות וגם ערכה ביקור במשטרת מתחם תל-אביב ובמשטרת מרחב הירקון ואף סיירה במוקדי הפשע בתל-אביב.

במהלך הדיון בוועדה שמעה הוועדה את נציגי המשטרה, נציגי משרד העבודה והרווחה, נציגי משרד המשפטים, יועץ ראש הממשלה למלחמה בטרור, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והפרופסור א' אמיר מהאוניברסיטה העברית.

מנהל שירותי טיפול בנשים ובנערות במשרד העבודה והרווחה, גב' יוספה שטיינר, הגישה דוח מעקב אחר המלצות הוועדה למעמד האשה בנושא האונס.

לאחר דיון בנושא האמור מגישה הוועדה את המסקנות האלה:

1. הוועדה מביעה דאגה נוכח התגברות מעשי האונס והתקפה המינית כמדינה וההחמרה באכזריותם, ומדגישה את הצורך בביעור פשע מתועב זה ובהגברת אופן הטיפול במשטרה על-ידי חוקרת באופן שתהיה מסוגלת לאכוף את החוק ולהטיל מוראה על המפירים אותו ומבצעים את הפשעים המיניים על כל סוגיהם.

2. הוועדה קובעת כי המשטרה אינה ערוכה די הצורך לטיפול במעשי אונס וללכידת אנשים מועדים, חקירתם והבאתם לדיון.

3. הוועדה קובעת כי על המשטרה כשיתוף עם אגודות הספורט לעודד מתן הרכה לנשים נגד ניסיונות אונס.

4. הוועדה סבורה כי על המשטרה ועל משרד העבודה והרווחה לנהל פעולת הסברה שתעודד נשים נתקפות

י"קבע על-ידי משרד העבודה והרווחה כמתאים להתערבות טיפולית ותמיכה נפשית באשה המתלוננת על אונס.

החקירה, במהלך המשפט ובשעת הצורך גם אחריו, וכי מערכת זו תעוגן בחוק.

ב. המערכת - הטיפולית תעוגן בשירות אשר

כה. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "התרופפות הביטחון האישי ועליית הפשיעה

בישראל"

אופי אכזר ואלים, כדי להעניק ביטחון יתר לאזרחי המדינה.

4. הוועדה דורשת מהמשטרה להתייעל ולהתאים עצמה, אמצעים ושיטותיה לדרגות התקופה שאנו חיים בה, כן מתבקשת המשטרה לראות בחיזוק הביטחון האישי של האזרח יעד ראשוני, ולהגביר נוכחותה כשטח.

5. הוועדה ממליצה בפני השלטונות לזרז את הטיפול בתיקים של עבריינים המואשמים בעבירות חמורות ופונה לבתי-המשפט לתת עדיפות לדיון בעבירות חמורות ואלומות.

6. נתוני המשטרה מתייחסים לעבירות המדווחות המהוות חלק בלבד ממעשי הפשיעה והעבריינות. כדי לקבל תמונה מלאה-ונכונה על מצב העבריינות בישראל, הוועדה קובעת:

א. יש צורך בהערכת האירועים הפליליים וניתוחם, כמו גם במערכת אכיפת החוק, העבריינים וקורבנותיהם, כדי שאפשר יהיה למקד את מקומות הפשיעה ולקבוע מדיניות שתחוור דרכים להתמודדות עם התופעה.

ב. יש לערוך בהקדם סקר קורבנות לבדיקת השינויים בתופעת ההיפגעות מעבירות בהשוואה לסקרים קודמים, ולהבטיח עריכת סקרים מסוג זה אחת לשנים אחדות.

ג. יש להקים ועדה בין-משרדית לחקירת המגמות בהתפתחות הפשיעה, על סמך המידע הסטטיסטי הקיים, סיבותיהן והשלכותיהן לגבי מדיניות ההרתעה ואכיפת החוק.

ד. יש לשפר את המדידה של משך הטיפול בעבירות פליליות שנודעו למשטרה על-ידי קליטתם בקובץ המשטרה לפי תאריכי מפתח אחדים למן תאריך ביצוע העבירה ואילך.

הכנסת. החליטה להעביר לוועדה ביום כ"ב בשבט התשמ"ה, 13 בפברואר 1985, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת ארי' לין בנושא האמור.

הוועדה הקדישה שבע ישיבות לדיון בהצעות האמורות וגם ערכה ביקור במשטרת מחוז תל-אביב ובמשטרת מרחב הירקון וסיירה כמוקדי הפשע בתל-אביב.

במהלך הדיון שמעה הוועדה נציגים מטעם המשטרה, מטעם משרד העבודה והרווחה, מטעם משרד המשפטים, את יועץ ראש הממשלה למלחמה בטרור, נציגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואת הפרופסור א' אמיר מהאוניברסיטה העברית.

הדיון בהצעה זו שולב עם הדיון בשתי הצעות נוספות. האחת, בעניין חקירת זקנים ושירותם של חברי הכנסת מ' פלד, ב' בן-אליעזר, ז' עשתי, ש' דורון וג' כהן, והאחרת, בנושא — נקיטת צעדים למניעת מעשי אונס בתל-אביב, של חברי הכנסת א' נמיר, ח' דרוקמן, א' סרטני, ש' דורון ומ' פלד.

לאחר דיון בנושא האמור מגישה הוועדה את המסקנות האלה:

1. נתוני הפשיעה בתחום העבירות האלימות החמורות מצביעים אומנם על ירידה בשנת 1984 לעומת 1983, אך התמונה הכוללת של הפשיעה, כפי שעולה מדיווחי המשטרה, חמורה ומצדיקה התייחסות מערכתית מקיפה של כלל הרשויות המופקדות על שלטון החוק ואכיפתו.

2. הוועדה קובעת כי בעיית הפשיעה אינה נגזרת מהשוואה של נתונים סטטיסטיים, אלא היא משתקפת בתחושת הביטחון של האזרחים ובהרגשתם, שאין הם צפויים להיות קורבנות של מעשי פשע.

הוועדה הגיעה למסקנה כי בשנים האחרונות חלה, בלא ספק, הידרדרות חמורה בתחושת הביטחון האישי של אזרחי המדינה.

3. הממשלה מצווה להעמיד בראש סדר העדיפויות הלאומי את הכעיה של אכיפת החוק ובליתם הפשיעה, הלוכשת

כו. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "המצב הכספי בעיריית צפת"

האחרונים, מצבת כוח-האדם צומצמה כ-10% לערך, החוב המצטבר, המוערך בשני מיליוני דולרים, לא גדל.

2. הוועדה רשמה לפניה את הודעת הממונה על מחוז הצפון כי משרד הפנים הזרים לעירייה כספים כדי להתגבר על החוב.

3. הוועדה בדעה שעל משרד הפנים להמשיך וללוות את העירייה ולסייע בידה בנושא הכספי.

4. הוועדה סבורה שעל משרד הפנים לנכש בהקדם עם העירייה חוכנית הבראה נוספת שתאפשר לעירייה לתפקד בצורה סדירה.

הכנסת העבירה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה ביום י"ד בתמוז התשמ"ה, 3 ביולי 1985, את הצעתו של חבר הכנסת פסח גרופר בנושא האמור.

הוועדה קיימה ישיבה אחת ושמעה נציגים מטעם משרד הפנים, את ראש עיריית צפת וחברים ממועצת עיריית צפת.

לאחר שמיעת דברי המשתתפים הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה רשמה לפניה דברי ראש עיריית צפת, כי העירייה נוקטת פעולות כדי להעלות את העירייה על דרך המלך: מסי הארנונה הועלו 4 פעמים במרוצת 18 התורשים

כו. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "הנוף הפתוח"

מר שגיא הדגיש כי עיקר ייעודם של שטחי הנוף הפתוח הוא בעצם היותם פתוחים, אך גם שילובם הנכון בין השמורות והגנים הלאומיים הוא חשוב. חשיבות מיוחדת נודעת לביצוע סקרים ולאיסוף נתונים על שטחי הנוף השונים על-ידי הגופים הרלבנטיים, על-מנת שאפיוניהם וייחודם יבואו לכיטוי בכל תהליך של עיצוב תוכניות פיתוח. אישורן וביצוען.

הובעה דאגה מיוחדת למתרחש בשטחים הפתוחים שבין שמורות הטבע ובין שטחי הבינוי האינטנסיביים, ובמיוחד לשילוב כבישים והשפעתם על הנוף.

הודגשה הסכנה שבחוסר התיאום בין גורמי התכנון החל משלבי הראשוניים, וכן דובר על הצורך לשלב את האחרים לשמירת הטבע והנוף בתהליכי התכנון והבנייה מראשיתם. כמו כן, הודגש הצורך בהתוויית מדיניות לאומית, שתחייב את כל הגורמים לשמור על משאבי הנוף הפתוח, להשתמש בהם ולפתחם כראוי.

אכיפת חוק התכנון והבנייה היא תנאי למניעת הריסתם של נופים פתוחים על-ידי בנייה פרוצה ובלא רשיון. ביצועו של חוק הניקיון בעזרת הפעלת הקרן לשמירת הניקיון עשוי לתרום לניקיונם של הנופים הפתוחים ולשיפורם.

התמונה הכללית שנצטיירה בתום הדיון היא, שחוקים לשמירת ערכי טבע ונוף ולמניעת מפגעים בשטחים הפתוחים — קיימים, כלים ואמצעים — לא חסרים, מה שחסר הוא תיאום ושיתוף פעולה בין הגורמים המטפלים בנושא.

לאחר שמיעת דברי המשתתפים הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה קובעת כי על אף ההתפתחות החיובית כמורעות לשמירה על הטבע אין התייחסות מספקת לשמירת נופי הארץ הפתוחים והגנה עליהם, וזאת כתוצאה מהעדר התייחסות נאותה לערכים אלה כרשויות התכנון והבנייה. כדי להבטיח שמירת דמותו של הנוף הפתוח מראשיתם של תהליכי הפיתוח, הוועדה ממליצה בפני רשויות התכנון:

להגביר את משקל שמירת הטבע והנוף מראשית התכנון ובתהליכי הביצוע על-ידי שילובם של הגורמים העוסקים בנושא: להתוות מדיניות לאומית שתחייב את כל גורמי התכנון והבנייה ולהתבסס על נתונים של ערכי הטבע והנוף בכל תכנון וביצוע בשטחים הפתוחים.

(בהקשר זה הוועדה רושמת לפניו בחיוב את מאמציהם של גורמי שמירת הטבע והשטח — החברה להגנת הטבע, רשות שמורות הטבע, רשות הגנים הלאומיים ומינהל פיתוח הקרקע בקרן-הקיימת לישראל ושל מוסדות המחקר — האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת תל-אביב בביצוע סקרים ובאיסוף נתונים מהשטח לקביעת הייחוד הנופי ורגישותו, וקוראת לשאר גורמי התכנון ולגורמים הפעילים בשטח להצטרף למאמצים אלה ולסייע לקידומם.)

2. כדי להבטיח את הגיל ייש לשלב גורמי שמירת הטבע כרשויות התכנון והבנייה כחברים מן המניין.

3. כדי לקדם את נושא השמירה על ערכי הטבע והנוף, פונה הוועדה לממשלה לדון ולקבל החלטות באשר לתוכניות

הכנסת החליטה להעביר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה ביום כ"א בשבט התשמ"ה, 12 בפברואר 1985, לדיון ולהסכת מסקנות הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דב שילנסקי בנושא האמור.

הוועדה קיימה שלוש ישיבות בנושא. השתתפו בהן נציגים מטעם החברה להגנת הטבע, רשות שמורות הטבע, השירות לשמירת איכות הסביבה, משרד החקלאות, מינהל פיתוח הקרקע בקרן-הקיימת לישראל, משרד המשטרה, משרד הפנים ומע"ץ.

חבר הכנסת דב שילנסקי העלה את הנושא בעקבות פנייתם של ה"ה יואב שגיא ודליה רו מהחברה להגנת הטבע לקיים ב"שבוע שמירת הטבע" דיון בשמירת הנוף הפתוח. חבר הכנסת שילנסקי הדגיש כי בתכנון וביצוע של פעולות התיישבות ופיתוח אין רשויות התכנון והגופים הממלכתיים המבצעים נותנים את המשקל הראוי לשמירת ערכי הטבע והנוף, וכי שטחים המתוכננים לפיתוח עתידי — אין בהם טיפול וטיפוח, והם הפוכים בהדרגה לאתרי אשפה ופסולת ולנחלי ביוח מצחינים. כך מדוהמים גם צדי דרכים, מדרונות הרים, חופי ים וחלקות יער ירוקות וסלעיות.

בכנסת נחקקו חוקים למלחמה במפגעים כרשות הרבים ובכלל זה בשטחים הפתוחים. כמו חוק הניקיון וחוק התכנון והבנייה. חוקים אלה מעניקים סמכויות נרחבות לגופים האחראיים לביצועם, אך מסתבר כי חוק התכנון והבנייה אינו מבוצע — במיוחד באזורים המוגדרים רגישים — ואילו החוק לשמירת הניקיון אינו נאכף בהיקף הנדרש. מנהל רשות שמורות הטבע אורי ביידיץ' טוען כי המשטרה אינה מסייעת די הצורך. הוא סיפר כי מיום שנפתח הכביש מוואדי-ערה ליישוב מ"עמי הפכו השטחים שלידו לאזור בנייה פראית. מר ביידיץ' התריע כי היישוב מ"עמי כבר מוקף מבנים בלתי חוקיים ואוזלת היר באכיפת החוק ומכש.

מנהל הסירות הירוקה, איש משרד החקלאות, אלון גלילי, אמר כי המשטרה דווקא רוצה לאכוף את חוק התכנון והבנייה אך משרד הפנים מעכב בידה. בתזכיר שהוגש על-ידי גלילי לוועדה ומתייחס לבנייה הבלתי-חוקית בשטחים הפתוחים נאמר, כי בנגב יש כיום כ-1,300 צווי הריסה שיפוטיים, שהדיון המשפטי בהם חס אך הריסתם לא בוצעה. כפועל — כך נאמר בתזכיר — נעשית פריסת הבנייה לאורך צירי הכבישים והיא משבשת כל תכנון קיים ואף את אפשרות התכנון לעתיד. נוסף על כך, אי-אכיפת חוק התכנון והבנייה מהווה סיוע ואמצעי לתפיסת קרקע בממדים עצומים. סך כל הקרקע התפוסה מגיע כיום בנגב לכ-400,000 דונם. גם חוק הניקיון אינו נאכף בהיקף הדרוש. שר המשטרה מינה ד"ר מ'1,000 מתנדבים לאכוף את חוק שמירת הניקיון, אלא שיכול הפקחים ועום. מנהל השירות לאיכות הסביבה במשרד הפנים ד"ר אורי מרינוב מסר לוועדה, כי 1,000 הפקחים רשמו בחודשים האחרונים כ-100 דוחות.

בדיון השתתפו הרגיש מזכיר החברה להגנת הטבע מר יואב שגיא, כי תפקידם המכריע של הנופים הפתוחים בעיצוב שמירת ערכי הטבע והנוף מתבטא בהיותם מרכיבים מרכזיים בהעמקת הקשר למולדת, כשמירת מורשת העבר ובטיפוח איכות חיים בהווה ובעתיד. כן הדגיש את סכנת הפגיעות הקשות והמיותרות בנוף הארץ עד כדי פגיעה בשלמותן של יחידות נוף שלמות במהלך הפיתוח.

* מסקנות אלה באות במקום המסקנות שהוגחו על שולחן הכנסת ביום י"ג בתמוז התשמ"ה, 2 ביולי 1985, באותו נושא.

6. הוועדה מציינת בצער כי החוק לשמירת הניקיון אינו נאכף במידה הנדרשת וכי הרס ופגיעה בנוף הארץ כתוצאה מהשלכת פסולת לרשות הרבים הולכים וגמשים.
4. הוועדה קוראת לכל הגורמים הממלכתיים והציבוריים לפעול ביתר תיאום ושיחוף פעולה כדי להבטיח אכיפת החוקים נגד מפגעים בשטחים הפתוחים.
5. הוועדה קוראת לשר הפנים, המופקד על ביצועו של חוק התכנון והבנייה, לפעול ביתר שאת לאכיפתו של החוק הנדרש.
7. הוועדה מדגישה כי התערבות למניעת אכיפתו של החוק באזור כלשהו כמוה כמתן יד לאי־כיבוד החוק.

כח. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "סגירת בתי־ספר לנערים עובדים"

- הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ"ח בשבט התשמ"ה, 19 בפברואר 1985, את הצעה לסדר־היום של חברת הכנסת אורה נמיר בנושא האמור.
- הוועדה דנה בנושא בישיבתה ביום י"ב בתמוז התשמ"ה, 1 ביולי 1985. בישיבתה שמעה הוועדה את נציגי משרד העבודה והרווחה, את מנכ"ל רשת "עמל" מר אורי אגמי ואת סמנכ"ל רשת "אורט" מר עוזי מלמד.
- לוועדה נמסר כי בארץ קיימים 120 בתי־ספר לנערים עובדים, לומדים בהם כ־8,000 נערים עובדים. רובם של בתי־הספר שייכים לרשתות "עמל" ו"אורט". עוד כ־5,000 נערים לומדים בקורסים תעשייתיים ובכיתות־העשרה קדם־מקצועיות. בבתי־ספר אלה לומדים נערים משכבות המצוקה בעיקר, שנפלטו ממערכת הלימודים בבתי־הספר החינוכיים והמקצועיים, והדרך היחידה לאפשר להם להשתלב בחברה ובצבא על־ידי העלאת רמת השכלתם היא באמצעות בתי־הספר לנערים עובדים, הן במסגרת חוק התניכות והן במסגרת חוק עבודת הנוער. אלה מבטיחים לנערים אלה יום לימודים אחד לפחות, כן תשע שעות בשבוע.
- לוועדה נמסר על מסלול לימודים חדש שנפתח לאחרונה, של שני ימי לימודים בשבוע, שש שעות בכל יום, למען אותם נערים המתקשים לעמוד ביום לימודים ארוך אחד של תשע שעות רצופות. הוועדה שמעה כי לאותם נערים שעדיין נשארו במסלול הקודם קוצץ מספר השעות השבועיות מתשע לשמונה.
- עוד נמסר לוועדה כי תלמידי בתי־הספר לנערים עובדים אינם נהנים כיום מכספי היטל החינוך התיכון הנגבה על־ידי הביטוח הלאומי למימון החינוך התיכון.
- הוועדה שמעה כי 60 כיתות מתוך 960 הכיתות של בתי־הספר לחניכים נסגרו השנה, וכי בתי־הספר של רשת "עמל" בבית־שאן ובנהרייה נסגרו. הקיצוצים הקיפו את כל 120 בתי־הספר לנערים עובדים בארץ, אם על־ידי סגירת כיתות ואם על־ידי צמצום במספר שעות הלימודים. כל זאת למרות העובדה
- הוועדה מציינת בצער כי החוק לשמירת הניקיון אינו נאכף במידה הנדרשת וכי הרס ופגיעה בנוף הארץ כתוצאה מהשלכת פסולת לרשות הרבים הולכים וגמשים.
 - לכן, הוועדה קוראת למשטרה ולמערכת החינוך להירתם בכל כוחם להגברת הפיקוח ולהעמקת המודעות בקרב מבוגרים וצעירים, כדי להביא לשינוי כשמירה על הניקיון ולהבטיח בכך שמירה על ערכי טבע ונוף גם כן.
 - הוועדה קוראת ליישום מיידי של חוק שמירת הניקיון המתוקן, ולהקמת הקרן לשמירת הניקיון כמכשיר לביצועו.
 - כתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:
 1. הוועדה סבורה כי אסור שהקיצוצים בתקציב יפגעו כחלשים ובנוקשים ביותר, שבתי־הספר לנערים עובדים הוא סיכום היחיד להעלות את רמת השכלתם ולהשתלב בחברה כאזרחים יוצרים.
 2. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה להימנע מקיצוץ מספר שעות הלימודים המינימלי המוכטח לחניכים בחוק, באשר זוהי הודמנות היחידה לרכוש השכלה.
 3. הוועדה חובעת משר החינוך והתכנון ומשר האוצר להעביר לבתי־הספר לחניכים ולבתי־הספר לנערים עובדים את החלק המגיע להם במימון הלימודים על־פי חוק לימוד חובה.
 4. ועדת העבודה והרווחה פונה לשר העבודה והרווחה לבדוק אפשרות להקצות לבתי־הספר לחניכים ולבתי־הספר לנערים עובדים סכומים מן הקרן למניעת אבטלה, כדי למנוע אבטלה בקרב הנוער ולאפשר להם רכישת הכשרה מקצועית, וכדי למנוע הידרדרותם של נערים שיופלטו ממקומות עבודתם בגל הפיטורים הצפוי בימים הקרובים כמשק.
 5. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה ליוזם דיונים משותפים עם מנהלי רשתות "עמל" ו"אורט" כדי למצוא פתרונות אלטרנטיביים מוסכמים במקומות בהם נדרשים קיצוצים וצמצומים.
 6. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול במיוחד לגבי חניכי בתי־הספר "עמל" בבית־שאן שנסגר למציאת סידור חלופי הולם במקום מגוריהם.
 7. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה לדווח לה על ביצוע המסקנות כעבור שלושה חודשים.

כט. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "צמצום תקנים בשירות למפגר"

- הוועדה דנה בנושא בשלוש ישיבות, ובהלכן שמעה את סגן שר העבודה והרווחה ואת נציגי המשרד, את נציגי משרד החינוך והתכנון, את נציגי אק"ם, נציגי הורים ומנהלי מוסדות למפגרים.
- הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ט"ז בטבת התשמ"ה, 9 בינואר 1985, הצעה לסדר־היום של חברי הכנסת אורה נמיר ומתתיהו פלד בנושא האמור.

פוטרו, כדי לאפשר רמה מינימלית סבירה של טיפול ושירות לחוסים.

2. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול לביטול האבחנה בין עובדי חקן לעובדים ארעיים במעונות למפגרים, כאשר גם העובדים הארעיים ממלאים תפקידים קבועים בטיפול בחוסים, ופיתוריהם אינם מאפשרים הפעלתם התקנה של המוסדות. ככל מקרה, הוועדה תובעת שהחקן במוסדות לא יפתח מעוכר אחד על 12 חוסים.

3. הוועדה מביעה הערכה לארגון אק"ם על פעולתו למען המפגרים ומשפחותיהם. הוועדה קוראת לשר העבודה והרווחה לפעול לעידוד הגופים המתנדבים להגברת מעורבותם בנושא. עם זאת, הוועדה סבורה כי האחריות לטיפול במפגר מוטלת על המדינה, עם איפח החוקים הקיימים בעניין הטיפול במפגרים, הפיקוח על המעונות וחוק לימוד תוכה.

4. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול עם שר האוצר להשוואת התקנים של עובדי החינוך במוסדות למפגרים עם התקנים הנהוגים במערכת החינוך.

5. הוועדה תובעת משר האוצר ומשר העבודה והרווחה לפעול לקליטת מפגרים בכל המקומות הפנויים במוסדות שאינם מאוישים כיום מחוסר תקציב.

6. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה לדווח לה על ההתקדמות בנושא כעבור שלושה חודשים.

הוועדה שמעה על המצב החמור במוסדות למפגרים, עקב הקיצוץ בתקנים והקפאת ההתקשרויות. לוועדה נמסר כי ב-60 המוסדות הממשלתיים למפגרים, שחוסים בהם 5,000 מפגרים, קוצצו בשנים האחרונות 181 תקנים ופוטרו 150 עובדים ארעיים. הקפאת ההתקשרויות גרמה לחוסר אפשרות לעמוד בתנאי תחזוקה מינימליים במעונות. הקיצוצים וההקפאות גרמו לכך, שבמקום עובד אחד על 12 חוסים — כמתחייב מן התקנים שנקבעו בשעתם כמינימום הכרחי — יש במקרים רבים עובד אחד על עד 20 חוסים. פירוש הדבר, שאין מי שילביש את החוסים ויאכילם ואין כוח-אדם להבטחת טיפול ראשוני, פסי ובטיחותי במפגרים החוסים, עקב כך, גדל מספר התאונות והמחלות הן בין החוסים והן בין העובדים.

בחדש יוני נאלצו מנהלי מוסדות להודיע למשפחות החוסים כי עליהם להוציא את ילדיהן מן המוסד. ביום 24 ביוני 1985 פנתה הוועדה לוועדת החריגים לשחרר מייד את המוסדות למפגרים מהקפאה בכוח-אדם ובהתקשרויות.

בחום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה סבורה כי אין להחיל קיצוצים בתקציב על השכבות החלשות והפגיעות ביותר בחברה.

2. הוועדה פונה לשר האוצר ולשר העבודה והרווחה להימנע מכל פיטורים והקפאה של עובדים במוסדות למפגרים — הן עובדים בחקן והן עובדים ארעיים.

הוועדה תובעת להחזיר לעבודה את העובדים שכבר

ל. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "הקלות וזכויות לציבור החירשים"

להגדרת נכותם ולקביעת אחוזי הנכות בהתחשבות בליקויי הדיבור הקיימים אצל רבים מן החירשים.

כן פונה הוועדה לשרים ליזום חקיקה שתעגן בחוק את זכויות החירשים לעזרים רפואיים ותקבע את הרשות המוסמכת שתטפל בנושא.

2. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול לריכוז כל הטיפול בשיקום חירשים, המפועל כיום במשרדים שונים, במסגרת אחת. בכלל זה שיקום אישי ושיקום במסגרת הקהילה.

3. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול באמצעות המוסד לביטוח לאומי לקביעת קריטריונים למתן גמלה חודשית וקצבה מיוחדת במקרים מסוימים גם לחירשים עובדים.

4. הוועדה פונה לשר לפעול למתן קצבה לשירותים מיוחדים לילדים חירשים מיום שנתגלתה נכותם, אף אם הם מתחת לגיל המוכה אותם כיום לקצבה המיוחדת.

5. עד להסדרת הנושא הוועדה פונה לשר האוצר להעביר למשרד הבריאות כדחפיות את הסכומים הנדרשים לרכישת מכשירי שמיעה לחירשים, כדי לחסל את חור המחסים למכשירים אלה. הוועדה פונה לשר הבריאות שלא לכוון את ההקצבה לרכישת מכשירי שמיעה בסעיף ההקצבה הכללי של עזרים רפואיים לנכים אחרים.

הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה, שר האוצר ושר הבריאות לדווח לה תוך שלושה חודשים על ביצוע המסקנות.

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ח' בטבת התשמ"ה, 1 בינואר 1985, את ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת עדנה סולורד בנושא האמור.

הוועדה דנה בנושא בשתי ישיבות, ובמהלכן שמעה, בין היתר, נציגים מטעם משרד העבודה והרווחה, מטעם המוסד לביטוח לאומי, נציגי משרד הבריאות ונציגי ארגוני החירשים "מח"א", "קשב", "שמע", ונציגי אגודת החירשים.

הוועדה שמעה כי מספר החירשים בישראל מגיע כיום לכ-5,000, מהם כ-3,000 גם אילמים. כ-5% מכלל האוכלוסייה מוגדרים כ"כבדי שמיעה". מספר הילדים החירשים עד גיל 18 מגיע לכ-1,000. 360 ילדים חירשים עד גיל 8 מקבלים קצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי.

חמישה ארגונים מטפלים כיום בחירשים: ארגון "מח"א", ארגון "שמע", אגודת החירשים, ארגון "קשב", וארגון "נוער הדממה". הטיפול בנושא החירשים מפועל כיום בין כמה משרדי ממשלה — משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה, משרד הביטחון, משרד החינוך והתרבות, והמוסד לביטוח לאומי.

הוועדה שמעה על הפגיעה הקשה בציבור החירשים עקב הקיצוצים התקציביים, בעיקר בתקציבים לרכישת מכשירי שמיעה. הפגיעה קשה במיוחד בילדים חירשים.

בחום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה ולשר הבריאות ליזום חקיקה שתבטיח את זכויות החירשים בכל הנוגע

לא. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "סבלם של נכים נוכח קיצוצי תקציב"

לאחרונה מ-10% ל-25% ממחיר המכשיר, וגם אז נאלצים הנכים להמתין חודשים רבים, משום שלרשות המשרד לא הועמדו משאבים מספיקים.

הוועדה שמעה כי מתוך התקציב שאושר למשרד הבריאות ב-1984 לא הועבר בפועל סכום של כ-200 מיליון שקל, דבר שמנע מן המשרד אפשרות להיכנס להתחייבויות לרכישת מכשירים. אי לכך לא נוצל השנה סכום של כ-56 מיליון שקל שהיה בתקציב למטרה זו.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לזיום חקיקת חוק שיבטיח את זכותם של הנכים לקבלת עזרים רפואיים ויקבע את הרשות המוסמכת שתטפל בנושא.
2. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול לריכוז הטיפול בשיקום נכים, בכלל זה נכים קשישים וילדים, המפוצל כיום בין משרדים שונים, במסגרת אחת שתטפל גם בשיקום אישי ובשיקום במסגרת הקהילה.
3. הוועדה פונה לשר האוצר להעביר למשרד הבריאות את כל הסכומים המגיעים לו בנושא מכשור רפואי לנכים, כמתחייב מן התקציב.
4. הוועדה ממליצה בפני שר העבודה והרווחה ושר המשפטים לרכז את פעולות הוועדות הרפואיות מחוץ לכותלי הביטוח הלאומי.
5. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה, משר האוצר ומשר הבריאות לדוות לה על ביצוע המסקנות כעבור שלושה חודשים.

לב. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "סגירת המרכז להמופיליה בבית החולים 'שיבא'"

העקרונות אם בכלל יש צורך במרכז ארצי להמופיליה או שניתן לפצל את הטיפול בין בתי החולים האזוריים שהחולים מתגוררים בקרבתם.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה רושמת לפניה את הודעת מנכ"ל משרד הבריאות במכתבו מיום 24 ביולי 1985, כי במרכז הרפואי "שיבא" תוקם יחידה ארצית לטיפול בחולי המופיליה.
2. הוועדה רושמת לפניה את הודעת מנכ"ל משרד הבריאות במכתבו מיום 24 ביולי 1985, כי הנושא של העברת ההקצבה של 20 מיליון שקל למרכז הארצי בבית החולים "שיבא" בא על פתורו, ובית החולים "שיבא" תוקצב בהתאם.
3. הוועדה ממליצה בפני שר הבריאות לוודא כי בעתיד יתוקצב המרכז כיחידה עצמאית נפרדת, ולא במסגרת התקציב הכולל של בית החולים "שיבא". הוועדה ממליצה בפני שר הבריאות לעקוב מקרוב אחר העניין ולוודא כי הסכום הזה אכן יועבר ליחידה הארצית.
4. הוועדה מביעה הערכה לסגן-אלוף ד"ר אברהם מרטינוביץ על פעילותו לעזרת חולי ההמופיליה בארץ. הוועדה רושמת לפניה את הודעת מנכ"ל משרד הבריאות במכתבו מיום 24 ביולי 1985, כי הפרופסור זליקסון מבית החולים "איכילוב" יקבל מינוי של מנחה ארצי מקצועי.

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ט"ז בטבת התשמ"ה, 9 בינואר 1985, את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מוחמד מעיר בנושא האמור.

הוועדה דנה בנושא בשתי ישיבות. לפני הוועדה הופיעו, בין היתר, סגנית שר הבריאות, נציגי המוסד לביטוח לאומי, נציגי משרד האוצר, נציגי אגף השיקום במשרד העבודה והרווחה, יושב-ראש ארגון הנכים הכלליים, יושב-ראש ועד ההורים של ילדים נכים, נציג איל"ן, נציג ארגון הגג של הנכים ומוזכרת איגוד העובדים הסוציאליים.

הוועדה התרכזה בדיוניה בנושא המכשור הרפואי והעזרים הרפואיים לנכים בעיקר.

הוועדה שמעה כי כ-570 נכים ממתינים כיום לקבלת מכשירים רפואיים, מהם 381 ממתינים לכיסאות גלגלים, והיתר — למכשירים רפואיים אחרים, בכללם מכשירי שמיעה, הליכוניק, מכשירי-עזר לעיוורים וכו'.

הוועדה שמעה על התקלות בטיפול בנושא הנכים עקב ריכוזי הרשויות המטפלות בנושא — משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה והמוסד לביטוח לאומי, ועל הקשיים הנגרמים לנכים הנדרשים למצוא דרכם בסבך הבירוקרטי של הרשויות השונות.

הוועדה שמעה על מצוקתם של הנכים הנדרשים לשאת בהוצאות עצומות לרכישת מכשירים שמחירים אלפי דולרים, הוועדה שמעה כי מאז הוחלט ב-1978 על העברת הטיפול ברכישת מכשירים רפואיים לנכים אל משרד הבריאות, חל כרסום בתקציב המועבר לרשות המשרד בנושא זה, ההשתתפות העצמית של הנכים ברכישת המכשירים הועלתה

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ"ז באדר התשמ"ה, 20 במרס 1985, את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת א' ורדיגר בנושא האמור.

הוועדה דנה בנושא בישיבתה ביום 26 ביוני 1985, ובמהלכה שמעה את מנכ"ל משרד הבריאות ואת נציגת משרד האוצר, את נציג בית החולים "שיבא" ואת נציגי האגודה להמופיליה.

הוועדה שמעה כי 300 חולי ההמופיליה בארץ סובלים ממחסור בתרופות וכי המרכז היחיד בארץ לטיפול בחולי המופיליה, הנמצא בבית החולים "שיבא", הפסיק לקבל חולים משום שאינו מסוגל לשאת במעמסה התקציבית. העלות הכוללת של תרופות לחולי המופיליה הסתכמה בשנת 1984 בכ-2 מיליוני דולרים. במקרה מסוים הגיע מחיר הטיפול בחולה אחד ל-600,000 דולר.

הוועדה שמעה כי היתה אי-בהירות בנוגע להעברת 20 מיליון שקל לבית החולים "שיבא" לצורך הטיפול בחולי המופיליה — אם אכן יועד הסכום הספציפי לנושא זה או נכלל בתקציבו הכללי של בית החולים. כן שמעה הוועדה על מחסור חמור בתרופות לחולי המופיליה בבית החולים "שיבא".

הוועדה שמעה כי עם העברתו של הפרופסור זליקסון לבית החולים "איכילוב" בתליאביב עלתה השאלה אם להשאיר את המרכז להמופיליה בבית החולים "שיבא" או להעבירו לבית החולים "איכילוב". זאת, נוסף על השאלה

5. הוועדה פונה לשר הבריאות למצוא פתרון מידי לכביית המחסור בתרופות לחולי המופליה.
6. הוועדה מבקשת משר הבריאות לדווח לה תוך שלושה חודשים על ההתקדמות בטיפול בנושא.

לג. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "אבטלה בבית-שאן"

הנמוכים ביותר במשק — חוסס פני עצירים רבים שילוב נאות בעבודה ומחמיר בהכרח את מצב החסוקה בעיר.

בתום דיוניה, הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה תובעת משר התעשייה והמסחר להקדיש תשומת לב מיוחדת לבית-שאן ולזרז את הטיפול בהפניית השקעות לפיתוח מפעלים ולהרחבת מפעלים קיימים. על המשרד להתמקד במיוחד במפעלים עתידי, שיבטיחו מגוון תעסוקתי מתאים למשתתרי צבא, לצעירים ולבעלי השכלה.

2. הוועדה פונה לשר התעשייה והמסחר לפעול כחיתופות למציאת קונוה למפעל "פליר" בבית-שאן.

3. הוועדה תובעת משר העבודה והרווחה לפעול להקמת מרכז להכשרה מקצועית בבית-שאן, עם הכטחה של שיתוף פעולה בין רשתות "עמל" ו"אורט" ועם תיאום עם משרד התעשייה והמסחר והתאמת תוכנית הלימודים לצרכים הצפויים של תעשייה מתפתחת באזור.

4. הוועדה פונה לשר התיירות לפעול לפיתוח אתרי התיירות הטבעיים של בית-שאן, בין היתר התיאטרון והסריאה, כדי לנצל את הפוטנציאל התיירותי העצום של האזור.

5. הוועדה פונה לשר האוצר ולשר הפנים שלא להחיל את גזירות הפיטורים כימים אלה על עובדי המועצה המקומית בבית-שאן, עקב ההשלכות הקשות העלויות להתפתח מהתגברות האבטלה במקום.

6. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה, משר התעשייה והמסחר ומשר התיירות לדווח לה תוך שלושה חודשים על ההתקדמות בנושא.

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום י"ד כחמוז התשמ"ה, 3 ביולי 1985, את ההצעה לסדר-היום של חברי הכנסת י' צבן, א' נמיר ור' כהן בנושא האמור.

בחודשים האחרונים קיימה הוועדה ביוזמתה כמה דיונים במצב האבטלה בבית-שאן, ובמהלכם שמעה את ראש מועצת בית-שאן, את נציגי מועצת הפועלים במקום ונציגים של משרדי הממשלה — האוצר, הפנים, העבודה והרווחה, התעשייה והמסחר, התיירות וכן את נציגי רשות הגנים הלאומיים.

ב־13 בדצמבר 1984 ביקרו חברי הוועדה בבית-שאן ועמדו על בעיותיה מקרוב.

לוועדה הוברר כי זה כחצי שנה עומדת בית-שאן במקום ראשון בין מוקדי האבטלה בארץ. שיעור האבטלה בה מגיע ל-11% מכוח העבודה. כל מפרנס חמישי בעיירה מובטל. באחורונה נסגרו בעיר כמה מפעלים, ביניהם המפעלים "מזרל-טון", "פליר", ו"רונוסר", וברשות המקומית עומדים לפטר, על-פי הוראת משרד הפנים, 100 מבין 305 העובדים. התחזית לתקופה הקרובה קשה: לפי ההערכה ייפלטו כ-10% עד 15% מן העובדים במפעלים המקומיים. 200 מבני המקום לומדים במוסדות להשכלה גבוהה, ו-50 מהם מסיימים מדי שנה. 300 מבני בית-שאן מסיימים בכל שנה את שירותם בצה"ל.

הוועדה שמעה בדאגה על המשבר במפעל "פליר" בבית-שאן ועל פיטורי 104 עובדיו. מדובר במפעל חדיש ומשגשג שלרשותו מכוניות מן החדשות ביותר ויש הזמנות רבות לתוצרתו.

המבנה החד-גוני של רובה המכריע של התעשייה בבית-שאן — תעשיית מזון וטקסטיל, שהשכר המשולם בהן הוא מן

לד. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "הבטחת הכנסה ומענק אבטלה לחברי המושבים שלא

עוסקים בחקלאות"

במושב אך אין להם משק משלהם ואין להם עבודה חלופית במושב.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה פונה לשר החקלאות לפעול להבראה כלכלית של המושבים, כדי שהחקלאים יוכלו להתפרנס ככבוד ממשקם ולא יהיו נזקקים לדמי אבטלה או להבטחת הכנסה.

2. הוועדה ממליצה בפני שר העבודה והרווחה לבדוק שנית את כללי הזכאות של חברי המושבים להבטחת הכנסה, וכן להתקין בחוק הביטוח הלאומי תקנות ביטוח אבטלה, שלפיהן יהיו חברי המושבים מבוטחים בענף ביטוח אבטלה ויחולו עליהם הזכויות והחובות בעניין תשלום דמי ביטוח לענף זה.

3. הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה ומשר החקלאות לדווח לה תוך שלושה חודשים על ההתקדמות בנושא.

הכנסת העבירה ביום כ"ז באדר התשמ"ה, 20 במרס 1985, לוועדת העבודה והרווחה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אפרים שלום בנושא האמור.

הוועדה דנה בנושא בישיבתה ביום 29 ביולי 1985, ובמהלכה שמעה את נציגי משרד העבודה והרווחה, את רשם האגודות השיתופיות ואת מזכיר ארגון המועצות האזוריות שליד המרכז החקלאי.

הוועדה שמעה כי 100 מבין 365 המושבים הרשומים בישראל נמצאים כיום על סף פיורוק, ארבעה מהם בהליכי פיורוק ממש.

חברי המושבים נחשבים "עצמאים" לצורך חוק הביטוח הלאומי. כתור שכאלה הם אינם מבוטחים בביטוח אבטלה ואינם זכאים לדמי אבטלה, אף כי המשכר הכלכלי, שאליו נקלעו מרבית המושבים, לא נגרם תמיד באשמתם. מאחר שלא כל חבר מושב קובע לעצמו את ענפי הייצור ואת המכסות, המצב חמור במיוחד לגבי בני מושבים צעירים המתגוררים

לה. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "מצוקתם של בתי-חולים"

הסכומים שאושרו ואיננו מאפשר לבתי-החולים לחנן רכישות בצורה מסודרת ולעמוד בלוח התחייבויות.

כסיום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות האלה:

1. הוועדה מכיעה דאגתה נוכח המצב החמור שאליו נקלעו בתי-החולים. הוועדה פונה לשר הבריאות לפעול להמשך תפעולם התקין של בתי-החולים הכלליים והסיעודיים, לקיים את מערכת האשפוז ברמה הנאותה והדרושה ולמנוע את הידרדרותה, כדי שרופאים לא יאלצו להדרש להכריע בין גורלות של חולים.
2. הוועדה רושמת לפנייה את הודעת שר הבריאות, כי בשלב זה אין כוונה לבנות תשלום בעד שירותי הבריאות הניתנים לאוכלוסייה המבוטחת.
3. הוועדה פונה לשר הבריאות לפעול עם הנהלות בתי-החולים להכנה ולביצוע של תוכניות התייעלות בבתי-החולים, כדי להביא לייעול ולחיסכון בכל אחד מבתי-החולים, ולמנוע כל פגיעה בחולים הנוקמים לאשפוז ולטיפול.
4. הוועדה פונה לשר הבריאות לפעול להסדרה מיידית של ההתחשבות עם קופות-החולים וקביעת החמיכות של המשרד בקופות-החולים.
5. הוועדה פונה לשר הבריאות ולשר האוצר להורים את הכספים המאושרים לבתי-החולים בשיטה שתמנע שחיקת הסכומים וירידת ערכם מיום האישור ועד להעברתם בפועל.
6. הוועדה מבקשת משר הבריאות לדווח לה תוך שלושה חודשים על ביצוע המסקנות.

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ"א בטבת התשמ"ה, 14 בינואר 1985, את ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת צ' ביטון, י' ארצי, ר' שם-טוב, ר' כהן, ג' כהן ונ' שליטא בנושא האמור.

הוועדה שילבה את דיוניה בנושא עם דיונים, שיזמה היושבת-ראש חברת הכנסת אורה נמיר, על מצב בתי-החולים ועל מדיניות האשפוז.

הוועדה דנה בנושא בארבע ישיבות, ובמהלכן שמעה את שר הבריאות מדרכי גור, את יושב-ראש מרכז קופות-החולים הפרופסור חיים דורון, את פרופסור משה ירון מנהל בית החולים "אסף הרופא", את ד"ר אברהם סטינגר סגן מנהל בית החולים "רמב"ם", את ד"ר משה מודעי סגן מנהל בית-החולים "שיבא", את ד"ר משה משיה מנהל בית-החולים "הלל יפה", ואת נציגי משרד הבריאות ומשרד האוצר.

הוועדה שמעה על המשכר הכספי הקשה שאליו נקלעו בתי-החולים, בעיקר בתי-החולים הממשלתיים. שהביא לאזילות המלאים בתרופות, בצידור רופא, כמזון, בחמצן, ובחוסר אפשרות לעמוד בתשלומי חשמל ומים. המצב החמיר עוד יותר בעקבות הקיצוצים הנדרשים בימים אלה בתקציב המדינה, ובכלל זה תקציב משרד הבריאות, שפגעו קשה בהזרמת הכספים לבתי-החולים.

הוועדה שמעה מפי שר הבריאות כי במצב שנוצר יש סכנה שיהיה הכרח להפעיל מערכת של קיצוצים עם קביעת עדיפויות לסגירת מחלקות ולהפסקת שירותים בבתי-החולים.

הוועדה שמעה על החובות העצומים שאליהם נקלעו בתי-החולים, בין היתר בגלל הפיגור המתמשך בהעברה הכספים עלידי משרד האוצר ומשרד הבריאות, הגורם לשחיקת

לו. ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "תקיפת זקנים ושדירתם"

נציג משרד העבודה והרווחה ד"ר מנחם הורוביץ הגיש לוועדה נייר-עמדה של משרדו בנושא ההצעה לסדר-היום.

מנהלת השירות לקשישים בעיריית ירושלים גב' דליה לכיא הגישה לוועדה הצעות מטעם עיריית ירושלים למניעת אלימות כלפי קשישים.

לאחר דיון בנושא האמור מגישה הוועדה את המסקנות האלה:

1. אלימות נגד קשישים וזקנים יוצרת תחושה של חרדה מתמדת בקרב אוכלוסייה חסרת אונים זו ומביאה להרס איכות חייהם. יש לעשות מאמצים לפזר תחושה זו ולטעת בקרבם רגש ביטחון.
2. המשטרה והמשמר האזרחי יגבירו את סיוריהם באזורים שבהם מתגוררים קשישים וזקנים.
3. אנפי הרווחה ברשויות המקומיות יעבירו לידי המשטרה רשימה של הקשישים הזקנים, כדי שהמשטרה תוכל להגביר סיוריה באזורי מגוריהם ותחדק שמירתה ליד בנק הדואר בימי קבלת קצבת הביטוח הלאומי.
4. שר העבודה והרווחה נדרש לזיום פעולה ממלכתית וציבורית לרכישת "מכשיר מצוקה" לכל קשיש בישראל. מתוך בריקה במשטרה. הוברר כי מסופיהם מסוגלים

מליאת הכנסת העבירה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה ביום כ"ח בטבת התשמ"ה, 20 בינואר 1985, הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת מ' פלד, ב' בן-אליעזר, ז' עטשי, ש' דורון וג' כהן בנושא האמור.

הדיון בהצעה האמורה שולב עם הדיון בשתי הצעות נוספות. האחת בנושא התרופות הביטחון האישי ועליית הפשיעה בישראל של חבר הכנסת אוריאל לין והאחרת בנושא נקיטת צעדים למניעת ריבוי מעשי אונס בישראל של חברי הכנסת א' נמיר, ח' דרוקמן, א' סרטי, ז' דורון ומ' פלד.

הוועדה הקדישה שבע ישיבות לדיון בהצעות האמורות וגם ערכה ביקור במשטרת מחוז תל-אביב ובמשטרת מרחב הירקון וסיירה במוקדי הפשע בתל-אביב.

במהלך הדיון בוועדה שמעה הוועדה נציגים מטעם המשטרה, משרד העבודה והרווחה, משרד המשפטים, יועץ ראש הממשלה למלחמה בטרור, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והפרופסור א' אמיר מהאוניברסיטה העברית.

הוועדה שמעה גם עדות של זקנה מירושלים שדירתה נפרצה.

הוגשו לוועדה נהלים של משטרת מחוז תל-אביב לטיפול במקרי אונס.

שתינתן חמורות שכר מענה למצוקת הקשישים בבית ככל הקשור לכתיחות, לבריאות וכדומה.

6. מעשי אלימות נגד קשישים למטרות שוד מתאפשרים לעיתים קרובות מחמת בידותם במקומות מגוריהם. שירותי הרווחה מתבקשים, על כן, לעשות מאמצים למנוע בידותם של קשישים על ידי גיוס מתנדבים, אם כגופים ואם כיחידים למטרה זו. התנדבותם של דוור חולון יכולה לשמש דוגמה לכך.

7. הציבור נקרא לסייע למטרה בדיווח על קשישים בודדים הנזקקים לעזרה, ולפעול כמתנדבים במסגרת המשמר האזרחי למען הקשישים.

לקלוט אלפי קריאות של קשישים במצוקה, אך מחוסר מכשירים בבתי הקשישים לא מנוצלים מסופים אלה אלא באופן חלקי בלבד.

5. "כפרים" נותנים אומנם מענה נאות לקשישים במצוקה, אך עד שיהיה אפשר לצייד את הקשישים במכשירים כאלה מומלצים שני פתרונות: האחד, להתקין בכתים משותפים מערכת פעמונים בין-דירתיים, בין דירת קשיש בודד לדירת זוג צעיר יותר. הפתרון השני, לחבר דירות קשישים בשיכונים שבהם מתגוררים קשישים רבים ככל בית, על ידי מערכת אינטרקום דו-סטריט, לדירת משפחה

לז. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "סכנה בפעילות מיסיונרית של המורמונים והפסקת

הקמת שלוחת האוניברסיטה המורמונית בירושלים"

שאלה אחת בלבד עמדה בפני הוועדה בדיוניה בנושא ההצעה לסדר-היום והיא: כלום נשקפת סכנה של פעילות מיסיונרית על ידי הקמת המרכז הירושלמי של המורמונים ללימודי המזרח הקרוב? לא בכדי גילתה הוועדה, ומגלה העם הישראלי בציון רגישות יתר כאשר לשאלה זו ולתשובה עליה. עם זה, אשר שבע סבל ורדיפות בשל יהדותו במשך מאות בשנים, אינו יכול לעמוד בשוויון נפש מול כל ניסיון להביא מי מבניו להחליף את אמונתו באמונה אחרת. ידוע לכול השוני המהותי המונח ביסוד שתי הדתות, היהודית והנוצרית, כאשר להמרת דת. בה בשעה שהראשונה מחמירה, מכבידה ומדקדקת, עושה האחרונה נפשות לאמונתה וכל האמצעים להשגת מטרה זו כשרים הם בעיניה. במשך הדורות גילתה הנצרות יחס עוין ליהדות, שהתבטא באפליה ופעמים רבות במעשי טבח המוניים. במקומות רבים באירופה שאליהם הגיעה הנצרות נחקקו חוקים המפלים יהודים לרעה.

המעשה האנטישמי הבולט ביותר בימי הביניים — מסעי הצלב ובכלל זה גזירות תת"ז שנגזרו על יהודי צרפת וגרמניה — היה כאשר היהודים בספרד נצטוו להמיר את דתם וכאשר האנוסים היו מהקורבנות הראשונים של רדיפות האינקוויזיציה. חרותם בלב גם מעשי ההרג וההרס בקהילות ישראל במרוצת פולין במאה השבע-עשרה הידועים בשם גזירות ת"ח—ת"ט. יהודים רבים נהרגו על קידוש-השם. גברים ונשים נשחטו וילדים נהרגו בזרועות אמותיהם, וכדברי ההיסטוריונים, לא היתה מיתה משונה בעולם שלא עשו בהם. השיא היה בימי השואה, כאשר אנשי כהונה נוצרים עמדו מנגד. ניצולי שואה רבים, החיים כיום בארץ, עודם זוכרים ככאב את סירובם של אנשי כהונה נוצרים להציל ילדים יהודים, וזאת אם היה לא יום להחליף את אמונתם. המקרים התרינים של הצלה לשם שמם אתם מלמדים על הכלל. הפצע עדיין לא הגליד והמכה טרייה.

אפס, כי זאת ייאמר לזכותו של ראש כת המורמונים בארץ, מר דוד גילברייט: הוא לא היסס מלציין ברבריו כי הוא ער לרדיפות על ידי הנוצרים. עם זאת, מעדותו למדה הוועדה לדעת, כי במקומות שיש מרכזים מורמוניים להשכלה מתקיימת פעילות מיסיונרית, פרט לסין, שבה ידועה עמדתו של המשטר לגבי הדת. ואכן, פעילות זו מהווה, על פי החומר שהוגש בפני הוועדה, יסוד מוסד בדת המורמונית. כאן המקום לציין, כי מעט הוא מספרם של המורמונים בארץ-ישראל — תריסר, ואילו ביהודה וכשומרון, ששם יש רוב ערבי, אין מורמונים כלל.

הכנסת החליטה בישיבתה ביום רביעי, כ"ב כשבט התשמ"ה, 13 בפברואר 1985, לבקש מוועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת א' ורדיגר בנושא האמור.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה מיום כ"ז כשבט התשמ"ה, 19 בפברואר 1985, להעביר את הדיון לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הוועדה קיימה חמש ישיבות וביניהן ישיבה ב"היכל שלמה" עם שני הרבנים הראשיים לישראל ועם רבה של ירושלים.

בישיבות הוועדה השתתפו ראש עיריית ירושלים מר טדי קולק וממלא מקומו מר א' כחילה ונציגים אחרים של העירייה. כן הופיעו נציגים של משרד הדתות, משרד המשפטים, משרד החינוך והתרבות, המשטרה ומינהל מקרקעי ישראל. נוסף על הנציגים הרשמיים של המשרדים השונים, פתחה הוועדה את דלתותיה בפני ארגונים ויחידים אשר פנו אליה וביקשו לשטוח את טיעוניהם בפניה. היא אפשרה להם להתבטא בחופשיות ובהרחבה בנושא ההצעה ואף קיבלה מידע חומרי. ברם, היושב-ראש דב שילנסקי הקפיד על כך, שהמשתתפים לא יחרגו מהמסגרת המוגדרת של הנושא, ולא ייכנסו לפלפול, כדי שהוועדה לא תיהפך לבמה של ויכוחים והתנצחויות. מטעם זה לא נענה יושב-ראש הוועדה לדרישת ארגון "יד לאחים" לאפשר למורמן לשעבר אדוארד דקר, שהגיע מארצות-הברית, להעיד פעם נוספת, לאחר שמסר את עדותו בכתב, ולאחר שבוועדה הוקרן סרט שהופק על ידו ותמלילו נמסר בכתב לחברי הוועדה. זאת, כדי שלא ייעשה שימוש מוגזם בוועדה כבמה לויכוחים ולניגודי דעות. גם אם קיבלה הוועדה בהסתייגות את החומר שהוגש לה על ידי מר אדוארד דקר, היא לא אפשרה לצד הנגדי ההתייחס לסיבות פרישתו מכת המורמונים ולכוונותיו לעתיד, זאת משום שהוועדה סברה כי אין זה מעניינה וכי אין זה מתפקידה להתערב בסכסוכים פנימיים בין כתות נוצריות שונות.

יושב-ראש הוועדה קיבל מכתבים רבים מכל קצוות תבל, ובעיקר מנוצרים ומאנשי כמורה מארצות-הברית. שהתריעו על הסכנה המיסיונרית הכרוכה בפעולתם של המורמונים, והזהירו את המדינה מפני הרחבת שערם לפעילות מורמונית. אולם, אף על-פי-כן, לא נתנה הוועדה למכתבים אלה משקל, מאחר שאין היא יכולה לקבל עדות בכתב, מה גם שאינה יודעת מיהו הכותב.

2. בפני הוועדה הובאו עדויות המצביעות על כך, שראשי המורמונים סירבו להתחייב בכתב שלא לקיים פעילות מיסיונרית בארץ. מר גילברייט ציין בפני הוועדה, כי עצם הדרישה להתחייבות בכתב מהווה עלבון וכי די בהתחייבות בעל-פה.
3. טיעון זה מעורר תהייה: אם התחייבות בכתב מהווה עלבון, הכיצד הם נתנו את חתימתם בעניין שבחומר, כאשר נרכשה הקרקע להקמת המרכז? או שמא הדרישה מעליבה, משום שמדובר בעניין השייך לרוח וקשור עמוק בנשמתה של האומה היהודית?
4. מר גילברייט גם שאל, מדוע לא נתבקשו ארגונים נוצריים אחרים למסור התחייבות דומה. תשובתנו היא: מדינת ישראל בהיווסדה מצאה אותם קיימים, והיה, אם נעשתה שגיאה, מן הסתם לא צריך לחזור עליה.
5. מכל מקום, מאוחר יותר, בישיבה מיום 10 במאי 1985, הודיע באיכות המרכז הירושלמי ללימודי המזרח הקרוב, עורך-הדין יוסף קוקיה, כי נשיא אוניברסיטת בריגהס יאנג מוכן להיענות לדרישת יושב-ראש הוועדה חבר הכנסת רב שילנסקי להתחייב בכתב, שהמרכז לא יקיים פעילות מיסיונרית בישראל.
6. יושב-ראש הוועדה הטיל בישיבה האמורה על יועצי הוועדה לנסח את כתב ההתחייבות עם באיכות המרכז עורך-הדין יוסף קוקיה.
7. היועצים המשפטיים ומר קוקיה לא הצליחו לגבש נוסח התחייבות מקובל על כל הצדדים. כעבור זמן ממושך למדי שלח מר קוקיה לוועדה טיוטה לא חתומה של כתב התחייבות לעיונה של הוועדה.
8. במצב דברים זה רואה הוועדה לנכון להוציא מסקנות ביניים עד שהדין בנושא ימוצה בשלמותו.
9. להלן המסקנות:
1. הוועדה פונה לנשיא אוניברסיטת בריגהס יאנג ומבקשת ממנו, מתוך הבנה לרגשות העם היהודי, ובהסתמך על הצהרות ראשי המורמונים על יחסם החם, האוהד ומלא ההבנה לעם היהודי ולסבלותיו בעבר, שלא להקים את המרכז המורמוני ללימודי המזרח הקרוב.
2. הוועדה מאמינה כי אפשר למצוא ייעוד חלופי למבנה הנמצא בראשית הקמתו, וכי יש למצוא דרך לפצות את המשקיעים על השקעתם.
3. הוועדה קובעת כי הליכי האישור למסירת שטח ציבורי לגוף זר מחייבים בדיקה מחודשת.
4. הוועדה קובעת כי לא תימסר קרקע לגורם כלשהו העוסק במישרין או בעקיפין בפעילות מיסיונרית.

הצעת מיעוט

חבר הכנסת מ' וירשובסקי, א' נחמיאס, ד' בן-מאיר וע' סולודר מציעים:

1. הוועדה רושמת לפנייה כי ראשי המורמונים בארצות-הברית ובארץ התחייבו כלפי המוסדות של המדינה ושל העיר ירושלים, כי המרכז המורמוני ללימודי המזרח הקרוב, המוקם בירושלים, לא יעסוק בכל פעילות מיסיונרית.

הוועדה רושמת לפנייה כי ראשי המורמונים אף התחייבו בכתב לקיים הבטחתם זו.

2. הוועדה קובעת שכל הליכי האישור למסירת הקרקע למרכז המורמוני נעשו כדן. הקמת המרכז נעשתה על-פי חוק, ואין כל אפשרות ומקום לעכב השלמתו של המרכז והפעלתו. בכפוף לאמור בסעיף 1, גם אין כל מקום והצדקה לבקש מראשי המורמונים את ביטול ההקמה.

3. הוועדה קובעת כי הליכי האישור למסירת שטח ציבורי לגוף זר מחייבים בדיקה מחודשת.

4. הוועדה קובעת כי לא תימסר קרקע לגורם כלשהו העוסק במישרין או בעקיפין בפעילות מיסיונרית.

לח. מסקנות ביניים של ועדת העבודה והרווחה בנושא "אבטלה בדימונה"

הוועדה הגיעה למסקנות הביניים האלה:

1. הוועדה פונה לשר התעשייה והמסחר לפעול להפניית מפעלים עתירי ידע לדימונה, שייתנו תעסוקה לצעירים ולבעלי השכלה ויאפשרו מגוון תעסוקתי רחב יותר לעיר.

2. הוועדה פונה לשר התעשייה והמסחר להפנות למבנה השומם של "פריקשן" (כלמים) יומים מתאימים בתחום האלקטרוניקה, ולנצל את התשתית הקיימת לשם הבטחת תעסוקה מגוונת ועתירת ידע לחושבי דימונה.

3. הוועדה ממליצה בפני שר התעשייה והמסחר לפעול לכך, שמפעלים עתירי ידע, המקומים ביוזמה משותפת של "כור מתכת" והקריה למחקר גרעיני בדימונה, דוגמת מפעל "אופטרוניקה", יוקמו כשטח שיפוט של דימונה.

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ל' בסיוון התשמ"ה, 19 ביוני 1985, את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת י"ז אמיר בנושא האמור.

נושא התעסוקה בדימונה הועלה בדיוני הוועדה גם במסגרת הדיונים על עתיד יישובי הנגב.

בתאריך 11 ביולי 1985 ביקרו חברי הוועדה בדימונה.

לחברי הוועדה נמסר כי מספר המוכטלים בדימונה מגיע לכ-900. מפאת ריחוקו של המקום, יש קושי במציאת עבודות מתאימות במיוחד לצעירים משוחררי צה"ל ובעלי השכלה שאינם מוצאים את מקומם בדימונה, ורכים עוזבים את המקום. המצב הכלכלי הקשה מחריף את הבעיות החברתיות, והעובדים הסוציאליים מתקשים להתגבר על העומס הגובר.

3. הוועדה פונה לשר הביטחון להחיש את העברת מפעלי תע"ש לרמת־בקע, על־פי החלטת הממשלה מיום 13 בנובמבר 1985. אלה עשויים לתת תעסוקה לעובדים בכל יישובי הנגב, בכללם בדימונה.

4. הוועדה פונה לשר האוצר ולשר הפנים שלא להחיל את

גזירות הפיטורים כימים אלה על עובדי הרשות המקומית ועל המפעלים הממלכתיים בדימונה. עקב ההשלכות הקשות העולות להתפתח מהתגברות האבטלה במקום.

5. הוועדה תמשיך לזון בנושא עם חידוש עבודת הכנסת בתום הפגרה.

לט. מסקנות ועדת הקליטה והעלייה בנושא "פסולי חיתון בקרב עולי אתיופיה"

3. כ־6,000 מבני העדה כבר עברו את הטבילה, או כפי שהיא קרויה "הגיוור לחומרה". הבעיה מתעוררת בקרב זוגות המבקשים להינשא ועדיין לא טבלו.

4. לפי עדויות רבות מחוגים שונים, ביניהם מעולי אתיופיה, למדה הוועדה כי בקרב עולי אתיופיה יש מיעוט מתסס המפיק שקרים ועורם קשיים בדרך לפתרון הבעיה. לדוגמה: אפילו נטילת ידיים רגילה מוסכרת על־ידי המיעוט הנ"ל כטבילה, ולכן יש, לפיו, להימנע ממנה.

הוועדה קובעת שאין לערער על מעמדה של הרבנות הראשית כסמכות הדתית היחידה בישראל, הפוסקת הבלעדית בדיני הלכה.

עם זאת מצאה הוועדה כי נעשו טעויות במהלך הקליטה של ראשוני העולים, בשנות השבעים, טעויות שהיוו בדיעבד את ניצני המצוקה האנושית שבה שרויים בני העדה היום, כגון הטפת דם וטבילה בלא הסבר.

חברי הוועדה מביעים הערכתם והוקרתם לעולי אתיופיה, אשר למרות הבידוד הגיאוגרפי והרוחני הנורא משאר קהילות ישראל, ידעו לשמור בדבקות, במשך אלפי שנים, על האמונה ועל יסודות אורח החיים היהודי. יהודי אתיופיה נשאו עיניהם לירושלים, חלמו ולחמו על הגאולה. חודתנו לאחינו העולים מאתיופיה על שהביאונו שוב לידי גילוי האחוה היהודית שאין לה אח ורע בחברה האנושית כיום ועל החיוק בצדקת הרעיון הציוני של שיבת העם היהודי למולדתו, לכאן, לארץ־ישראל.

להלן מסקנות הוועדה:

1. הוועדה קוראת לכל הגורמים המטפלים בקליטת יהודי אתיופיה להתאחד סביב הרבנות הראשית ולהסביר את פסיקתה בנדרון. יש לעשות להרגעת הרוחות ולשיפור האווירה באמצעות יצירת חזית משותפת אחת.

2. הוועדה פונה לרבנות הראשית, למשרד הקליטה, למשרד לענייני דתות, למשרד החינוך והתרבות, לסוכנות היהודית ולגורמים הציבוריים למיניהם לפתוח לאלתר בפעולות הסברה נמרצות בקרב בני העדה האתיופית ולהקדיש מאמצים מיוחדים כדי לרתום את כלי התקשורת, טלוויזיה, רדיו ועיתונות כתובה, כדי להסביר את הנושא בשפת העולים מאתיופיה.

פעולות הסברה אינטנסיביות חייבות להיעשות במרכזי הקליטה השונים.

3. הוועדה רשמה לפנייה את הודעת המשרד לענייני דתות כי ככוונתו להעניק הכרה רשמית למנהיגים הרוחניים של העדה ולחזק בכך את מעמדם.

הסתייגות של חבר הכנסה כהן

1. הסיכום שנתקבל בין ראש הממשלה לרבנים הראשיים אינו פותר את בעיותיהם של העולים ואף מנציח את

כיום י"ד בסיוון התשמ"ה, 3 ביוני 1985, העבירה נשיאות הכנסת לדיון בוועדה הצעה דחופה לסדר־היום של חבר הכנסת דוד מגן בנושא האמור. הנושא לא נדון במליאת הכנסת עקב דרישת הממשלה לחיסיון.

הוועדה נתכנסה לשיבה אחת בנושא ושמעה את נציגי משרד הדתות, נציגי המשרד לקליטת עלייה, נציגי הסוכנות היהודית ונציגי המועצה הלאומית למען יהודי אתיופיה. כמו כן נחקימה פגישה בין חברי הוועדה והרבנים הראשיים, כבוד הרב הראשי אברהם שפירא וכבוד הראשון לציון הרב מרדכי אליהו.

הוועדה רואה לנכון לצייץ כי רק על סמך פסיקתה של הרבנות הראשית בישראל, כי יהודי אתיופיה הם אכן יהודים, החליטה הממשלה להעלות את יהודי אתיופיה לארץ — בכל דרך.

והוועדה סומכת ידיה על הסיכום שנתקבל בין ראש הממשלה לרבנים הראשיים הקובע, בין היתר:

"א. עולי אתיופיה הם יהודים ואין עוררין על כך שהם חלק אינטגרלי מעם ישראל.

ב. הרבנים הראשיים אינם עומדים על החלת הטבילה כתנאי לקבלת יהודי אתיופיה כעדה בתוך כלל ישראל. הם יהודים שלמים ושותפים בחובות וזכויות בכל מסכת החיים היהודיים והדתיים.

בשאלת מעמדם האישי, בענייני נישואין, דינם ככל יהודי העולה לישראל והם נזקקים לכירור מעמדם כמוסדות הרבנות כחוק.

ג. כוודים, שלגביהם עשויות להתעורר בעיות, כפי שהתעוררו בעליות שקדמו לעלייתם, יזכו לטיפול וליחס שיחתור לפתור בעיותיהם בכל מקרה לגופו.

ד. בית־הדין הרבני שיעסוק בבעיית המעמד האישי של בודדים מעולי אתיופיה, יצרף לדיוניו, כיועצים, כוהני דת מבני העדה האתיופית".

הוועדה למדה לדעת:

1. הבעיה ההלכתית כיחס ליהודי אתיופיה מתעוררת עקב הניתוק הממושך של בני העדה מעם ישראל.

כדי שלא לראות בהם עדה מובדלת, דוגמת הקראים, החליטה הרבנות הראשית כתחילה על חידוש הכרית שתחבטא בהטפת דם בריח וטבילה. לאחר למידת הנושא מקרוב ומתוך הבנה למצוקתם בתחום זה, החליטה הרבנות הראשית שיש להסתפק בטבילה בלבד.

2. הוועדה מודעת לקשיים הקיימים היום בקרב חלק מעולי אתיופיה בענייני נישואין. אך לעניין זה אין להשתמש במושג "פסולי חיתון".

3. סעיף 4 כאותו פרק. הטופל את האשמה על "מיעוט מתסיס המפיץ שקרים". הוא החטאה של הבעייה המרכזית. אילו לא פגעו ברגשותיהם וביהדותם של עולי אתיופיה, שום "גורם מתסיס" לא היה מזיק.
4. מסקנות הוועדה חסרות את המוצא העיקרי, והוא הדרישה ההכרחית מהרבנות הראשית שתתחיל להציק ליהודים אלה כדי שיוכלו להינשא ולהקים משפחות בישראל.
2. הפרק המפרט כי "הוועדה למדה לדעת" הוא כתב ויכוח וטיהור מוחלטים של הרבנות הראשית על חלקה בעבר ובהווה בהשפלתם ובסכלם של עולי אתיופיה. סעיף זה כמו אחרים הופך את הוועדה ומסקנותיה למכשיר בידי הרבנות הראשית.

מ. הודעת שר העבודה והרווחה בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "פיטורי קציני מבחן לנוער בלוד, ברמלה וביפו";* והערות יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה בנושא זה

- לכבוד
מר שלמה הלל
יושב-ראש הכנסת
ישראל
ירושלים
שלום רב.
- לכבוד
יושב-ראש הכנסת
חבר הכנסת שלמה הלל
הכנסת
לשלמה הלל שלום רב.
- הנדון: פיטורי קציני מבחן לנוער
בתשובה למכתבך, מיום 26 במרס 1985 בעניין מסקנות ועדת העבודה והרווחה של הכנס בנדון. להלן תשובתנו:
1. שלושה עובדים נקלטו על-פי המלצת ועדת טולדנו בספטמבר 1983 כעובדים זמניים, אך עבודתם הופסקה במרס 1984 על-פי הנחיות נציבות שירות המדינה.
 2. בדעתנו להביא לדיון בפני ועדת מנכ"לים למגזר הערבי את מסקנות ועדת טולדנו ואת נושא החיאום כמוצע על-ידי הוועדה.
 3. אכן, מקיימים הפרדה מוחלטת בין נערים חסידים יהודים וערבים כמצוין בהחלטות ועדת העבודה והרווחה.
 4. המשרד משתדל לפעול במסגרת המשאבים המצומצמים והצורך בקיצוצים בתקציב לשיפור המצב הפיסי במוסדות הנעולים.
- בברכה,
משה קצב
שר העבודה והרווחה
- בברכה,
חברת הכנסת אורה נמיר
יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה
- העתק-חברת הכנסת א' נמיר — יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה.

* הונחו ביום ג' בניסן התשמ"ה, 26 במרס 1985.

מא. מסקנות ועדת המשנה של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון לתקציב הביטחון בעניין הפיטורים ב"רפא"ל"

- ביום כ"ג בסיוון התשמ"ה, 12 ביוני 1985, החליטה הכנסת לבקש מוועדת הכנסת לקבוע ועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חברת הכנסת אורה נמיר בנושא "סכנת פיטורי 500 עובדים ב"רפא"ל". ביום כ"ח בסיוון התשמ"ה, 17 ביוני 1985, החליטה ועדת הכנסת להעביר את ההצעה לוועדת המשנה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון לתקציב הביטחון.
- הוועדה, שביקרה לא מכבר במתקני "רפא"ל", קיימה כמה דיונים בנושא, שמעה את הסבריהם וטענותיהם של נציגים מהנהלת "רפא"ל", מחמשת ועדי העובדים, ממשרד הביטחון עם המנכ"ל שלו וממשרד האוצר.
- הנושאים שהועלו בפני הוועדה מורכבים, ובחלקם וגדול הם חסויים. עקב אופיו של הנושא, נוסחו מסקנות הוועדה כמנחים כלליים בלבד, והמלצות מפורטות יותר הועברו לתשומת לבו של שר הביטחון.
- כפני הוועדה, עמדו שתי הנחות יסוד:

לעשות מאמץ מרבי על מנת שלא לוותר על שירותם של אותם עובדים מיומנים ולא לפרק צוותי מחקר ופיתוח שבידם לקדם נושאים חיוניים לכושר לחימתו של צה"ל בעתיד.

הוועדה התרשמה עמוקות ממסירותה ומיעילותה של ההנהלה ומנאמנות העובדים למוסד ומנכונותם לשתף פעולה עם ההנהלה ולהירתם למאמץ החיילות תוך כדי הקטנה וצמצום של צוותי המחקר.

הוועדה סבורה כי כדי לייעל ולהקל על המשא-ומתן עם הנהלת רפא"ל, על העובדים לחתור להקמת ועד יציג אחד.

הוועדה סבורה, שבאותה מידה שלא יהא מנוס מלבצע פיטורים ברמה מסוימת, ולנוכח רצונה של ההנהלה לבצע בהזדמנות זו פעולות שתסייענה לייעול נוסף של העבודה במפעלים — יש הכרח לשתף את ועדי העובדים בחיפוש פתרונות ספציפיים.

הוועדה רשמה לפניו כסיפוק את נכונותם של העובדים לתרום יום משכורת בחודש וקוראת להם לשתף פעולה עם ההנהלה כדי למצוא פתרון למשבר.

א. "רפא"ל" היא אחת מהזרועות החיוניות, המצליחות והיעילות של מערכת הביטחון. הישגיה של "רפא"ל" מצאו ביטוי חלקי וסמלי בריבוי עובדי המפעל שזכו כפרסי הביטחון במשך שנים רבות, ותוצאות פעולותיה באו לידי ביטוי בכמה הצלחות דרמטיות של צה"ל בעת לחימה.

ב. גם אם ישונו העדיפויות בסדר הקיצוצים הפנימיים של חקצי הביטחון, תצטרך "רפא"ל" לתרום תרומתה ולהשתתף בקיצוצים, מאחר שמידה מסוימת של פיטורי עובדים במוסדות השונים של מערכת הביטחון הם צעד בלתי נמנע.

עם זאת, חברי הוועדה סוברים שיש מקום לבחון מחדש את השיקולים השונים, שלפיהם יבוצעו קיצוצי החקצי, ולבדוק אפשרות של מיתון הקיצוץ ב"רפא"ל" על מנת לשמור על כושרו לעמוד לרשות המערכת לשם פיתוח עתיד.

נראה לוועדה, שבידי "רפא"ל" וגופים אחרים מופקדת במידה רבה איכות החימוש של צה"ל בעתיד, ומן הראוי